

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 1458

Warszawa, 10 czerwca 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy posłankę Katarzynę Kotulę.

(-) Włodzimierz Czarzasty; (-) Agnieszka Dziemianowicz-Bąk; (-) Daria Gosek-Popiołek; (-) Katarzyna Kotula; (-) Piotr Kowal; (-) Anita Kucharska-Dziedzic; (-) Marcin Kulasek; (-) Łukasz Litewka; (-) Wanda Nowicka; (-) Dorota Olko; (-) Arkadiusz Sikora; (-) Wiesław Szczepański; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Tomasz Trela; (-) Joanna Wicha; (-) Dariusz Wieczorek; (-) Anna Maria Żukowska.

U S T A W A

z dnia ...

Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich¹⁾

Art. 1. Ustawa z dnia... o związkach partnerskich (Dz. U. poz...) wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, ustawę z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, ustawę z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawę z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, ustawę z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, ustawę z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, ustawę z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, ustawę z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym, ustawę z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych, ustawę z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawę z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, ustawę z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, ustawę z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich, ustawę z dnia 14 czerwca 1991 r. o Krajowej Szkole Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach, ustawę z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, ustawę z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych, ustawę z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ustawę z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o ubezpieczeniach gwarantowanych przez Skarb Państwa, ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, ustawę z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych, ustawę z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, ustawę z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej, ustawę z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, ustawę z dnia 26

października 1995 r. o społecznych formach rozwoju mieszkalnictwa, ustawę z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawę z dnia 30 maja 1996 r. o uposażeniu byłego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ustawę z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym, ustawę z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry, ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, ustawę z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, ustawę z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ustawę z dnia 9 października 1999 r. o języku polskim, ustawę z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, ustawę z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych, ustawę z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych, ustawę z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa, ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa, ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, ustawę z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie, ustawę z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach, ustawę z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, ustawę z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne, ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, ustawę z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, ustawę z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach, ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, ustawę z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, ustawę z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, ustawę z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, ustawę z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, ustawę z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i

obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, ustawę z dnia 19 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, ustawę z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawę z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, ustawę z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, ustawę z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin i innych osób w nabywaniu własnego mieszkania, ustawę z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, ustawę z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych, ustawę z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawę z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych, ustawę z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ustawę z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska, ustawę z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, ustawę z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego, ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawę z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim, ustawę z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, ustawę z dnia 19 czerwca 2009 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę, ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawę z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki, ustawę z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, ustawę z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, ustawę z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe, ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych, ustawę z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, ustawę z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej, ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa, ustawę z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, ustawę z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, ustawę z dnia 27 września 2013 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi, ustawę z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego, ustawę z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, ustawę z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych, ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą, ustawę z dnia 26 czerwca 2014 r. o niektórych umowach zawieranych w związku z realizacją zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa, ustawę z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawę z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, ustawę z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, ustawę z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, ustawę z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne, ustawę z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności, ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów, ustawę z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, ustawę z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty, ustawę z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym

Systemie Kwalifikacji, ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawę z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, ustawę z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi, ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem”, ustawę z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, ustawę z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego, ustawę z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, ustawę z dnia 24 lutego 2017 r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia, ustawę z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie, ustawę z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, ustawę z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, ustawę z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa, ustawę z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń, ustawę z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni, ustawę z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej, ustawę z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych, ustawę z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, ustawę z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy, ustawę z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, ustawę z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych, ustawę z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw, ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania, ustawę z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych, ustawę z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych, ustawę z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, ustawę z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz, ustawę z dnia 4 kwietnia 2019 r. o przedkładaniu niektórych dokumentów urzędowych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, ustawę z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, ustawę z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych, ustawę z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej, ustawę z dnia 11 sierpnia 2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych, ustawę z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2%, ustawę z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki, ustawę z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, ustawę z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych, ustawę z dnia 27 stycznia 2022 r. o dokumentach paszportowych, ustawę z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, ustawę z dnia 28 kwietnia 2022 r. o Akademii Kopernikańskiej, ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, ustawę z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej, ustawę z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych, ustawę z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych, ustawę z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej, ustawę z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia, ustawę z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, ustawę z dnia 9 marca 2023 r. o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi, ustawę z dnia 9 marca 2023 r. o Krajowej Sieci Onkologicznej, ustawę z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej, ustawę z dnia 16 czerwca 2023 r. o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta, ustawę z dnia 7 lipca 2023 r. o Centralnej Informacji Emerytalnej, ustawę z dnia 7 lipca 2023 r. o ogólnoeuropejskim indywidualnym produkcie emerytalnym, ustawę z dnia 17 sierpnia 2023 r. o niektórych zawodach medycznych oraz ustawę z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”.

Art. 2. W ustawie z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz. U. z 2017 r. poz. 2278) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1a w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) zawarcie związku małżeńskiego albo związku partnerskiego z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej;”;
- 2) w art. 8 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) nabycie przez cudzoziemca będącego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim obywatela polskiego i zamieszkującego w Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej 2 lata od udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej nieruchomości, które w wyniku nabycia stanowią bądź odpowiednio wspólność ustawową małżonków albo wspólność majątkową partnerską;”.

Art. 3. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. r. poz. 576) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Prawo to służy, obok osoby określonej w ust. 3, także jej bliskim, to jest małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, wstępnym, zstępnym, rodzeństwu i przysposobionym.”;
- 2) w art. 10 w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) pozostała osoba w związku partnerskim;”.

Art. 4. W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24:
 - a) w § 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) swojej drugiej osoby w związku partnerskim oraz krewnych do drugiego stopnia tej osoby;”;
 - b) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Powody wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa (§ 1 pkt 2), związku partnerskiego (§ 1 pkt 2a), przysposobienia, opieki lub kurateli (§ 1 pkt 3).”;

- 2) w art. 83 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonka strony, wstępnych, zstępnych i rodzeństwa strony oraz jej powinowatych pierwszego stopnia, a także drugiej osoby w związku partnerskim strony i krewnych pierwszego stopnia tej osoby oraz rodzeństwa, jak również osób pozostających ze stroną w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli. Prawo odmowy zeznań trwa także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 13 dodaje się art. 13a w brzmieniu:

„Art. 13a. § 1. Nie może zawrzeć małżeństwa, kto już pozostaje w związku partnerskim, z wyjątkiem osób, które pozostają w zawartym ze sobą związku partnerskim.

§ 2. Unieważnienia małżeństwa z powodu pozostawania przez jednego z małżonków w poprzednio zawartym związku partnerskim może żądać każdy, kto ma w tym interes prawny.

§ 3. Nie można unieważnić małżeństwa z powodu pozostawania przez jednego z małżonków w poprzednio zawartym związku partnerskim, jeżeli poprzedni związek partnerski ustał lub został unieważniony, chyba że ustanie tego związku partnerskiego nastąpiło przez śmierć osoby, która zawarła małżeństwo pozostając w poprzednio zawartym związku partnerskim.”;

- 2) w art. 18 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Nie dotyczy to jednak unieważnienia z powodu pokrewieństwa między małżonkami oraz z powodu pozostawania przez jednego z małżonków w chwili zawarcia małżeństwa w zawartym poprzednio związku małżeńskim lub związku partnerskim.”;

- 3) w art. 31 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez osoby pozostające uprzednio w związku partnerskim, w którym ustanowiono wspólność majątkową partnerską:

- 1) majątek wspólny małżonków obejmować będzie także przedmioty majątkowe wchodzące w skład majątku wspólnego w dniu ustania związku partnerskiego,
- 2) udziały małżonków w majątku wspólnym po ustaniu wspólności ustawowej są równe, nawet jeżeli umowa, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich, przewidywała nierówny podział udziałów osób w związku partnerskim we wspólności majątkowej partnerskiej

– chyba że osoby te przed dniem zawarcia małżeństwa zawrą umowę majątkową małżeńską, o której mowa w art. 47, o odmiennej treści.”;

- 4) w art. 60 w § 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa albo związku partnerskiego.”;

- 5) w art. 61⁴ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa ani związku partnerskiego.”;

- 6) po art. 90 dodaje się art. 90a w brzmieniu:

„Art. 90a. Jeżeli jedno z rodziców małoletniego dziecka w związku z zawarciem związku partnerskiego zmieniło nazwisko, rodzic ten może złożyć przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenie, że dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko jakie nosi ten rodzic po zawarciu związku partnerskiego, pod warunkiem że drugi z rodziców wyraził na to zgodę, chyba że pochodzenie dziecka od drugiego z rodziców nie zostało ustalone, drugi rodzic nie ma zdolności do czynności prawnych lub jest pozbawiony władzy rodzicielskiej albo nie żyje. Do zmiany nazwiska dziecka, które ukończyło trzynaste lat, jest potrzebna jego zgoda.”;

- 7) art. 90¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 90¹. Nazwisko dziecka utworzone przez połączenie nazwiska matki z nazwiskiem ojca dziecka albo przez połączenie nazwiska jednego z rodziców z nazwiskiem jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim, od którego dziecko nie pochodzi, nie może składać się z więcej niż dwóch członów; w skład nazwiska dziecka wchodzi pierwsze człony nazwisk podlegających połączeniu, chyba że w wyniku połączenia powstałoby nazwisko, którego człony są jednakowe.”;

- 8) w art. 98 w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem albo jego drugą osobą w związku partnerskim, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania.”;

- 9) w art. 119^{1a} zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Osobą wskazaną może być również małżonek albo druga osoba w związku partnerskim jednego z rodziców.”;

10) art. 130 otrzymuje brzmienie:

„Art. 130. Obowiązek jednego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim do dostarczania środków utrzymania odpowiednio drugiemu małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim po rozwiązaniu lub unieważnieniu małżeństwa albo związku partnerskiego albo po orzeczeniu separacji wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka albo tej osoby w związku partnerskim.”;

11) w art. 159 w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przy czynnościach prawnych między jedną z tych osób a opiekunem albo jego małżonkiem albo jego drugą osobą w związku partnerskim, zstępnymi, wstępnymi lub rodzeństwem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz osoby pozostającej pod opieką.”;

12) art. 176 otrzymuje brzmienie:

„Art. 176. Jeżeli wzgląd na dobro pozostającego pod opieką nie stoi temu na przeszkodzie, opiekunem ubezwłasnowolnionego całkowicie powinien być ustanowiony przede wszystkim jego małżonek albo jego druga osoba w związku partnerskim, a w ich braku – jego ojciec lub matka.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061 i 1237) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 43⁵ § 3 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Umieszczenie w firmie nazwiska albo pseudonimu osoby fizycznej wymaga pisemnej zgody tej osoby, a w razie jej śmierci – zgody jej małżonka i dzieci albo drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci.”;

2) w art. 43⁸ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku utraty członkostwa przez wspólnika, którego nazwisko było umieszczone w firmie, spółka może zachować w swej firmie nazwisko byłego wspólnika tylko za wyrażoną na piśmie jego zgodą, a w razie jego śmierci – za zgodą jego małżonka i dzieci albo drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci.”;

3) w art. 121 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) co do roszczeń, które przysługują jednej z osób w związku partnerskim przeciwko drugiej osobie w tym związku – przez czas trwania związku partnerskiego”;;

4) w art. 216 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przepisów § 2 i 3 nie stosuje się do spłat na rzecz małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim w razie zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego, które

stosownie do przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego należy do wspólnego majątku małżonków albo stosownie do umowy, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich (Dz. U. poz. ...), do majątku wspólnego osób w związku partnerskim.”;

5) w art. 301:

a) w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Mający służebność mieszkania może przyjąć na mieszkanie małżonka, drugą osobę w związku partnerskim i dzieci małoletnie.”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Można się umówić, że po śmierci uprawnionego służebność mieszkania przysługiwać będzie jego dzieciom, rodzicom, małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim.”;

6) w art. 680¹ dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Do osób w związku partnerskim przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio.”;

7) w art. 691 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek niebędący współnajemcą lokalu albo druga osoba w związku partnerskim niebędąca współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka albo dzieci najemcy lub jego drugiej osoby w związku partnerskim, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą.”;

8) w art. 923:

a) w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Małżonek, druga osoba w związku partnerskim i inne osoby bliskie spadkodawcy, które mieszkały z nim do dnia jego śmierci, są uprawnione do korzystania w ciągu trzech miesięcy od otwarcia spadku z mieszkania i urządzenia domowego w zakresie dotychczasowym.”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przepisy powyższe nie ograniczają uprawnień małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim i innych osób bliskich spadkodawcy, które wynikają z najmu lokali lub ze spółdzielczego prawa do lokalu.”;

9) w art. 928 w § 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) uporczywie uchylał się od wykonywania obowiązku pieczy nad spadkodawcą, w szczególności wynikającego z władzy rodzicielskiej, opieki, sprawowania funkcji rodzica zastępczego, małżeńskiego obowiązku wzajemnej pomocy, obowiązku wzajemnej pomocy, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich albo obowiązku wzajemnego szacunku i wspierania się rodzica i dziecka.”;

10) w art. 931 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca odpowiednio małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.”;

11) w art. 932:

a) § 1–3 otrzymują brzmienie:

„§ 1. W braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, i rodzice.

§ 2. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. Jeżeli ojcostwo rodzica nie zostało ustalone, udział spadkowy matki spadkodawcy, dziedziczącej w zbiegu z jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, wynosi połowę spadku.

§ 3. W braku zstępnych i małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych.”;

b) § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Jeżeli jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku i brak jest rodzeństwa spadkodawcy lub ich zstępnych, udział spadkowy rodzica dziedziczącego w zbiegu z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim spadkodawcy wynosi połowę spadku.”;

12) art. 933 otrzymuje brzmienie:

„Art. 933. § 1. Udział spadkowy małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, którzy dziedziczą w zbiegu z rodzicami, rodzeństwem i zstępnymi rodzeństwa spadkodawcy, wynosi połowę spadku.

§ 2. W braku zstępnych spadkodawcy, jego rodziców, rodzeństwa i ich zstępnych, cały spadek przypada małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim spadkodawcy.”;

13) w art. 934 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W braku zstępnych, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy; dziedziczą oni w częściach równych.”;

14) art. 934¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 934¹. W braku małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim spadkodawcy i krewnych, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w częściach równych tym dzieciom małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim spadkodawcy, których żadne z rodziców nie dożyło chwili otwarcia spadku.”;

15) w art. 935 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W braku małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu.”;

16) art. 939 otrzymuje brzmienie:

„Art. 939. § 1. Małżonek albo druga osoba w związku partnerskim dziedziczący z ustawy w zbiegu z innymi spadkobiercami, wyjąwszy zstępnych spadkodawcy, którzy mieszkali z nim razem w chwili jego śmierci, może żądać ze spadku ponad swój udział spadkowy przedmiotów urządzenia domowego, z których za życia spadkodawcy korzystał wspólnie z nim lub wyłącznie sam. Do roszczeń małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim z tego tytułu stosuje się odpowiednio przepisy o zapisie zwykłym.

§ 2. Uprawnienie powyższe nie przysługuje:

- 1) małżonkowi, jeżeli wspólne pożycie małżonków ustało za życia spadkodawcy;
- 2) drugiej osobie w związku partnerskim, jeżeli nie mieszkała ona ze spadkodawcą w chwili śmierci spadkodawcy.”;

17) art. 957 otrzymuje brzmienie:

„Art. 957. § 1. Nie może być świadkiem przy sporządzaniu testamentu osoba, dla której w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść. Nie mogą być również świadkami: małżonek albo druga osoba w związku partnerskim tej osoby, jej krewni lub powinowaci pierwszego i drugiego stopnia albo krewni pierwszego i drugiego stopnia

drugiej osoby w związku partnerskim oraz osoby pozostające z nią w stosunku przysposobienia.

§ 2. Jeżeli świadkiem była jedna z osób wymienionych w paragrafie poprzedzającym, nieważne jest tylko postanowienie, które przysparza korzyści tej osobie, jej małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym pierwszego lub drugiego stopnia, krewnym pierwszego lub drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim albo osobie pozostającej z nią w stosunku przysposobienia. Jednakże, gdy z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez nieważnego postanowienia spadkodawca nie sporządziłby testamentu danej treści, nieważny jest cały testament.”;

18) w art. 991 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zstępny, małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału (zachówek).”;

19) w art. 994 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przy obliczaniu zachowku należnego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim nie dolicza się do spadku darowizn, które spadkodawca uczynił przed zawarciem z nim małżeństwa albo związku partnerskiego.”;

20) w art. 994¹ § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przy obliczaniu zachowku należnego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim nie dolicza się do spadku funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej i mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej przekazanych przed zawarciem małżeństwa albo związku partnerskiego ze spadkodawcą.”;

21) w art. 1008 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Spadkodawca może w testamencie pozbawić zstępnych, małżonka, drugą osobę w związku partnerskim i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku.”;

22) art. 1038¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 1038¹. W przypadku gdy w skład spadku wchodzi przedsiębiorstwo, dział spadku obejmuje to przedsiębiorstwo z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia kontynuacji prowadzonej przy jego wykorzystaniu działalności gospodarczej, chyba że

spadkobiercy oraz małżonek albo druga osoba w związku partnerskim spadkodawcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie, nie osiągnęli porozumienia co do kontynuacji tej działalności.”;

23) w art. 1039 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli w razie dziedziczenia ustawowego dział spadku następuje między zstępnymi albo między zstępnymi i małżonkiem, albo między zstępnymi i drugą osobą w związku partnerskim, spadkobiercy ci są wzajemnie zobowiązani do zaliczenia na schedę spadkową otrzymanych od spadkodawcy darowizn oraz zapisów windykacyjnych, chyba że z oświadczenia spadkodawcy lub z okoliczności wynika, że darowizna lub zapis windykacyjny zostały dokonane ze zwolnieniem od obowiązku zaliczenia.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, 1841) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa sto tysięcy złotych, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania, o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między małżonkami albo osobami w związku partnerskim oraz spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym;”;

2) po art. 41 dodaje się art. 41a w brzmieniu:

„Art. 41a. Powództwo o unieważnienie związku partnerskiego, powództwo o rozwiązanie związku partnerskiego oraz powództwo jednej z osób w związku partnerskim o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu osoby w związku partnerskim miały ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedna z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda.”;

3) w art. 48:

a) w § 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) w sprawach drugiej osoby w związku partnerskim, jej krewnych w linii prostej oraz krewnych w linii bocznej do drugiego stopnia;”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

4) w art. 87 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, w sprawach własności intelektualnej także rzecznik patentowy, a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również małżonek, druga osoba w związku partnerskim, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.”;

- 5) art. 170 otrzymuje brzmienie:

„Art. 170. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do złożenia środka odwoławczego od wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa lub związku partnerskiego, albo rozwód lub rozwiązanie związku partnerskiego albo ustalającego nieistnienie małżeństwa, jeżeli choćby jedna ze stron zawarła po uprawomocnieniu się wyroku nowy związek małżeński albo związek partnerski.”;

- 6) w art. 182 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Umorzenie zawieszonego postępowania przez sąd wyższej instancji powoduje uprawomocnienie się zaskarżonego orzeczenia, z wyjątkiem spraw o unieważnienie małżeństwa lub związku partnerskiego, albo o rozwód lub rozwiązanie związku partnerskiego oraz o ustalenie nieistnienia małżeństwa, w których postępowanie umarza się wówczas w całości.”;

- 7) w art. 261 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonków stron, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwa oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osób pozostających ze stronami w stosunku przysposobienia, a także drugih osób w związku partnerskim stron i krewnych tych osób w linii prostej oraz ich rodzeństwa. Prawo odmowy zeznań trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia. Jednakże odmowa zeznań nie jest dopuszczalna w sprawach o prawa stanu, z wyjątkiem spraw o rozwód lub rozwiązanie związku partnerskiego.”;

- 8) w art. 398²:

- a) w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) o rozwód, o separację, o rozwiązanie związku partnerskiego, o alimenty, o czynsz najmu lub dzierżawy oraz o naruszenie posiadania;”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Niedopuszczalna jest skarga kasacyjna od wyroku ustalającego nieistnienie małżeństwa lub orzekającego unieważnienie małżeństwa lub związku partnerskiego, jeżeli choćby jedna ze stron po uprawomocnieniu się wyroku zawarła związek małżeński lub związek partnerski.”;

9) art. 400 otrzymuje brzmienie:

„Art. 400. Niedopuszczalna jest skarga o wznowienie od wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa lub związku partnerskiego, albo rozwód lub rozwiązanie związku partnerskiego albo ustalającego nieistnienie małżeństwa, jeżeli choćby jedna ze stron zawarła po jego uprawomocnieniu się nowy związek małżeński lub związek partnerski.”;

10) w części pierwszej w księdze pierwszej w tytule VII tytuł działu I otrzymuje brzmienie:

„POSTĘPOWANIE W SPRAWACH MAŁŻEŃSKICH I W SPRAWACH Z ZAKRESU
ZWIĄZKÓW PARTNERSKICH”;

11) art. 425 otrzymuje brzmienie:

„Art. 425. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się w sprawach o unieważnienie małżeństwa, o ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa i o rozwód oraz o separację na żądanie jednego z małżonków, a także w sprawach o unieważnienie związku partnerskiego, rozwiązanie związku partnerskiego i unieważnienie rozwiązania związku partnerskiego.”;

12) w art. 428 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rozprawa odbywa się bez względu na niestawiennictwo jednej ze stron. Jednakże w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa powoda na pierwsze posiedzenie sądowe wyznaczone w celu przeprowadzenia rozprawy, postępowanie ulega zawieszeniu, chyba że prokurator popiera żądanie unieważnienia albo ustalenia istnienia lub nieistnienia małżeństwa, albo żądanie unieważnienia związku partnerskiego.”;

13) w art. 432 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W każdej sprawie o rozwód, o separację lub o rozwiązanie związku partnerskiego sąd zarządza przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron.”;

14) art. 433 otrzymuje brzmienie:

„Art. 433. Protokół rozprawy powinien zawierać oświadczenie małżonków lub osób w związku partnerskim co do liczby, wieku i płci dzieci żyjących, stosunków majątkowych i zarobkowych obu małżonków lub osób w związku partnerskim,

szczególnych obowiązków utrzymania osób niebędących ich wspólnymi dziećmi oraz co do treści umowy majątkowej, jeżeli małżonkowie lub osoby w związku partnerskim umowę taką zawarły.”;

- 15) w części pierwszej w księdze pierwszej w tytule VII dziale I rozdział 2 otrzymuje brzmienie:

„Sprawy o rozwód, o separację i o rozwiązanie związku partnerskiego”

- 16) art. 436 § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli istnieją widoki na utrzymanie małżeństwa lub związku partnerskiego, sąd może skierować strony do mediacji.”;

- 17) w art. 439:

- a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Powództwo wzajemne o rozwód, o separację lub o rozwiązanie związku partnerskiego jest niedopuszczalne.”;

- b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W czasie trwania procesu o rozwód, o separację lub rozwiązanie związku partnerskiego nie może być wszczęta odrębna sprawa o rozwód albo o separację, albo o rozwiązanie związku partnerskiego.”;

- c) w § 3 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:

„Strona pozwana w sprawie o rozwiązanie związku partnerskiego może również żądać rozwiązania związku partnerskiego.”;

- 18) w art. 440 § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli sąd nabierze przekonania, że istnieją widoki na utrzymanie pożycia małżeńskiego lub wspólnego życia rodzinnego osób w związku partnerskim, zawiesza postępowanie.”;

- 19) art. 441 otrzymuje brzmienie:

„Art. 441. Postępowanie dowodowe ma przede wszystkim na celu ustalenie okoliczności dotyczących rozkładu pożycia małżonków albo rozpadu wspólnego życia rodzinnego osób w związku partnerskim, jak również okoliczności dotyczących dzieci stron i ich sytuacji, a w razie uznania powództwa - także przyczyn, które skłoniły do tego stronę pozwaną.”;

- 20) art. 442 otrzymuje brzmienie:

„Art. 442. Jeżeli pozwany uznaje żądanie pozwu a małżonkowie lub osoby w związku partnerskim nie mają wspólnych małoletnich dzieci, sąd może ograniczyć postępowanie dowodowe do przesłuchania stron.”;

- 21) w art. 444 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:
„§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w procesie o rozwiązanie związku partnerskiego.”;
- 22) w 445 dodaje się § 4 w brzmieniu:
„§ 4. Przepisy § 1-3 stosuje się odpowiednio w procesie o rozwiązanie związku partnerskiego.”;
- 23) w 445¹ dodaje się § 3 w brzmieniu:
„§ 3. Przepisy § 1-3 stosuje się odpowiednio w procesie o rozwiązanie związku partnerskiego.”;
- 24) w 445² zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
„W każdym stanie sprawy o rozwód, o separację lub o rozwiązanie związku partnerskiego sąd może skierować strony do mediacji w celu ugodowego załatwienia spornych kwestii dotyczących zaspokojenia potrzeb rodziny, alimentów, sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej, kontaktów z dziećmi oraz spraw majątkowych podlegających rozstrzygnięciu w wyroku orzekającym rozwód lub separację.”;
- 25) art. 446 otrzymuje brzmienie:
„Art. 446. W razie śmierci jednego z małżonków lub jednej z osób w związku partnerskim postępowanie umarza się.”;
- 26) w art. 447 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Na wniosek osoby, która po śmierci jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim zamierza wytoczyć powództwo o unieważnienie małżeństwa albo o unieważnienie związku partnerskiego, sąd rejonowy miejsca zamieszkania zmarłego ustanawia kuratora. Jeżeli zmarli obydwój małżonkowie albo obydwie osoby w związku partnerskim, ustanawia się dwóch kuratorów.”;
- 27) w art. 448
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Jeżeli powództwo o unieważnienie małżeństwa albo o unieważnienie związku partnerskiego wytacza prokurator, pozywa on odpowiednio oboje małżonków albo obie osoby w związku partnerskim, a w wypadku śmierci jednego albo jednej z nich – kuratora ustanowionego na miejsce odpowiednio zmarłego małżonka albo zmarłej osoby w związku partnerskim.”;
- b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli powództwo o unieważnienie rozwiązania związku partnerskiego wytacza prokurator, pożywa on obie osoby w związku partnerskim.”;

28) w art. 449 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W sprawach o unieważnienie małżeństwa albo o unieważnienie związku partnerskiego albo o unieważnienie rozwiązania związku partnerskiego, albo o ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa odpis pozwu doręcza się prokuratorowi i zawiadamia się go o terminach rozprawy.”;

29) w art. 450 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Do postępowań o unieważnienie związku partnerskiego przepisy § 1–3 stosuje się odpowiednio.”;

30) po art. 450 dodaje się art. 450a:

„Art. 450a. Postępowanie o unieważnienie związku partnerskiego umarza się, jeżeli doszło do rozwiązania związku partnerskiego albo do zawarcia małżeństwa przez osoby, które zawarły ze sobą związek partnerski.”;

31) w art. 451:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przepisy art. 444, art. 445, art. 445¹ i art. 446¹ stosuje się odpowiednio w sprawach o unieważnienie małżeństwa albo o unieważnienie związku partnerskiego.”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przepis art. 446¹ stosuje się w sprawach o ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa, a także w sprawach o unieważnienie rozwiązania związku partnerskiego”;

32) art. 452 otrzymuje brzmienie:

„Art. 452. W sprawach o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami albo między osobami w związku partnerskim stosuje się odpowiednio przepisy art. 426, 431, 432, 435 § 1, 441 i 446.”;

33) w art. 505¹ w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małżeńskich, z zakresu stosunków między rodzicami a dziećmi i z zakresu związków partnerskich”;

34) w art. 519¹ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W sprawach z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli skarga kasacyjna przysługuje tylko w sprawach o przysposobienie oraz o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami albo osobami w związku partnerskim, chyba że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.”;

35) w art. 545 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.”;

36) w art. 546 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.”;

37) w art. 548 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Doradcą tymczasowym należy ustanowić przede wszystkim małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, krewnego lub inną osobę bliską, jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie wzgląd na dobro osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.”;

38) w części pierwszej w księdze drugiej w tytule II w dziale II tytuł rozdziału 1 otrzymuje brzmienie:

„Sprawy małżeńskie i sprawy z zakresu związków partnerskich”;

39) art. 562–564 otrzymują brzmienie:

„Art. 562. Zwolnienia od obowiązku złożenia urzędowi stanu cywilnego dokumentu potrzebnego do zawarcia małżeństwa albo zawarcia związku partnerskiego udziela sąd na wniosek osoby obowiązanej do złożenia dokumentu.

Art. 563. Do zgłoszenia wniosku o zezwolenie na złożenie przez pełnomocnika oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński albo oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego uprawniona jest osoba, która zamierza udzielić pełnomocnictwa.

Art. 564. Postanowienie rozstrzygające o tym, czy okoliczność przedstawiona przez kierownika urzędu stanu cywilnego wyłącza zawarcie małżeństwa albo zawarcie związku partnerskiego, a także o tym, czy okoliczności przedstawione przez kierownika urzędu stanu cywilnego uzasadniają odmowę:

- 1) przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński albo o zawarciu związku partnerskiego,
- 2) wydania zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, o których mowa w art. 41 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego,

- 3) wydania zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego albo zezwolenia na zawarcie związku partnerskiego przed upływem terminu, o którym mowa w art. 2 ust. 7 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich (Dz. U. z ...),
- 4) sporządzenia aktu małżeństwa zawartego zgodnie z art. 1 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego,
- 5) wydania zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo,
- 6) wydania zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski

– sąd wydaje po przeprowadzeniu rozprawy.”;

- 40) art. 566–567 otrzymują brzmienie:

„Art. 566. W sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami albo między osobami w związku partnerskim właściwy jest sąd miejsca położenia majątku, a jeżeli wspólność ustała przez śmierć jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim – sąd spadku.

Art. 567. § 1. W postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami albo między osobami w związku partnerskim sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków albo osób w związku partnerskim w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi.

§ 2. W razie sporu co do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym sąd może w tym przedmiocie orzec postanowieniem wstępnym.

§ 3. Do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami albo osobami w związku partnerskim, a zwłaszcza do odrębnego postępowania w sprawach wymienionych w paragrafie pierwszym stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku.”;

- 41) w art. 579 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Dotyczy to także zmiany rozstrzygnięć w tym przedmiocie, zawartych w wyroku orzekającym rozwód, separację, rozwiązanie związku partnerskiego, unieważnienie małżeństwa lub związku partnerskiego albo ustalającym pochodzenie dziecka.”;

- 42) w art. 619 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W postępowaniu o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego sąd ustala jego skład i wartość, w szczególności obszar i rodzaj nieruchomości wchodzących w skład tego gospodarstwa oraz obszar i rodzaj nieruchomości stanowiących już własność współwłaścicieli i ich małżonków albo drugih osób w związku partnerskim, a w miarę potrzeby także okoliczności przewidziane w art. 216 Kodeksu cywilnego.”;

43) w art. 669 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Spośród spadkobierców ustawowych wzywa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zstępnych, osoby pozostające w stosunku przysposobienia, rodziców i rodzeństwo.”;

44) w art. 682 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Współspadkobiercy powinni podać sądowi swój wiek, zawód, stan rodzinny oraz dane co do swych zarobków i majątku, a także zarobków i majątku małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, wyjaśnić, w jaki sposób korzystali ze spadku dotychczas, jak również podać inne okoliczności, które mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcie, co każdy ze współspadkobierców ma otrzymać ze spadku.”;

45) art. 743¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 743¹. § 1. Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo w związku partnerskim stanowi podstawę do podjęcia czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego.

§ 2. W terminie tygodnia od dnia dokonania pierwszej czynności związanej z wykonaniem zabezpieczenia małżonek albo druga osoba w związku partnerskim obowiązanej może sprzeciwić się wykonaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, o czym organ wykonujący zabezpieczenie niezwłocznie zawiadamia uprawnionego.

§ 3. Sprzeciw małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim obowiązanej, o którym mowa w § 2, nie wstrzymuje wykonania zabezpieczenia. Jeżeli jednak zabezpieczenie prowadzi do zaspokojenia uprawnionego, wstrzymuje się wypłatę pieniędzy uzyskanych w postępowaniu zabezpieczającym.

§ 4. W razie sprzeciwu, o którym mowa w § 2, uprawniony może w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia, pod rygorem upadku zabezpieczenia w zakresie wykonania na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego, wystąpić do sądu o nadanie temu postanowieniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi albo drugiej

osobie w związku partnerskim obowiązanej. Przepisy art. 787 stosuje się odpowiednio. Upadek, o którym mowa w zdaniu pierwszym, następuje również w razie oddalenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Przepis art. 754¹ § 3 stosuje się odpowiednio.”;

46) art. 756 otrzymuje brzmienie:

„Art. 756. W sprawach o rozwód, o separację, o rozwiązanie związku partnerskiego, o unieważnienie małżeństwa oraz o unieważnienie związku partnerskiego, sąd może również orzec o wydaniu odpowiednio małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, opuszczającemu mieszkanie zajmowane wspólnie przez małżonków albo osoby w związku partnerskim, potrzebnych mu przedmiotów.”;

47) po art. 776¹ dodaje się art. 776² w brzmieniu:

„Art. 776² § 1. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku partnerskim jest podstawą do prowadzenia egzekucji nie tylko z majątku osobistego dłużnika, lecz także z pobranego przez niego wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych z prowadzenia przez niego innej działalności zarobkowej oraz z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy.

§ 2. Zawarcie umowy majątkowej, mocą której ustanowiono albo rozszerzono wspólność majątkową partnerską, nie wyłącza prowadzenia egzekucji z tych składników majątku, które należałyby do majątku osobistego dłużnika, gdyby umowy takiej nie zawarto.

§ 3. Nabycie przez osoby w związku partnerskim do majątku wspólnego składników majątkowych, które należałyby w udziałach do ich majątków osobistych, gdyby umowy majątkowej nie zawarto, nie wyłącza prowadzenia egzekucji z udziałów w tych składnikach majątkowych, które należałyby do majątku osobistego dłużnika, gdyby umowy takiej nie zawarto. Domniemywa się, udziały w składnikach majątkowych należałyby w równych częściach do majątków osobistych osób w związku partnerskim, gdyby umowy majątkowej nie zawarto.

§ 4. Przepisy § 2 i 3 nie wyłączają obrony dłużnika i drugiej osoby w związku partnerskim w drodze powództw przeciwegzekucyjnych, jeżeli umowa majątkowa ustanawiająca lub rozszerzająca wspólność majątkową partnerską była skuteczna wobec wierzyciela lub udziały, o których mowa w § 3 należałyby w innej wielkości do majątku osobistego osoby drugiej w związku partnerskim z dłużnikiem, gdyby umowy majątkowej nie zawarto.

§ 5. Przepisy § 1-4 stosuje się odpowiednio, gdy egzekucja jest prowadzona na podstawie samego tytułu egzekucyjnego.

”;

48) art. 787–787¹ otrzymują brzmienie:

„Art. 787. Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo w związku partnerskim sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej małżonkowi albo jej drugiej osobie w związku partnerskim z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim dłużnika.

Art. 787¹. Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo w związku partnerskim sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko odpowiednio małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków albo majątku wspólnego osób w związku partnerskim, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa.”;

49) w art. 787² dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Przepis § 1 znajduje odpowiednie zastosowanie do nadania klauzuli wykonalności przeciwko osobom w związku partnerskim oraz egzekucji z majątku wspólnego tych osób. .”;

50) w art. 822 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Komornik wstrzyma się również z dokonaniem czynności, jeżeli przed jej rozpoczęciem dłużnik, jego małżonek albo jego druga osoba w związku partnerskim podniesie zarzut wynikający z umowy małżeńskiej albo umowy majątkowej partnerskiej, przeciwko dokonaniu czynności i okaże umowę majątkową małżeńską albo umowę majątkową partnerską oraz przedłoży niebudzący wątpliwości dowód na piśmie, że zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej albo umowy majątkowej partnerskiej oraz jej rodzaj były wierzycielowi wiadome.”;

51) w art. 840 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

- „3) małżonek albo osoba w związku partnerskim, przeciwko którym sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym temu małżonkowi lub osobie w związku partnerskim przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek lub druga osoba w związku partnerskim wcześniej nie mógł podnieść.”;
- 52) art. 840¹ otrzymuje brzmienie
- „Art. 840¹. Jeżeli dłużnik, jego małżonek albo jego druga osoba w związku partnerskim przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787 lub art. 787¹, podnosi wynikający z umowy majątkowej małżeńskiej albo umowy majątkowej partnerskiej zarzut wyłączenia lub ograniczenia jego odpowiedzialności całością lub częścią majątku, przepis art. 840 § 1 i § 2 stosuje się odpowiednio.”;
- 53) w art. 845 § 2⁴ otrzymuje brzmienie:
- „§ 2⁴. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo w związku partnerskim stanowi podstawę do zajęcia ruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego. Jeżeli zajęta ruchomość wchodzi w skład majątku wspólnego, dalsze czynności egzekucyjne dopuszczalne są na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom lub obu osobom w związku partnerskim.”;
- 54) w art. 855 w § 1 zdanie piąte otrzymuje brzmienie:
- „Dozorcą nie może być komornik ani osoba przez niego zatrudniona, ich małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim, dzieci, rodzice ani rodzeństwo.”;
- 55) w art. 867² § 2 otrzymuje brzmienie:
- „§ 2. W przetargu nie mogą uczestniczyć: dłużnik, komornik, ich małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim, dzieci, rodzice i rodzeństwo, osoby obecne na licytacji w charakterze urzędowym oraz licytant, który nie wykonał warunków poprzedniej licytacji.”;
- 56) w art. 879⁵ w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
- „Przed przystąpieniem do licytacji licytant obowiązany jest do podania w systemie teleinformatycznym danych niezbędnych do wydania postanowienia o przybicu: numeru PESEL, numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość i oświadczenia, czy pozostaje w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, a jeżeli tak, czy ruchomość zamierza nabyć do majątku wspólnego czy osobistego, oraz do wskazania, czy licytuje we własnym

imieniu czy jako pełnomocnik innej osoby, a także innych danych, jeżeli potrzeba ich podania wynika z przepisów odrębnych ustaw.”;

57) art. 891² otrzymuje brzmienie:

„Art. 891². § 1. Na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim albo w związku partnerskim można prowadzić egzekucję z rachunku wspólnego dłużnika i odpowiednio jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim.

§ 2. Przepis § 1 nie wyłącza możliwości obrony małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim dłużnika w drodze powództwa o zwolnienie od egzekucji, jeżeli na rachunku wspólnym małżonków albo osób w związku partnerskim zgromadzono środki, które nie wchodzą do majątku osobistego dłużnika, albo też środki, które nie pochodzą z pobranego przez dłużnika wynagrodzenia za pracę, dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy.”;

58) art. 910³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 910³. Do egzekucji z prawa majątkowego wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków albo osób w związku partnerskim stosuje się odpowiednio przepisy art. 923¹.”;

59) art. 923¹. otrzymuje brzmienie:

„Art. 923¹. § 1. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo związku partnerskim stanowi podstawę do zajęcia nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego. Dalsze czynności egzekucyjne dopuszczalne są na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom albo obu osobom w związku partnerskim.

§ 2. Jeżeli małżonek albo druga osoba w związku partnerskim dłużnika sprzeciwia się zajęciu, o sprzeciwie komornik niezwłocznie zawiadamia wierzyciela, który w terminie tygodniowym powinien wystąpić o nadanie przeciwko małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim dłużnika klauzuli wykonalności pod rygorem umorzenia egzekucji z zajętej nieruchomości.”;

60) w art. 976 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przetargu nie mogą uczestniczyć: dłużnik, komornik, ich małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim, dzieci, rodzice i rodzeństwo oraz osoby obecne na licytacji w charakterze urzędowym, licytant, który nie wykonał warunków poprzedniej

licytacji, osoby, które mogą nabyć nieruchomość tylko za zezwoleniem organu państwowego, a zezwolenia tego nie przedstawiły.”;

61) w art. 986⁵ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wraz z rękojmią licytant zobowiązany jest do podania w systemie teleinformatycznym danych niezbędnych do wydania postanowienia o przybiciu: numeru PESEL, numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość i oświadczenia, czy pozostaje w związku małżeńskim albo związku partnerskim, a jeżeli tak, czy nieruchomość zamierza nabyć do majątku wspólnego czy osobistego, oraz do wskazania, czy licytuje we własnym imieniu czy jako pełnomocnik innej osoby, a także innych danych, jeżeli potrzeba ich podania wynika z przepisów odrębnych ustaw.”;

62) w art. 1103¹ § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Sprawy małżeńskie, sprawy z zakresu związków partnerskich, sprawy dotyczące małżeńskich stosunków majątkowych oraz sprawy dotyczące stosunków majątkowych między osobami w związku partnerskim należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy:

- 1) oboje małżonkowie albo obie osoby w związku partnerskim mieli ostatnie miejsce zamieszkania lub ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jedno z nich nadal ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 2) małżonek albo osoba w związku partnerskim będący powodem ma co najmniej od roku bezpośrednio przed wszczęciem postępowania miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 3) małżonek albo osoba w związku partnerskim będący powodem jest obywatelem polskim i ma co najmniej od sześciu miesięcy bezpośrednio przed wszczęciem postępowania miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 4) oboje małżonkowie albo obie osoby w związku partnerskim są obywatelami polskimi.

§ 2. Jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli oboje małżonkowie albo obie osoby w związku partnerskim są obywatelami polskimi oraz mają miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

63) art. 1106² otrzymuje brzmienie:

„Art. 1106². § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy małżeńskie oraz sprawy z zakresu związków partnerskich, jeżeli jeden z małżonków, jedna z osób w związku partnerskim albo jedna z osób zamierzających zawrzeć małżeństwo albo związek partnerski jest obywatelem polskim albo będąc cudzoziemcem, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej bądź zamierza zawrzeć małżeństwo albo związek partnerski w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sprawy o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej oraz wspólności majątkowej partnerskiej, należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy majątek wspólny albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.”;

64) w art. 1120 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) w sprawach małżeńskich niemajątkowych, w sprawach niemajątkowych z zakresu związków partnerskich, w sprawach z powództwa wzajemnego oraz w postępowaniu nakazowym, upominawczym i uproszczonym;”;

65) art. 1149 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1149. Przepisy art. 170 i art. 400 stosuje się odpowiednio do prawomocnych postanowień sądu polskiego ustalających, że orzeczenia sądu państwa obcego orzekające rozwód lub unieważnienie małżeństwa albo ustalające nieistnienie małżeństwa, albo orzeczenia sądu państwa obcego, którego skutkiem jest ustanie związku partnerskiego, podlegają uznaniu.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2025 r. poz. 132) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 w § 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) dokumenty osobiste, po jednej obrączce zobowiązanego i jego współmałżonka lub drugiej osoby w związku partnerskim wykonanej z metali szlachetnych, ordery i odznaczenia oraz przedmioty niezbędne zobowiązanemu i członkom jego rodziny do nauki lub wykonywania praktyk religijnych, a także przedmioty codziennego użytku, które mogą być sprzedane znacznie poniżej ich wartości, a które dla zobowiązanego mają znaczną wartość użytkową;”;

2) w art. 26:

a) w § 1e pkt 4a otrzymuje brzmienie:

„4a) imienia i nazwiska małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego oraz adresu jego miejsca zamieszkania, a także

numeru PESEL lub NIP, jeżeli małżonek zobowiązanego albo druga osoba w związku partnerskim zobowiązanego taki numer posiada, albo innego numeru identyfikacyjnego ze wskazaniem jego rodzaju, o ile jest znany wierzycielowi – w przypadku gdy odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny zobowiązanego i jego małżonka albo zobowiązanego i jego drugiej osoby w związku partnerskim, zwany dalej „majątkiem wspólnym”;

b) w § 2 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– mając na względzie jednoznaczną identyfikację odpowiednio zobowiązanego, małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego, podmiotu innego niż zobowiązany, o którym mowa w art. 26ca § 1 pkt 2, oraz podmiotu, który uzyskał korzyść majątkową, możliwość elektronicznego przetwarzania danych zawartych w tych tytułach oraz sprawne przeprowadzenie egzekucji administracyjnej.”;

3) w art. 26ca:

a) w § 2 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonek zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego – w przypadku, o którym mowa w § 1 pkt 1,”;

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Nie doręcza się odpisu kolejnego tytułu wykonawczego zobowiązanemu, małżonkowi zobowiązanego albo drugiej osobie w związku partnerskim zobowiązanego, niebędącemu zobowiązanym właścicielowi przedmiotu hipoteki przymusowej ani podmiotowi, który uzyskał korzyść majątkową.”;

4) w art. 27 w § 1 pkt 9a otrzymuje brzmienie:

„9a) pouczenie zobowiązanego o przysługującym jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym”;

5) w art. 27e § 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. Zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej albo umowy majątkowej partnerskiej lub wystąpienie innego zdarzenia skutkującego ograniczeniem, zniesieniem, wyłączeniem lub ustaniem odpowiedzialności zobowiązanego, o której mowa w § 1, uznaje się za bezskuteczne do składnika majątkowego, który wchodziłby w skład majątku

wspólnego, gdyby nie zawarto tej umowy majątkowej małżeńskiej albo umowy majątkowej partnerskiej lub nie wystąpiło takie zdarzenie prawne. Składnik ten uznaje się za wchodzący w skład majątku wspólnego.

§ 4. Organ egzekucyjny, na wniosek małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego, zawiadamia go o aktualnej wysokości egzekwowanej należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych, jednocześnie pouczając o zakazie rozporządzania uprzednio zajętą rzeczą lub prawem majątkowym wchodzących w skład majątku wspólnego oraz zakazie realizacji tego prawa majątkowego poza częścią wolną od zajęcia.”;

6) w art. 27f:

a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. W sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym małżonkowi zobowiązanego albo drugiej osobie w związku partnerskim zobowiązanego przysługuje prawo sprzeciwu. Podstawą sprzeciwu jest ograniczenie, zniesienie, wyłączenie lub ustanie odpowiedzialności całością albo częścią majątku wspólnego. W sprzeciwie określa się istotę i zakres żądania oraz dowody uzasadniające to żądanie.

§ 2. W przypadku egzekucji z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego sprzeciw wnosi się nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia małżonkowi zobowiązanego albo drugiej osobie w związku partnerskim zobowiązanego wezwania zgodnie z art. 110c § 2a.”,

b) § 4–7 otrzymują brzmienie:

„§ 4. Wierzyciel zawiadamia zobowiązanego o wniesieniu sprzeciwu przez małżonka zobowiązanego albo drugą osobę w związku partnerskim zobowiązanego.

§ 5. Wierzyciel wydaje postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego, w którym:

1) oddala sprzeciw;

2) uznaje sprzeciw:

a) w całości,

b) w części i w pozostałym zakresie oddala sprzeciw.

§ 6. Postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego doręcza się temu małżonkowi i zobowiązanemu albo drugiej osobie w związku partnerskim i zobowiązanemu. Na postanowienie o oddaleniu sprzeciwu małżonka zobowiązanego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim zobowiązanego przysługuje zażalenie.

§ 7. Jeżeli postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego stanie się ostateczne, wierzyciel niezwłocznie zawiadamia organ egzekucyjny o sposobie i dacie ostatecznego rozpatrzenia tego sprzeciwu.”;

7) w art. 27g § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Małżonkowi zobowiązanego albo drugiej osobie w związku partnerskim zobowiązanego przysługują prawa zobowiązanego w egzekucji z majątku wspólnego z chwilą wniesienia do organu egzekucyjnego sprzeciwu albo wniosku, o którym mowa w art. 27e § 4, albo doręczenia małżonkowi zobowiązanego albo drugiej osobie w związku partnerskim zobowiązanego zawiadomienia o zajęciu prawa majątkowego u dłużnika zajętej wierzytelności, protokołu zajęcia prawa majątkowego, protokołu zajęcia i odbioru ruchomości lub protokołu odbioru dokumentu.”;

8) art. 27h otrzymuje brzmienie:

„Art. 27h § 1. W przypadku ostatecznego oddalenia sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego organ egzekucyjny:

- 1) poucza małżonka zobowiązanego albo drugą osobę w związku partnerskim zobowiązanego o zakazie rozporządzania uprzednio zajętą rzeczą lub prawem majątkowym wchodzącymi w skład majątku wspólnego, chyba że został uprzednio pouczony zgodnie z art. 27e § 4;
- 2) kontynuuje egzekucję z majątku wspólnego przez realizację zastosowanego środka egzekucyjnego lub zastosowanie kolejnego środka egzekucyjnego.

§ 2. W przypadku ostatecznego uznania sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego w całości albo w części organ egzekucyjny:

- 1) uchyla czynność egzekucyjną odpowiednio w całości albo w części, jeżeli osoba trzecia nie nabyła rzeczy lub prawa majątkowego w egzekucji z majątku wspólnego;
- 2) usuwa stwierdzoną wadę czynności egzekucyjnej.”;

9) w art. 36:

a) § 1ca otrzymuje brzmienie:

„§ 1ca. Jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje jego majątek osobisty i majątek wspólny, organ egzekucyjny lub centralne biuro łącznikowe może żądać od banków informacji dotyczących małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego w zakresie, o którym mowa w § 1c.”,

b) po § 1e dodaje się § 1f w brzmieniu:

„§ 1f. Jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje jego majątek osobisty i majątek wspólny, organ egzekucyjny lub wierzyciel może żądać od zobowiązanego lub jego drugiej osoby w związku partnerskim informacji o zawarciu umowy o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich, a w przypadku istnienia takiej umowy – danych drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego oraz informacji o składnikach majątku wspólnego, w zakresie niezbędnym do wszczęcia lub prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego.”;

10) w art. 67:

a) w § 2aa pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) może zawierać znane organowi egzekucyjnemu dane małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego, jeżeli odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny, a brak tych danych mógłby uniemożliwić wszczęcie egzekucji do określonego składnika majątku wspólnego”;

b) § 2ab otrzymuje brzmienie:

„§ 2ab. W przypadkach, o których mowa w § 2aa, odpis zawiadomienia o zajęciu prawa majątkowego u dłużnika zajętej wierzytelności doręcza się również odpowiednio małżonkowi zobowiązanego, jego drugiej osobie w związku partnerskim, podmiotowi, o którym mowa w art. 26 § 1e pkt 4b, oraz podmiotowi, który uzyskał korzyść majątkową.”;

11) w art. 71ca w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

- „3) małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zstępnych, wstępnych, pasierba, dziecko drugiej osoby w związku partnerskim, rodzeństwo, ojczyma, macochę i drugą osobę w związku partnerskim rodzica zobowiązanego;”;
- 12) w art. 107 w § 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) egzekutor organu egzekucyjnego prowadzącego egzekucję z zajętej ruchomości, jego małżonek, ani jego druga osoba w związku partnerskim ani jego dzieci;”;
- 13) w art. 110c:
- a) § 2a otrzymuje brzmienie:
- „§ 2a. W przypadku egzekucji z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego wezwanie, o którym mowa w § 2, doręcza się również małżonkowi zobowiązanego albo drugiej osobie w związku partnerskim zobowiązanego.”;
- b) w § 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) małżonka zobowiązanego albo drugą osobę w związku partnerskim zobowiązanego;”;
- 14) w art. 111d w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) egzekutor organu egzekucyjnego prowadzącego egzekucję z zajętej ruchomości, jego małżonek ani jego druga osoba w związku partnerskim ani jego dzieci;”;
- 15) w art. 156:
- a) w § 1 pkt 8b otrzymuje brzmienie:
- „8b) pouczenie zobowiązanego o przysługującym jego małżonkowi albo jego drugiej osobie w związku partnerskim prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie zabezpieczenia na majątku wspólnym;”;
- b) w § 2 część wspólna otrzymuje brzmienie:
- „– mając na względzie jednoznaczną identyfikację odpowiednio zobowiązanego i małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego, możliwość elektronicznego przetwarzania danych zawartych w tym zarządzeniu oraz sprawne dokonanie zabezpieczenia.”;
- 16) w art. 156a w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) dane małżonka zobowiązanego albo drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego;”.

Art. 9. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119 i z 2024 r. poz. 1907) w art. 47 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”.

Art. 10. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 195) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, którzy:

- a) osiągnęli wiek: kobieta 50 lat, mężczyzna 65 lat albo
- b) są inwalidami albo
- c) wychowują co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po poległym – zmarłym, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole – 18 lat życia, lub sprawuje pieczę nad dzieckiem zaliczonym do I lub II grupy inwalidów;”;

2) art. 44 otrzymuje brzmienie:

„Art. 44. 1. Członkami rodziny uprawnionymi do świadczeń są: dzieci, wnuki, rodzeństwo, małżonek albo druga osoba w związku partnerskim i rodzice, jeżeli spełniają warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W razie śmierci albo zaginięcia żołnierza w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 755), albo jeżeli śmierć żołnierza pozostająca w związku ze służbą jest następstwem czynu karalnego, renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim bez względu na wiek i stan zdrowia.

3. W razie śmierci żołnierza w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, albo jeżeli śmierć żołnierza zwolnionego ze służby wojskowej pozostająca w związku ze służbą jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w wyniku czynu karalnego, renta

rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim bez względu na wiek i stan zdrowia.”;

3) w art. 54:

a) ust. 1c pkt 2-3 otrzymują brzmienie:

„2) pozostawania we wspólności małżeńskiej albo we wspólności partnerskiej do dnia śmierci małżonka;

3) nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku albo po zmarłej drugiej osobie w związku partnerskim nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”,

b) ust. 1d otrzymuje brzmienie:

„1d. Wypłata świadczeń na zasadach określonych w ust. 1b ustaje z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego albo nowego związku partnerskiego przez osobę uprawnioną.”

Art. 11. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. –Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 63¹ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prawa majątkowe ze stosunku pracy przechodzą po śmierci pracownika, w równych częściach, na małżonka, drugą osobę w związku partnerskim oraz inne osoby spełniające warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W razie braku takich osób prawa te wchodzi do spadku.”;

2) w art. 93 w § 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim;”;

3) w art. 94⁹ w § 3:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dzieciom własnym, dzieciom drugiego małżonka albo dzieciom drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieciom przysposobionym;”;

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonkowi (wdowie, wdowcowi) albo drugiej osobie w związku partnerskim (osobie po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku);”;

- 4) w art. 142¹ w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) pracownika – małżonka, pracownika – osoby w związku partnerskim albo pracownika – rodzica dziecka w fazie prenatalnej, w przypadku ciąży powikłanej;”;
- 5) w art. 173¹ § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Za członka rodziny, o którym mowa w § 1, uważa się syna, córkę, matkę, ojca, małżonka lub drugą osobę w związku partnerskim.”.

Art. 12. W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 624) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5a ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu, Prezesowi Rady Ministrów, małżonkom oraz drugim osobom w związku partnerskim tych osób oraz członkom rodzin będącym na ich utrzymaniu, przysługuje prawo do świadczeń opieki zdrowotnej w razie nagłego zachorowania lub urazu, wypadku, zatrucia lub konieczności natychmiastowego leczenia szpitalnego.”;
- 2) w art. 5b ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Osobie zajmującej kierownicze stanowisko państwowe przysługuje lokal służący do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, zwany dalej „lokałem”, na czas zajmowania stanowiska, jeżeli osoba ta i jej małżonek, albo druga osoba w związku partnerskim, nie dysponują innym lokalem w miejscowości, w której objęła ona stanowisko, z zastrzeżeniem ust. 2.”.

Art. 13. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 i 1871) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 18 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) zapewnienia nauczycielowi w nowym miejscu pracy odpowiedniego do jego stanu rodzinnego mieszkania oraz miejsca pracy dla współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, jeśli są oni nauczycielami.”;
- 2) w art. 70 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania, który wniósł podanie o przeniesienie do miejscowości będącej miejscem stałego zamieszkania współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, jeżeli podanie o przeniesienie nie może być uwzględnione z powodu niemożności zatrudnienia go w zawodzie nauczycielskim w

miejscu stałego zamieszkania współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dyrektor szkoły udziela urlopu bezpłatnego.”;

3) w art. 82 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest lub był małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim obwinionego, jego obrońcy lub rzecznika dyscyplinarnego;”;

4) w art. 84 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rzecznik dyscyplinarny podlega wyłączeniu od udziału w sprawie, jeżeli sprawa dotyczy go bezpośrednio, jego małżonka, jego drugiej osoby w związku partnerskim, krewnego, powinowatego w linii prostej, krewnych jego drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej albo osoby pozostającej z nim w stosunku przysposobienia.”;

5) w art. 85j ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne umorzono z powodu śmierci nauczyciela, jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, rodzeństwo, krewny lub powinowaty w linii prostej lub krewny jego drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej mogą złożyć wniosek o uwolnienie nauczyciela od zarzutów, w terminie roku od dnia śmierci nauczyciela.”;

6) w art. 85n ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać obwiniony, jego obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, rodzeństwo, krewny, powinowaty w linii prostej lub krewny drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej. Wniosek składa się do komisji dyscyplinarnej, która wydała prawomocne orzeczenie w sprawie, w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie.”.

Art. 14. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564) w art. 75g wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”;

b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim;”;

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”.

Art. 15. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499) w art. 337 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1:
 - a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”,
 - b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim;”;
- 2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”.

Art. 16. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1917 i z 2024 r. poz. 39) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. Małżonkowie, osoby w związku partnerskim oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także osoba w związku partnerskim i krewni pierwszego stopnia drugiej osoby w tym związku partnerskim, nie mogą być zatrudnieni w tym samym urzędzie, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek służbowej podległości.”;
- 2) w art. 26 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i warunki wypłacania świadczeń urzędnikom państwowym przeniesionym do pracy w innej miejscowości, w szczególności diet za czas przejazdu i za pierwszą dobę pobytu w nowym miejscu zamieszkania, zwrotu poniesionych kosztów podróży, przewozu urzędnika domowego, zakwaterowania oraz dodatku za rozłąkę, z uwzględnieniem okresu, na jaki urzędnik został przeniesiony, jak również jego stanu rodzinnego, biorąc pod uwagę, że za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, dzieci oraz inne osoby prowadzące z nim wspólne gospodarstwo domowe, jeżeli przesiedlają się wraz z urzędnikiem.”.

Art. 17. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2024 r. poz. 593) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. Zarząd spółdzielni prowadzi rejestr członków zawierający ich imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania (w odniesieniu do członków będących osobami prawnymi – ich nazwę i siedzibę), wysokość zadeklarowanych i wniesionych udziałów, wysokość wniesionych wkładów, ich rodzaj, jeżeli są to wkłady niepieniężne, zmiany tych danych, datę przyjęcia w poczet członków, datę wypowiedzenia członkostwa i jego ustania, a także inne dane przewidziane w statucie. Członek spółdzielni, jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim i wierzyciel członka lub spółdzielni ma prawo przeglądać rejestr.”;

- 2) art. 57 otrzymuje brzmienie:

„Art. 57. W skład rady nie mogą wchodzić osoby będące kierownikami bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni lub pełnomocnikami zarządu oraz osoby pozostające z członkami zarządu lub kierownikami bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni w związku małżeńskim, związku partnerskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej i w drugim stopniu linii bocznej, a także osoby które są krewnymi w linii prostej i w drugim stopniu linii bocznej drugiej osoby w związku partnerskim osób będących członkami zarządu lub kierownikami bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni.”.

Art. 18. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 25a w ust. 1 pkt 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6) daty zawarcia małżeństwa albo związku partnerskiego, jeżeli dotyczy;

7) daty ustania małżeństwa albo związku partnerskiego, jeżeli dotyczy;”;

- 2) w art. 35 ust. 2b otrzymuje brzmienie:

„2b. Osoba przyjęta do domu pomocy społecznej, w tym również osoba ubezwłasnowolniona, jej przedstawiciel ustawowy, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewni w linii prostej, rodzeństwo oraz osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę, mogą występować do sądu opiekuńczego z wnioskiem o zmianę orzeczenia o przyjęciu do domu pomocy społecznej.”.

Art. 19. W ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 1837) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:
„6) nabycie w drodze darowizny praw do rachunku oszczędnościowo–kredytowego przez osobę pozostającą faktycznie we wspólnym pożyciu małżeńskim albo w związku partnerskim z posiadaczem rachunku oszczędnościowo–kredytowego w kasie mieszkaniowej, pod warunkiem przeznaczenia środków zgromadzonych na tym rachunku na cele mieszkaniowe;”;
- 2) w art. 4a w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Zwalnia się od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zstępnych, wstępnych, pasierba, dziecko drugiej z osób w związku partnerskim, rodzeństwo, ojczyrna i macochę, jeżeli:”;
- 3) w art. 14 w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) do grupy I – małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyrna, macochę, drugą osobę w związku partnerskim rodzica, teściów, rodziców drugiej osoby w związku partnerskim, , dziecko drugiej z osób w związku partnerskim;
 - 2) do grupy II – zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków albo drugich osób w związku partnerskim pasierbów, zstępnych i małżonków albo osób w związku partnerskim dzieci drugiej z osób w związku partnerskim, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych;”.

Art. 20. W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1176, 1635 i 1757) w art. 12 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W razie nabycia gruntów od indywidualnych właścicieli gospodarstw rolnych, nie stosuje się zwolnienia, jeżeli nabywca jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym w linii prostej lub jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, pasierbem lub dzieckiem drugiej osoby w związku partnerskim, zięciem, synową lub drugą osobą w związku partnerskim dziecka sprzedawcy gruntów.”.

Art. 21. W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 320 i 1222) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 16za w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) jest małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej do drugiego stopnia, lub drugą osobą w związku partnerskim, krewnym w linii prostej do drugiego

stopnia tej osoby, lub jest związany z tytułu opieki, przysposobienia lub kurateli z osobą będącą członkiem organów nadzorujących, zarządzających lub administrujących podmiotów, o których mowa w pkt 1.”;

- 2) w art. 24k ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Audyt bezpieczeństwa ruchu drogowego nie może być przeprowadzany przez audytora bezpieczeństwa ruchu drogowego, którego małżonek, krewny i powinowaty do drugiego stopnia, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej do drugiego stopnia tej osoby, osoba związana z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli wykonywał lub wykonuje zadania w zakresie projektowania, budowy, przebudowy, zarządzania odcinkiem drogi podlegającym audytowi, zarządzania ruchem lub nadzoru nad zarządzaniem ruchem na odcinku drogi podlegającym audytowi.”.

Art. 22. W ustawie z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 833) w art. 6d w ust. 12 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim oferenta lub jego krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia włącznie, lub krewnym do drugiego stopnia włącznie drugiej osoby w związku partnerskim oferenta, albo jest związana z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z oferentem;”.

Art. 23. W ustawie z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2020 r. poz. 2159) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1 pkt 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„7) spółkę, o której mowa w pkt 3–5, jeżeli działalność gospodarcza jest wykonywana z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2 lub 3, przynajmniej jednego wspólnika i jego pracy własnej, pod warunkiem, że pozostałymi wspólnikami są małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępni lub zstępni wspólnika, lub

8) wspólników spółki cywilnej osób fizycznych w zakresie wykonywanej przez nich wspólnie działalności gospodarczej, jeżeli działalność gospodarcza jest wykonywana z wykorzystaniem zawodowych kwalifikacji przynajmniej jednego wspólnika i jego pracy własnej, pod warunkiem, że pozostałymi wspólnikami są małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępni lub zstępni wspólnika oraz wszyscy wspólnicy łącznie są mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą albo

średnim przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.”;

2) w art. 4:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku śmierci osoby fizycznej posiadającej kwalifikację, o których mowa w art. 3 ust. 1, współmałżonek albo druga osoba w związku partnerskim pozostający do chwili śmierci na jego utrzymaniu oraz małoletni zstępni albo małoletnie dzieci drugiej osoby w związku partnerskim mają prawo nadal wykonywać rzemiosło w warunkach i na zasadach obowiązujących tę osobę.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku gdy dany rodzaj rzemiosła może być wykonywany wyłącznie po wykazaniu się przez osobę fizyczną posiadającą kwalifikację, o których mowa w art. 3 ust. 1, innymi dowodami kwalifikacji zawodowych, o których mowa w art. 3 ust. 2, małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub zstępni, o których mowa w ust. 3 i 4, wykonują działalność za pośrednictwem osoby posiadającej wymagane kwalifikacje.”;

3) w art. 7 w ust. 7 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub zstępny osoby, o której mowa w art. 2 ust. 1, jeżeli uczestniczy w wykonywaniu przez tę osobę działalności gospodarczej w zakresie rzemiosła.”.

Art. 24. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907 i 1940) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24f ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wójtowie, radni, małżonkowie albo drugie osoby w związku partnerskim, wójtów, zastępców wójtów, radnych, sekretarzy gminy, skarbników gminy, kierowników jednostek organizacyjnych gminy, osób zarządzających i członków organów zarządzających gminnymi osobami prawnymi, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu z wójtami, zastępcami wójtów, radnymi, sekretarzami gminy, skarbnikami gminy, kierownikami jednostek organizacyjnych gminy, osobami zarządzającymi i członkami organów zarządzających gminnymi osobami prawnymi, nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem gminnych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których

uczestniczą takie osoby. Wybór lub powołanie tych osób na te funkcje są z mocy prawa nieważne.”;

- 2) w art. 24fa w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Wójtowie, zastępcy wójtów, radni, małżonkowie albo drugie osoby w związku partnerskim wójtów, zastępców wójtów, radnych, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu z wójtami, zastępcami wójtów, radnymi, nie mogą.”;
- 3) w art. 24h:
 - a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Radny, wójt, zastępca wójta, sekretarz gminy, skarbnik gminy, kierownik jednostki organizacyjnej gminy, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminną osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym, zwanego dalej „oświadczeniem majątkowym”. Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską . Oświadczenie majątkowe zawiera informacje o:”,
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego odpowiednio małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”,
 - c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:
„7. Analizy danych zawartych w oświadczeniu majątkowym dokonuje również naczelnik urzędu skarbowego właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie majątkowe. Analizując oświadczenie majątkowe, naczelnik urzędu skarbowego uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim osoby składającej oświadczenie.”.

Art. 25. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145, 1006, 1089, 1222, 1248, 1473, 1562, 1688, 1717, 1871 oraz z 2025 r. 179) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 33 ust. 3c otrzymuje brzmienie:

„3c. W razie śmierci lub zaginięcia policjanta należną mu rekompensatę pieniężną, o której mowa w ust. 3, wypłaca się małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, policjanta, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo we wspólności partnerskiej, a w dalszej kolejności jego dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci policjanta spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno–Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin”;

2) w art. 62 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Policjant jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich, przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego lub stosunku pracy, corocznie oraz na żądanie przełożonego właściwego w sprawach osobowych. Oświadczenie to powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo–gminnego lub związku metropolitalnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.”;

3) art. 62a otrzymuje brzmienie:

„Art. 62a. Policjant jest obowiązany poinformować przełożonego właściwego w sprawach osobowych o podjęciu przez małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub osoby pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub ochrony osób i mienia oraz o objęciu w nich akcji lub udziałów, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień

publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz.1320) na rzecz organów i jednostek nadzorowanych i podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o tym zdarzeniu.”;

4) w art. 77:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członków rodziny policjanta uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 73, 75 i 76 uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim i dzieci.”,

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które”;

5) art. 89 otrzymuje brzmienie:

„Art. 89. Członkami rodziny policjanta, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający z policjantem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;
- 2) dzieci (własne lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat życia;
- 3) rodzice policjanta i jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo, albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma, macochę i drugą osobę w związku partnerskim rodzica oraz osoby przysposabiające.”;

6) w art. 95:

a) w ust. 1 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) którego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;

4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo dom, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 96 ust. 3.”,

- b) w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) jeżeli policjantowi lub jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim przysługuje tytuł prawny do innego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 90; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;”;
- 7) w art. 110 ust. 11 otrzymuje brzmienie:
- „11. W razie śmierci albo zaginięcia policjanta należną mu nagrodę roczną wypłaca się małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom uprawnionym do renty rodzinnej. Przepis ust. 10 stosuje się odpowiednio.”;
- 8) w art. 116 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim policjanta, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo która pozostawała z nim we wspólności partnerskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci policjanta spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;
- 9) w art. 119 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) 4000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;
- 10) w art. 121b w ust. 2:
- a) pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim policjanta, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka policjanta, ojczyma, macochę, drugą osobę w

związku partnerskim rodzica, teściów, dziadków, rodziców drugiej osoby w związku partnerskim, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z policjantem w okresie sprawowania nad nimi opieki;”,

b) w pkt 5:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym, małżonka lub drugiej osoby w związku partnerskim policjanta, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:”

- lit. b i c otrzymują brzmienie:

„b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim policjanta lub rodzica dziecka policjanta, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,

c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim policjanta lub rodzica dziecka policjanta, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

11) w art. 135c w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego;”;

12) w art. 135hb ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

13) w art. 135r:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie dyscyplinarne wznawia się na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, drugiej

osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego oraz rzecznika dyscyplinarnego, jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą wydania orzeczenia dyscyplinarnego.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu lub na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

14) w art. 135s ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Na orzeczenie i postanowienie wydane w trybie wznowienia postępowania dyscyplinarnego służy ukaranemu lub obwinionemu, a w przypadku jego śmierci, jego małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, krewnym w linii prostej, rodzeństwu, przysposabiającemu lub przysposobionemu, odwołanie lub zażalenie do wyższego przełożonego dyscyplinarnego w terminie 7 dni od dnia doręczenia, z tym że na orzeczenia i postanowienia wydane przez Komendanta Głównego Policji przysługuje jedynie w takim samym terminie wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy. Przepisy art. 135n ust. 4–6 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 26. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 915, 1089, 1222, 1248, 1473, 1562, 1688, 1717, 1871 oraz z 2025 r. poz. 179) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 81:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członka rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 77 uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim i dzieci.”,

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które:”;

- 2) w art. 89d otrzymuje brzmienie:

„Art. 89d. 1. Funkcjonariuszowi, który wyjeżdża za granicę wspólnie z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim przeniesionym do pełnienia służby albo pracy w przedstawicielstwie dyplomatycznym, misji dyplomatycznej, urzędzie konsularnym, organach i instytucjach Unii Europejskiej lub instytucie polskim, właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udziela, na wniosek tego funkcjonariusza, urlopu bezpłatnego na czas trwania tej służby albo pracy.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany zgłosić się do służby w terminie jednego miesiąca od dnia powrotu z zagranicy po zakończeniu służby lub pracy za granicą przez jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim. Funkcjonariusz ten obejmuje stanowisko służbowe zajmowane przed urlopem lub inne stanowisko równorzędne.”;

- 3) w art. 91a:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusze składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską, Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, Rektorowi–Komendantowi WSSG, Komendantowi BSWSG, właściwym komendantom oddziałów Straży Granicznej, komendantom ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantom ośrodków Straży Granicznej przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na ich żądanie. Komendant Główny Straży Granicznej oraz zastępcy Komendanta Głównego Straży Granicznej składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.”;

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Pracownicy Straży Granicznej składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską, na żądanie Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektora–Komendanta WSSG, Komendanta BSWSG, właściwych komendantów oddziałów Straży Granicznej, komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantów ośrodków Straży Granicznej.”;

- 4) art. 91b otrzymuje brzmienie:

„Art. 91b. Funkcjonariusze oraz pracownicy Straży Granicznej są obowiązani poinformować przełożonego właściwego w sprawach osobowych o podjęciu przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia, objęciu w nich akcji lub udziałów lub podjęciu działalności gospodarczej w tym zakresie, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 i 1720) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.”;

5) w art. 93 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

- „1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;
- 2) dzieci (własne lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat życia;
- 3) rodzice funkcjonariusza i jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo niezdolność do pracy, albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę, a także osobę, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim oraz osoby przysposabiające.”;

6) w art. 99 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

- „3) którego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;
- 4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo domu, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 100 ust. 3.”;

7) w art. 99a w ust. 1 pkt 8 i 9 otrzymują brzmienie:

- „8) przysługuje jemu lub jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim tytuł prawny do innego lokalu, o którym mowa w art. 94 ust. 1; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;

- 9) w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej on lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim uzyskali inny lokal mieszkalny lub dom o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej co najmniej przysługującym funkcjonariuszowi i członkom jego rodziny normom zaludnienia;”;
- 8) art. 118 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych;”;
- 9) w art. 120 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, a także drugiej osobie partnerskiej funkcjonariusza, która pozostawała z nim we wspólności partnerskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno–Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin lub żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.”;
- 10) w art. 123 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) 4000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, druga osoba w związku partnerskim dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;
- 11) w art. 125b w ust. 2:
- a) pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyrna, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim, teściów, dziadków, wnuki,

rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;”,

b) w pkt 5:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:”;

– lit. b i c otrzymują brzmienie:

„b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,

c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

12) w art. 136bi w ust. 1 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2) są małżonkami albo drugimi osobami w związkach partnerskich obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostają we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;

3) są krewnymi lub powinowatymi obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo są krewnymi w tej samej linii i stopniu drugiej osoby w związku partnerskim obwinionego lub pokrzywdzonego albo są związani z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;”;

13) w art. 136bx ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci,

na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

- 14) w art. 137c ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może złożyć w razie jego śmierci jego krewny w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo oraz małżonek albo druga osoba w związku partnerskim.”.

Art. 27. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 184) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12b w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) będąc małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwem, sprawują opiekę albo udzielają pomocy w załatwianiu bieżących spraw życia codziennego osobie stale zamieszkującej na obszarze objętym zakazem;”;

- 2) w art. 16b:

- a) w ust. 6 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) rolnika, małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim tego rolnika oraz jego każdego domownika w rozumieniu art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, którzy pomagają mu w świadczeniu usług hotelarskich w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, jeżeli podlegają ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, za który przysługuje rekompensata.”,

- b) w ust. 11 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) informacje o rolniku, małżonku albo drugiej osobie w związku partnerskim tego rolnika oraz jego domownikach, o których mowa w ust. 6 pkt 2 lit. b – w przypadku rolnika;”.

Art. 28. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. Przepisy ustawy dotyczące ubezpieczenia rolnika i świadczeń przysługujących rolnikowi stosuje się także do małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, rolnika, chyba że ten małżonek albo ta osoba w związku partnerskim nie

pracuje w gospodarstwie rolnika ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym.”;

2) w art. 10 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Członkami rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 3, są:

- 1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;
- 2) dzieci własne i przysposobione, pasierbowie, dzieci własne i przysposobione drugiej osoby w związku partnerskim, wnuki, rodzeństwo spełniające w dniu śmierci ubezpieczonego warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej;
- 3) rodzice, osoby przysposabiające, macocha, ojczym albo druga osoba w związku partnerskim rodzica, jeżeli w dniu śmierci ubezpieczonego prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli ubezpieczony przyczyniał się w znacznym stopniu do ich utrzymania albo jeżeli zostało ustalone, wyrokiem sądowym lub ugodą sądową, prawo do alimentów z jego strony.”;

3) w art. 13:

a) w ust. 8 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) kwoty jednorazowego odszkodowania za 100% uszczerbek na zdrowiu, jeżeli do świadczenia jest uprawniony małżonek albo druga osoba w związku partnerskim lub dziecko;”;

b) w ust. 9 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek i jedno lub więcej dzieci albo druga osoba w związku partnerskim i jedno lub więcej dzieci świadczenie to przysługuje w wysokości określonej w ust. 8 pkt 1, zwiększonej na każde dziecko o kwotę określoną w ust. 6;”;

c) ust. 10 i 11 otrzymują brzmienie:

„10. Jeżeli obok małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub dzieci do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich świadczenie to przysługuje w kwocie określonej w ust. 6, niezależnie od świadczenia przysługującego małżonkowi lub dzieciom.

11. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni tylko członkowie rodziny inni niż małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub dzieci, świadczenie to przysługuje w wysokości określonej w ust. 8 pkt 2, zwiększonej na drugiego i każdego następnego uprawnionego o kwotę określoną w ust. 6.”;

4) w art. 16 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

- „4) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim osoby, o której mowa w pkt 3, jeżeli renta strukturalna współfinansowana ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej lub ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich wypłacana jest ze zwiększeniem na tego małżonka albo tę osobę w związku partnerskim.”;
- 5) art. 16f otrzymuje brzmienie:
- „Art. 16f. Za osobę sprawującą osobistą opiekę nad dzieckiem, o której mowa w art. 16a, art. 16b ust. 1 i art. 16c, uważa się osobę sprawującą osobistą opiekę nad dzieckiem własnym lub swojego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, lub dzieckiem przysposobionym.”;
- 6) w art. 28:
- a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Uznaje się, że rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:
- 1) gruntów wydierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej – w przypadku renty stałej – co najmniej na 10 lat, a w przypadku renty okresowej – na okres wskazany w decyzji Prezesa Kasy o przyznaniu tej renty, której zawarcie potwierdził wójt, właściwy ze względu na miejsce położenia przedmiotu dzierżawy, osobie niebędącej:
 - a) małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim rencisty,
 - b) osobą pozostającą z rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
 - c) małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim osoby, o której mowa w lit. b;
 - 2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;
 - 3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, z którym rencista zawarł związek małżeński albo związek partnerski po ustaleniu prawa do renty rolniczej z ubezpieczenia;

- 4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika, jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”,
- b) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. W przypadku, gdy rencista prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim podlegającym ubezpieczeniu emerytalno–rentowemu z mocy ustawy, wypłata nie ulega zawieszeniu.”;
- 7) w art. 29 w ust. 2:
 - a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci przysposobione,”,
 - b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonek (wdowa, wdowiec) albo druga osoba w związku partnerskim (osoba po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku),”;
- 8) w art 33a:
 - a) w ust. 2 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2) pozostawania we wspólności małżeńskiej albo we wspólności partnerskiej do dnia śmierci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;

3) nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku albo po zmarłej drugiej osobie w związku partnerskim nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 przepisów emerytalnych.”
 - b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wypłata świadczeń na zasadach określonych w ust. 1 ustaje z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego albo nowego związku partnerskiego przez osobę uprawnioną.”;
- 9) w art. 35 w ust. 1a pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

„1) małżonek (wdowa i wdowiec) albo druga osoba w związku partnerskim (osoba po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku);

- 2) rodzice, ojczym, macocha albo druga osoba w związku partnerskim rodzica oraz osoby przysposabiające;
 - 3) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione i dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej;”;
- 10) w art. 58 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Na wniosek właściciela gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, który ma ustalone prawo do emerytury lub renty z ubezpieczenia albo którego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim ma ustalone takie prawo, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 28 ust. 7 pkt 1, wskazaną we wniosku nieruchomość przejmuje się na własność Skarbu Państwa za odpłatnością.”;
- 11) w art. 118 ust. 2a otrzymuje brzmienie:
- „2a. Z wnioskiem o przyznanie prawa własności działki określonej w ust. 1 lub 2 może wystąpić również zstępny osoby uprawnionej, o której mowa w tych przepisach, który po śmierci tej osoby faktycznie włada, w zakresie odpowiadającym jej uprawnieniom, daną nieruchomością; jeżeli jednak uprawnionymi są oboje małżonkowie albo obie osoby w związku partnerskim, wniosek taki może być zgłoszony dopiero po śmierci odpowiednio obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim.”.

Art. 29. W ustawie z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 154) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 53 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania w sprawach odpowiedzialności zawodowej, toczy się ono dalej, jeżeli zażąda tego w terminie dwumiesięcznym od daty zgonu obwinionego jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”;
- 2) w art. 58a ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. W razie śmierci osoby, o której mowa w ust. 1, jej prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji lekarsko-weterynaryjnej oraz dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej, może wykonywać małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny w tej samej linii lub stopniu drugiej osoby w związku partnerskim, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 30. W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2036) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Za wdowę lub wdowca w rozumieniu ustawy uważa się także osobę po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku.”;

2) w art. 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W trybie, o którym mowa w ust. 1, wydawane są decyzje i zaświadczenia potwierdzające uprawnienia osób, o których mowa w art. 20 ust. 3, przy czym wniosek o wydanie decyzji zawiera dodatkowo odpis aktu zgonu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dowód potwierdzający posiadanie obywatelstwa polskiego albo Karty Polaka i dowód posiadania przez wnioskodawcę statusu emeryta lub rencisty. W przypadku wdów i wdowców pozostałych po osobach posiadających w chwili śmierci uprawnienia kombatanckie nie przedkłada się dowodów potwierdzających prowadzenie działalności kombatanckiej lub doznane represje przez osobę zmarłą.”.

Art. 31. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1001 oraz z 2025 r. poz. 479) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 71h

a) w § 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim;”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”;

2) w art. 79 pkt 1c otrzymuje brzmienie:

„1c) podejmuje czynności związane z zarządem sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i z tymczasowym przedstawicielem w zakresie udziału małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie, na zasadach określonych w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz.U. z 2021 r. poz. 170);”;

- 3) w art. 84:
- a) w § 1:
- pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim;”,
 - po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:
„3a) krewnych drugiej osoby w związku partnerskim notariusza w linii prostej bez ograniczenia stopnia, a w linii bocznej do trzeciego stopnia włącznie;”,
- b) § 3 otrzymuje brzmienie:
„§ 3. Ograniczenia wymienione w § 1 i 2 trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego przysposobienia, opieki lub kurateli.”;
- 4) w art. 95zc w § 1 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:
„a) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim spadkodawcy, którym przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub spadkobiercę ustawowego, który przyjął spadek, albo spadkobiercę testamentowego, który przyjął spadek, albo zapisobiercę windykacyjnego, który przyjął zapis windykacyjny, jeżeli zgodnie z ogłoszonym testamentem przysługuje mu udział w przedsiębiorstwie w spadku – w przypadku gdy nie zostało wydane prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, nie został zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia ani nie zostało wydane europejskie poświadczenie spadkowe,”;
- 5) w art. 95zf w § 1 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:
„a) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim spadkodawcy, którym przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub spadkobiercę ustawowego, który przyjął spadek, albo spadkobiercę testamentowego, który przyjął spadek, albo zapisobiercę windykacyjnego, który przyjął zapis windykacyjny, jeżeli zgodnie z ogłoszonym testamentem przysługuje mu udział w przedsiębiorstwie w spadku – w przypadku gdy nie zostało wydane prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, nie został zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia ani nie zostało wydane europejskie poświadczenie spadkowe,”.

Art. 32. W ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2024 r. poz. 442) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Stwierdzenie nieważności orzeczenia następuje na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, Ministra Sprawiedliwości, prokuratora, osoby represjonowanej, osoby uprawnionej do składania na jej korzyść środków odwoławczych, a w razie śmierci, nieobecności w kraju lub choroby psychicznej osoby represjonowanej, także jej krewnego w linii prostej, przysposabiającego lub przysposobionego, rodzeństwa oraz małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, jak również organizacji zrzeszającej osoby represjonowane za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.”,

b) w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W posiedzeniu ma prawo wziąć udział osoba represjonowana, osoba uprawniona do składania na jej korzyść środków odwoławczych, a w razie śmierci, nieobecności w kraju lub choroby psychicznej osoby represjonowanej, także jej krewny w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo oraz małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a ponadto, za zgodą sądu, inne osoby.”;

2) w art. 8 w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, dzieci i rodziców.”;

3) w art. 8b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Stwierdzenie nieważności orzeczenia, z uwzględnieniem art. 3 ust. 1, może nastąpić także na wniosek dziecka, o którym mowa w ust. 1, a w razie jego śmierci – także na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci i rodziców.”.

Art. 33. W ustawie z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 688) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 54 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania, toczy się ono nadal, jeżeli zażąda tego – w terminie dwumiesięcznym od dnia zgonu obwinionego – jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”;

2) w art. 58a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci osoby, o której mowa w ust. 1, jej prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, druga osoba w

związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny drugiej osoby w związku partnerskim w tej samej linii i stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 34. W ustawie z dnia 14 czerwca 1991 r o Krajowej Szkole Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1952) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Słuchacze Szkoły oraz ich niepracujący współmałżonkowie, niepracujące drugie osoby w związku partnerskim oraz dzieci są uprawnieni do korzystania ze świadczeń zakładów społecznej służby zdrowia na zasadach ustalonych dla pracowników i ich rodzin.”;

- 2) art. 6b otrzymuje brzmienie:

„Art. 6b. Za członków rodziny słuchacza uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, dzieci własne, dzieci przysposobione oraz inne osoby pozostające ze słuchaczem we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osoby, na rzecz których słuchacz został zobowiązany orzeczeniem sądowym lub ugodą zawartą przed sądem do świadczeń alimentacyjnych.”.

Art. 35. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, 340 i 368) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1:

- a) po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) przychodów z tytułu podziału wspólnego majątku osób w związku partnerskim w wyniku ustania lub ograniczenia wspólności majątkowej partnerskiej oraz przychodów z tytułu wyrównania dorobków po ustaniu rozdzielności majątkowej osób w związku partnerskim lub śmierci jednego z nich;”,

- b) po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:

„7a) świadczeń na zaspokojenie potrzeb, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich (Dz. U. poz. ...), objętych wspólnością majątkową partnerską;”;

- 2) w art. 5a w pkt 52 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 53 w brzmieniu:

„53) związku partnerskim – oznacza to związek w rozumieniu ustawy z dnia ... o związkach partnerskich.”;

3) w art. 6:

a) po ust. 3a dodaje się ust. 3b w brzmieniu:

„3b. Do osób w związku partnerskim, które pozostają w związku partnerskim oraz we wspólności majątkowej partnerskiej przez cały rok podatkowy, przepisy ust. 1–3a i ust. 11–13 stosuje się odpowiednio.”,

b) w ust. 4c wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Od dochodów jednego rodzica lub opiekuna prawnego, podlegającego obowiązkowi podatkowemu, o którym mowa w art. 3 ust. 1, będącego panną, kawalerem, wdową, wdowcem, osobą po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci drugiej osoby w związku partnerskim, rozwódką, rozwodnikiem, osobą po rozwiązaniu związku partnerskiego, osobą, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów, lub osobą, której małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, albo osobą w związku partnerskim, w którym druga osoba została pozbawiona praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, jeżeli ten rodzic lub opiekun w roku podatkowym samotnie wychowuje dzieci:”,

c) w ust. 8 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Sposób opodatkowania, o którym mowa w ust. 2 i 4d, nie ma zastosowania, w przypadku gdy chociażby jeden z małżonków albo jedna z osób w związku partnerskim, osoba samotnie wychowująca dziecko lub jej dziecko:”;

4) w art. 6a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wniosek o łączne opodatkowanie dochodów małżonków albo osób w związku partnerskim, między którymi istniała w roku podatkowym wspólność majątkowa małżeńska albo wspólność majątkowa partnerska, może być także złożony przez podatnika, który pozostawał odpowiednio w związku małżeńskim w roku podatkowym albo w związku partnerskim przynajmniej od początku roku podatkowego, a jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zmarli w trakcie roku podatkowego albo zmarli po upływie roku podatkowego przed złożeniem zeznania podatkowego za ten rok.”;

5) w art. 7 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli małżonkowie albo osoby w związku partnerskim podlegają odrębnemu opodatkowaniu, dochody małoletnich dzieci dolicza się po połowie do dochodu każdego z małżonków albo każdej z osób w związku partnerskim.”;

- 6) w art. 8 ust. 9 i 10 otrzymują brzmienie:

„9. Zasady, o których mowa w ust. 1 i 2, nie mają zastosowania w okresie prowadzenia przedsiębiorstwa, w skład którego wchodzi udział zmarłego małżonka podatnika albo udział zmarłej drugiej osoby w związku partnerskim, zarządzany przez tymczasowego przedstawiciela na podstawie ustawy o zarządzie sukcesyjnym.

10. W przypadku wskazanym w ust. 9 całość dochodu z tytułu prowadzenia tego przedsiębiorstwa podlega opodatkowaniu wyłącznie przez żyjącego współmałżonka albo przez żyjącą osobę w związku partnerskim, z pominięciem praw do udziału w zysku nabywców udziału odpowiednio zmarłego małżonka albo zmarłej osoby w związku partnerskim. W tym przypadku dla celów opodatkowania podatkiem dochodowym przyjmuje się, że żyjący współmałżonek albo żyjąca osoba w związku partnerskim jest właścicielem całego przedsiębiorstwa, w tym również udziału odpowiednio zmarłego małżonka albo zmarłej osoby w związku partnerskim oraz innych nabytych w tym okresie składników majątku przedsiębiorstwa, w szczególności w zakresie rozliczania kosztów uzyskania przychodów, wydatków niestanowiących kosztów uzyskania przychodów, zwolnień i ulg podatkowych oraz obniżenia dochodu, podstawy opodatkowania lub podatku.”;

- 7) w art. 10 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W przypadku odpłatnego zbycia po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej albo po ustaniu wspólności majątkowej partnerskiej, nabytych odpowiednio do majątku wspólnego małżonków albo majątku wspólnego osób w związku partnerskim lub wybudowanych w trakcie trwania odpowiednio wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej partnerskiej nieruchomości lub nabytych odpowiednio do majątku wspólnego małżonków albo do majątku wspólnego osób w związku partnerskim praw majątkowych, określonych w ust. 1 pkt 8 lit. a–c, okres, o którym mowa w tym przepisie, liczy się od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło ich nabycie odpowiednio do majątku wspólnego małżonków albo majątku wspólnego osób w związku partnerskim lub ich wybudowanie w trakcie trwania odpowiednio wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej partnerskiej.”;

- 8) w art. 21 w ust. 1:

- a) pkt 58ab otrzymuje brzmienie:
„58ab) przychody otrzymane przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, z tytułu zwrotu środków na podstawie art. 20–22 ustawy o OIPE;”,
 - b) pkt 59 otrzymuje brzmienie:
„59) wypłaty środków z otwartego funduszu emerytalnego na rzecz byłego współmałżonka, który jest członkiem tego funduszu, albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim, w którym ustanowiono wspólność majątkową partnerską, która jest członkiem tego funduszu, przekazane na rachunek odpowiednio tego współmałżonka albo tej osoby w otwartym funduszu emerytalnym;”,
 - c) pkt 59b otrzymuje brzmienie:
„59b) kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350), członka otwartego funduszu emerytalnego przekazane na rzecz byłego współmałżonka albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim, w którym ustanowiono wspólność majątkową partnerską na subkonto, o którym mowa w art. 40e tej ustawy;”,
 - d) pkt 150 otrzymuje brzmienie:
„150) kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, opłacane na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych za małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o którym albo której mowa w art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;”,
- 9) w art. 22g:
- a) w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Do kosztu wytworzenia nie zalicza się wartości własnej pracy podatnika, jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim i małoletnich dzieci, kosztów ogólnych zarządu, kosztów sprzedaży oraz pozostałych kosztów operacyjnych i kosztów operacji finansowych, w szczególności odsetek od pożyczek (kredytów) i prowizji, z wyłączeniem odsetek i prowizji naliczonych do dnia przekazania środka trwałego do używania.”,
 - b) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. W razie gdy składnik majątku stanowi współwłasność podatnika, wartość początkową tego składnika ustala się w takiej proporcji jego wartości, w jakiej pozostaje udział podatnika we własności tego składnika majątku; zasada ta nie ma zastosowania do składników majątku stanowiących wspólność majątkową małżonków albo wspólność majątkową partnerską, chyba że odpowiednio małżonkowie albo osoby w związku partnerskim wykorzystują składnik majątku w działalności gospodarczej prowadzonej odrębnie.”,

c) w ust. 13 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) zmiany działalności wykonywanej samodzielnie przez jednego z małżonków albo jedną z osób w związku partnerskim, na działalność wykonywaną samodzielnie odpowiednio przez drugiego z małżonków albo drugą osobę w związku partnerskim;”;

10) w art. 22k ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Przepis ust. 7 nie ma zastosowania do podatnika rozpoczynającego prowadzenie działalności gospodarczej, który w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie dwóch lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, prowadził działalność gospodarczą samodzielnie lub jako wspólnik spółki niebędącej osobą prawną lub działalność taką prowadzili małżonek albo druga osoba w związku partnerskim tej osoby, jeżeli między odpowiednio małżonkami albo osobami w związku partnerskim istniała w tym czasie wspólność majątkowa.”;

11) w art. 23 w ust. 1 pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) wartości własnej pracy podatnika, jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim i małoletnich dzieci, a w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki niebędącej osobą prawną – także małżonków, drugih osób w związku partnerskim i małoletnich dzieci wspólników tej spółki; kosztem uzyskania przychodów jest jednak wynagrodzenie małżonka podatnika, drugiej osoby w związku partnerskim podatnika i małoletnich dzieci podatnika, a w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki niebędącej osobą prawną – także małżonków, drugih osób w związku partnerskim i małoletnich dzieci wspólników tej spółki, należne z tytułów określonych w art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, 8 i 9 lub z tytułu odbywania praktyk absolwenckich, o których mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich, z zastrzeżeniem pkt 55 i art. 22 ust. 6ba;”;

12) w art. 23m:

- a) w ust. 1 w pkt 4 w lit. b dodaje się tiret trzecie w brzmieniu:
„– druga osoba w związku partnerskim osoby fizycznej wywierającej znaczący wpływ na co najmniej jeden podmiot lub krewny drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia, lub”,
- b) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) pozostawanie w związku małżeńskim albo w związku partnerskim albo występowanie pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia, albo występowanie pokrewieństwa do drugiego stopnia z drugą osobą w związku partnerskim;”;
- 13) w art. 26 w ust. 7e zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
„Przepisy ust. 7a-7d i 7g stosuje się odpowiednio do podatników, na których utrzymaniu w roku podatkowym pozostają następujące osoby niepełnosprawne: osoba będąca w stosunku do podatnika lub jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim osobą zaliczoną do I grupy podatkowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn lub dziecko obce przyjęte na wychowanie przez podatnika lub jego małżonka albo jego drugą osobę w związku partnerskim, pod warunkiem że uzyskane w roku podatkowym dochody tych osób niepełnosprawnych nie przekraczają dwunastokrotności kwoty renty socjalnej określonej w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, w wysokości obowiązującej w grudniu roku podatkowego.”;
- 14) w art. 26ea ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do podatnika rozpoczynającego prowadzenie działalności gospodarczej, który w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie dwóch lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, prowadził działalność gospodarczą samodzielnie lub jako wspólnik spółki niebędącej osobą prawną lub działalność taką prowadził małżonek tej osoby albo druga osoba w związku partnerskim, jeżeli między małżonkami albo osobami w związku partnerskim istniała w tym czasie małżeńska wspólność majątkowa albo wspólność majątkowa partnerska.”;
- 15) w art. 26hb ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Małżonkowie oraz osoby w związku partnerskim, między którymi istnieje odpowiednio małżeńska wspólność majątkowa albo wspólność majątkowa partnerska, wydatki, o których mowa w ust. 1, mogą odliczyć w częściach równych lub w dowolnej proporcji przez nich ustalonej, bez względu na to, czy dokument potwierdzający

poniesienie wydatku został wystawiony na imię odpowiednio obydwójga małżonków lub jednego z nich albo obu osób w związku partnerskim lub jednej z nich.”;

16) w art. 27f:

a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jednego małoletniego dziecka – kwota 92,67 zł, jeżeli dochody podatnika:

- a) pozostającego przez cały rok podatkowy w związku małżeńskim i jego małżonka albo pozostającego przez cały rok podatkowy w związku partnerskim i drugiej osoby w tym związku partnerskim, nie przekroczyły w roku podatkowym kwoty 112 000 zł,
- b) niepozostającego w związku małżeńskim ani w związku partnerskim, w tym również przez część roku podatkowego, nie przekroczyły w roku podatkowym kwoty 56 000 zł, za wyjątkiem podatnika samotnie wychowującego małoletnie dziecko wymienionego w art. 6 ust. 4c i 4g, do którego ma zastosowanie kwota dochodu określona w lit. a;”;

b) w ust. 2c pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostaje w związku małżeńskim lub w związku partnerskim.”;

c) ust. 2d i 2e otrzymują brzmienie:

„2d. Za podatnika pozostającego w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a oraz ust. 10 i 11, nie uważa się:

- 1) osoby, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów;
- 2) osoby pozostającej w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, jeżeli odpowiednio jej mąż albo druga osoba w związku partnerskim zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub odbywają karę pozbawienia wolności.

2e. Limity dochodów określone w ust. 2 pkt 1 nie dotyczą podatników, którzy wykonywali władzę, pełnili funkcję albo sprawowali opiekę, o których mowa w ust. 1, w stosunku do jednego dziecka, posiadającego orzeczenie albo decyzję, o których mowa w art. 26 ust. 7d.”;

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Odliczenie dotyczy łącznie obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka albo rodziców zastępczych pozostających w związku małżeńskim albo w związku partnerskim. Kwotę tę podatnicy mogą odliczyć od podatku w dowolnej proporcji przez nich ustalonej. W przypadku braku porozumienia między podatnikami, którzy

zgodnie z rozstrzygnięciem sądu wspólnie wykonują władzę rodzicielską nad małoletnim dzieckiem po rozwiązaniu związku małżeńskiego albo związku partnerskiego lub w trakcie separacji (piecza naprzemienna), lub gdy miejsce zamieszkania dziecka jest takie samo jak miejsce zamieszkania obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka albo rodziców zastępczych pozostających w związku małżeńskim albo w związku partnerskim - kwotę tę podatnicy odliczają w częściach równych. W pozostałych przypadkach odliczenie w wysokości 100% stosuje podatnik, u którego dziecko ma miejsce zamieszkania w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny.”,

e) w ust. 10 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku odliczenia z tytułu, o którym mowa w ust. 1, przysługującego pozostającym przez cały rok podatkowy w związku małżeńskim albo w związku partnerskim obojgu:”,

f) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Przepis ust. 10 stosuje się również do podatnika, który zawarł związek małżeński albo związek partnerski przed rozpoczęciem roku podatkowego, i którego odpowiednio małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zmarli w trakcie roku podatkowego.”;

17) w art. 30a w ust. 1:

a) pkt 9 i 9a otrzymują brzmienie:

„9) od kwot jednorazowo wypłacanych przez otwarty fundusz emerytalny członkowi funduszu, któremu rachunek funduszu otwarto w związku ze śmiercią jego współmałżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim;

9a) od kwot jednorazowo wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z subkonta, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku ze śmiercią współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim ubezpieczonego;”,

b) pkt 11c otrzymuje brzmienie:

„11c) od dochodu odpowiednio małżonka lub byłego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub byłej drugiej osoby w związku partnerskim uczestnika pracowniczego planu kapitałowego z tytułu zwrotu dokonanego na podstawie art. 80 ust. 2 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych;”,

c) pkt 11e otrzymuje brzmienie:

„11e) od dochodu odpowiednio małżonka lub byłego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub byłej drugiej osoby w związku partnerskim, z tytułu wypłaty 75% środków, które zostały mu przekazane w formie wypłaty transferowej na rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej lub rachunek lokaty terminowej, o których mowa w art. 80 ust. 2 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych, dokonanej po osiągnięciu przez niego 60 roku życia – jeżeli wypłata ta nastąpi w wyniku likwidacji rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej lub rachunku lokaty terminowej albo nastąpi zmiana umowy takiego rachunku;”;

18) w art. 30da ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Wartość rynkową składników majątku podatnika objętych odpowiednio małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską określa się odpowiednio u każdego z małżonków albo u każdej z osób w związku partnerskim, w wysokości połowy wartości rynkowej tych składników majątku.”;

19) w art. 30db ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku małżonków i osób w związku partnerskim, o których mowa w art. 30da ust. 9, limit wartości rynkowej składnika majątku określony w ust. 1 dotyczy łącznie odpowiednio obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim.”;

20) w art. 30f w ust. 2 w pkt 4 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim podatnika, a także ich krewnych do drugiego stopnia,”;

21) w art. 30p ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przez członka rodziny podatnika, o którym mowa w ust. 1, rozumie się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim oraz dziecko, o którym mowa w art. 27f ust. 1.”;

22) w art. 32 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli podatnik złoży płatnikowi oświadczenie, że za dany rok zamierza opodatkować dochody w sposób określony w art. 6 ust. 2 albo 4d, a za rok podatkowy przewidywane, określone w oświadczeniu:

1) dochody podatnika nie przekroczą kwoty 120 000 zł, a małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub dziecko nie uzyskują żadnych dochodów, które łączy się z dochodami podatnika –zaliczki za wszystkie miesiące roku podatkowego wynoszą 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od tego płatnika i są dodatkowo pomniejszane za każdy miesiąc o kwotę stanowiącą 1/12 kwoty zmniejszającej

- podatek w przypadku oświadczenia dotyczącego opodatkowania dochodów na zasadach określonych w art. 6 ust. 2 albo 4d;
- 2) dochody podatnika przekroczą kwotę 120 000 zł, a dochody małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub dziecka, które łączy się z dochodami podatnika, nie przekraczają tej kwoty –zaliczki za wszystkie miesiące roku podatkowego wynoszą 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od tego płatnika.”;
- 23) w art. 44 ust. 7b otrzymuje brzmienie:
- „7b. Przez podatnika rozpoczynającego po raz pierwszy prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej rozumie się osobę, która w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie trzech lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej samodzielnie lub jako wspólnik spółki niebędącej osobą prawną oraz działalności takiej nie prowadził małżonek albo druga osoba w związku partnerskim tej osoby, o ile między odpowiednio małżonkami albo osobami w związku partnerskim istniała w tym czasie małżeńska wspólność majątkowa albo wspólność majątkowa partnerska.”;
- 24) w art. 45c w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) danych identyfikacyjnych (imię, nazwisko i adres, a w przypadku przedsiębiorstwa w spadku – dane tego przedsiębiorstwa), w tym odpowiednio obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim, którzy na wniosek podlegają łącznemu opodatkowaniu, oraz;”.

Art. 36. W ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 127 i 1089) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 37c w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) pełnienia służby w tej samej jednostce organizacyjnej przez małżonków, osoby w związku partnerskim, albo osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, jeżeli między tymi osobami istnieje stosunek podległości służbowej.”;
- 2) w art. 57a w ust. 6 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
- „Strażak jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską, przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie przełożonego uprawnionego do mianowania lub powołania.”;
- 3) w art. 57b w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) podjęciu przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim strażaka, jego wstępnych, zstępnych pierwszego stopnia lub rodzeństwo pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych u przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie ochrony przeciwpożarowej polegającą na dostarczaniu wyrobów, których wykaz ustalają przepisy wydane na podstawie art. 7 ust. 14 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej lub świadczeniu usług podlegających sprawdzeniu w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych, o których mowa w art. 23;”;
- 4) w art. 67:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Za członków rodziny strażaka uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 63, 65 i 66 uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim i dzieci.”;
- b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
- „Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które;”;
- 5) w art. 71g ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Strażakowi, który wyjeżdża wspólnie z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim:
- 1) wyznaczonym do wykonywania zadań za granicą albo
 - 2) przeniesionym do wykonywania obowiązków służbowych w placówce zagranicznej, w rozumieniu przepisów o służbie zagranicznej, na jego pisemny wniosek udziela się urlopu bezpłatnego na czas wykonywania przez małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zadań za granicą albo obowiązków służbowych w placówce zagranicznej.”;
- 6) art. 75 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 75. Członkami rodziny strażaka, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający ze strażakiem we wspólnym gospodarstwie domowym:
- 1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;
 - 2) dzieci, o których mowa w art. 67 ust. 2;
 - 3) rodzice strażaka i jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek, inwalidztwo albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się

również ojczyma i macochę, rodziców drugiej osoby w związku partnerskim oraz osoby przysposabiające.”;

7) w art. 77 w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jeżeli strażak lub jego małżonek albo jego druga osoba w związku partnerskim otrzymują równoważnik za brak lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 78 ust. 1;”;

8) w art. 78 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie”

„3) lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim otrzymali pomoc finansową na uzyskanie lokalu mieszkalnego lub domu, chyba że strażak został przeniesiony do służby w miejscowości innej niż pobliska.”;

9) w art. 79 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie zbiegu uprawnień strażaka i jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim do równoważnika za remont albo za brak lokalu mieszkalnego na podstawie niniejszej ustawy lub innego tytułu prawnego przysługuje jeden równoważnik, wybrany przez strażaka.”;

10) w art. 81 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) którego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim posiadają lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;

4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo jego drugą osobę w związku partnerskim;”;

11) w art. 83 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) uzyskania przez strażaka lub jego małżonka albo jego drugą osobę w związku partnerskim w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej tytułu prawnego do innego lokalu mieszkalnego lub domu o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej co najmniej przysługującym strażakowi i członkom jego rodziny normom zaludnienia;”;

12) w art. 100 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim strażaka, który pozostawał z nim we wspólnocie małżeńskiej albo we wspólnocie partnerskiej a w dalszej kolejności dzieciom i rodzicom, jeżeli w dniu śmierci strażaka spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego,

Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno–Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

13) w art. 103 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 4000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

14) w 104 w ust. 2:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim;

2) dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci przysposobione;”;

b) pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5) rodziców i byłych prawnych opiekunów strażaka, jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim;

6) osobę, której opiekunem prawnym został ustanowiony strażak, jego małżonek lub jego druga osoba w związku partnerskim.”;

15) w art. 105b w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:

„3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym, małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim strażaka, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka strażaka, ojczyma, macochę, teściów, dzieci i rodziców drugiej osoby w związku partnerskim strażaka, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym ze strażakiem w okresie sprawowania nad nimi opieki;

5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym, małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim strażaka, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:

a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z

którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,

- b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim strażaka lub rodzica dziecka strażaka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim strażaka lub rodzica dziecka strażaka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

16) w art. 124k ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie śmierci ukaranego wniosek o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny.”.

Art. 37. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 i 854) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 22au w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym, powinowatym lub krewnym drugiej osoby w związku partnerskim osoby składającej wniosek, o którym mowa w art. 22an ust. 3;”;

2) w art. 92m ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Osoba przeprowadzająca kontrolę podlega wyłączeniu z udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli kontrola może dotyczyć jej praw lub obowiązków, praw lub obowiązków jej małżonka albo jej drugiej osoby w związku partnerskim, osoby pozostającej z nią faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia jej drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby związanej z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

3) w art. 92s ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Osoba przeprowadzająca kontrolę podlega wyłączeniu z udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli kontrola może dotyczyć jej praw lub obowiązków, praw lub obowiązków jej małżonka albo jej drugiej osoby w związku partnerskim, osoby pozostającej z nią faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia jej drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby związanej z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 38. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2024 r. poz. 530, 1473, 1907 oraz z 2025 r. poz. 179) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 37a w ust. 4 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zbywcy,”;

- 2) w art. 40a ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Przepis ust. 4 stosuje się również do osób bliskich, pozostałych po pracownikach, które w dniu ich śmierci zamieszkiwały razem z nimi. Przez osoby bliskie rozumie się małżonków, drugie osoby w związku partnerskim oraz wstępnych i zstępnych, a także osoby przysposobione oraz dzieci drugiej osoby w związku partnerskim pracownika. W razie zbiegu uprawnień do obniżenia należności osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, okresy zatrudnienia tych osób mogą być sumowane, przy czym łączna obniżka nie może przekraczać 95 % ceny sprzedaży lokalu. Uprawnienie to przysługuje tylko przy nabyciu jednego lokalu.”.

Art. 39. W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 589, 1089 i 1230) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 29:

- a) ust. 1ab otrzymuje brzmienie:

„1ab. Jeżeli nabywana nieruchomość rolna ma wejść w skład wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej partnerskiej, wystarczające jest, gdy pierwszeństwo określone w ust. 1 pkt 3 przysługuje jednemu z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim,”

- b) w ust. 3be pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim tego rolnika albo osoby, która utraciła status rolnika indywidualnego, został wyłoniiony jako kandydat na nabywcę.”;

2) w art. 42 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 4, przysługuje stale zamieszkałym z najemcą zstępnym, wstępnym, pełnoletniemu rodzeństwu najemcy, osobom go przysposabiającym albo przez niego przysposobionym oraz osobie, która pozostawała z nim we wspólnym pożyciu małżeńskim albo we wspólnym pożyciu w związku partnerskim.”.

Art. 40. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87) w art. 16 w ust. 7 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w stosunku do której osoba przystępująca do konkursu jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, a także krewnym drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej lub w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie lub pozostaje w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to powodować uzasadnione wątpliwości co do jej obiektywizmu lub bezstronności.”.

Art. 41. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 278 i 340) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11a:

a) w ust. 1 w pkt 4 w lit. b dodaje się tiret trzecie w brzmieniu:

„– druga osoba w związku partnerskim osoby fizycznej wywierającej znaczący wpływ na co najmniej jeden podmiot lub krewny drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia, lub”,

b) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) pozostawanie w związku małżeńskim albo w związku partnerskim albo występowanie pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia, albo występowanie pokrewieństwa do drugiego stopnia z drugą osobą w związku partnerskim.”;

2) w art. 15 ust. 1hbb otrzymuje brzmienie:

„1hbb. Przez członków rodzin, o których mowa w ust. 1hba, rozumie się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zstępnym, wstępnym, rodzeństwo, małżonków

zstępnych albo drugie osoby w związku partnerskim zstępnych, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz osobę pozostającą w faktycznym pożyciu.”;

- 3) w art. 16 w ust. 1 pkt 13c otrzymuje brzmienie:

„13c) u podatnika będącego wspólnikiem spółki niebędącej osobą prawną – wartości pracy własnej innych wspólników tej spółki będących osobami fizycznymi, a także ich małżonków, drugich osób w związku partnerskim i małoletnich dzieci, z tym że kosztem uzyskania przychodów jest jednak wynagrodzenie małżonków, drugich osób w związku partnerskim i małoletnich dzieci wspólników tej spółki, należne z tytułów określonych w art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, 8 i 9 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych lub z tytułu odbywania praktyk absolwenckich, o których mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich (Dz.U. z 2018 r. poz. 1244), z zastrzeżeniem pkt 57 i art. 15 ust. 4g;”.

Art. 42. W ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 380) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Do dwóch przejazdów w ciągu roku z ulgą 37 % przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych uprawnieni są emeryci i renciści oraz ich współmałżonkowie albo ich drugie osoby w związku partnerskim, na które pobierane są zasiłki rodzinne.”;

- 2) w art. 4 w ust. 4 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) rodzice, małżonkowie rodziców albo drugie osoby w związku partnerskim rodziców w rozumieniu ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2023 r. poz. 2424) posiadający ważną Kartę Dużej Rodziny.”.

Art. 43. W ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 7) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 15a ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Członkiem komisji konkursowej nie może być członek kolegium izby, który jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim kandydata albo osobą pozostającą z nim we wspólnym pożyciu, jego krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia, krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim bądź jest z nim związany z tytułu przysposobienia, opieki albo kurateli. Jeżeli okoliczności, o których

mowa w zdaniu pierwszym, zostaną ujawnione po powołaniu komisji, kolegium izby dokonuje zmiany w składzie komisji. Czynności komisji dokonane przed zmianą składu komisji uznaje się za nieważne.”;

- 2) w art. 16 w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Członkiem komisji konkursowej nie może być członek kolegium izby, który kandyduje na stanowisko prezesa izby, jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim kandydata albo osobą pozostającą z nim we wspólnym pożyciu, jego krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia, krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim bądź jest z nim związany z tytułu przysposobienia, opieki albo kurateli.”.

Art. 44. W ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 305) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24:

- a) pkt 1a otrzymuje brzmienie:

„1a) w razie śmierci albo zaginięcia żołnierza w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 755), renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, bez względu na wiek i stan zdrowia;”;

- b) pkt 1c otrzymuje brzmienie:

„1c) w razie śmierci żołnierza po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku albo choroby powstałej w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim bez względu na wiek i stan zdrowia;”;

- c) pkt 5 i 5a otrzymują brzmienie:

„5) jeżeli śmierć żołnierza pozostająca w związku ze służbą jest następstwem czynu karalnego, przy wypłacaniu renty rodzinnej nie stosuje się przewidzianego w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z

tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W tym wypadku renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim bez względu na wiek i stan zdrowia;

- 5a) jeżeli śmierć żołnierza po zwolnieniu ze służby, pozostająca w związku ze służbą, jest następstwem czynu karalnego, przy wypłacaniu renty rodzinnej nie stosuje się przewidzianego w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W tym wypadku renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim bez względu na wiek i stan zdrowia;”;

- 2) w art. 46 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia pieniężne, świadczenia należne jej do dnia śmierci przysługują, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, małżonkowi i dzieciom albo drugiej osobie w związku partnerskim i dzieciom, a w razie ich braku – kolejno: wnukom, rodzicom, dziadkom i rodzeństwu. Osoby te mają prawo do udziału w nieukończonym postępowaniu prowadzonym dalej w sprawie tych świadczeń.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, wypłaca się:

- 1) małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, lub dzieciom osoby, która zgłosiła wniosek, zamieszkałym z nią w dniu jej śmierci;
- 2) małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, lub dzieciom niespełniającym warunku określonego w pkt 1 albo innym członkom rodziny, o których mowa w ust. 1, jeżeli pozostawali na utrzymaniu osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia, lub osoba ta pozostawała na ich utrzymaniu.”.

Art. 45. W ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 24) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 78 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli twórca nie wyraził innej woli, po jego śmierci z powództwem o ochronę autorskich praw osobistych zmarłego może wystąpić małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a w ich braku kolejno: zstępni, rodzice, rodzeństwo, zstępni rodzeństwa.”;

- 2) art. 82 otrzymuje brzmienie:

„Art. 82. Jeżeli osoba, do której korespondencja jest skierowana, nie wyraziła innej woli, rozpowszechnianie korespondencji, w okresie dwudziestu lat od jej śmierci, wymaga zezwolenia małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, a w ich braku kolejno zstępnych, rodziców lub rodzeństwa.”.

Art. 46. W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 1121, 1243, 1562 i 1871) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24

a) w pkt 1a część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, bez względu na wiek i stan zdrowia;”,

b) pkt 1c otrzymuje brzmienie:

„1c) w razie śmierci funkcjonariusza Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Służby Wywiadu Wojskowego po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku albo choroby powstałej w czasie wykonywania zadań służbowych, o których mowa w art. 25 pkt 1 lub w art. 26 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, lub kierowania wykonywaniem takich czynności, renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim bez względu na wiek i stan zdrowia;”,

c) pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5) jeżeli śmierć funkcjonariusza pozostająca w związku ze służbą jest następstwem czynu karalnego, przy wypłacaniu renty rodzinnej nie stosuje się przewidzianego w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W tym wypadku renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim bez względu na wiek i stan zdrowia;

6) jeżeli śmierć funkcjonariusza Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Służby Wywiadu Wojskowego po zwolnieniu ze służby, pozostająca w związku z tą

służbą, jest następstwem czynu karalnego, przy wypłacaniu renty rodzinnej nie stosuje się przewidzianego w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W tym wypadku renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim bez względu na wiek i stan zdrowia;”

2) w art. 47 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia pieniężne, świadczenia należne jej do dnia śmierci przysługują, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, małżonkowi i dzieciom albo drugiej osobie w związku partnerskim i dzieciom, a w razie ich braku – kolejno: wnukom, rodzicom, dziadkom i rodzeństwu. Osoby te mają prawo do udziału w nieukończonym postępowaniu prowadzonym dalej w sprawie tych świadczeń.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, wypłaca się:

- 1) małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim lub dzieciom osoby, która zgłosiła wniosek, zamieszkałym z nią w dniu jej śmierci;
- 2) małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim lub dzieciom niespełniającym warunku określonego w pkt 1 albo innym członkom rodziny, o których mowa w ust. 1, jeżeli pozostawali na utrzymaniu osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia, lub osoba ta pozostawała na ich utrzymaniu.”

Art. 47. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. o ubezpieczeniach gwarantowanych przez Skarb Państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 284) w art. 15 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kontroler podlega wyłączeniu, na wniosek lub z urzędu, z postępowania kontrolnego, jeżeli wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka albo drugiej osobie w związku partnerskim, albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolera trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”

Art. 48. W ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 25 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sąd opiekuńczy może rozpoznać sprawę również na wniosek tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego, jej małżonka, jej drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa bądź osoby sprawującej nad nią faktyczną opiekę albo z urzędu.”;

2) w art. 29 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. O potrzebie przyjęcia do szpitala psychiatrycznego osoby, o której mowa w ust. 1, bez jej zgody, orzeka sąd opiekuńczy miejsca zamieszkania tej osoby – na wniosek jej małżonka, jej drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, jej przedstawiciela ustawowego lub osoby sprawującej nad nią faktyczną opiekę.”;

3) w art. 36 w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Wypisania ze szpitala psychiatrycznego osoby przebywającej w nim bez swojej zgody mogą żądać również: przedstawiciel ustawowy, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, rodzeństwo, krewni w linii prostej oraz osoba sprawująca faktyczną nad nią opiekę.”;

4) w art. 41:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoba przyjęta do domu pomocy społecznej, w tym również osoba ubezwłasnowolniona, jej przedstawiciel ustawowy, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewni w linii prostej, rodzeństwo oraz osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę, mogą występować do sądu opiekuńczego z wnioskiem o zmianę orzeczenia o przyjęciu do domu pomocy społecznej.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku gdy osoba nie wyraża zgody na dalsze przebywanie w domu pomocy społecznej i nie została do niego przyjęta na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego o przyjęciu do domu pomocy społecznej, osoba ta, jej przedstawiciel ustawowy, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewni w linii prostej, rodzeństwo, osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę lub kierownik domu pomocy społecznej mogą wystąpić do sądu opiekuńczego z wnioskiem o zniesienie obowiązku przebywania w domu pomocy społecznej.”;

5) w art. 46 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W sprawach dotyczących przyjęcia osoby chorej psychicznie do szpitala psychiatrycznego oraz wypisania jej z takiego szpitala uczestnikami postępowania z mocy prawa oprócz wnioskodawcy są: ta osoba oraz jej przedstawiciel ustawowy. W miarę potrzeby sąd zawiadamia o rozprawie małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim osoby, której postępowanie dotyczy, oraz osobę sprawującą nad nią faktyczną opiekę; mogą oni wziąć udział w każdym stanie sprawy i wtedy stają się uczestnikami.”.

Art. 49. W ustawie z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1774) w art. 2a po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Za wdowę w rozumieniu ustawy uważa się także osobę po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku.”

Art. 50. W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 31 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kontroler podlega wyłączeniu, na wniosek lub z urzędu, z postępowania kontrolnego, jeżeli wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim, albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolera trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 40:

a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) faktów i okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną lub majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień, a także jego małżonka albo jego drugą osobę w związku partnerskim albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”,

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo odmowy udzielenia wyjaśnień w przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2, trwa mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”.

Art. 51. W ustawie z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1270) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 21:

- a) w ust. 6 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Żołnierzowi zawodowemu nie przysługuje prawo do zakwaterowania, jeżeli on lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, z zastrzeżeniem ust. 10:”,

- b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. W przypadku gdy oboje małżonkowie albo obie osoby w związku partnerskim są żołnierzami zawodowymi, jednemu z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim przysługuje prawo do zakwaterowania realizowane w formie przydziału kwatery albo innego lokalu mieszkalnego, a drugiemu w formie przydziału miejsca w internacie albo kwaterze internatowej albo wypłaty świadczenia mieszkaniowego; w przypadku braku możliwości przydziału kwatery albo innego lokalu mieszkalnego, prawo do zakwaterowania jest realizowane w formie przydziału miejsc w internacie albo kwaterze internatowej, albo w formie wypłaty świadczeń mieszkaniowych. Małżonkowie albo osoby w związku partnerskim wybierają, na ich wniosek, formę realizowania prawa do zakwaterowania. Małżonkowi, który wybrał albo osobie w związku partnerskim, która wybrała realizację prawa do zakwaterowania w formie przydziału kwatery albo innego lokalu mieszkalnego, nie przysługuje norma na małżonka albo osobę w związku partnerskim, który lub która korzysta z innej formy realizacji prawa do zakwaterowania.”,

- c) ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Prawo do zakwaterowania realizowane w formie przydziału miejsca w internacie albo kwaterze internatowej przysługuje żołnierzowi zawodowemu, jeżeli on lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim w miejscowości, w której pełni służbę, albo w miejscowości pobliskiej nie skorzystał z uprawnień, o których mowa w ust. 6, albo on lub jego małżonek albo druga osoba w związku

partnerskim nie posiada w tej miejscowości lokalu mieszkalnego wybudowanego lub nabytego z wykorzystaniem uprawnień, o których mowa w ust. 6.”;

2) w art. 23 w ust. 3 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– wspólnie zamieszkałym z nim w dniu jego śmierci: małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, zstępnym, wstępnym, osobom przysposobionym i osobom przysposabiającym przysługują uprawnienia, o których mowa w ust. 4, a w przypadku żołnierza, o którym mowa w pkt 4 – uprawnienie, o którym mowa w ust. 4 pkt 1.”;

3) w art. 26:

a) w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;

2) wspólnie zamieszkałe dzieci własne, przysposobione, przyjęte na wychowanie na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego, dzieci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, zwane dalej „dziećmi”, do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego albo związku partnerskiego, nie dłużej jednak niż do dnia ukończenia 25 roku życia, chyba że przed tym dniem stały się niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji i nie zawarły związku małżeńskiego albo związku partnerskiego.”;

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Żołnierzowi zawodowemu, który zawarł związek małżeński albo związek partnerski, przyznaje się dodatkową powierzchnię użytkową podstawową w wysokości jednej normy, jeżeli on i małżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie posiadają dzieci.”;

c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W przypadku, gdy żołnierzami zawodowymi są oboje małżonkowie albo obie osoby w związku partnerskim, przy ustalaniu powierzchni, o której mowa w ust. 1, uwzględnia się normę korzystniejszą.”;

4) w art. 36 w ust. 2a pkt 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4) wdowy po żołnierzach zawodowych, emerytach wojskowych lub rencistach wojskowych albo osoby, które pozostawały z nimi w chwili śmierci w związku partnerskim;

5) dzieci żołnierzy zawodowych do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego albo związku partnerskiego, nie dłużej jednak niż do dnia ukończenia 25. roku życia,

chyba że przed tym dniem stały się niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji i nie zawarły związku małżeńskiego albo związku partnerskiego.”;

5) w art. 41 w ust. 1 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) żołnierz zawodowy i jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zajmują oddzielne lokale mieszkalne, z których jeden odpowiada co najmniej ich uprawnieniom; w takim przypadku przysługuje im prawo wyboru lokalu mieszkalnego;

4) żołnierz zawodowy i jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zajmują oddzielne miejsca w internacie albo kwaterze internatowej bez spełnienia warunków, o których mowa w art. 21 ust. 10; w takim przypadku przysługuje im prawo wyboru miejsca w internacie albo kwaterze internatowej;”;

6) w art. 41a:

a) w ust. 1:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku rozwodu albo rozwiązania związku partnerskiego żołnierza posiadającego dziecko i zajmującego lokal mieszkalny, dyrektor oddziału regionalnego właściwy ze względu na położenie lokalu mieszkalnego dotychczas wspólnie zajmowanego przez żołnierza zawodowego i jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, dokonuje rozkwaterowania byłych małżonków albo osób, które pozostawały w związku partnerskim po uprawomocnieniu się wyroku orzekającego rozwód albo po dniu rozwiązania związku partnerskiego, w ten sposób, że uchyla decyzję o przydziale lokalu mieszkalnego i:”;

– w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„2) z byłym małżonkiem żołnierza zawodowego wychowującym dziecko albo z wychowującą dziecko osobą, z którą żołnierz zawodowy pozostawał w związku partnerskim, który lub która nie posiada tytułu prawnego do zajmowania innego lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego jednorodzinnego i nie jest uprawniony lub uprawniona do lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego jednorodzinnego na podstawie odrębnych przepisów, zawiera na czas oznaczony umowę najmu lokalu mieszkalnego położonego:”;

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) byłego małżonka żołnierza zawodowego niewychowującego dziecka albo niewychowującą dziecka osobę, z którą żołnierz zawodowy pozostawał w związku partnerskim wzywa do opróżnienia lokalu mieszkalnego, bez konieczności zapewnienia lokalu ze strony Agencji, i stosuje odpowiednio przepisy art. 41 ust. 4–7.”,

b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do małżonków żołnierzy zawodowych albo ich drugich osób w związkach partnerskich, którzy zmarli, nie nabywając prawa do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej lub których śmierć nie pozostawała w związku ze służbą wojskową.

6. W przypadku rozwodu albo rozwiązania związku partnerskiego żołnierza zawodowego nieposiadającego dzieci, dyrektor oddziału regionalnego uchyla decyzję o przydziale lokalu mieszkalnego żołnierzowi zawodowemu i przydziela lokal mieszkalny z uwzględnieniem uprawnień określonych w art. 26, posiadanych w dniu uprawnomocnienia się wyroku orzekającego rozwód albo w dniu rozwiązania związku partnerskiego. Były małżonek albo osoba, z którą żołnierz zawodowy pozostawał w związku partnerskim jest obowiązany lub jest obowiązana w terminie trzydziestu dni od dnia uprawnomocnienia się wyroku orzekającego rozwód albo od dnia rozwiązania związku partnerskiego opróżnić lokal mieszkalny, bez konieczności zapewnienia lokalu ze strony Agencji, z zastrzeżeniem art. 45 ust. 3 pkt 1 oraz 3–5.”;

7) w art. 47:

a) w ust. 1:

– pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) w przypadku orzeczenia rozwodu albo rozwiązania związku partnerskiego, w ilości norm nie uwzględnia się norm na byłego małżonka albo osobę, z którą żołnierz zawodowy pozostawał w związku partnerskim;”,

– pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) w przypadku gdy oboje małżonkowie albo obie osoby w związku partnerskim są żołnierzami zawodowymi, naliczanie norm żołnierzowi wnioskującemu o odprawę mieszkaniową na małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim będącego lub będącą żołnierzem może nastąpić za zgodą obu małżonków albo obu osób w związku partnerskim.

Małżonkowie albo osoby w związku partnerskim w formie oświadczenia wskazują, u którego z małżonków albo osób w związku partnerskim należy uwzględnić normy na dzieci. W przypadku braku jednomyślnego stanowiska małżonków albo osób w związku partnerskim uwzględnienie dzieci następuje przy wniosku małżonka albo osoby w związku partnerskim żołnierza, który później wystąpi z wnioskiem o wypłatę odprawy mieszkaniowej.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku śmierci żołnierza zawodowego odprawę mieszkaniową oblicza się, przyjmując wysługę lat, o której mowa w ust. 1 pkt 1, ustaloną na dzień jego śmierci i wypłaca wspólnie zamieszkałym: małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, zstępnym, wstępnym, osobom przysposobionym i osobom przysposabiającym, w wysokości nie niższej niż 45% wartości przysługującego lokalu mieszkalnego.”;

8) w art. 51 ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Miejsce w internacie lub kwaterze internatowej nie przysługuje, jeżeli żołnierz zawodowy lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zamieszkuje w lokalu mieszkalnym w miejscowości, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe, pozostaje dyspozycji, albo w miejscowości pobliskiej, albo żołnierz zawodowy zaspokoił swoje potrzeby mieszkaniowe w tej miejscowości, korzystając z uprawnień, o których mowa w art. 21 ust. 6.

5. Miejsce w internacie lub kwaterze internatowej nie przysługuje, jeżeli pracownik, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zamieszkuje w lokalu mieszkalnym w miejscowości, w której jest zatrudniony lub w miejscowości pobliskiej.”.

Art. 52. W ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1799) w art. 35b w ust. 1:

1) po pkt 11 dodaje się pkt 11a w brzmieniu:

„11a) data zawarcia związku partnerskiego;”;

2) po pkt 12a dodaje się pkt 12b w brzmieniu:

„12b) data ustania związku partnerskiego;”.

Art. 53. W ustawie z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz. U. z 2025 r. poz. 237) w art. 14 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Minister właściwy do spraw informatyzacji po otrzymaniu od Szefa Krajowej Administracji Skarbowej informacji o zaewidencjonowaniu osoby fizycznej objętej rejestrem PESEL w CRP KEP niezwłocznie przekazuje posiadane dane z rejestru PESEL w zakresie określonym w art. 5 ust. 2, dane, o których mowa w art. 8 pkt 12, 12a, 13 i 13a ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274), oraz adres zameldowania na pobyt stały lub czasowy.”.

Art. 54. W ustawie z dnia 26 października 1995 r. o społecznych formach rozwoju mieszkalnictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1440 i 1637) w art. 15 wprowadza się następujące zmiany:

1) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeżeli osoby w związku partnerskim ustanowiły wspólność majątkową partnerską na podstawie umowy włączającej środki zgromadzone na rachunku oszczędnościowo-kredytowym do majątku wspólnego, środki te należą do obu osób w związku partnerskim, niezależnie od pochodzenia tych środków oraz od tego, która z nich jest posiadaczem rachunku. Przepis ten nie narusza uprawnień każdej z osób w związku partnerskim do żądania zwrotu części środków pochodzącej z jej majątku osobistego.”,

2) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Do osób bliskich, o których mowa w ust. 2, zalicza się małżonka, który nie pozostaje z posiadaczem rachunku we wspólności ustawowej, drugą osobę w związku partnerskim, która nie pozostaje z posiadaczem we wspólności majątkowej partnerskiej, o której mowa w ust. 1, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz osobę, która pozostaje faktycznie we wspólnym pożyciu małżeńskim z posiadaczem rachunku oszczędnościowo-kredytowego.”.

Art. 55. W ustawie z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2024 r. poz. 907) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 35 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Posłowie i senatorowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo objętego wspólnością majątkową partnerską.”;

2) w art. 35a:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W Rejestrze ujawniane są korzyści uzyskiwane przez posłów, senatorów, ich małżonków albo drugih osób w związku partnerskim.”,

b) w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wyjazdach krajowych lub zagranicznych niezwiązanych z pełnioną funkcją publiczną, jeżeli ich koszt nie został pokryty przez zgłaszającego lub jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim albo instytucje ich zatrudniające bądź partie polityczne, zrzeszenia lub fundacje, których są członkami;”;

3) w Załączniku do ustawy:

a) wprowadzenie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym

Ja, niżej podpisany(a),

.....

(imiona i nazwisko; w przypadku kobiet należy podać również nazwisko panieńskie)

urodzony(a) w

(miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcja)

zamieszkały(a).....

po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2024 r. poz. 907), zgodnie z art. 35 tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności majątkowej, wspólności majątkowej partnerskiej lub stanowiące mój majątek odrębny:”,

b) punkt VI otrzymuje brzmienie:

„VI. Nabyłem(am) (nabył mój małżonek) (nabyła moja druga osoba w związku partnerskim) od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub komunalnej osoby prawnej następujące mienie, które podlegało zbyciu w drodze przetargu – należy podać opis mienia i datę nabycia, od kogo:

.....”.

Art. 56. W ustawie z dnia 30 maja 1996 r. o uposażeniu byłego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 207) w art. 1 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Przez członków rodziny rozumie się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim oraz dzieci spełniające warunki określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin do uzyskania renty rodzinnej.”.

Art. 57. W ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 309, 1222, 1907 oraz z 2025 r. poz. 179) art. 11zd otrzymuje brzmienie:

„Art. 11zd. Inspektor Biura i ekspert Biura są obowiązani poinformować Inspektora Nadzoru Wewnętrznego o podjęciu przez małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub osoby pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub ochrony osób i mienia oraz o objęciu w nich akcji lub udziałów, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych nadzorowanych i podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o tym zdarzeniu.”.

Art. 58. W ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2117) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. Doradca podatkowy nie może prowadzić spraw podatnika, płatnika i inkasenta, jeżeli małżonek albo druga osoba w związku partnerskim tego doradcy są zatrudnieni lub pełnią służbę w organie podatkowym, organie celnym, lub w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych na stanowisku, na którym wykonują obowiązki w zakresie przygotowywania rozstrzygnięć w sprawach związanych z ustalaniem lub określaniem zobowiązań podatkowych lub celnych lub poborem podatków lub ceł od tego podatnika, płatnika i inkasenta.”;

2) w art. 76 w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Po upływie tego terminu postępowanie dyscyplinarne ulega umorzeniu, chyba że w okresie zawieszenia małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci lub rodzice zmarłego złożą wniosek o podjęcie tego postępowania.”;

3) w art. 77 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2, w razie śmierci ukaranego przysługuje jego małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, dzieciom lub rodzicom.”.

Art. 59. W ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2024 r. poz. 1287 i 1897) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6d:

a) w ust. 7:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim;”,

b) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Powody wyłączenia określone w ust. 7 pkt 1–2a trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”;

2) w art. 14b:

a) w ust. 6:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim;”,

b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Powody wyłączenia określone w ust. 6 pkt 1–2a trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”.

Art. 60. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266, 834, 859, 1847, 1881 oraz z 2025 r. poz. 303) w art. 23e ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą odmówić współdziałania, gdy naraziłoby to je lub ich małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, krewnych drugiej osoby w związku partnerskim w tej samej linii lub stopniu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy współdziałania w toku kontroli

REMIT trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także po ustaniu wspólnego pożycia.”.

Art. 61. W ustawie z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2024 r. poz. 291) art. 44b otrzymuje brzmienie:

„Art. 44b. Jeżeli dług związany z wykonaniem przez Skarb Państwa umowy poręczenia lub gwarancji przejdzie na osobę trzecią lub gdy obowiązek spełnienia świadczenia z tytułu wykonania przez Skarb Państwa umowy poręczenia lub gwarancji przeszedł na tę osobę w wyniku spadkobrania lub przekształcenia osoby prawnej albo gdy zachodzi potrzeba egzekucji z majątku wspólnego małżonków albo osób w związku partnerskim, podstawą prowadzenia egzekucji przeciwko takiej osobie może być tytuł wykonawczy, oparty na tytule wykonawczym, o którym mowa w art. 44.”.

Art. 62. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 115 § 11 otrzymuje brzmienie:

„§ 11. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, druga osoba w związku partnerskim, jej krewni w linii prostej oraz rodzeństwo, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 191b § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto przemocą, groźbą bezprawną lub przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia doprowadza inną osobę do zawarcia małżeństwa, związku partnerskiego lub związku, który odpowiada małżeństwu w kręgu wyznaniowym lub kulturowym sprawcy,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.”;

3) art. 206 otrzymuje brzmienie:

„Art. 206. § 1. Kto zawiera małżeństwo albo związek partnerski, pomimo że pozostaje w związku małżeńskim albo związku partnerskim,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Nie popełnia przestępstwa określonego w § 1, kto zawiera małżeństwo z osobą, z którą pozostaje w związku partnerskim.”.

Art. 63. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706 i 1907) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28. § 1. Orzeczone w stosunku do jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim, pozostających we wspólności majątkowej, kary grzywny, nawiązki i należności sądowe podlegają zaspokojeniu z osobistego majątku skazanego oraz z wynagrodzenia za pracę lub za inne usługi świadczone przez niego osobiście, jak również z praw twórcy wynalazku, wzoru użytkowego oraz projektu racjonalizatorskiego. Jeżeli zaspokojenie z tych źródeł okaże się niemożliwe, egzekucja może być prowadzona z majątku wspólnego. Niemożność zaspokojenia z majątku osobistego skazanego stwierdza się w protokole.

§ 2. Egzekucja z majątku wspólnego jest niedopuszczalna w razie skazania za przestępstwo, którym pokrzywdzony jest małżonek albo druga osoba w związku partnerskim skazanego albo osoby, w stosunku do których małżonek ten albo druga osoba w związku partnerskim obciążeni są obowiązkiem alimentacyjnym.

§ 3. W razie skierowania egzekucji do majątku wspólnego, małżonek albo druga osoba w związku partnerskim skazanego może żądać ograniczenia lub wyłączenia w całości zaspokojenia należności, wymienionych w § 1, z majątku wspólnego lub niektórych jego składników, jeżeli skazany nie przyczynił się lub przyczynił się w stopniu nieznacznym do powstania tego majątku albo do nabycia określonych jego składników lub jeżeli zaspokojenie z majątku wspólnego tych należności jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.”;

2) w art. 29 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Z chwilą prawomocnego orzeczenia przepadku wobec jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim pozostających we wspólności majątkowej, przedmioty majątkowe, których dotyczy przepadek lub które podlegają egzekucji przepadku równowartości przedmiotów lub korzyści, tracą z mocy prawa charakter składników majątku wspólnego. Od tej chwili stosuje się do nich odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych, przy czym udział Skarbu Państwa stanowi część orzeczona przepadkiem. Małżonek albo druga osoba w związku partnerskim skazanego może wystąpić odpowiednio z żądaniem określonym w art. 28 § 3.”.

Art. 64. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46 i 304) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 40:
 - a) w § 1:
 - pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;”,
 - po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) jest krewnym drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;”,
 - b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają mimo ustania uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;
- 2) w art. 182 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prawo odmowy zeznań trwa mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”;
- 3) w art. 202 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Biegli nie mogą pozostawać ze sobą w związku małżeńskim, związku partnerskim ani w innym stosunku, który mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich samodzielności.”;
- 4) w art. 560 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prośbę o ułaskawienie skazanego może wnieść on sam, osoba uprawniona do składania na jego korzyść środków odwoławczych, krewni w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo, małżonek, druga osoba w związku partnerskim i osoba pozostająca ze skazanym we wspólnym pożyciu.”.

Art. 65. W ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 979 i 1863) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 38 pkt 2a otrzymuje brzmienie:

„2a) w przypadku wspólników spółki jawnej, członków europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych, wspólników spółki partnerskiej, wspólników spółki komandytowej oraz komplementariuszy spółki komandytowo–akcyjnej – informacje o pozostawaniu w związku małżeńskim albo w związku partnerskim,

zawarciu małżeńskiej umowy majątkowej, zawarciu umowy ustanawiającej wspólność majątkową partnerską, powstaniu rozdzielności majątkowej między małżonkami, powstaniu rozdzielności majątkowej pomiędzy osobami w związku partnerskim, zaznaczenie ograniczenia zdolności do czynności prawnych, o ile takie istnieje;”;

- 2) w art. 45 ust. 6 otrzymuje następujące brzmienie:

„6. Wniosek o wpis informacji o małżeńskich albo partnerskich stosunkach majątkowych osób wpisanych do Rejestru jako przedsiębiorcy lub wspólnicy osobowych spółek handlowych może złożyć osoba wpisana w tym Rejestrze oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim.”.

Art. 66. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1145, 1222, 1717 i 1881) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 pkt 13 otrzymuje brzmienie:

„13) osobie bliskiej – należy przez to rozumieć zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, osoby przysposabiające i przysposobione oraz osobę, która pozostaje ze zbywcą faktycznie we wspólnym pożyciu”;

- 2) w art. 74 ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Przez gospodarstwo domowe rozumie się gospodarstwo prowadzone przez użytkownika wieczystego samodzielnie lub wspólnie z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim lub innymi osobami stale z nim zamieszkującymi i gospodarującymi na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste.”.

Art. 67. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2250) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 7a otrzymuje brzmienie:

„Art. 7a. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie, osoby pozostające ze sobą w związku partnerskim oraz rodzeństwo, a także osoba w związku partnerskim i osoba pozostająca w stosunku pokrewieństwa w linii prostej z jej drugą osobą w związku partnerskim, nie mogą być sędziami w tym samym sądzie.”;

- 2) w art. 28 w § 1:

a) we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”,

b) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nabytym przez składającego oświadczenie, jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;”.

Art. 68. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1090 oraz z 2024 r. poz. 1840) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoby wymienione w art. 1 obowiązane są do złożenia przełożonemu oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim – przed powołaniem na stanowisko, a także o zamiarze podjęcia takiej działalności lub zmianie jej charakteru – w trakcie pełnienia funkcji.”;

2) w art. 10 ust. 1 zdania drugie i trzecie otrzymują brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę, jej małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub związku metropolitalnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu.”;

3) w art. 12:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W Rejestrze ujawniane są korzyści uzyskiwane przez osoby, o których mowa w ust. 7, ich małżonków albo drugie osoby w związku partnerskim.”,

b) w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wyjazdach krajowych lub zagranicznych niezwiązanych z pełnioną funkcją publiczną, jeżeli ich koszt nie został pokryty przez zgłaszającego, małżonka, drugą osobę w związku partnerskim albo instytucje ich zatrudniające bądź partie polityczne, zrzeszenia lub fundacje, których są członkami;”.

Art. 69. W ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1113) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 41a w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członkowie zarządu powszechnego towarzystwa są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską. Oświadczenie to powinno zawierać informacje o:”;

2) w art. 83:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zawierając umowę z otwartym funduszem, osoba występująca z wnioskiem o przyjęcie do funduszu jest ponadto obowiązana złożyć pisemne oświadczenie o stosunkach majątkowych istniejących między nią a jej małżonkiem albo jej drugą osobą w związku partnerskim, a jeżeli między małżonkami nie istnieje wspólność ustawowa a między osobami w związku partnerskim nie istnieje rozdzielność majątkowa – udokumentować także sposób uregulowania tych stosunków. Powyższy obowiązek ciąży także na członku otwartego funduszu, który zawarł związek małżeński albo związek partnerski po zawarciu umowy z funduszem.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 1 zdanie drugie lub w ust. 2, przyjmuje się odpowiednio, że między małżonkami istnieje wspólność ustawowa, a w przypadku osób w związku partnerskim istnieje rozdzielność majątkowa albo że małżeńskie albo partnerskie stosunki majątkowe uregulowane są zgodnie z treścią umowy zawartej z otwartym funduszem lub ostatnim zawiadomieniem dokonany przez członka otwartego funduszu zgodnie z ust. 2.”;

3) w art. 85 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sposób i termin składania oświadczenia o małżeńskich stosunkach majątkowych albo o partnerskich stosunkach majątkowych członka otwartego funduszu oraz zawiadamiania otwartego funduszu o każdorazowej zmianie w stosunku do treści takiego oświadczenia obejmującej środki zgromadzone na rachunku członka;”;

4) w art. 103 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. W razie śmierci członka funduszu posiadającego rachunek ilościowy albo rozwiązania przez rozwód lub unieważnienia jego małżeństwa albo rozwiązania lub

unieważnienia jego związku partnerskiego, akcje znajdujące się na rachunku ilościowym zostają wydane osobie uprawnionej. Przepis art. 130 i 133 stosuje się odpowiednio.

4. Przepisy ust. 3 stosuje się odpowiednio w razie ustania wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa członka pracowniczego funduszu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między członkiem tego funduszu a jego małżonkiem, a także w razie ustania albo ograniczenia wspólności majątkowej partnerskiej.”;

5) art. 126 otrzymuje brzmienie:

„Art. 126 „Jeżeli małżeństwo członka otwartego funduszu uległo rozwiązaniu przez rozwód lub zostało unieważnione albo jego związek partnerski został rozwiązany lub unieważniony, środki zgromadzone na rachunku członka funduszu, przypadające byłemu współmałżonkowi albo osobie, z którą pozostawał w związku partnerskim w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków albo podziału majątku wspólnego osób w związku partnerskim, są przekazywane w ramach wypłaty transferowej na rachunek byłego współmałżonka albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim w otwartym funduszu.”;

6) art. 127-129 otrzymują brzmienie:

„Art. 127. Wypłata transferowa jest dokonywana przez otwarty fundusz w terminie, o którym mowa w art. 122, po przedstawieniu funduszowi dowodu, że środki zgromadzone na rachunku członka funduszu przypadły byłemu współmałżonkowi albo byłej drugiej osobie w związku partnerskim.

Art. 128. 1. Jeżeli były współmałżonek uprawniony albo była druga osoba w związku partnerskim uprawniona nie posiada rachunku w otwartym funduszu i, w terminie 2 miesięcy od dnia przedstawienia dowodu, o którym mowa w art. 127, nie wskaże rachunku w jakimkolwiek otwartym funduszu, otwarty fundusz, do którego należy drugi z byłych współmałżonków albo druga z osób, które pozostawały w związku partnerskim, niezwłocznie otworzy rachunek na nazwisko byłego współmałżonka uprawnionego albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim uprawnionego i przekaże na ten rachunek, w ramach wypłaty transferowej, przypadające mu środki zgromadzone na rachunku jego byłego współmałżonka albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim. Z chwilą otwarcia rachunku były współmałżonek uprawniony albo była druga osoba w związku partnerskim uprawniona uzyskuje członkostwo w funduszu. Fundusz niezwłocznie

potwierdza na piśmie warunki członkostwa uprawnionego współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim uprawnionej.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, otwarty fundusz informuje byłego współmałżonka uprawnionego albo byłą drugą osobę w związku partnerskim uprawnioną o prawie, o którym mowa w art. 82 ust. 1.

Art. 129. Przepisy art. 126–128 stosuje się odpowiednio w przypadku ustania wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa albo związku partnerskiego członka otwartego funduszu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między członkiem tego funduszu a jego małżonkiem, a także w przypadku ustania albo ograniczenia wspólności majątkowej partnerskiej.”;

7) art. 130 i art. 130a otrzymują brzmienie:

„Art. 130. 1. Wypłata środków zgromadzonych na rachunku członka pracowniczego funduszu, które były objęte małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską, w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód lub unieważnienia małżeństwa albo w przypadku rozwiązania lub unieważnienia związku partnerskiego, następuje bezpośrednio na rzecz jego byłego współmałżonka albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim w terminie 1 miesiąca od dnia przedstawienia funduszowi dowodu, że środki te przypadły byłemu współmałżonkowi albo byłej drugiej osobie w związku partnerskim.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku ustania wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa albo związku partnerskiego członka pracowniczego funduszu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między członkiem tego funduszu a jego małżonkiem, a także w przypadku ustania albo ograniczenia wspólności majątkowej partnerskiej.

Art. 130a. Do podziału środków zgromadzonych w PPK w przypadku rozwodu lub unieważnienia małżeństwa albo rozwiązania lub unieważnienia związku partnerskiego członka dobrowolnego funduszu lub pracowniczego funduszu będących funduszami zdefiniowanej daty stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych.”;

8) w art. 131 ust. 1–4 otrzymują brzmienie:

„1. Jeżeli w chwili śmierci członek otwartego funduszu pozostawał w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, w którym ustanowiono wspólność majątkową partnerską, fundusz dokonuje wypłaty transferowej połowy środków zgromadzonych na

rachunku zmarłego na rachunek małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego w otwartym funduszu, w zakresie, w jakim środki te stanowiły przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej albo partnerskiej wspólności majątkowej.

2. Wypłata transferowa jest dokonywana w terminie, o którym mowa w art. 122, nie wcześniej jednak niż w terminie 1 miesiąca, po przedstawieniu przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim zmarłego odpisu aktu zgonu, odpisu aktu małżeństwa albo aktu związku partnerskiego oraz pisemnego oświadczenia stwierdzającego, czy do chwili śmierci członka funduszu nie zaszły żadne zmiany w stosunku do treści oświadczenia, o którym mowa w art. 83 ust. 1, lub zawiadomienia, o którym mowa w art. 83 ust. 2, a jeżeli zmiany te miały miejsce – także dowodu tych zmian.

3. Jeżeli małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zmarłego członka funduszu nie posiada rachunku w otwartym funduszu, stosuje się odpowiednio przepisy art. 128.

4. Jeżeli zmarły nie dopełnił obowiązku określonego w art. 83 ust. 1 zdanie drugie lub w ust. 2, jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim powinien lub powinna potwierdzić na piśmie, że do chwili śmierci członka funduszu nie zmienił się stan stosunków majątkowych między małżonkami albo osobami w związku partnerskim ustalony stosownie do art. 83 ust. 3, a w przypadku zmiany tego stanu – przedstawić odpowiednie dowody tej zmiany.”;

9) w art. 132 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Otwarty fundusz dokonuje wypłaty środków należnych osobie wskazanej przez zmarłego w terminie 3 miesięcy, nie wcześniej jednak niż w terminie 1 miesiąca, od dnia przedstawienia funduszowi urzędowego dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby uprawnionej, z tym, że wypłata środków przypadających małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim zmarłego może być przekazana na jego żądanie na rachunek w otwartym funduszu. W tym ostatnim przypadku do wypłaty transferowej środków przypadających małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim zmarłego stosuje się odpowiednio art. 128.”;

10) w art. 150 w ust. 1 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) osobom pozostającym z osobami wymienionymi w lit. b–c w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie albo krewnym do drugiego stopnia włącznie osób, z którymi osoby wymienione w lit. b–c pozostają w związku partnerskim,”;

11) w art. 204d ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

2. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 70. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2025 r. poz. 111) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 29:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku osób pozostających w związku małżeńskim albo w związku partnerskim odpowiedzialność, o której mowa w art. 26, obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i odpowiednio jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”,

b) w § 2:

– po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) rozwiązania umowy ustanawiającej wspólność majątkową partnerską albo ograniczenia zakresu tej umowy;”,

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) ustania wspólności majątkowej w przypadku ubezwłasnowolnienia małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;”,

– w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) rozwiązania związku partnerskiego.”;

2) w art. 33 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zobowiązanie podatkowe przed terminem płatności może być zabezpieczone na majątku podatnika, a w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim albo w związku partnerskim także na majątku wspólnym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że nie zostanie ono wykonane, a w szczególności, gdy podatnik trwale nie uiszcza wymagalnych zobowiązań o charakterze publicznoprawnym lub dokonuje czynności polegających na zbywaniu majątku, które mogą utrudnić lub udaremnić egzekucję. W

przypadku zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków albo osób w związku partnerskim przepis art. 29 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

- 3) w art. 34 w § 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nieruchomość stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka albo podatnika i jego drugiej osoby w związku partnerskim;”;

- 4) w art. 41 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Skarbowi Państwa i jednostkom samorządu terytorialnego z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych w sposób przewidziany w art. 21 § 1 pkt 2, a także z tytułu zaległości podatkowych stanowiących ich dochód oraz odsetek za zwłokę od tych zaległości przysługuje zastaw skarbowy na wszystkich będących własnością podatnika oraz stanowiących współwłasność łączną podatnika i jego małżonka albo podatnika i jego drugiej osoby w związku partnerskim rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych, jeżeli wartość poszczególnych rzeczy lub praw wynosi w dniu ustanowienia zastawu co najmniej 18 200 zł, z zastrzeżeniem § 2.”;

- 5) w art. 62b w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka podatnika, drugą osobę w związku partnerskim podatnika, jego zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, drugą osobę w związku partnerskim rodzica, a także dziecko drugiej osoby w związku partnerskim podatnika;”;

- 6) w art. 86a w § 7 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) osoba fizyczna, jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim oraz wstępni lub zstępni w linii prostej stanowią jedną osobę.”;

- 7) w art. 92 § 3–3b otrzymują brzmienie:

„§ 3. Małżonkowie albo osoby w związku partnerskim opodatkowani łącznie od sumy swoich dochodów na podstawie odrębnych przepisów ponoszą solidarną odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe oraz solidarna jest ich wierzytelność o zwrot nadpłaty podatku od sumy dochodów odpowiednio małżonków albo osób w związku partnerskim, z zastrzeżeniem § 3a.

§ 3a. W razie śmierci jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim, o których mowa w § 3, odpowiednio drugi z małżonków albo druga osoba w związku partnerskim ponosi odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe oraz przysługuje mu albo jej wierzytelność o zwrot nadpłaty podatku.

§ 3b. Zajęcie wierzytelności z tytułu nadpłaty dokonane przez organ egzekucyjny wobec jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim obejmuje również wierzytelność o zwrot nadpłaty, o której mowa w § 3.”;

8) w art. 97a § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku ponoszą zapisobierca windykacyjny kontynuujący prowadzenie tego przedsiębiorstwa, spadkobiercy zmarłego przedsiębiorcy, jeżeli nie został uczyniony zapis windykacyjny obejmujący przedsiębiorstwo w spadku, a także małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zmarłego przedsiębiorcy, któremu albo której przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku. Przepis art. 98 stosuje się odpowiednio.”;

9) w art. 110:

a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Osoba, której związek partnerski z podatnikiem został rozwiązany, odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z byłą drugą osobą w związku partnerskim za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych w czasie trwania wspólności majątkowej partnerskiej, jednakże tylko do wysokości wartości przypadającego jej udziału w majątku wspólnym.”;

b) w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) odsetek za zwłokę oraz kosztów egzekucyjnych powstałych odpowiednio po dniu uprawomocnienia się orzeczenia o rozwodzie albo po dniu rozwiązania związku partnerskiego.”;

c) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy § 1, 1a i 2 stosuje się odpowiednio w razie unieważnienia małżeństwa, separacji, a także w razie unieważnienia związku partnerskiego.”;

10) w art. 111:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Za członków rodziny podatnika uważa się zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, małżonków zstępnych, drugie osoby w związku partnerskim zstępnych, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz pozostającą z podatnikiem w faktycznym pożyciu.”;

b) po § 4 dodaje się § 4a w brzmieniu:

„§ 4a. Przepis § 1 stosuje się również do osób w związku partnerskim, które ograniczyły zakres umowy ustanawiającej wspólność majątkową partnerską, albo których wspólność majątkowa partnerska została zniesiona przez sąd.”;

11) w art. 112 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Przepisu § 4 nie stosuje się do nabywców będących małżonkami, drugimi osobami w związku partnerskim lub członkami rodziny podatnika, o których mowa w art. 111 § 3.”;

12) w art. 130:

a) w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) stroną jest ich małżonek, druga osoba w związku partnerskim, rodzeństwo, wstępny, zstępny lub powinowaty do drugiego stopnia.”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przyczyny wyłączenia od załatwienia sprawy trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

13) w art. 131 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, rodzeństwa, wstępnych, zstępnych albo powinowatych do drugiego stopnia osób wymienionych w pkt 1 albo 2.”;

14) w art. 132 w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, rodzeństwa, wstępnych, zstępnych albo powinowatych do drugiego stopnia osób wymienionych w § 1.”;

15) art. 132a otrzymuje brzmienie:

„Art. 132a. Przyczyny wyłączenia od załatwienia sprawy trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

16) w art. 133 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W przypadku, o którym mowa w art. 92 § 3, jedną stroną postępowania są małżonkowie albo osoby w związku partnerskim i odpowiednio każdy z nich jest uprawniony albo każda z nich jest uprawniona do działania w imieniu obojga albo obu.”;

17) w art. 138b § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W kwestiach mniejszej wagi wynikających w toku postępowania, organ podatkowy może nie żądać pełnomocnictwa, jeżeli pełnomocnikiem jest małżonek albo druga osoba w związku partnerskim strony, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu ich upoważnienia do występowania w imieniu strony.”;

18) w art. 196 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim strony, wstępnych, zstępnych i rodzeństwa strony, powinowatych pierwszego stopnia oraz krewnych pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim, jak również osób pozostających ze stroną w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli. Prawo odmowy zeznań trwa także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

19) w art. 306h:

a) w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim podatnika, z zastrzeżeniem § 2, a także rozwiedzionego małżonka albo osoby, której związek partnerski z podatnikiem został rozwiązany w zakresie zaległości powstałych w czasie trwania wspólności majątkowej oraz innych osób wymienionych w art. 111;”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zgoda podatnika nie jest wymagana, jeżeli z żądaniem wydania zaświadczenia, o którym mowa w § 1, występuje małżonek albo druga osoba w związku partnerskim podatnika pozostający z nim we wspólności majątkowej. Małżonek albo druga osoba w związku partnerskim podatnika składa oświadczenie o pozostawaniu z podatnikiem we wspólności majątkowej pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.”;

20) w art. 306i § 1a otrzymuje brzmienie:

„§ 1a. W razie śmierci podatnika zaświadczenie, o którym mowa w § 1, wydaje się na wniosek wstępnego, zstępnego, małżonka lub drugiej osoby w związku partnerskim, którzy uprawdopodobnią, że mogą być spadkobiercami.”;

21) w art. 306j pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) wzór oświadczenia, o którym mowa w art. 306h § 2, uwzględniając dane identyfikujące małżonków i osób w związku partnerskim.”.

Art. 71. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, 1685, 1863, z 2025 r. poz. 146 i 222) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 56 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie – po swojej śmierci – wypłaty z rachunku wskazanym

przez siebie osobom: małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu określonej kwoty pieniężnej (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci).”;

2) w art. 79b:

a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonkom, drugim osobom w związkach partnerskich, dzieciom lub rodzicom członka zarządu lub rady nadzorczej banku;”;

b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zakończenia sprawowania funkcji przez członka zarządu lub rady nadzorczej banku, którego małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, rodzicowi lub dziecku udzielono kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia –w przypadku informacji dotyczących osób, o których mowa w ust. 1 pkt 3;”;

3) w art. 105 w ust. 1 w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) sądu w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo osobami w związku partnerskim albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym;”;

4) w art. 105a w ust. 1b w pkt 1 w lit. t średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. u w brzmieniu:

„u) zawarcie umowy, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich;”.

Art. 72. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 i 1907) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 25b w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Radni, ich małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim oraz małżonkowie lub drugie osoby w związku partnerskim członków zarządu powiatu, sekretarzy powiatu, skarbników powiatu, kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz osób zarządzających i członków organów zarządzających powiatowymi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem powiatowych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby.”;

2) w art. 25c:

- a) w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”,
- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”,
- c) w ust. 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Analizując oświadczenie majątkowe, naczelnik urzędu skarbowego uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim osoby składającej oświadczenie.”.

Art. 73. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566, 1907 i 1940) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 27b w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
„Radni, ich małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim oraz małżonkowie albo drugie osoby w związku partnerskim członków zarządu województwa, skarbników województwa, sekretarzy województwa, kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz osób zarządzających i członków organów zarządzających wojewódzkimi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem wojewódzkich osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby.”;
- 2) w art. 27c:
 - a) w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”,
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”,
 - c) w ust. 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Analizując oświadczenie majątkowe, naczelnik urzędu skarbowego uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim osoby składającej oświadczenie.”.

Art. 74. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) pkt 17 otrzymuje brzmienie:

„17) osoba sprawująca osobistą opiekę nad dzieckiem – osobę fizyczną sprawującą osobistą opiekę nad dzieckiem własnym, swojego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub dzieckiem przysposobionym, przez okres do 3 lat, nie dłużej jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia, a w przypadku dziecka, które z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wymaga osobistej opieki tej osoby, przez okres do 6 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia;”;

b) pkt 19 otrzymuje brzmienie:

„19) małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – osobę będącą małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku, gdy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie ma małżonka ani drugiej osoby w związku partnerskim – inną osobę wskazaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.”;

2) w art. 8 ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, zleceniobiorcami oraz z osobami fizycznymi, wskazanymi w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. –Prawo przedsiębiorców, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4–5a, uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma, drugą osobę w związku partnerskim rodzica oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego.”;

- 3) w art. 26:
 - a) w ust. 3a pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nieruchomość stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;”;
 - b) w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, następców prawnych i osób trzecich odpowiadających za zadłużenie płatnika składek;”;
- 4) w art. 27 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Należności z tytułu składek są zabezpieczone ustawowym prawem zastawu na wszystkich będących własnością dłużnika oraz stanowiących współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka albo dłużnika i jego drugiej osoby w związku partnerskim rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych.”;
- 5) w art. 28 w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nastąpiło zaprzestanie prowadzenia działalności przy jednoczesnym braku majątku, z którego można egzekwować należności, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim następców prawnych, możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa;”;
- 6) art. 31 otrzymuje brzmienie:

„Art. 31. Do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio: art. 7a, art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 33–33b, art. 38a, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62 § 3 i 5, art. 62b § 1 pkt 2 i § 3, art. 72 § 1 pkt 1 i 4 i § 2, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 77b § 1 i 2, art. 91, art. 93, art. 93a–93c, art. 93e, art. 94, art. 97 § 1 i 1a, art. 97a § 1–3, art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101, art. 105 § 1 i 2, art. 106 § 1–3, art. 107 § 1, 1a, § 2 pkt 2 i 4 i § 3, art. 108 § 1, 3 i 4, art. 109 § 1 w zakresie art. 29, art. 109 § 2 pkt 1, art. 110 § 1, § 1a, § 2 pkt 2 i § 3, art. 111 § 1–4a i § 5 pkt 1, art. 112 § 1–5, art. 112b–114, art. 115–117, art. 117d, art. 117e, art. 118 § 1 oraz art. 119 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa.”;
- 7) w art. 39 ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Zakład informuje ubezpieczonego, który nie zawarł umowy z otwartym funduszem emerytalnym, o obowiązku złożenia pisemnego oświadczenia o stosunkach majątkowych istniejących między nim a jego współmałżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim oraz o tym, że może wskazać osoby uprawnione do otrzymania

środków po jego śmierci. Przepis art. 82 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1113) stosuje się odpowiednio.”;

- 8) w art. 40 w ust. 2 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) o małżeńskich stosunkach majątkowych, o stosunkach majątkowych między osobami w związku partnerskim oraz o osobach fizycznych, na rzecz których ma nastąpić w razie śmierci wypłata środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, w przypadku osób niebędących członkami otwartego funduszu emerytalnego, dla których Zakład prowadzi to subkonto;”;

- 9) art. 40e otrzymuje brzmienie:

„Art. 40e. 1. Zwaloryzowane kwoty składek, środków, odsetek za zwłokę i opłaty prolongacyjnej, zewidencjonowane na subkoncie, podlegają podziałowi w razie rozvodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania związku partnerskiego, unieważnienia związku partnerskiego albo w przypadku śmierci osoby, dla której Zakład prowadzi subkonto, na zasadach określonych w przepisach o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, dotyczących podziału środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym w razie rozvodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania związku partnerskiego, unieważnienia związku partnerskiego albo śmierci.

2. Część składek zewidencjonowanych na subkoncie, która w wyniku podziału przypada małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, z zastrzeżeniem ust. 3, jest ewidencjonowana na subkoncie odpowiednio tego małżonka albo tej drugiej osoby w związku partnerskim. Jeżeli dla małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim nie jest prowadzone subkonto – Zakład zakłada subkonto.

3. W przypadku, gdy małżonek albo druga osoba w związku partnerskim osoby zmarłej, dla której Zakład prowadzi subkonto, nabywa prawo do środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym jako osoba uprawniona wskazana przez zmarłego albo jako jego spadkobierca, przypadającą mu w wyniku podziału część składek zewidencjonowanych na subkoncie ewidencjonuje się na jego subkoncie, jeżeli zażąda przekazania środków zmarłego zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na jego rachunek w otwartym funduszu emerytalnym.

4. Podział kwot składek, środków, odsetek za zwłokę i opłaty prolongacyjnej, zewidencjonowanych na subkoncie, jest dokonywany w przypadku, gdy rozwód,

unieważnienie małżeństwa, rozwiązanie związku partnerskiego, unieważnienie związku partnerskiego albo śmierć nastąpiły nie później niż w dniu:

- 1) złożenia wniosku o emeryturę z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) nabycia prawa do emerytury w wieku emerytalnym wynoszącym 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane, lub
- 3) osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez osoby, które miały ustalone prawo do okresowej emerytury kapitałowej do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku.

5. W przypadku osób będących członkami otwartego funduszu emerytalnego, otwarty fundusz emerytalny jest obowiązany zawiadomić Zakład o osobach, na rzecz których nastąpił podział środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym w razie rozwodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania związku partnerskiego, unieważnienia związku partnerskiego albo śmierci osoby, dla której Zakład prowadzi subkonto, oraz o ich udziale w tych środkach, w terminie 14 dni od dnia dokonania tego podziału.

6. Dane dotyczące osób, o których mowa w ust. 5, obejmują imię i nazwisko, numer PESEL i numer NIP, o ile osoby mają obowiązek posługiwania się tym numerem na podstawie przepisów o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, oraz adres i miejsce zamieszkania. Jeżeli członkowi otwartego funduszu emerytalnego nie nadano numeru PESEL i numeru NIP lub jednego z nich, dane obejmują serię i numer dowodu osobistego lub paszportu.

7. W zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 5, otwarty fundusz emerytalny podaje dodatkowo informacje o:

- 1) żądaniu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, o którym mowa w ust. 3;
- 2) terminach wypłaty rat – jeżeli wypłata w otwartym funduszu emerytalnym następuje w ratach.

8. W terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 5, Zakład:

- 1) część składek przypadających odpowiednio małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim w wyniku podziału składek zewidencjonowanych na subkoncie ewidencjonuje na subkoncie tego małżonka albo tej drugiej osoby w związku partnerskim jako składki, odpowiednio na dzień ustania wspólności majątkowej albo dzień śmierci ubezpieczonego;
- 2) część składek przypadających uprawnionym w wyniku podziału składek zewidencjonowanych na subkoncie wypłaca bezpośrednio tym uprawnionym w takiej formie, w jakiej następuje wypłata w otwartym funduszu emerytalnym.

9. Osobie, której Zakład założył subkonto na podstawie ust. 2, jest dokonywana jednorazowa wypłata składek zewidencjonowanych na subkoncie, w przypadku gdy otwarty fundusz emerytalny dokonał tej osobie jednorazowej wypłaty środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, na podstawie art. 129a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

10. Otwarty fundusz emerytalny jest obowiązany zawiadomić Zakład o dokonaniu jednorazowej wypłaty środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, o której mowa w ust. 9, w terminie 14 dni od dnia dokonania tej wypłaty. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio.

11. Zakład dokonuje jednorazowej wypłaty składek zewidencjonowanych na subkoncie w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 10.

11a. W przypadku osób niebędących członkami otwartego funduszu emerytalnego podziału, o którym mowa w ust. 1, dokonuje Zakład, stosując odpowiednio przepisy art. 82, art. 83, art. 126–129a, art. 131 i art. 132 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

12. Przepisy ust. 1–11a stosuje się odpowiednio w przypadku ustania wspólności majątkowej odpowiednio w czasie trwania małżeństwa albo związku partnerskiego, umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między osobą, dla której Zakład prowadzi subkonto, a jej małżonkiem, albo rozwiązania lub ograniczenia zakresu umowy ustanawiającej wspólność majątkową partnerską między osobami w związku partnerskim.”.

Art. 75. W ustawie z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 776, 863 i 1593) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) podejmujących wykonywanie działalności w roku podatkowym po zmianie działalności wykonywanej:

- a) samodzielnie na działalność prowadzoną w formie spółki z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim,
- b) w formie spółki z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim na działalność prowadzoną samodzielnie przez jednego lub każdego z małżonków albo samodzielnie przez jedną lub każdą z osób w związku partnerskim,
- c) samodzielnie przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, na działalność prowadzoną samodzielnie przez drugiego małżonka lub drugą osobę w związku partnerskim

– jeżeli odpowiednio małżonek lub małżonkowie albo osoba w związku partnerskim albo obie osoby w związku partnerskim, przed zmianą opłacali z tytułu prowadzenia tej działalności podatek dochodowy na ogólnych zasadach.”;

2) w art. 12:

a) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Zasada, o której mowa w ust. 5, ma również zastosowanie do małżonków albo osób w związku partnerskim, między którymi istnieje małżeńska wspólność majątkowa albo wspólność majątkowa partnerska, osiągających przychody, o których mowa w art. 6 ust. 1a, chyba że złożą sporządzone na piśmie oświadczenie o opodatkowaniu całości przychodu przez jednego albo jedną z nich.”,

b) ust. 8 i 8a otrzymują brzmienie:

„8. Wybór zasady opodatkowania całości przychodu przez jednego z małżonków albo jedną z osób w związku partnerskim, wyrażony w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 6, obowiązuje przy dokonywaniu wpłat na ryczałt od przychodów ewidencjonowanych za cały dany rok podatkowy, chyba że w wyniku rozvodu, orzeczenia przez sąd separacji albo rozwiązania związku partnerskiego nastąpił podział majątku wspólnego małżonków albo osób w związku partnerskim i przedmiot umowy przypadł temu z małżonków albo tej z osób w związku

partnerskim, na którym nie ciążył obowiązek dokonywania wpłat na ryczałt od przychodów ewidencjonowanych.

8a. Wybór zasady opodatkowania całości przychodu przez jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim, wyrażony w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 6, dotyczy również lat następnych, chyba że w terminie do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym został otrzymany pierwszy w roku podatkowym przychód, albo do końca roku podatkowego, jeżeli pierwszy taki przychód otrzymany został w grudniu roku podatkowego, małżonkowie albo osoby w związku partnerskim zawiadomią na piśmie właściwego naczelnika urzędu skarbowego o rezygnacji z opodatkowania całości przychodu przez jednego z małżonków lub jedną z osób w związku partnerskim.”,

c) ust. 8c otrzymuje brzmienie:

„8c. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 6, oraz zawiadomienie, o którym mowa w ust. 8a, mogą być podpisane przez jednego z małżonków albo jedną z osób w związku partnerskim. Podpisanie oświadczenia lub zawiadomienia przez jednego z małżonków albo jedną z osób w związku partnerskim traktuje się na równi ze złożeniem przez nich oświadczenia o upoważnieniu ich przez jego współmałżonka albo drugą osobę w związku partnerskim do złożenia oświadczenia lub zawiadomienia w imieniu odpowiednio obojga małżonków albo osób w związku partnerskim. Oświadczenie to składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.”,

d) ust. 13 otrzymuje brzmienie:

„13. W przypadku małżonków albo osób w związku partnerskim, którzy złożyli lub które złożyły oświadczenie określone w ust. 6” kwota przychodów, o której mowa w ust. 1 pkt 4, wynosi 200 000 zł.”;

3) w art. 21 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Przez podatnika rozpoczynającego po raz pierwszy prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej rozumie się osobę, która w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie trzech lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej samodzielnie lub jako wspólnik spółki niemającej osobowości prawnej oraz działalności takiej nie prowadził małżonek albo druga osoba w związku partnerskim tej osoby, o ile między małżonkami albo

osobami w związku partnerskim istniała w tym czasie małżeńska wspólność majątkowa lub wspólność majątkowa partnerska.”;

4) w art. 25:

a) w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim podatnika nie prowadzi działalności w tym samym zakresie, z której przychody (dochody) podlegają odrębnemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym na ogólnych zasadach, na zasadach określonych w art. 30c ustawy o podatku dochodowym lub ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych;”;

b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Przy ocenie warunków uzasadniających opodatkowanie w formie karty podatkowej i ustalaniu wysokości stawek podatku w odniesieniu do podatników, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 2–6 i 11, do liczby pracowników nie wlicza się małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, z zastrzeżeniem pkt 2 objaśnień do części V tabeli oraz pkt 1 objaśnień do części XI tabeli, i niepełnoletnich członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z podatnikiem. W razie prowadzenia działalności przez wspólników – do liczby pracowników nie wlicza się małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim i niepełnoletnich członków rodziny tylko jednego wspólnika. Przy prowadzeniu działalności usługowej w zakresie handlu detalicznego i gastronomii – do liczby pracowników nie wlicza się ponadto osób zatrudnionych w celu praktycznej nauki zawodu, zgodnie z odrębnymi przepisami o nauce zawodu, oraz pracowników zatrudnionych wyłącznie do utrzymywania czystości w zakładzie, pod warunkiem, że podatnik określił na piśmie zakres czynności tych pracowników.”;

c) w ust. 9 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Przy ocenie warunków uzasadniających opodatkowanie w formie karty podatkowej i ustalaniu wysokości stawek podatku w odniesieniu do przedsiębiorstwa w spadku uwzględnia się małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim i członków rodziny zmarłego przedsiębiorcy.”;

5) w art. 27 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) określone w części I tabeli obniża się o 20% dla podatników, którzy ukończyli do dnia 1 stycznia roku podatkowego 60 lat życia lub są osobami, w stosunku do których, na podstawie odrębnych przepisów, orzeczono co najmniej lekki stopień

niepełnosprawności, jeżeli przy prowadzeniu działalności określonej w art. 23 ust. 1 pkt 1, z wyjątkiem prowadzenia parkingów, nie zatrudniają pracowników, w tym również osób określonych w art. 25 ust. 6 pkt 2 lit. a, nie licząc małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;”;

- 6) w art. 28 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W razie zatrudnienia przez podatnika przy prowadzeniu działalności określonej w art. 23 ust. 1 pkt 1, z wyjątkiem prowadzenia parkingów, pełnoletnich członków rodziny, nie licząc małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, a w przypadkach określonych w art. 25 ust. 5 – pełnoletnich członków rodziny jednego ze wspólników, nie licząc małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, a także w razie zatrudnienia osób, o których mowa w art. 25 ust. 6 pkt 2 lit. d, podwyższa się stawkę karty podatkowej z tytułu zatrudnienia każdej z tych osób za miesiąc, w którym była zatrudniona:”;

- 7) w załączniku nr 3:

- a) w części II w objaśnieniach ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za pracownika uważa się również pełnoletniego członka rodziny, z wyjątkiem małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”;

- b) w części III w objaśnieniach ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za pracownika uważa się również pełnoletniego członka rodziny, z wyjątkiem małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”;

- c) w części IV w objaśnieniach ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za pracownika uważa się również pełnoletniego członka rodziny, z wyjątkiem małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”;

- d) w części V w objaśnieniach:

– ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za zmiennika uważa się również pełnoletniego członka rodziny, nie wyłączając małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”,

– ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Stawki określone w lp. 4 dotyczą działalności prowadzonej przy zatrudnieniu nieprzekraczającym 1 pracownika lub 1 pełnoletniego członka rodziny, z wyjątkiem małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”,

- e) w części VI w objaśnieniach ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Stawki dotyczą działalności przy zatrudnieniu nieprzekraczającym 2 pracowników lub 2 pełnoletnich członków rodziny, z wyjątkiem małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”,

f) w części X objaśnienie otrzymuje brzmienie:

„Stawki dotyczą działalności prowadzonej bez zatrudnienia pracowników, z wyjątkiem małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”,

g) w części XI w objaśnieniach ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Stawki dotyczą działalności prowadzonej bez zatrudnienia pracowników, nie wyłączając małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”,

h) w części XII w objaśnieniach ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Usługi wymienione w lp. 1–3 mogą być wykonywane jedynie przez rolników równocześnie prowadzących gospodarstwo rolne. Stawki określone w lp. 2 dotyczą działalności wykonywanej przez rolnika osobiście lub z udziałem członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym. Stawki określone w lp. 3 dotyczą działalności wykonywanej przy zatrudnieniu nieprzekraczającym 2 pracowników lub 2 członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, nie wyłączając małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.

2. Stawki określone w lp. 4 dotyczą działalności przy zatrudnieniu nie więcej niż 2 pracowników lub 2 pełnoletnich członków rodziny, nie wyłączając małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”.

Art. 76. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) urlopu bezpłatnego oraz przerw w zatrudnieniu w razie nieudzielenia urlopu bezpłatnego małżonkom albo drugim osobom w związku partnerskim, pracowników skierowanych do pracy w przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, w stałych przedstawicielstwach przy Organizacji Narodów Zjednoczonych i w innych misjach specjalnych za granicą, w instytutach, ośrodkach informacji i kultury za granicą;”;

2) w art. 25b:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wskazanie osoby, o której mowa w ust. 1, niewymienionej w art. 67 może nastąpić po uzyskaniu zgody współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim emeryta wyrażonej w formie pisemnej.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Brak wskazania osoby uposażonej oznacza wskazanie jako osoby uposażonej małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, o ile w chwili śmierci emeryta pozostawała z nim we wspólności majątkowej, a w pozostałych przypadkach wypłata gwarantowana wchodzi w skład spadku.”;

3) w art. 67:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci przysposobione;”,

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonek (wdowa i wdowiec) albo druga osoba w związku partnerskim (osoba po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku);”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za rodziców w rozumieniu ustawy uważa się również ojczyma i macochę, drugie osoby w związku partnerskim rodzica oraz osoby przysposabiające.”;

4) w art. 68 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej;”;

5) w art. 69 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) ubezpieczony (emeryt lub rencista), jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim byli ich opiekunami ustanowionymi przez sąd.”;

6) w art. 70 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do wdowca i osoby po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku.”;

7) w art. 73 ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Podstawę obliczenia emerytury, która przysługiwałaby osobie zmarłej, pomniejsza się o część kwoty środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń

społecznych, które zostały wypłacone w ramach podziału środków w razie rozwodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania związku partnerskiego, unieważnienia związku partnerskiego albo w przypadku śmierci osoby, dla której Zakład prowadzi to subkonto.”;

8) w art. 77 w ust. 2 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

- „1) „małżonek (wdowa i wdowiec) albo druga osoba w związku partnerskim (osoba po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku);
- 2) rodzice, ojczym, macocha, drugie osoby w związku partnerskim rodzica oraz osoby przysposabiające;
- 3) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione i dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej;”;

9) w art. 95a:

a) w ust. 2 pkt 2–3 otrzymują brzmienie:

- „2) pozostawania we wspólności małżeńskiej albo wspólności partnerskiej do dnia śmierci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;
- 3) nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku albo drugiej osobie w związku partnerskim nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wypłata świadczeń na zasadach określonych w ust. 1 ustaje z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego albo związku partnerskiego przez osobę uprawnioną.”;

10) w art. 136 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku – małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.”.

Art. 77. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2018 r. poz. 577 oraz z 2025 r. poz. 304) art. 10 otrzymuje brzmienie:

„Art. 10. Między urzędnikami nie może powstać układ podległości służbowej, jeżeli są małżonkami, osobami w związku partnerskim, albo pozostają ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo są krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim albo przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 78. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102) w art. 10a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Członek Kolegium Instytutu Pamięci, który jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim kandydata lub jego krewnym albo powinowatym, do drugiego stopnia włącznie, albo krewnym do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim, albo pozostaje wobec niego w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności, nie może uczestniczyć w przeprowadzaniu konkursu. Członek Kolegium Instytutu Pamięci składa oświadczenie o niewystępowaniu tych okoliczności przed rozpoczęciem pierwszego etapu konkursu, a jeżeli te okoliczności ujawnią się po rozpoczęciu pierwszego etapu konkursu, członek Kolegium Instytutu Pamięci składa oświadczenie o wyłączeniu się z dalszego udziału w postępowaniu konkursowym.”.

Art. 79. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2780, z 2024 r. poz. 1871) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 32:

a) w ust. 1:

– w pkt 1 lit. b i c otrzymują brzmienie:

- „b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki,
- c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego

wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;”,

– w pkt 2b lit. a i b otrzymują brzmienie:

„a) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki,

b) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;”,

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Za członków rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 3, uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka, ojczyma, macochę, drugą osobę w związku partnerskim rodzica, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat –jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki.

3. Za dzieci w rozumieniu ust. 1 i 2 uważa się dzieci własne ubezpieczonego lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci przysposobione, a także dzieci przyjęte na wychowanie i utrzymanie.”.

Art. 80. W ustawie z dnia 9 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2024 r. poz. 1556) w art. 11j w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) podlega wyłączeniu z postępowania w sprawie nadania uprawnienia do organizowania egzaminu, w przypadku gdy to postępowanie dotyczy podmiotu, w którym ten członek, jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia albo krewny do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim lub osoba, z którą ten członek pozostaje faktycznie we wspólnym pożyciu, są zatrudnieni albo pozostają z tym podmiotem w takim stosunku prawnym, że wynik postępowania może mieć wpływ na prawa i obowiązki tych osób;”.

Art. 81. W ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1170) w art. 236 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pełnomocnikiem osoby fizycznej, z zastrzeżeniem ust. 3, może być również współuprawniony, a także rodzice, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.”.

Art. 82. W ustawie z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 18 i 96) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. Współmałżonek albo druga osoba w związku partnerskim wspólnika może żądać wpisania do rejestru wzmianki o umowie, dotyczącej stosunków majątkowych odpowiednio między małżonkami albo osobami w związku partnerskim.”;

2) art. 183¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 183¹. Umowa spółki może ograniczyć lub wyłączyć wstąpienie do spółki współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim wspólnika w przypadku, gdy udział lub udziały są objęte odpowiednio wspólnością majątkową małżeńską albo wspólnością majątkową partnerską.”;

3) art. 209 otrzymuje brzmienie:

„Art. 209. W przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka zarządu, jego współmałżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek zarządu powinien ujawnić sprzeczność interesów i wstrzymać się od udziału w rozstrzyganiu takich spraw oraz może żądać zaznaczenia tego w protokole.”;

4) w art. 300⁵⁵ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka organu, jego współmałżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek organu powinien ujawnić sprzeczność interesów i wstrzymać się od udziału w rozstrzyganiu takich spraw oraz może żądać zaznaczenia tego w protokole.”;

5) w art. 300¹²¹ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W toku likwidacji zbycie składników majątku spółki na rzecz byłego członka zarządu, rady nadzorczej lub biegłego rewidenta wymaga uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością trzech czwartych głosów, oddanych w obecności akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę ogólnej liczby akcji. Zbycie składników majątku na rzecz likwidatora, jego współmałżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest on powiązany osobiście lub gospodarczo, jest zakazane.”;

6) w art. 333 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Statut może ograniczyć lub wyłączyć wstąpienie do spółki współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim akcjonariusza w przypadku, gdy akcja jest objęta wspólnością majątkową małżeńską albo wspólnością majątkową partnerską.”;

7) art. 377 otrzymuje brzmienie

„Art. 377. W przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka zarządu, jego współmałżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek zarządu powinien ujawnić sprzeczność interesów i wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw oraz może żądać zaznaczenia tego w protokole.”.

Art. 83. W ustawie z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 910 i 1881) w art. 54 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sądu – w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo pomiędzy osobami w związku partnerskim, albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej, będącej stroną umowy, czynności lub transakcji zawartej z podmiotem obowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej, sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym.”.

Art. 84. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2025 r. poz. 98) w art. 6c w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) pozostawaniu w takim stosunku prawnym lub faktycznym, który może budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności w wyborze wykonawcy, w szczególności pozostawanie w związku małżeńskim, w związku, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub

powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo w stosunku pokrewieństwa w tej samej linii i stopniu drugiej osoby w związku partnerskim lub w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 85. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 551) art. 50 otrzymuje brzmienie:

„Art. 50. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego toczy się ono nadal, jeżeli tego zażąda małżonek albo druga osoba w związku partnerskim obwinionego, jego krewny w linii prostej, brat lub siostra, w terminie 2 miesięcy od dnia zgonu obwinionego.”.

Art. 86. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 558) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Osobą bliską w rozumieniu ustawy jest zstępny, wstępny, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, osoba przysposabiająca i przysposobiona oraz osoba, która pozostaje faktycznie we wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 3:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkami spółdzielni są oboje małżonkowie albo obie osoby w związku partnerskim, jeżeli prawo do lokalu przysługuje im wspólnie, albo jeżeli wspólnie ubiegają się o zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego albo prawa odrębnej własności lokalu.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo odrębnej własności lokalu albo ekspektatywa własności należy do kilku osób, członkiem spółdzielni może być tylko jedna z nich, chyba że przysługuje ono wspólnie małżonkom albo wspólnie obu osobom w związku partnerskim. W przypadku zgłoszenia się kilku uprawnionych rozstrzyga sąd w postępowaniu nieprocesowym. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego przez spółdzielnię terminu wystąpienia do sądu, nie dłuższego niż 12 miesięcy, wyboru dokonuje spółdzielnia. Do czasu rozstrzygnięcia, o którym mowa w zdaniu drugim, lub wyboru, o którym mowa w zdaniu trzecim, osoby, którym przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo odrębnej własności lokalu albo ekspektatywa własności, mogą

wyznaczyć spośród siebie pełnomocnika w celu wykonywania uprawnień wynikających z członkostwa w spółdzielni.”;

3) w art. 9:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przez umowę o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego spółdzielnia zobowiązuje się oddać osobie, na rzecz której ustanowione jest prawo, lokal mieszkalny do używania, a osoba ta zobowiązuje się wnieść wkład mieszkaniowy oraz uiszczać opłaty określone w ustawie i w statucie spółdzielni. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego może być ustanowione na rzecz członka spółdzielni albo członka spółdzielni i jego małżonka, albo członka spółdzielni i jego drugą osobę w związku partnerskim.”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego może należeć do jednej osoby albo do małżonków, albo do osób w związku partnerskim.”;

4) w art. 11:

a) ust. 12 otrzymuje brzmienie:

„12. W przypadku gdy spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przysługuje małżonkom albo osobom w związku partnerskim wspólnie, sąd może orzec o wygaśnięciu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego wobec odpowiednio jednego z małżonków, obojga małżonków, jednej osoby w związku partnerskim albo obu osób w związku partnerskim.”;

b) ust. 14 otrzymuje brzmienie:

„14. Z chwilą gdy orzeczenie sądu, o którym mowa w ust. 11 i 12, stanie się prawomocne, spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego wygasa. W przypadku, o którym mowa w ust. 12, spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego wygasa odpowiednio wobec jednego z małżonków, obojga małżonków, jednej z osób w związku partnerskim albo obu osób w związku partnerskim.”;

5) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. Po ustaniu małżeństwa wskutek rozvodu lub po unieważnieniu małżeństwa albo po rozwiązaniu związku partnerskiego albo po unieważnieniu związku partnerskiego odpowiednio małżonkowie albo osoby w związku partnerskim zawiadamiają spółdzielnię, któremu albo której z nich przypadło spółdzielcze lokatorskie

prawo do lokalu mieszkalnego. Do momentu zawiadomienia spółdzielni o tym, komu przypadło spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, odpowiednio małżonkowie, których małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód lub unieważnione, albo osoby w związku partnerskim, których związek partnerski został rozwiązany albo unieważniony odpowiadają solidarnie za opłaty, o których mowa w art. 4 ust. 1.”;

6) w art. 14 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Z chwilą śmierci jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, które przysługiwało odpowiednio obojgu małżonkom albo obu osobom w związku partnerskim, przypada odpowiednio drugiemu małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim.”;

7) w art. 21 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Ustanowienie odrębnej własności lokalu może nastąpić na rzecz małżonków, osób w związku partnerskim albo osób wskazanych przez osobę, o której mowa w art. 18 ust. 1, które wspólnie z nią ubiegają się o ustanowienie takiego prawa.”;

8) w art. 52:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w razie śmierci jednego z małżonków albo jednej z osoby w związku partnerskim, którym prawo do domu jednorodzinnego przysługiwało wspólnie, przepis pkt 1 stosuje się odpowiednio;”,

b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) przeniesienie własności domu może nastąpić także na rzecz spadkobierców członka lub małżonków, jeżeli prawo do domu przysługuje im obojgu, a także na rzecz obu osób w związku partnerskim, jeżeli prawo do domu przysługuje im obu;”.

Art. 87. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 52) w art. 2 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) stale zamieszkałych z najemcą w chwili jego śmierci, małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zstępного, wstępного, rodzeństwo, osobę go przysposabiającą albo przez niego przysposobioną oraz osobę pozostającą we wspólnym gospodarstwie domowym;”.

Art. 88. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 749) w art. 61 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego, toczy się ono nadal, jeżeli zażąda tego – w terminie dwóch miesięcy od dnia zgonu obwinionego – jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 89. W ustawie z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie (Dz. U. z 2018 r. poz. 872) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) rolnik – osoba fizyczna prowadząca na własny rachunek działalność rolniczą jako właściciel (współwłaściciel) gospodarstwa rolnego położonego w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, bez względu na to, czy gospodarstwo rolne stanowi współwłasność małżonków albo osób w związku partnerskim, czy też zostało zorganizowane na gruntach stanowiących własność odrębną jednego lub każdego albo każdej z nich;”;

2) w art. 3 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Gospodarstwo rolne, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, może być przekazane, jeżeli przez okres co najmniej ostatnich 5 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie renty strukturalnej stanowiło własność rolnika lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub współwłasność małżonków albo osób w związku partnerskim.

4. Przepisy dotyczące rolnika stosuje się odpowiednio do małżonka i drugiej osoby w związku partnerskim rolnika.”;

3) w art. 4 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Jeżeli rolnik pozostaje w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, postępowanie w sprawie renty strukturalnej dotyczy obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim.

2. Renta strukturalna przysługuje, jeżeli rolnik i jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim spełniają jednocześnie warunki określone w art. 3 ust. 1 pkt 1–4, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 2, oraz przekażą gospodarstwo rolne, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5.”;

4) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli do rolnika mają zastosowanie przepisy ust. 1, prawo do renty strukturalnej przysługuje jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, o ile spełnia warunki określone w art. 3 ust. 1.”;

- 5) w art. 10 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Warunek zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4, uważa się za spełniony, jeżeli po przekazaniu gospodarstwa rolnego ani uprawniony do renty strukturalnej, ani jego małżonek ani druga osoba w związku partnerskim:”;

- 6) w art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli do renty strukturalnej uprawniony jest rolnik i jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, każdemu z uprawnionych przysługuje świadczenie w wysokości określonej w ust. 1.”;

- 7) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. Jeżeli uprawniony do renty strukturalnej lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim podejmie prowadzenie działalności rolniczej jako właściciel (współwłaściciel) lub posiadacz gospodarstwa rolnego, prawo do renty strukturalnej ustaje i nie podlega przywróceniu.”;

- 8) w art. 17 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli rolnik pozostaje w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, wniosek powinien obejmować także małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim rolnika.”;

- 9) w art. 18:

- a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) rolnik nie jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni co najmniej 3 ha, współwłaścicielem takiego gospodarstwa wraz z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, ani właścicielem takiego gospodarstwa nie jest małżonek albo druga osoba w związku partnerskim rolnika,”

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli w wyniku weryfikacji złożonego wniosku okaże się, że rolnik spełnia lub spełni do dnia 31 grudnia następnego roku kalendarzowego warunki określone w art. 3 ust. 1 pkt 1–3 oraz jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni co najmniej 3 ha lub współwłaścicielem takiego gospodarstwa wraz z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, lub właścicielem takiego gospodarstwa jest

małżonek albo druga osoba w związku partnerskim rolnika, Prezes Kasy wydaje postanowienie o spełnieniu tych warunków.”,

c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Podczas weryfikacji wniosku Prezes Kasy stwierdza także, czy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 5, oraz ustala, czy dalsze postępowanie o rentę strukturalną dotyczyć będzie małżonków albo osób w związku partnerskim, czy tylko jednego albo jednej z nich. W zakresie uprawnień każdego z małżonków albo osób w związku partnerskim Prezes Kasy wydaje odpowiednio decyzję lub postanowienie, o których mowa w ust. 2 i 3.”.

Art. 90. W ustawie z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2063) w art. 22e ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego roszczeń, praw lub obowiązków albo roszczeń, praw i obowiązków jego małżonka, jego drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo krewnych drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 91. W ustawie z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026) w art. 26 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego toczy się ono nadal, jeżeli zażąda tego w terminie dwóch miesięcy od dnia zgonu obwinionego jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 92. W ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1335) w art. 4 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Przez gospodarstwo domowe rozumie się gospodarstwo prowadzone przez osobę ubiegającą się o przyznanie dodatku mieszkaniowego, samodzielnie zajmującą lokal mieszkalny albo gospodarstwo prowadzone przez tę osobę wspólnie z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim i innymi osobami stale z nią zamieszkującymi i gospodarującymi, które swoje prawa do zamieszkiwania w lokalu wywodzą z prawa tej osoby.”.

Art. 93. W ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725) w art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Współlokator może wytoczyć powództwo o nakazanie przez sąd eksmisji małżonka, rozwiedzionego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, osoby po rozwiązaniu związku partnerskiego, lub innego współlokatora tego samego lokalu, jeżeli ten swoim rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie.”.

Art. 94. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1095) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Między kuratorami zawodowymi nie może istnieć stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jeżeli są małżonkami, osobami w związku partnerskim, albo pozostają ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo przysposobienia, opieki lub kurateli albo są krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim.”;

2) w art. 35a ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Wizytacji lub lustracji nie może przeprowadzać osoba będąca małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym albo powinowatym oraz krewnym drugiej osoby w związku partnerskim, osoby, której działalność jest kontrolowana, lub pozostająca z nią w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności kontrolującego.”;

3) w art. 59a w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym, powinowatym lub krewnym drugiej osoby w związku partnerskim obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego;”;

4) w art. 72:

a) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Z udziału w pracach komisji konkursowej zostaje wyłączona także druga osoba w związku partnerskim kandydata oraz krewni tej osoby do trzeciego stopnia.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 95. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334 i 1907) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie, osoby pozostające ze sobą w związku partnerskim, a także osoba w związku partnerskim i krewny w linii prostej drugiej osoby w tym związku partnerskim oraz rodzeństwo nie mogą być sędziami, asesorami sądowymi albo referendarzami sądowymi w tym samym wydziale sądu.”;

- 2) w art. 37c § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Wizytacji wydziału sądu nie może przeprowadzać sędzia wizytator, będący małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym, powinowatym albo krewnym drugiej osoby w związku partnerskim jednego z sędziów lub asesorów sądowych przydzielonych do wydziału lub pozostający z jednym z sędziów lub asesorów sądowych w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego wizytatora.”;

- 3) w art. 57ah § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Oceny kwalifikacji kandydatów nie może dokonywać sędzia będący małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym, powinowatym albo krewnym drugiej osoby w związku partnerskim chociażby jednego z kandydatów lub pozostający chociażby z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego.”;

- 4) w art. 58 § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. W opiniowaniu kandydatów nie może brać udziału osoba będąca małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym, powinowatym albo krewnym drugiej osoby w związku partnerskim chociażby jednego z kandydatów lub pozostająca chociażby z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności członka kolegium.”;

- 5) w art. 87 w § 1:

- a) we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”,

- b) pkt 7 otrzymuje brzmienie:
 - „7) nabytym przez składającego oświadczenie, jego małżonka albo jego drugą osobę w związku partnerskim od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;”;
- 6) w art. 94 w § 2a pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - „4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim sędziego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2024 r. poz. 338, 734 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne – oświadczenie sędziego.”;
- 7) w art. 126 § 3 otrzymuje brzmienie:
 - „§ 3. W razie śmierci skazanego, wniosek o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny.”;
- 8) w art. 151a w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) niedopuszczalności zajmowania stanowiska referendarza w danym sądzie wskutek zawarcia związku małżeńskiego, związku partnerskiego, powstania stosunku

powinowactwa, o którym mowa w art. 6 albo pokrewieństwa z drugą osobą w związku partnerskim;”.

Art. 96. W ustawie z 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2024 r. poz. 977 i 1544) w art. 114 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie śmierci obwinionego, który żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia zgłosił za życia, prawa jego przechodzą na małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, dzieci i rodziców.”.

Art. 97. W ustawie z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 686, z 2025 r. poz. 129) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 95bw ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osoby wystawiającej, albo krewnych drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osoby wystawiającej, zwana dalej „receptą pro familiae”;
- 2) w art. 104 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. W przypadku śmierci osoby, na rzecz której zostało wydane zezwolenie na prowadzenie apteki, zezwolenie to nie wygasa:

 - 1) jeżeli chociażby jeden z jej spadkobierców, jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, którym przysługuje udział w przedsiębiorstwie, lub osoba, która nabyła przedsiębiorstwo lub udział w nim na podstawie zapisu windykacyjnego, spełnia warunki, o których mowa w art. 99 ust. 4 pkt 1, ust. 4a i 4b, oraz nie zachodzą w stosunku do nich okoliczności, o których mowa w art. 99 ust. 3 i 3a, art. 100 ust. 2 pkt 5a lit. a–c oraz art. 101 pkt 2–5;
 - 2) przez okres 24 miesięcy od dnia śmierci, jeżeli chociażby jeden z jej spadkobierców, jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie, osoba, która nabyła przedsiębiorstwo lub udział w nim na podstawie zapisu windykacyjnego albo zarządca sukcesyjny, o którym mowa w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw, spełnia warunki, o których mowa w art. 99 ust. 4a i 4b, oraz nie zachodzą w stosunku do

nich okoliczności, o których mowa w art. 99 ust. 3 i 3a, art. 100 ust. 2 pkt 5a lit. a–c oraz art. 101 pkt 2–5.”;

3) w art. 114a w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) znane im informacje, czy ich małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim, krewni i powinowaci do drugiego stopnia, krewni do drugiego stopnia drugich osób w związku partnerskim, osoby związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli oraz osoby pozostające z nimi we wspólnym pożyciu spełniają kryteria, o których mowa w ust. 1;”.

Art. 98. W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2024 r. poz. 812, 1222, 1562, 1684 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 179) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 82 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować Szefa Agencji, w której pełni służbę, o wyjeździe za granicę dzieci pozostających na jego utrzymaniu, współmałżonka albo drugiej osoby pozostającej w związku partnerskim”;

2) w art. 91:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członków rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 90 uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim i dzieci.”,

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które:”;

3) w art. 98 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Funkcjonariuszowi udziela się urlopu okolicznościowego w celu zawarcia związku małżeńskiego albo związku partnerskiego, w przypadku urodzenia się dziecka, urodzenia dziecka przez drugą osobę w związku partnerskim, ślubu dziecka własnego, przysposobionego, pasierba, dziecka drugiej osoby w związku partnerskim, dziecka obcego przyjętego na wychowanie i utrzymanie, w tym także w ramach rodziny zastępczej, oraz zawarcia związku partnerskiego przez te osoby, a także z powodu pogrzebu małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, dziecka, rodziców, rodzeństwa, teściów, rodziców drugiej osoby w związku partnerskim, dziadków i opiekunów oraz innej osoby pozostającej na utrzymaniu funkcjonariusza lub pod jego

bezpośrednią opieką. Urlopu okolicznościowego można także udzielić funkcjonariuszowi w celu załatwienia ważnych spraw osobistych albo w innych przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, w wymiarze do 5 dni.”;

4) art. 103 otrzymuje brzmienie:

„Art. 103. Członkami rodziny funkcjonariusza, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający z funkcjonariuszem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;
- 2) dzieci własne, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, pozostające na jego utrzymaniu do czasu ukończenia 18 roku życia, a w razie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w szkole wyższej – do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 roku życia, chyba że przed osiągnięciem takiego wieku orzeczono o ich całkowitej niezdolności do pracy;
- 3) rodzice funkcjonariusza, jego małżonka albo drugiej osoby pozostającej w związku partnerskim z funkcjonariuszem, będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo całkowitą lub częściową niezdolność do pracy albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę oraz drugą osobę w związku partnerskim rodzica oraz osoby przysposabiające.”;

5) w art. 109 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) którego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;

4) w razie zbycia przez niego, jego małżonka albo jego drugą osobę w związku partnerskim z funkcjonariuszem spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo domu, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 110 ust. 3.”;

6) w art. 110 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Funkcjonariuszowi przeniesionemu z urzędu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby nie zwolnił zajmowanego lokalu mieszkalnego lub domu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, albo lokalu mieszkalnego lub domu stanowiącego własność funkcjonariusza, jego małżonka albo drugiej osoby

pozostającej w związku partnerskim z funkcjonariuszem, można, bez uwzględnienia zamieszkałych z nim członków rodziny, przydzielić tymczasową kwaterę według przysługujących mu norm lub zapewnić zakwaterowanie w bursie, hotelu lub innym pomieszczeniu mieszkalnym.”;

7) w art. 128 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci pozostających na utrzymaniu funkcjonariusza oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych;”;

8) w art. 131 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo która pozostawała z nim we wspólności partnerskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno–Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

9) w art. 134:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 4000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku pokrycia kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków właściwej Agencji małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim funkcjonariusza, a w razie ich braku kolejno jednej z osób wymienionych w ust. 1 pkt 1, przysługuje połowa określonego tam zasiłku pogrzebowego.”;

10) w art. 135 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zasiłek pogrzebowy, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w razie śmierci członków rodziny funkcjonariusza:

1) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;

- 2) dzieci własnych, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci przysposobionych;
 - 3) dzieci wychowywanych w ramach rodziny zastępczej;
 - 4) dzieci przyjętych na wychowanie przed osiągnięciem pełnoletności, jeżeli rodzice ich nie żyją albo nie mogą zapewnić im utrzymania bądź zostali pozbawieni lub ograniczeni w sprawowaniu władzy rodzicielskiej;
 - 5) rodziców funkcjonariusza, jego małżonka, drugiej osoby pozostającej w związku partnerskim z funkcjonariuszem, a także ich ojczyma, macochy, drugiej osoby w związku partnerskim rodzica funkcjonariusza oraz osób ich przysposabiających;
 - 6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz lub jego małżonek albo osoba pozostająca w związku partnerskim z funkcjonariuszem.”;
- 11) w art. 136b w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:
- „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym, małżonka funkcjonariusza, drugiej osoby pozostającej w związku partnerskim z funkcjonariuszem, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
 - 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, drugiej osoby w związku partnerskim rodzica funkcjonariusza, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
 - 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym, małżonka funkcjonariusza, drugiej osoby pozostającej w związku partnerskim z funkcjonariuszem, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzic ma zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,

- b) porodu lub choroby małżonka funkcjonariusza, drugiej osoby pozostającej w związku partnerskim z funkcjonariuszem lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, drugiej osobie pozostającej w związku partnerskim z funkcjonariuszem lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka funkcjonariusza, drugiej osoby pozostającej w związku partnerskim z funkcjonariuszem lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

12) art. 143a otrzymuje brzmienie:

„Art. 143a. W przypadku zbiegu uprawnień do świadczeń socjalnych określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 90 ust. 6 oraz do świadczeń z tytułu przeniesienia do pełnienia służby w innej miejscowości, a także do świadczeń, o których mowa w art. 105, art. 106 ust. 1 i art. 108 ust. 1, z tytułu służby obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim w ABW albo służby obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim w AW, obojgu małżonkom albo obu osobom w związku partnerskim przysługuje jedno świadczenie. W przypadku zbiegu uprawnień do świadczeń w różnej wysokości wypłaca się świadczenie w wyższej wysokości.”.

Art. 99. W ustawie z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935 i 1685) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18:

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swojego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia albo krewnych drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia;”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 35 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pełnomocnikiem strony może być adwokat lub radca prawny, a ponadto inny skarżący lub uczestnik postępowania, jak również małżonek, druga osoba w związku

partnerskim, rodzeństwo, wstępni lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia, a także inne osoby, jeżeli przewidują to przepisy szczególne.”.

Art. 100. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 257) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkami rodziny uprawnionymi do odszkodowania są:

- 1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, z zastrzeżeniem ust. 3;
- 2) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej, spełniające w dniu śmierci ubezpieczonego lub rencisty warunki uzyskania renty rodzinnej;
- 3) rodzice, osoby przysposabiające, macocha oraz ojczym albo druga osoba w związku partnerskim rodzica, jeżeli w dniu śmierci ubezpieczonego lub rencisty prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli ubezpieczony lub rencista bezpośrednio przed śmiercią przyczyniał się do ich utrzymania albo jeżeli ustalone zostało wyrokiem lub ugodą sądową prawo do alimentów z jego strony.”;

2) w art. 14:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionymi są małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub dziecko;”,

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek i jedno lub więcej dzieci albo druga osoba w związku partnerskim i jedno lub więcej dzieci –odszkodowanie przysługuje w wysokości ustalonej w ust. 1 pkt 1, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie, na każde dziecko;”,

c) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Jeżeli obok małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich odszkodowanie przysługuje w wysokości 3,5-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, niezależnie od odszkodowania przysługującego

małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub dzieciom zgodnie z ust. 1 pkt 1 lub ust. 2.

4. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są tylko członkowie rodziny inni niż małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub dzieci, odszkodowanie to przysługuje w wysokości ustalonej według zasad określonych w ust. 1 pkt 2, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie, na drugiego i każdego następnego uprawnionego.”.

Art. 101. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2025 r. poz. 173) w art. 3 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Członkami rodziny są małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione, przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej, rodzice, osoby przysposabiające, ojczym i macocha albo drugie osoby w związku partnerskim rodzica, jeżeli spełniają warunki do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, 252 i 568) zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”.”.

Art. 102. W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 794 i 1222) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. W razie śmierci przedsiębiorcy można ogłosić jego upadłość, jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w terminie roku od dnia jego śmierci, a w przypadku ustanowienia zarządu sukcesyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. z 2021 r. poz. 170), zwanego dalej „zarządem sukcesyjnym” – także po upływie roku od dnia śmierci przedsiębiorcy, a przed dniem wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego. Wniosek o ogłoszenie upadłości może złożyć wierzyciel, zarządca sukcesyjny, a także spadkobierca oraz małżonek, druga osoba w związku partnerskim i każde z dzieci lub rodziców zmarłego, chociażby nie dziedziczyli po nim spadku.”;

2) art. 116 otrzymuje brzmienie:

„Art. 116. Roszczenia małżonka upadłego wynikające z umowy majątkowej małżeńskiej oraz roszczenia drugiej osoby w związku partnerskiej wynikające z umowy majątkowej partnerskiej mogą być uwzględnione tylko wówczas, gdy była ona zawarta co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.”;

3) w części pierwszej w tytule III w dziale 2 tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie:

„Wpływ ogłoszenia upadłości na stosunki majątkowe małżeńskie oraz na stosunki majątkowe między osobami w związku partnerskim upadłego”;

4) w art. 124:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeżeli w związku partnerskim ustanowiono wspólność majątkową, z dniem ogłoszenia upadłości jednej z osób w związku partnerskim powstaje między osobami w związku partnerskim rozdzielnosc majątkowa. Majątek wspólny osób w związku partnerskim wchodzi do masy upadłości, a jego podział jest niedopuszczalny.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Małżonek albo druga osoba w związku partnerskim upadłego może dochodzić w postępowaniu upadłościowym należności z tytułu udziału w majątku wspólnym, zgłaszając tę wierzytelność syndykowi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe.”;

5) w art. 125:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, gdy rozdzielnosc majątkowa powstała z mocy prawa w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości:

- 1) w wyniku rozvodu, separacji albo ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków, chyba że pozew lub wniosek w sprawie został złożony co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości,
- 2) w wyniku rozwiązania związku partnerskiego albo utraty zdolności do czynności prawnych osoby w związku partnerskim.”,

b) po ust. 3 dodaje się ustęp 3a w brzmieniu:

„3a. Rozwiedziony małżonek upadłego albo małżonek upadłego, osoba, której związek partnerski z upadłym został rozwiązany albo druga osoba w związku partnerskim upadłego może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania

rozdzielności majątkowej za skuteczną w stosunku do masy upadłości, jeżeli w chwili powstania rozdzielnosci majątkowej nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, a powstanie rozdzielnosci majątkowej nie doprowadziło do pokrzywdzenia wierzycieli. Powództwo wnosi się do sądu upadłościowego. Sąd może zabezpieczyć powództwo przez ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania mienia, które stanowiło majątek wspólny małżonków albo osób w związku partnerskim.”;

6) w art. 128:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sędzia–komisarz z urzędu albo na wniosek syndyka uzna za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości odpłatną czynność prawną dokonaną przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, krewnym drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej lub w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, z osobą pozostającą z upadłym w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe albo z przysposobionym lub przysposabiającym, chyba że druga strona czynności wykaze, że nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli. Na postanowienie sędziego–komisarza przysługuje zażalenie.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do czynności upadłego będącego spółką lub osobą prawną, dokonanej z jej współnikami, ich reprezentantami lub ich małżonkami albo drugimi osobami w związku partnerskim, jak również ze spółkami powiązanymi, ich współnikami, reprezentantami lub małżonkami albo drugimi osobami w związku partnerskim tych osób.”;

7) w art. 157a:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jest wierzycielem lub dłużnikiem upadłego, małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem, powinowatym upadłego lub jego wierzyciela w tej samej linii czy stopniu, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem drugiej osoby w związku partnerskim, osobą pozostającą z nim w stosunku przysposobienia lub małżonkiem albo drugą

osobą w związku partnerskim tej osoby albo osobą pozostającą z upadłym w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe;”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Syndyk oraz jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, osoba pozostająca z nim w stosunku przysposobienia lub małżonek albo druga osoba w związku partnerskim takiej osoby, jak również osoba pozostająca z nim w faktycznym związku, prowadząca z nim wspólnie gospodarstwo domowe, nie mogą nabyć rzeczy ani praw pochodzących ze sprzedaży dokonanej w postępowaniu upadłościowym, w którym syndyk pełni albo pełnił tę funkcję.”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przeszkoda, o której mowa w ust. 1 pkt 1, trwa mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”;

8) w art. 176:

a) w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Syndyk niezwłocznie zawiadamia o upadłości tych wierzycieli, których adresy są znane na podstawie ksiąg upadłego, a także komorników prowadzących postępowania egzekucyjne przeciwko upadłemu oraz małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim upadłego.”,

b) ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. W zawiadomieniu skierowanym do małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim upadłego syndyk poucza go o treści art. 124–126.”;

9) w art. 215 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku ogłoszenia upadłości osobowej spółki handlowej oraz jej wspólników ponoszących odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, a także jeżeli sąd uzna za uzasadnione połączenie spraw upadłościowych prowadzonych wobec innych upadłych, w szczególności wobec podmiotów powiązanych oraz małżonków i osób w związku partnerskim, przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.”;

10) w art. 491^{6a} ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W zawiadomieniu skierowanym do małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim dłużnika syndyk poucza go o treści art. 124–126, art. 491¹⁴ ust. 5, 6 i 8, art. 491^{14a} i art. 491¹⁶.”.

Art. 103. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 423) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) „osobie bliskiej” – należy przez to rozumieć zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, osoby przysposabiające i przysposobione, ojczyma, macochę oraz pasierbów, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim, a także drugą osobę w związku partnerskim rodzica;”;
- 2) w art. 2a:
 - a) w ust. 3 pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) w wyniku zniesienia współwłasności, podziału majątku wspólnego po ustaniu małżeństwa albo związku partnerskiego oraz działu spadku;”;
 - b) ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Jeżeli nieruchomość rolna wchodzi albo ma wejść w skład wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej partnerskiej, wystarczające jest, gdy określone w ustawie wymogi dotyczące nabywcy nieruchomości rolnej spełnia jeden z małżonków albo jedna z osób w związku partnerskim.”;
- 3) w art. 2b:
 - a) w ust. 4 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) nabytej od drugiej osoby w związku partnerskim w trakcie trwania związku partnerskiego – jeżeli nieruchomość ta co najmniej 5 lat przed nabyciem była własnością jednej z osób w związku partnerskim lub wchodziła w skład ich wspólności majątkowej partnerskiej;”;
 - b) w ust. 4 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) nabytej w wyniku podziału majątku wspólnego po ustaniu związku partnerskiego – jeżeli nieruchomość ta co najmniej 5 lat przed nabyciem wchodziła w skład majątku wspólnego podlegającego podziałowi;”.

Art. 104. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, 1761, 1940) w art. 20 w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w pkt 4 lit. a otrzymuje brzmienie:

- „a) nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, w związku partnerskim we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej a także nie mogą być krewnymi drugiej osoby w związku partnerskim członka organu zarządzającego,”;
- 2) w pkt 6 lit. a otrzymuje brzmienie:
- „a) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, w związku partnerskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli a także krewnym tej samej linii i stopnia drugiej osoby w związku partnerskim członka organu lub pracownika, zwanych dalej „osobami bliskimi”,”.

Art. 105. W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 223 i 389) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 117 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Jeżeli małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub małoletnie dziecko cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej przebywa poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Szef Urzędu podejmuje działania mające na celu połączenie rodziny.”;
- 2) w art. 117a w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) dokumenty potwierdzające związki rodzinne, w szczególności odpis skrócony aktu małżeństwa, aktu urodzenia, dokumenty potwierdzające istnienie stosunku przysposobienia, odpis aktu związku partnerskiego lub, jeśli nie sporządzono aktu związku partnerskiego, inny dokument zagraniczny potwierdzający jego zawarcie;”.

Art. 106. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323, 858, 1615 i 1871) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3:
- a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) dziecku – oznacza to dziecko własne, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się

postępowanie o przysposobienie, lub dziecko znajdujące się pod opieką prawną;”,

b) pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) rodzinie – oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, osoby w związku partnerskim, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25. rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r. poz. 246); do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko;”,

c) pkt 17a otrzymuje brzmienie:

„17a) osobie samotnie wychowującej dziecko – oznacza to pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, osobę po rozwiązaniu związku partnerskiego, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem;”,

2) w art. 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim albo związku partnerskim;”,

3) w art. 23 w ust. 4 w pkt 3 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód, separację lub rozwiązanie związku partnerskiego,”.

Art. 107. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 922) w art. 6 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Na wniosek właściciela gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, który ubiega się o przyznanie renty strukturalnej, lub na wniosek jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.”.

Art. 108. W ustawie z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2023 r. poz. 885 oraz z 2025 r. poz. 368) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 w ust. 1a:
 - a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku producenta będącego w związku małżeńskim albo w związku partnerskim oraz w przypadku producenta będącego współposiadaczem gospodarstwa rolnego ewidencja producentów zawiera ponadto:”,
 - b) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) imię i nazwisko oraz numer ewidencyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (PESEL) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim producenta, z zastrzeżeniem ust. 3;”,
- 2) w art. 12:
 - a) w ust. 4:
 - wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku małżonków, osób w związku partnerskim oraz podmiotów będących współposiadaczami gospodarstwa rolnego nadaje się:”,
 - pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jeden numer identyfikacyjny temu z małżonków, osób w związku partnerskim lub współposiadaczy, co do którego współmałżonek, druga osoba w związku partnerskim lub współposiadacz wyrazili pisemną zgodę;”,
 - b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W przypadku, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, do wniosku o wpis do ewidencji producentów dołącza się pisemną zgodę odpowiednio współmałżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub współposiadaczy gospodarstwa rolnego.”.

Art. 109. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 i 1572) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

- „9) osoba samotna – osobę samotnie gospodarującą, niepozostającą w związku małżeńskim albo w związku partnerskim i nieposiadającą wstępnych ani zstępnych;”;
- 2) w art. 8 ust. 6 otrzymuje brzmienie:
- „6. W sytuacji gdy podatnik łączy przychody z działalności gospodarczej z innymi przychodami lub rozlicza się wspólnie z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, przez podatek należny, o którym mowa w ust. 5 pkt 1, rozumie się podatek wyliczony w takiej proporcji, w jakiej pozostaje dochód podatnika z pozarolniczej działalności gospodarczej wynikający z deklaracji podatkowych do sumy wszystkich wykazanych w nich dochodów.”;
- 3) w art. 42 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Przez ojca i matkę, o których mowa w ust. 1, należy rozumieć również ojca i matkę współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”;
- 4) w art. 50:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.”;
- b) w ust. 4a pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) nie jest oddzielnie zamieszkującym małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, wstępnym ani zstępnym osoby, na rzecz której są świadczone usługi sąsiedzkie;”;
- c) ust. 6b otrzymuje brzmienie:
- „6b. Rada gminy może postanowić o rozszerzeniu katalogu osób, o których mowa w ust. 1 i 2, o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę, a także wspólnie zamieszkującego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, wstępnych i zstępnych.”;
- 5) w art. 54a ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy przesłanki skierowania do domu pomocy społecznej spełniają jednocześnie osoby pozostające w związku małżeńskim lub w związku partnerskim, lub rodzic z pełnoletnim dzieckiem, osoby te

można skierować do jednego domu pomocy społecznej pomimo zakwalifikowania każdej z tych osób do różnych typów domów pomocy społecznej.”;

- 6) w art. 55 ust. 2g otrzymuje brzmienie:

„2g. Mieszkaniec domu, w tym również mieszkaniec ubezwłasnowolniony, jego przedstawiciel ustawowy, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej, rodzeństwo oraz osoba sprawująca nad nim faktyczną opiekę mogą wystąpić do sądu opiekuńczego, w którego okręgu znajduje się dom pomocy społecznej, z wnioskiem o uchylenie ograniczenia.”;

- 7) w art. 61:

- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małżonek, druga osoba w związku partnerskim, zstępni przed wstępnymi,”,

- b) w ust. 2 w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„2) małżonek, druga osoba w związku partnerskim, zstępni przed wstępnymi – zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2.”;

- 8) w art. 64 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim, zstępni, wstępni utrzymują się z jednego świadczenia lub wynagrodzenia;”;

- 9) w art. 68 ust. 2f otrzymuje brzmienie:

„2f. Osoba przebywająca w placówce, w tym również osoba ubezwłasnowolniona, jej przedstawiciel ustawowy, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej, rodzeństwo oraz osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę mogą wystąpić do sądu opiekuńczego, w którego okręgu znajduje się placówka, z wnioskiem o uchylenie ograniczenia.”;

- 10) w art. 91 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wniosek cudzoziemca, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, obejmuje małoletnie dzieci cudzoziemca oraz jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, jeżeli uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub uzyskali zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.”;

- 11) w art. 96 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonku, drugiej osobie w związku partnerskim, zstępnych przed wstępnymi osoby korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej – jedynie w przypadku gdy nie

dokonano zwrotu wydatków zgodnie z pkt 1 i 2, w wysokości przewidzianej w decyzji dla osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej.”;

12) w art. 103 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Kierownik ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – dyrektor centrum usług społecznych, oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie może, w drodze umowy, ustalić z małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, zstępnymi lub wstępnymi wysokość świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia. W tym przypadku nie stosuje się art. 96 ust. 1 pkt 3.

2. Kierownik ośrodka pomocy społecznej albo dyrektor centrum usług społecznych, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, ustala w drodze umowy z małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, zstępnymi przed wstępnymi mieszkańca domu wysokość wnoszonej przez nich opłaty za pobyt tego mieszkańca w domu pomocy społecznej, biorąc pod uwagę wysokość dochodów i możliwości.”.

Art. 110. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 104 w ust. 5 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

- „1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;
- 2) dzieci (własne, małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat;
- 3) rodzice pracownika i jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo, albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę, osobę w związku partnerskim rodzica oraz osoby przysposabiające.”;

2) w art. 104a w ust. 6 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Przez osoby bliskie rozumie się małżonków, drugie osoby w związku partnerskim oraz wstępnych i zstępnych, a także osoby przysposabiające i przysposobione.”.

Art. 111. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 556) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 43 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) z PPK zmarłego uczestnika PPK na rachunek w programie małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK lub osoby uprawnionej na warunkach określonych w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych.”;

2) w art. 48 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Uprawnionym do wypłaty świadczenia nie może być pracodawca, chyba że jest on członkiem najbliższej rodziny uczestnika. Członkami najbliższej rodziny uczestnika są: małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci, rodzice oraz wnuki.”.

Art. 112. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 707) w art. 35 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) z PPK zmarłego uczestnika PPK na IKE małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK lub osoby uprawnionej, albo”.

Art. 113. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 214) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1:

a) w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, 1615, 1890 i 1933), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek, druga osoba w związku partnerskim lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,”

b) w pkt 8 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) osobę pozostającą z obywatelem polskim lub cudzoziemcem, o którym mowa w art. 1 ust. 3 pkt 2, w związku małżeńskim uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej albo w związku partnerskim,”;

2) w art. 4 w ust. 5b w pkt 9 lit. a otrzymuje brzmienie:

- „a) dane osobowe małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim: imię (imiona) i nazwisko, numer PESEL, a w przypadku jego braku – rodzaj, seria i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz informacja o jego pozostawaniu albo niepozostawaniu w rejestrze bezrobotnych i poszukujących pracy,”;
- 3) w art. 43 w ust. 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie:
- „8) podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako domownik, druga osoba w związku partnerskim lub małżonek rolnika, jeżeli zamierza podjąć zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą poza rolnictwem,”;
- 4) w art. 60a w ust. 2:
- a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim pracodawcy lub przedsiębiorcy,”;
- b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) dziecka własnego lub przysposobionego: pracodawcy lub przedsiębiorcy, małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim pracodawcy lub przedsiębiorcy, rodzeństwa pracodawcy lub przedsiębiorcy.”;
- 5) w art. 73 w ust. 1 w pkt 2 lit. c otrzymuje brzmienie:
- „c) którzy mają na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do 15 lat, a małżonek albo druga osoba w związku partnerskim bezrobotnego jest także bezrobotny lub bezrobotna i utracił prawo do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania po dniu nabycia prawa do zasiłku przez tego bezrobotnego, lub”;
- 6) art. 77 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 77. Świadczenia z tytułu bezrobocia przysługujące bezrobotnym i innym uprawnionym osobom stanowią ich prawa majątkowe i przechodzą po ich śmierci, w równych częściach, na małżonka, drugą osobę w związku partnerskim oraz inne osoby spełniające warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W razie braku takich osób prawa te wchodzi do spadku.”;
- 7) art. 77a otrzymuje brzmienie:
- „Art. 77a. Obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, o którym mowa w art. 76 ust. 2 pkt 6, obciąża w równych częściach małżonka, drugą osobę w związku

partnerskim oraz inne osoby spełniające warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”;

8) w art. 87 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) będący małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim obywatela polskiego lub cudzoziemca, o którym mowa w pkt 1 i ust. 1 pkt 1–6, posiadający zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielone w związku z zawarciem związku małżeńskiego albo związku partnerskiego;”.

Art. 114. W ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 1034, 1863, z 2025 r. poz. 146) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 54 w ust. 7a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonków, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub w tym samym stopniu, co te osoby, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki i kurateli a także drugie osoby w związku partnerskim i krewnych tych osób w linii prostej oraz ich rodzeństwo;”;

2) w art. 107 w ust. 2 w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) osobami pozostającymi z osobami wymienionymi w lit. a–c w związku małżeńskim albo w związku partnerskim;”.

Art. 115. W ustawie z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1925, z 2006 r. poz. 708 oraz z 2009 r. poz. 918) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3a w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”;

2) w załączniku do ustawy:

a) w części poprzedzającej punkt I wyrazy:

„Oświadczenie o stanie majątkowym

Ja, niżej podpisany(a), ... (imiona i nazwisko; w przypadku kobiet należy podać również nazwisko panieńskie) urodzony(a)..... w..... (miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcja) zamieszkały(a)..... po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 187, poz.

1925), zgodnie z art. 3a tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności majątkowej lub stanowiące mój majątek odrębny:”

zastępuje się wyrazami:

„Oświadczenie o stanie majątkowym

Ja, niżej podpisany(a), ... (imiona i nazwisko oraz nazwisko rodowe)
urodzony(a)..... w (miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcja)
zamieszkały(a) po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 187, poz. 1925, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 oraz z 2009 r. Nr 111, poz. 918), zgodnie z art. 3a tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności majątkowej, wspólności majątkowej partnerskiej lub stanowiące mój majątek odrębny:”

b) punkt VI otrzymuje brzmienie:

„Nabyłem(am) (nabył mój mąż, nabyła moja druga osoba w związku partnerskim od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub komunalnej osoby prawnej następujące mienie, które podlegało zbyciu w drodze przetargu – należy podać opis mienia i datę nabycia, od kogo:”.

Art. 116. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, 858, 1222, 1593, 1615, 1915, z 2025 r. poz. 129 i 304) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w pkt 3 lit. a i b otrzymują brzmienie:

„a) dziecko własne, dziecko małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dziecko przysposobione, wnuka albo dziecko obce, dla którego ustanowiono opiekę, albo dziecko obce w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, do ukończenia przez nie 18 lat, a jeżeli uczy się dalej w szkole lub odbywa kształcenie w uczelni lub szkole doktorskiej – do ukończenia 26 lat, natomiast jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub inne traktowane na równi – bez ograniczenia wieku,

b) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim;”;

2) w art. 31s:

a) w ust. 8 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członkowie Rady Przejrzystości, ich małżonkowie albo ich drugie osoby w związku partnerskim, zstępni i wstępni w linii prostej oraz osoby, z którymi członkowie Rady Przejrzystości pozostają we wspólnym pożyciu, nie mogą:”

- b) w ust. 8a część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– zwane dalej „deklaracją o powiązaniach branżowych”, dotyczące ich samych, ich małżonków albo ich drugich osób w związku partnerskim, zstępnych i wstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi pozostają we wspólnym pożyciu.”,
 - c) w ust. 8c pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) imię (imiona) i nazwisko: małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, wstępnych i zstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi składający deklarację pozostaje we wspólnym pożyciu;”;
- 3) w art. 31sa:
- a) w ust. 8 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członkowie Rady do spraw Taryfikacji, ich małżonkowie albo ich drugie osoby w związku partnerskim, zstępni i wstępni w linii prostej oraz osoby, z którymi członkowie Rady Przejrzystości pozostają we wspólnym pożyciu, nie mogą:”,
 - b) ust. 8a otrzymuje brzmienie:

„8a. Kandydaci na członków Rady do spraw Taryfikacji przed powołaniem do składu tej Rady składają ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, a członkowie Rady do spraw Taryfikacji przed każdym posiedzeniem tej Rady składają Prezesowi Agencji, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, oświadczenie o zaistnieniu lub niezaistnieniu okoliczności określonych w ust. 8, zwane dalej „oświadczeniem o powiązaniach branżowych”, dotyczące ich samych, ich małżonków, ich drugich osób w związku partnerskim, zstępnych i wstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi pozostają we wspólnym pożyciu.”,
 - c) w ust. 8c pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) imię (imiona) i nazwisko: małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, wstępnych i zstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi składający deklarację pozostaje we wspólnym pożyciu;”;
- 4) w art. 42f:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zgodę, o której mowa w art. 42b ust. 9, wydaje, w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek świadczeniobiorcy, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego do

drugiego stopnia w linii prostej, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu lub osoby upoważnionej przez świadczeniobiorcę, Prezes Funduszu.”,

b) w ust. 4 w pkt 1:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„w części wypełnianej przez świadczeniobiorcę, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, krewnego drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia w linii prostej, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę upoważnioną przez świadczeniobiorcę:”,

– lit. c–e otrzymują brzmienie:

„c) imię i nazwisko oraz numer PESEL, a w przypadku jego braku - numer a w przypadku jego braku - numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i datę urodzenia osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż świadczeniobiorca osoba wymieniona w art. 42f ust. 1,

d) adres miejsca zamieszkania oraz adres do korespondencji osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż świadczeniobiorca osoba wymieniona w art. 42f ust.1,

e) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej świadczeniobiorcy albo osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż świadczeniobiorca osoba wymieniona w art. 42f ust. 1, jeżeli posiada,”;

5) w art. 42i:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prezes Funduszu wydaje świadczeniobiorcy, osobie uprawnionej do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji lub osobie, o której mowa w art. 12a, zwanej dalej „wnioskodawcą”, na wniosek wnioskodawcy, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu lub osoby upoważnionej przez wnioskodawcę, instytucji właściwej, instytucji miejsca zamieszkania albo instytucji miejsca pobytu w innym państwie członkowskim UE lub EFTA, lub Zjednoczonym Królestwie, zwanych dalej „podmiotem uprawnionym”, w drodze decyzji administracyjnej, zgodę na udzielenie danego świadczenia opieki zdrowotnej albo jego kontynuację na

terytorium innego państwa członkowskiego UE lub EFTA, lub Zjednoczonego Królestwa, w przypadkach, o których mowa w przepisach o koordynacji.”,

b) w ust. 5 w pkt 1:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„w części wypełnianej przez wnioskodawcę , jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę upoważnioną przez wnioskodawcę:”,

– lit. c–e otrzymują brzmienie:

„c) imię i nazwisko oraz numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i datę urodzenia osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w art. 42i ust.1,

d) adres miejsca zamieszkania oraz adres do korespondencji osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w art. 42i ust.1,

e) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej wnioskodawcy albo osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w art. 42i ust.1, jeżeli posiada,”;

6) w art. 42j:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Prezes Funduszu może na wniosek wnioskodawcy, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu lub osoby upoważnionej przez wnioskodawcę, w drodze decyzji administracyjnej, skierować wnioskodawcę do przeprowadzenia poza granicami kraju leczenia lub badań diagnostycznych, należących do świadczeń gwarantowanych, których aktualnie nie wykonuje się w kraju, kierując się niezbędnością udzielenia takiego świadczenia w celu ratowania życia lub poprawy stanu zdrowia wnioskodawcy.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 Prezes Funduszu może, na wniosek wnioskodawcy albo innej osoby wymienionej w ust. 1, w drodze decyzji administracyjnej, wydać zgodę na pokrycie kosztów transportu do miejsca udzielenia

świadczeń za granicą lub miejsca leczenia lub zamieszkania w kraju najtańszym środkiem komunikacji możliwym do zastosowania w aktualnym stanie zdrowia, w przypadkach uzasadnionych stanem zdrowia.”,

b) w ust. 4 w pkt 1:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„w części wypełnianej przez wnioskodawcę , jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej” osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę upoważnioną przez wnioskodawcę:”,

– lit. c–e otrzymują brzmienie:

c) imię i nazwisko oraz numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i datę urodzenia osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w art. 42j ust.1,

d) adres miejsca zamieszkania oraz adres do korespondencji osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w art. 42j ust.1,

e) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej wnioskodawcy albo osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w art. 42j ust. 1, jeżeli posiada,”;

7) w art. 43a w ust. 1 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– przysługuje bezpłatne zaopatrzenie w leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne określone w wykazie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy o refundacji, ustalonym w sposób określony w ust. 2, na podstawie recepty wystawionej przez lekarza lub pielęgniarkę udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej albo lekarza posiadającego prawo wykonywania zawodu, który zaprzestał wykonywania zawodu i wystawił receptę dla siebie albo dla małżonka albo dla drugiej osoby w związku partnerskim, albo dla osoby pozostającej we wspólnym pożyciu albo dla krewnych lub powinowatych w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa albo dla krewnych drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa.”;

- 8) w art. 46 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) małżonkami albo drugimi osobami w związku partnerskim osób, o których mowa w pkt 1 i 2, pozostającymi na ich wyłącznym utrzymaniu.”;
- 9) w art. 61f ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Kontroler albo osoba, o której mowa w art. 61e ust. 2, podlega wyłączeniu z postępowania kontrolnego, na wniosek lub z urzędu, jeżeli kontrola mogłaby oddziaływać na jej prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jej małżonka albo jej drugiej osoby w związku partnerskim albo osób pozostających z nią we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia, albo osób związanych z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, pozostawania we wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;
- 10) w art. 66 w ust. 1 pkt 38 otrzymuje brzmienie:
„38) małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej albo druga osoba w związku partnerskim, o których mowa w art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.”;
- 11) art. 73a otrzymuje brzmienie:
„Art. 73a. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego małżonka Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej albo drugiej osoby w związku partnerskim, o których mowa w art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, powstaje i wygasa w terminach określonych w art. 13 pkt 18 tej ustawy.”;
- 12) w art. 87 ust. 4b otrzymuje brzmienie:
„4b. Ewidencjonowanie składki małżonków albo osób w związku partnerskim prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych następuje w równych częściach.”;
- 13) w art. 95eb:
a) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:
„3. Członkowie Komisji, ich małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim, zstępni i wstępni w linii prostej do drugiego stopnia oraz osoby, z którymi członkowie tej Komisji pozostają we wspólnym pożyciu, oraz osoby związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli nie mogą:
1) posiadać akcji lub udziałów w podmiocie leczniczym,

- 2) być członkami zarządu lub organów nadzorczych podmiotu leczniczego,
- 3) być członkami organów spółdzielni, stowarzyszeń lub fundacji wykonujących działalność leczniczą w formie podmiotu leczniczego,
- 4) wykonywać zajęć zarobkowych na podstawie stosunku pracy, umowy o świadczenie usług zarządczych, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo innej umowy, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zawartej z podmiotem leczniczym

– który wystąpił z wnioskiem o wydanie opinii o celowości inwestycji, której wartość kosztorysowa przekracza 50 mln zł. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, faktycznego pozostawania we wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.

4. Kandydaci na członków Komisji i członkowie Komisji przed każdym posiedzeniem Komisji, jednak nie później niż 10 dni od dnia wpływu do systemu IOWISZ wniosku o wydanie opinii o celowości inwestycji, której wartość kosztorysowa przekracza 50 mln zł, składają ministrowi właściwemu do spraw zdrowia oświadczenie dotyczące niezachodzenia okoliczności, o których mowa w ust. 3, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, dotyczące ich samych oraz ich małżonków, drugich osób w związku partnerskim, zstępnych i wstępnych w linii prostej do drugiego stopnia, osób, z którymi pozostają we wspólnym pożyciu, oraz osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.”,

- b) w ust. 7 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) imię i nazwisko: małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, zstępnych i wstępnych w linii prostej do drugiego stopnia oraz osób, z którymi członkowie Komisji pozostają we wspólnym pożyciu, oraz osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, wobec których zaistniały okoliczności, o których mowa w ust. 3;”;

- 14) w art. 139 w ust. 5:

- a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) pozostaje ze świadczeniodawcą, o którym mowa w pkt 1, w związku małżeńskim albo w związku partnerskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej lub w linii bocznej do drugiego stopnia albo jest krewnym w tej samej linii i stopniu drugiej osoby w związku partnerskim świadczeniodawcy;”,
- b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) pozostaje ze świadczeniodawcą, o którym mowa w pkt 1, w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności, lub w takim stosunku pozostaje ich małżonek, ich druga osoba w związku partnerskim lub osoba, z którą pozostają we wspólnym pożyciu.”.

Art. 117. W ustawie z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 104) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 83 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) sprawa dotyczy go bezpośrednio, jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego w linii prostej, osoby pozostającej z nim w stosunku przysposobienia albo krewnego w linii prostej drugiej osoby w związku partnerskim;”,
- 2) w art. 91 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Świadek może odmówić udzielenia odpowiedzi na poszczególne pytania, jeżeli odpowiedź mogłaby narazić jego samego, jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego w linii prostej, krewnego w linii prostej drugiej osoby w związku partnerskim albo osobę pozostającą z nim w stosunku przysposobienia na odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych lub odpowiedzialność określoną odrębnymi przepisami.”.

Art. 118. W ustawie z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1185) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) pobranie następuje na rzecz krewnego w linii prostej, rodzeństwa, osoby przysposobionej, małżonka lub drugiej osoby w związku partnerskim oraz, z

zastrzeżeniem art. 13, na rzecz innej osoby, jeżeli uzasadniają to szczególne względy osobiste;”;

2) w art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pobranie komórek, tkanek lub narządu od żywego dawcy na rzecz osoby niebędącej krewnym w linii prostej, rodzeństwem, osobą przysposobioną, małżonkiem lub drugą osobą w związku partnerskim, wymaga zgody sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu dawcy, wydanego w postępowaniu nieprocesowym, po wysłuchaniu wnioskodawcy oraz po zapoznaniu się z opinią Komisji Etycznej Krajowej Rady Transplantacyjnej.”.

Art. 119. W ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych (Dz. U. z 2016 r. poz. 325) w art. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) osoba najbliższa – małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub osobę pozostającą z ofiarą we wspólnym pożyciu, wstępnego lub zstępnego ofiary oraz osobę pozostającą z ofiarą w stosunku przysposobienia;”.

Art. 120. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 959 i 1237) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) ryczałty należne kuratorom sądowym za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach: o unieważnienie małżeństwa, o rozwód, separację, rozwiązanie związku partnerskiego oraz o unieważnienie związku partnerskiego, a także za uczestniczenie przy ustalonych przez sąd kontaktach rodziców z dziećmi;”;

2) w art. 27:

a) dotychczasową treść oznacza się jako ust.1 i po pkt 2 dodaje się pkt 2a-2c w brzmieniu:

„2a) unieważnienie związku partnerskiego;

2b) rozwiązanie związku partnerskiego;

2c) unieważnienie rozwiązania związku partnerskiego”;

b) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. W sprawach o rozwiązanie lub o unieważnienie związku partnerskiego, w razie zasądzenia alimentów na rzecz drugiej osoby w związku partnerskim w

orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji, pobiera się od zobowiązanego opłatę stosunkową od zasądzzonego roszczenia.”;

3) w art. 37:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zmianę wyroku orzekającego rozwód lub separację lub rozwiązanie związku partnerskiego w części dotyczącej władzy rodzicielskiej;”,

b) po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) zezwolenie na udzielenie pełnomocnictwa do oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego;”,

c) w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7) zwolnienie od obowiązku złożenia lub przedstawienia kierownikowi urzędu stanu cywilnego dokumentu potrzebnego do zawarcia związku partnerskiego.”;

4) w art. 38 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Opłatę stałą w kwocie 1000 złotych pobiera się od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej oraz od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej partnerskiej.”;

5) w art. 43 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) własności, użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nabytego w wyniku podziału majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami albo między osobami w związku partnerskim;”;

6) w art. 71 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim dłużnika;”;

7) w art. 79 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Poza wypadkami przewidzianymi w ust. 1 sąd z urzędu zwraca stronie całą uiszczoną opłatę od pozwu o rozwód lub separację lub rozwiązanie związku partnerskiego albo wniosku o separację w razie cofnięcia pozwu lub wniosku na skutek pojednania się stron w pierwszej instancji. W razie pojednania się stron przed zakończeniem postępowania apelacyjnego, zwraca się połowę uiszczonej opłaty od apelacji.”.

Art. 121. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1420 i 1572) w art. 22 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) kontrola dotyczy jej małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia;”;

2) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 2, trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 122. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na wniosek przedstawiciela ustawowego, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, rodzica, drugiej osoby w związku partnerskim rodzica lub faktycznego opiekuna albo z urzędu sąd rodzinny może skierować niepełnoletnią osobę uzależnioną na przymusowe leczenie i rehabilitację.”.

Art. 123. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) w art. 2 w ust. 1:

1) pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo drugie osoby w związku partnerskim, ”;

2) po lit. a dodaje się lit. aa w brzmieniu:

„aa) osobę pozostającą w związku partnerskim, także w przypadku, gdy związek partnerski ustał lub został unieważniony, oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo drugie osoby w związku partnerskim, ”;

3) lit. b-f otrzymują brzmienie:

„b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków albo drugie osoby w związku partnerskim,

c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków albo drugie osoby w związku partnerskim,

d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo drugie osoby w związku partnerskim,

- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo drugie osoby w związku partnerskim,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo drugie osoby w związku partnerskim.”.

Art. 124. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1161, 1222, z 2025 r. poz. 146) w art. 31 ust. 1–2 otrzymują brzmienie:

„1. Kontroler podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

2. Powody wyłączenia kontrolera od udziału w kontroli trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 125. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 722, 1863, z 2025 r. poz. 146) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 106 w ust. 7a pkt 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1) małżonków, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu co te osoby, a także osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki i kurateli a także drugie osoby w związku partnerskim i krewnych tych osób w linii prostej oraz ich rodzeństwo;”;
- 2) w art. 132 w ust. 1 w pkt 1 lit. s otrzymuje brzmienie:
 - „s) małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, wstępnych, zstępnych, rodzeństwa oraz powinowatych do pierwszego stopnia osób, o których mowa w lit. n–r,”.

Art. 126. W ustawie z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1948) w art. 3 w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Pisemna zgoda nie dotyczy współmałżonków oraz drugih osób w związku partnerskim.”.

Art. 127. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 184, 1222 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 179) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 41:

a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) faktów i okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną lub majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień, a także jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo odmowy udzielenia wyjaśnień w przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2, trwa mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

3) w art. 72 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować Szefa CBA o zaciąganych zobowiązaniach finansowych, a także zobowiązaniach małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, jeżeli wysokość zobowiązania łącznie przekracza pięciokrotność miesięcznego uposażenia funkcjonariusza.”;

4) w art. 85 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Funkcjonariuszowi udziela się płatnego urlopu okolicznościowego w celu zawarcia związku małżeńskiego, zawarcia związku partnerskiego, w przypadku urodzenia się dziecka, ślubu dziecka własnego, przysposobionego, pasierba, dziecka drugiej osoby w związku partnerskim, dziecka obcego przyjętego na wychowanie i utrzymanie, w ramach rodziny zastępczej, a także z powodu śmierci małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, dziecka, rodziców, rodzeństwa, teściów, rodziców drugiej osoby w związku partnerskim, dziadków i opiekunów oraz innej osoby pozostającej na utrzymaniu funkcjonariusza lub pod jego bezpośrednią opieką. Urlopu okolicznościowego można także udzielić funkcjonariuszowi w celu załatwienia ważnych spraw osobistych albo w innych przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie. Urlopu okolicznościowego udziela się w wymiarze do 5 dni.”;

5) w art. 93d:

a) w ust. 1 pkt 1–2 otrzymują brzmienie:

- „1) on sam, małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym nie posiadają lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej;
- 2) został przeniesiony do pełnienia służby w innej miejscowości, w której on sam, współmałżonek, druga osoba w związku partnerskim lub osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym nie posiadają lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego;”;

b) w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, pełniący służbę w CBA, uzyskują dodatek mieszkaniowy na lokal lub dom jednorodzinny w tej samej miejscowości;”;

6) w art. 98 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Świadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują małżonkowi funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo drugiej osobie w związku partnerskim, która pozostawała z funkcjonariuszem we wspólności partnerskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa

Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno–Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

- 7) w art. 100 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) 4000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;
- 8) w art. 101 w ust. 2:
 - a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;
 - 2) dzieci własnych lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci przysposobionych;”;
 - b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:
„6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz lub jego małżonek albo jego druga osoba w związku partnerskim.”;
- 9) w art. 102b w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:
 - „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
 - 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, drugą osobę w związku partnerskim rodzica, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
 - 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka funkcjonariusza albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50

ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,

- b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, tej osobie lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

10) w art. 122 w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego;”;

11) w art. 137:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie dyscyplinarne wznawia się na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego oraz rzecznika dyscyplinarnego, jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą wydania orzeczenia dyscyplinarnego.”,

- b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu albo na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

12) w art. 138 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Na orzeczenie i postanowienie wydane w trybie wznowienia postępowania dyscyplinarnego służy ukaranemu lub obwinionemu, a w przypadku jego śmierci, jego małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, krewnym w linii prostej, rodzeństwu, przysposabiającemu lub przysposobionemu, odwołanie lub zażalenie do Szefa CBA w terminie 7 dni od dnia doręczenia, z tym że na orzeczenia i postanowienia wydane przez Szefa CBA przysługuje jedynie w takim samym terminie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.”.

Art. 128. W ustawie z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 633 i 1688) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 4:

a) w lit. a tiret pierwsze-trzecie otrzymują brzmienie:

- „– małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim obywatela UE, jeżeli związek partnerski został zawarty zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE,
- bezpośredniego zstępnego obywatela UE lub jego małżonka albo osoby, z którą pozostaje w związku partnerskim, w wieku do 21 lat lub pozostającego na utrzymaniu obywatela UE lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim,
- bezpośredniego wstępnego obywatela UE lub jego małżonka albo osoby, z którą pozostaje w związku partnerskim, pozostającego na utrzymaniu obywatela UE lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim”;

b) w lit. b:

– tiret pierwsze otrzymuje brzmienie:

„– małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim obywatela Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku spełnienia łącznie następujących warunków:

- – obywatel Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio przed przyjazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadał prawo pobytu powyżej 3 miesięcy lub prawo stałego pobytu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Europejskiego

- Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,
- związek małżeński albo związek partnerski z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty przed pobytem w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej lub w trakcie pobytu w tym państwie,
 - obywatel Rzeczypospolitej Polskiej zamierza ponownie zamieszkać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe,”
- tiret drugie otrzymuje brzmienie:

„– małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim obywatela Rzeczypospolitej Polskiej posiadającego poprzednio obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,”
 - w tiret trzecim wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„– bezpośredniego zstępnego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, w wieku do 21 lat lub pozostającego na utrzymaniu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, w przypadku spełnienia łącznie następujących warunków:”
 - w tiret czwartym wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„– bezpośredniego wstępnego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, pozostającego na utrzymaniu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, w przypadku spełnienia łącznie następujących warunków:”
- 2) w art. 10 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

- „5) związek małżeński albo związek partnerski z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub” ;
- 3) w art. 10b pkt 5 otrzymuje brzmienie:
- „5) związek małżeński albo związek partnerski członka rodziny niebędącego obywatelem UE został zawarty z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;
- 4) w art. 16 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim obywatela Rzeczypospolitej Polskiej;”;
- 5) w art. 18 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) pkt 3, rozciąga się na małżonka i dziecko pozostające na jego utrzymaniu lub na utrzymaniu małżonka, a także na drugą osobę w związku partnerskim i dziecko pozostające na utrzymaniu tej osoby dołączających do niego lub przebywających z nim na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;
- 6) w art. 19:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Członek rodziny będący obywatelem UE zachowuje prawo pobytu w przypadku rozwodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania lub unieważnienia związku partnerskiego, śmierci lub wyjazdu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatela UE, o którym mowa w art. 16 lub art. 17, lub obywatela Rzeczypospolitej Polskiej.”;
- b) w ust. 2 w pkt 2:
- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„rozvodu lub unieważnienia małżeństwa albo rozwiązania lub unieważnienia związku partnerskiego z zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelem UE, o którym mowa w art. 16 lub art. 17, lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli:”;
 - lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżeństwo albo związek partnerski trwały co najmniej 3 lata przed wszczęciem postępowania w sprawie o rozwód lub o unieważnienie małżeństwa albo o unieważnienie związku partnerskiego lub przez co najmniej 3 lata przed rozwiązaniem związku partnerskiego, w tym co najmniej rok w czasie pobytu obywatela UE lub obywatela Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub”,

– lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) przemawiają za tym szczególnie istotne okoliczności, w tym związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie w trakcie trwania małżeństwa albo związku partnerskiego, lub”;

7) art. 25 i art. 25a otrzymują brzmienie:

„Art. 25. Jeżeli w postępowaniu o wydanie karty pobytovej okoliczności sprawy wskazują, że:

- 1) jedno z małżonków albo jedna z osób w związku partnerskim przyjęło lub przyjęła korzyść majątkową w zamian za wyrażenie zgody na zawarcie małżeństwa albo związku partnerskiego, o ile nie wynika to ze zwyczaju ugruntowanego w danym państwie lub grupie społecznej,
- 2) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie wypełniają prawnych obowiązków wynikających z zawarcia małżeństwa albo związku partnerskiego,
- 3) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie zamieszkują wspólnie,
- 4) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie spotkali się nigdy przed zawarciem małżeństwa albo związku partnerskiego,
- 5) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie mówią językiem zrozumiałym dla obojga,
- 6) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie są zgodni co do dotyczących ich danych osobowych i innych istotnych okoliczności, które ich dotyczą,
- 7) jedno z małżonków lub oboje małżonkowie albo jedna z osób w związku partnerskim lub obie te osoby w przeszłości zawierali już małżeństwa albo związki partnerskie w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego

– organ prowadzący postępowanie ustala, czy związek małżeński albo związek partnerski z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty w celu

obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.

Art. 25a. 1. W celu dokonania ustaleń, o których mowa w art. 25, organ prowadzący postępowanie w sprawie o wydanie karty pobytowej może zwrócić się z wnioskiem o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego lub ustalenie miejsca pobytu małżonków albo osób w związku partnerskim do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej, właściwego ze względu na miejsce pobytu członka rodziny obywatela UE albo obywatela Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Przy dokonywaniu ustaleń, o których mowa w art. 25, oraz przy przeprowadzaniu wywiadu środowiskowego lub ustalaniu miejsca pobytu małżonków albo osób w związku partnerskim nie stosuje się przepisu art. 79 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.”;

8) w art. 31 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkowi rodziny niebędącemu obywatelem UE odmawia się wydania karty pobytowej, także gdy jego związek małżeński albo związek partnerski z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.”;

9) w art. 36 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) związek małżeński albo związek partnerski z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

10) art. 43a otrzymuje brzmienie:

„Art. 43a. Obywatel UE lub członek rodziny niebędący obywatelem UE będący małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim obywatela Rzeczypospolitej Polskiej nabywa prawo stałego pobytu po upływie 3 lat nieprzerwanego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podczas którego spełniał co najmniej jedną z przesłanek prawa pobytu określoną w art. 18, art. 18a, art. 19 ust. 2 lub 3 lub art. 19a.”;

11) w art. 45 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wymogów dotyczących długości nieprzerwanego pobytu i wykonywania pracy lub innej działalności zarobkowej we własnym imieniu i na własny rachunek, o których

mowa w ust. 1 pkt 1, oraz wymogu dotyczącego długości nieprzerwanego pobytu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie stosuje się do małżonka i drugiej osoby w związku partnerskim obywatela polskiego.”;

12) w art. 56 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkowi rodziny niebędącemu obywatelem UE odmawia się wydania karty stałego pobytu także wtedy, gdy związek małżeński albo związek partnerski z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.”;

13) w art. 60 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) związek małżeński albo związek partnerski z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”.

Art. 129. W ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 91) w art. 27b ust. 20 otrzymuje brzmienie:

„20. Do składu komisji, o której mowa w ust. 18, nie może być powołana osoba, która jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym do drugiego stopnia włącznie osoby zdającej egzamin albo krewnym do drugiego stopnia włącznie drugiej osoby w związku partnerskim osoby zdającej egzamin.”.

Art. 130. W ustawie z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin i innych osób w nabywaniu własnego mieszkania (Dz. U. z 2023 r. poz. 1296) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) osoba samotnie wychowująca dziecko – jednego z rodziców albo opiekuna prawnego, jeżeli osoba ta jest panną, kawalerem, wdową, wdowcem, osobą po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku, rozwódką, rozwodnikiem, osobą po rozwiązaniu związku partnerskiego albo osobą, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów lub osobę pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli jej małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności albo osobę

pozostającą w związku partnerskim, jeżeli jej druga osoba w związku partnerskim, będąca jednocześnie rodzicem jej dziecka, została pozbawiona praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności;”;

2) w art. 3:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) oboje małżonków albo obie osoby w związku partnerskim,”,

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) osobę niepozostającą w związku małżeńskim ani w związku partnerskim, inną niż wskazana w pkt 2”,

b) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Jeżeli w ocenie instytucji ustawowo upoważnionej do udzielania kredytów docelowy kredytobiorca nie posiada zdolności kredytowej w rozumieniu art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, 1685, 1863, z 2025 r. poz. 146) umowa o kredyt preferencyjny może być zawarta również przez inne osoby niż docelowy kredytobiorca. Mogą nimi być zstępni, wstępni, rodzeństwo, małżonkowie albo drugie osoby w związku partnerskim rodzeństwa, ojczym, macocha, osoby, z którymi rodzic pozostaje w związku partnerskim lub teściowie albo rodzice drugiej osoby w związku partnerskim docelowego kredytobiorcy.”;

3) w art. 4:

a) ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Dopłaty mogą być stosowane, jeżeli docelowy kredytobiorca, z wyjątkiem osób, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2, złoży wniosek o kredyt preferencyjny najpóźniej do końca roku kalendarzowego, w którym kończy 35 lat. Jeżeli wniosek składają małżonkowie albo osoby w związku partnerskim, warunek ten dotyczy młodszego małżonka albo młodszej osoby w związku partnerskim, a w przypadku jednakowego wieku – obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim.”,

b) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Docelowy kredytobiorca, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3, w pisemnym oświadczeniu, o którym mowa w ust. 2, oświadcza dodatkowo, że nie pozostaje w związku małżeńskim ani w związku partnerskim, oraz że do dnia zawarcia umowy kredytu preferencyjnego nie był właścicielem lub

współwłaścicielem budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego oraz nie przysługiwało mu w całości lub w części spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, którego przedmiotem był lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny.”.

Art. 131. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2111, z 2024 r. poz. 1222 i 1757) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) dokonanie czynności urzędowej i wydanie zaświadczenia w sprawach o zmianę imienia (imion) lub nazwiska osób, którym bezprawnie je zmieniono, a także zstępnych, małżonków lub drugih osób w związku partnerskim tych osób;”;

2) w załączniku do ustawy:

a) w części I:

– po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

	1a. Sporządzenie aktu związku partnerskiego	84 zł	
	1b. Sporządzenie protokołu przyjęcia oświadczeń osób w związku partnerskim o rozwiązaniu związku partnerskiego	300 zł	

– w ust. 2 w kolumnie 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przyjęcie oświadczenia o uznaniu ojcostwa, oświadczeń małżonków, że dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko, jakie nosi albo nosiłoby ich wspólne dziecko lub oświadczenia osoby w związku partnerskim, o którym mowa w art. 90a ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy”;

b) w części II ust. 1 otrzymuje brzmienie:

	1. Zaświadczenia, w tym również odpisy dokumentów, wydawane przez kierowników urzędów stanu cywilnego oraz archiwa państwowe:		1) odpis wydawany z akt stanu cywilnego, dotyczący obywateli polskich przebywających poza

1) zaświadczenie stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo	38 zł	granicami Rzeczypospolitej Polskiej, przeznaczony wyłącznie na potrzeby polskich przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych
1a) zaświadczenie stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski	38 zł	
2) zaświadczenie o stanie cywilnym	38 zł	2) odpisy skrócone wydawane w sprawach dokumentów stwierdzających tożsamość oraz wydawane w sprawach Karty Dużej Rodziny; zwolnienie to przysługuje również cudzoziemcom, którym udzielono
3) zaświadczenie o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby	24 zł	zezwolenia na osiedlenie się lub nadano status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej oraz obywatelom tych
4) zaświadczenie o nieposiadaniu księgi stanu cywilnego	24 zł	państw obcych, z którymi Rzeczpospolita Polska zawarła odpowiednie
5) odpis zupełny aktu stanu cywilnego	33 zł	porozumienia
6) odpis zupełny aktu stanu cywilnego wydany po dokonaniu transkrypcji	50 zł	3) odpisy zupełne wydawane w sprawach dokumentów paszportowych
7) odpis zupełny aktu stanu cywilnego wydany po dokonaniu rejestracji urodzenia albo zgonu, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i nie zostały tam zarejestrowane albo	39 zł	4) odpisy zupełne wydawane osobie, której akt dotyczy, po unieważnieniu wzmianki dodatkowej dołączonej do niewłaściwego aktu stanu

rejestracji urodzenia, zawarcia małżeństwa albo związku partnerskiego, albo zgonu, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli w państwie urodzenia, zawarcia małżeństwa albo związku partnerskiego, albo zgonu nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego		cywilnego 5) zaświadczenie o przyjętych sakramentach 6) zaświadczenie potwierdzające uznanie ojcostwa 7) zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa
8) odpis zupełny aktu stanu cywilnego wydany po dokonaniu odtworzenia treści zagranicznego dokumentu	39 zł	
9) odpis zupełny aktu stanu cywilnego wydany po dokonaniu odtworzenia treści aktu stanu cywilnego w przypadku zaginięcia lub zniszczenia księgi stanu cywilnego	39 zł	

1	2	3	4
	10) odpis zupełny aktu stanu cywilnego wydany w wyniku sprostowania lub uzupełnienia dokonanego na wniosek	39 zł	
	11) odpis zupełny aktu stanu cywilnego wydany w wyniku przeniesienia do rejestru stanu cywilnego wpisu z ksiąg stanu cywilnego prowadzonych przed dniem 1 stycznia 1946 r.	39 zł	
	12) odpis skrócony aktu stanu cywilnego	22 zł	

c) w części III po ust. 1 dodaje się ust. 1 a w brzmieniu:

	1a. Zezwolenia na zawarcie związku partnerskiego, o którym mowa w art. 3 ust. 7 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich (Dz.U. z)	39 zł	

d) w części IV w kolumnie 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) jeżeli pełnomocnictwo udzielane jest małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, wstępnemu, zstępnemu lub rodzeństwu”.

Art. 132. W ustawie z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 304) w art. 3 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zstępni, wstępni, małżonek albo druga osoba w związku partnerskim lokatora, osoby przysposabiające lokatora i przysposobione przez niego oraz osoby, które pozostawały z lokatorem w faktycznym wspólnym pożyciu, zamieszkujące z

lokatorem w chwili jego śmierci, którzy wstąpili w stosunek najmu po śmierci osób wskazanych w pkt 1.”.

Art. 133. W ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1616) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 50 ust. 4–5 otrzymują brzmienie:

„4. Osoba fizyczna, do której zostało skierowane żądanie, o którym mowa w ust. 1, może odmówić udzielenia informacji, w tym przekazania dokumentów, tylko wtedy, gdy naraziłoby to ją lub jej małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo drugiej osoby w związku partnerskim, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji, w tym przekazania dokumentów, trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

5. Informacje lub dokumenty przekazane przez osobę fizyczną na podstawie ust. 1 nie mogą być wykorzystane na niekorzyść tej osoby lub osób wymienionych w ust. 4 w postępowaniu prowadzonym przez Prezesa Urzędu w sprawie nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 106a i art. 106b. Zakaz ten trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 105d ust. 2–3 otrzymują brzmienie:

„2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą odmówić udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli tylko wtedy, gdy naraziłoby to je lub ich małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo drugiej osoby w związku partnerskim, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

3. Odpowiedzi na pytania udzielone przez osoby, o których mowa w ust. 1, nie mogą być wykorzystane na niekorzyść tej osoby lub osób wymienionych w ust. 2 w postępowaniu prowadzonym przez Prezesa Urzędu w sprawie nałożenia kary pieniężnej,

o której mowa w art. 106a i art. 106b. Zakaz ten trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 134. W ustawie z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) rodzinie – oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: rodziców osoby uprawnionej, małżonka rodzica osoby uprawnionej, osobę pozostającą w związku partnerskim z rodzicem osoby uprawnionej, osobę, z którą rodzic osoby uprawnionej wychowuje wspólne dziecko, pozostające na ich utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia oraz dziecko, które ukończyło 25. rok życia otrzymujące świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323, 858, 1615 i 1871) albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r. poz. 246), a także osobę uprawnioną; do rodziny nie zalicza się:

- a) dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego,
- b) dziecka pozostającego w związku małżeńskim albo związku partnerskim,
- c) rodzica osoby uprawnionej zobowiązanego tytułem wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd do alimentów na jej rzecz;”;

2) w art. 10 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zawarła związek małżeński albo związek partnerski.”.

Art. 135. W ustawie z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1376) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) osoby uprawnione - emerytów i rencistów mających ustalone prawo do emerytury lub renty, którzy pobierali bezpłatny węgiel w naturze od przedsiębiorstw robót górniczych lub przeszli na emeryturę lub rentę z tych przedsiębiorstw oraz wdowy, wdowców i sieroty oraz osoby po ustaniu związku partnerskiego w następstwie

śmierci osoby, z którą była w tym związku, mających ustalone prawo do renty rodzinnej po byłych pracownikach przedsiębiorstw robót górniczych, uprawnionych do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r., i którzy uzyskali emeryturę lub rentę przed dniem 1 stycznia 2007 r., a po dniu 31 grudnia 2001 r. nie pobierali ekwiwalentu;”;

2) w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby uprawnionej, która zgłosiła wniosek o wypłatę ekwiwalentu, należny jej ekwiwalent wypłaca się małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, oraz dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku – małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.”.

Art. 136. W ustawie z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 597) w art. 27a w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) będąc małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwem, sprawując opiekę lub udzielając pomocy w załatwianiu bieżących spraw życia codziennego osobie stale zamieszkującej na obszarze objętym zakazem;”.

Art. 137. W ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881 i 1940) w art. 125 w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) członek korpusu służby cywilnej albo jego współmałżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie posiadają mieszkania lub budynku mieszkalnego w miejscowości, do której następuje przeniesienie;”.

Art. 138. W ustawie z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) członkiem rodziny jest małżonek, druga osoba w związku partnerskim i wstępny osoby ubiegającej się o zmianę imienia lub nazwiska.”;

2) w art. 7 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zmiana nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa albo związku partnerskiego, gdy jest ono tożsame z nazwiskiem rodzowym, rozciąga się na nazwisko rodowe wyłącznie na wyraźne żądanie osoby ubiegającej się o zmianę nazwiska.”;

3) w art. 11 w ust. 1 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) wskazanie kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia oraz akt małżeństwa albo akt związku partnerskiego, jeżeli zmiana imienia lub nazwiska będzie dotyczyła tego aktu.”;

4) w art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kierownik urzędu stanu cywilnego albo jego zastępca, który wydał decyzję o zmianie imienia lub nazwiska, przesyła ją, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego, do kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia oraz akt małżeństwa wnioskodawcy albo akt związku partnerskiego, a jeżeli zmiana rozciąga się na małoletnie dzieci – również do kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akty urodzenia dzieci.”.

Art. 139. W ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) osoba bliska – małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zwanym dalej „związkiem partnerskim”), krewnego do drugiego stopnia lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, krewnego do drugiego stopnia w linii prostej drugiej osoby w związku partnerskim, przedstawiciela ustawowego, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę wskazaną przez pacjenta.”;

2) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie zawinionego naruszenia prawa pacjenta do umierania w spokoju i godności sąd może, na żądanie małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia w linii prostej lub przedstawiciela ustawowego, zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez nich cel społeczny na podstawie art. 448 Kodeksu cywilnego.”;

3) w art. 67r ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku zaistnienia zdarzenia medycznego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 11 lit. c, świadczenie kompensacyjne przysługuje krewnemu pierwszego stopnia, niepozostającemu w separacji małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, osobie

pozostającej w stosunku przysposobienia oraz osobie pozostającej z pacjentem we wspólnym pożyciu.”;

4) w art. 67s w ust. 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) śmierci pacjenta – pozostawanie w związku małżeńskim albo w związku partnerskim w chwili śmierci pacjenta, pokrewieństwo, pozostawanie w stosunku przysposobienia, pozostawanie we wspólnym pożyciu oraz wiek osoby, o której mowa w art. 67r ust. 2, i wiek zmarłego pacjenta.”.

Art. 140. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1135) art. 26 otrzymuje brzmienie:

„Art. 26. Małżonkowie, osoby w związku partnerskim oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osoba w związku partnerskim i krewni pierwszego stopnia drugiej osoby w tym związku partnerskim, nie mogą być zatrudnieni w jednostkach, o których mowa w art. 2, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek bezpośredniej podległości służbowej.”.

Art. 141. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 79 otrzymuje brzmienie:

„Art. 79. W urzędzie nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, osobami w związku partnerskim oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą w związku partnerskim i krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w tym związku partnerskim oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 95:

a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) urzędnik służby cywilnej, jego współmałżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie posiadają mieszkania lub budynku mieszkalnego w miejscowości, do której następuje przeniesienie;”;

b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) zwrot kosztów przejazdu urzędnika i członków jego rodziny, w tym drugiej osoby związku partnerskim, związanego z przeniesieniem, a także zwrot kosztów przewozu mienia;”.

Art. 142. W ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924 i 1897) w art. 17d w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Kandydat na członka Zespołu i członek Zespołu przed podjęciem wykonywania zadań oraz przed każdym posiedzeniem Zespołu składa Rzecznikowi Praw Pacjenta pisemne oświadczenie o braku konfliktu interesów, dotyczące jego samego oraz jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, zstępnych i wstępnych w linii prostej, a także osób, z którymi pozostaje we wspólnym pożyciu, oraz wykazuje, że nie są:”.

Art. 143. W ustawie z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 126, 222 i 340) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 84a pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) przedsiębiorstwo w spadku, zarządca sukcesyjny, następcy zmarłego przedsiębiorcy oraz małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zmarłego przedsiębiorcy spełniają warunki określone w art. 84b–84d;”;

- 2) w art. 84b pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie jest prowadzone wobec któregokolwiek z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy postępowanie egzekucyjne, w związku z działalnością prowadzoną przy użyciu przedsiębiorstwa w spadku.”;

- 3) w art. 84c pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie jest prowadzone wobec któregokolwiek z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy postępowanie egzekucyjne, w związku z działalnością prowadzoną przy użyciu przedsiębiorstwa w spadku.”;

- 4) w art. 84d:

- a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie jest prowadzone wobec któregokolwiek z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim

przedsiębiorcy postępowanie egzekucyjne, w związku z działalnością prowadzoną przy użyciu przedsiębiorstwa w spadku.”,

b) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie jest prowadzone wobec któregośkolwiek z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy postępowanie egzekucyjne, w związku z działalnością prowadzoną przy użyciu przedsiębiorstwa w spadku.”;

5) w art. 110 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Zwalnia się od akcyzy samochód osobowy przywożony przez osobę fizyczną przybywającą z terytorium państwa członkowskiego na terytorium kraju na pobyt stały w związku z zawarciem związku małżeńskiego albo związku partnerskiego, jeżeli łącznie są spełnione warunki, o których mowa w ust. 1, oraz przywóz następuje w okresie 2 miesięcy przed przewidywaną datą zawarcia odpowiednio związku małżeńskiego albo związku partnerskiego albo 4 miesięcy po dacie zawarcia odpowiednio tego związku małżeńskiego albo tego związku partnerskiego.

3. Osoba fizyczna, o której mowa w ust. 2, jest obowiązana do przedłożenia właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego dowodu zawarcia związku małżeńskiego albo związku partnerskiego w okresie 4 miesięcy od daty jego zawarcia.”.

Art. 144. W ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1696) w art. 18 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w przypadku ich braku – małżonkowi drugiej osobie w związku partnerskim i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.”.

Art. 145. W ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stocznioowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1696) w art. 65 ust. 2–4 otrzymują brzmienie:

„2. Zarządcą kompensacji nie może być osoba, która:

- 1) jest wierzycielem lub dłużnikiem stoczni, małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem, powinowatym członka organu stoczni lub wierzyciela stoczni w tej samej linii czy stopniu, krewnym w tej samej linii i stopniu drugiej osoby w związku partnerskim członka organu stoczni lub wierzyciela stoczni, osobą pozostającą z nim w stosunku przysposobienia lub małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim tej osoby albo osobą pozostającą z członkiem zarządu stoczni w faktycznym związku, wspólnie z nim zamieszkującą i gospodarującą;
- 2) jest lub była zatrudniona przez stocznnię na podstawie stosunku pracy albo innego stosunku prawnego albo też jest lub była członkiem organu, współnikiem lub akcjonariuszem stoczni.

3. Zarządca kompensacji oraz jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, osoba pozostająca z nim w stosunku przysposobienia lub małżonek albo druga osoba w związku partnerskim takiej osoby, jak również osoba pozostająca z nim w faktycznym związku, wspólnie z nim zamieszkująca i gospodarująca, nie mogą nabyć rzeczy ani praw pochodzących ze sprzedaży dokonanej w postępowaniu kompensacyjnym, w którym sprawuje lub sprawowała tę funkcję.

4. Przeszkoda, o której mowa w ust. 2 pkt 1, trwa mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”.

Art. 146. W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 i 2695) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 19:
 - a) w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) małżeństwa, w związku partnerskim lub we wspólnym pożyciu;”,
 - b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:
„7. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;
- 2) w art. 41a w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem własnym długotrwale chorym, legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim legitymującymi się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności”.

Art. 147. W ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1989) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. Zawarcie związku małżeńskiego albo związku partnerskiego przez obywatela polskiego z osobą niebędącą obywatelem polskim nie powoduje zmian w obywatelstwie małżonków i osób w związku partnerskim.”;
- 2) w art. 13 w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Dane małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim cudzoziemca lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim wnioskodawcy wymagane na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 7, art. 33 ust. 1 pkt 4 oraz art. 48 ust. 1 pkt 4 obejmują.”;
- 3) w art. 20 w ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) dane małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim cudzoziemca.”;
- 4) w art. 30 w ust. 1 w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) pozostaje co najmniej od 3 lat w związku małżeńskim albo w związku partnerskim zawartym z obywatelem polskim lub”;
- 5) w art. 33 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) dane małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim cudzoziemca.”;
- 6) w art. 48 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) dane małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim wnioskodawcy.”.

Art. 148. W ustawie z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 174) w art. 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, świadczenie należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w przypadku ich braku – małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.”.

Art. 149. W ustawie z dnia 19 czerwca 2009 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę (Dz. U. z 2016 r. poz. 734) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy kredytobiorcą jest jeden z małżonków, jedna z osób w związku partnerskim, między którymi istnieje wspólność majątkowa, a kredytobiorca nie utracił pracy, pomoc może być przyznana, jeżeli małżonek niebędący kredytobiorcą albo osoba w związku partnerskim niebędąca kredytobiorcą spełnia warunki, o których mowa w ust. 1, i nie utraciła zatrudnienia w sposób określony w ust. 3.”;

- 2) w art. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Pomoc nie może być przyznana, jeżeli w dniu złożenia wniosku o pomoc uprawniony, jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim:”.

Art. 150. W ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo–kredytowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 379) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9f w ust. 1 pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) na żądanie sądu w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo osobami w związku partnerskim albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym, a także innym postępowaniem cywilnym, jeżeli informacje nie dotyczą osób trzecich niebędących stroną postępowania;”;

- 2) w art. 14 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) kwotę nieprzekraczającą ogółem sumy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, ogłaszanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w okresie 5 lat kalendarzowych poprzedzających wypłatę – jeżeli członek kasy pisemnie wskazał kasie osoby, na których rzecz wypłata ma nastąpić; osobami wskazanymi przez członka kasy mogą być jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, zstępni, rodzice, dziadkowie i rodzeństwo;”;

- 3) w art. 74n ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Bezskuteczne są czynności prawne odpłatne rozporządzające dokonane przez kasę w terminie 6 miesięcy przed dniem przejścia albo likwidacji, z jej członkami zarządu, pełnomocnikami lub ich małżonkami albo ich drugimi osobami w związku partnerskim, jak również z podmiotami powiązanymi w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ich współnikami lub członkami, członkami zarządu, pełnomocnikami zarządu, lub małżonkami albo drugimi osobami w związku partnerskim tych osób.”.

Art. 151. W ustawie z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 1342 oraz z 2023 r. 1234) w art. 57 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny w tej samej linii lub stopniu drugiej osoby w związku partnerskim, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 152. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz. U. z 2025 r. poz. 85) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 33 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Kontrolujący podlega wyłączeniu z kontroli, jeżeli wyniki kontroli mogą oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki bądź kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki albo kurateli.”;

2) w art. 36 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Osoba upoważniona do reprezentowania biura lub inny pracownik biura może odmówić udzielenia kontrolującemu wyjaśnień jedynie w przypadkach, gdy wyjaśnienia mogą dotyczyć faktów lub okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną bądź majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień, a także jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub osobę pozostającą z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim bądź osoby związane z nim z tytułu przysposobienia, opieki albo kurateli.”.

Art. 153. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1869 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 179 i 240) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 58 w ust. 2b pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) korzystał z urlopu bezpłatnego udzielonego w związku z wyjazdem za granicę wspólnie z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim przeniesionym albo przeniesioną tam w celu pełnienia służby albo pracy w przedstawicielstwie dyplomatycznym, stałym przedstawicielstwie przy Organizacji Narodów Zjednoczonych, misji dyplomatycznej, urzędzie konsularnym lub instytucie polskim;”;
- 2) w art. 60c w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:
„3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,

- c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;
- 3) w art. 101 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Świadczenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, przysługuje małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim funkcjonariusza, który pozostawał lub która pozostawała z nim we wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom funkcjonariusza, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 97 ust. 3.”;
- 4) w art. 118 w ust. 7a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim zmarłego funkcjonariusza;”;
- 5) w art. 147 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Funkcjonariuszowi, który wyjeżdża wspólnie z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim wyznaczonym lub wyznaczoną do wykonywania zadań poza granicami państwa albo przeniesionym do wykonywania obowiązków służbowych w placówce zagranicznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 85, 834 i 1006), na jego pisemny wniosek udziela się urlopu bezpłatnego na czas wykonywania przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim a zadań za granicą albo obowiązków służbowych w placówce zagranicznej.”;
- 6) art. 159 otrzymuje brzmienie:

„Art. 159. Małżonkowie, osoby w związku partnerskim, osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, oraz osoby pozostające ze sobą we wspólnym pożyciu nie mogą pełnić służby lub być zatrudnione w tej samej jednostce organizacyjnej, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek podległości służbowej.”;
- 7) w art. 161 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, obejmującym majątek stanowiący małżeńską wspólność majątkową albo partnerską wspólność majątkową i jego majątek osobisty, przy nawiązaniu stosunku

służbowego, a następnie co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także przy rozwiązaniu stosunku służbowego.”;

8) art. 162 otrzymuje brzmienie:

„Art. 162. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować przełożonego o podjęciu przez małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia lub podjęciu działalności gospodarczej w tym zakresie, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować przełożonego o objęciu przez niego, małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym akcji lub udziałów w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.”;

9) w art. 173 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie zbiegu uprawnień do norm dodatkowych z tytułu służby obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim w Służbie Więziennej uwzględnia się korzystniejsze normy dodatkowe przysługujące tylko jednemu z nich.”;

10) w art. 176 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

- „1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;
- 2) dzieci (własne, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) wspólnie zamieszkujące z funkcjonariuszem i pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat życia;
- 3) rodzice funkcjonariusza lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim wspólnie zamieszkujący z funkcjonariuszem i pozostający na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo są niezdolni do wykonywania zatrudnienia.”;

11) w art. 178 w ust. 1 pkt 1–2 otrzymują brzmienie:

- „1) on sam lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie posiada w miejscowości pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego lub domu;
 - 2) funkcjonariuszowi lub jego małżonkowi albo osobie w związku partnerskim nie przyznano pomocy finansowej, o której mowa w art. 184 ust. 1.”;
- 12) w art. 182 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:
- „1. Funkcjonariuszowi przysługuje corocznie równoważnik pieniężny za remont lokalu mieszkalnego lub domu, zajmowanego na podstawie przysługującego mu lub jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim tytułu prawnego.
 - 2. W przypadku funkcjonariuszy będących małżonkami albo osobami w związku partnerskim uprawnionymi do równoważnika pieniężnego za remont albo do równoważnika z tytułu braku mieszkania, świadczenie to przysługuje tylko jednemu z nich; nie dotyczy to funkcjonariuszy przeniesionych z urzędu do pełnienia służby w innej miejscowości niebędącej miejscowością pobliską.”;
- 13) w art. 184 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. W razie zbiegu uprawnień do pomocy finansowej z tytułu służby obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim świadczenie to przysługuje tylko jednemu z nich.”;
- 14) w art. 187 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3) którego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;
 - 4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim lokalu mieszkalnego lub domu, o którym mowa w pkt 2.”;
- 15) w art. 188 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) jeżeli funkcjonariuszowi lub jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim przysługuje tytuł prawny do innego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 177; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;”;
- 16) w art. 195b ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Rekompensatę pieniężną, o której mowa w art. 193 ust. 1 pkt 7, należną zmarłemu lub zaginionemu funkcjonariuszowi wypłaca się jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim lub członkom rodziny uprawnionym do policyjnej renty

rodzinnej. Wypłata rekompensaty pieniężnej następuje niezwłocznie po wydaniu rozkazu personalnego o wygaśnięciu stosunku służbowego.”;

17) w art. 209 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 4000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

18) w art. 212 w ust. 1:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;

2) dzieci własnych lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci przysposobionych;”;

b) pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5) rodziców funkcjonariusza lub jego małżonka, a także ich ojczyrna, macochy, osoby, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim lub osób ich przysposabiających;

6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim.”;

19) w art. 214 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie zbiegu uprawnień, o których mowa w ust. 1, z tytułu służby obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim w Służbie Więziennej dopłata przysługuje tylko jednemu z nich.”;

20) w art. 216:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członków rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 213–215 uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim i dzieci.”;

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się pozostające na utrzymaniu dzieci własne, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione, wzięte na wychowanie, które;”;

21) w art. 245 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.);”;

22) w art. 261:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie dyscyplinarne wznawia się z urzędu lub na wniosek ukaranego. W przypadku jego śmierci postępowanie wznawia się na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

Art. 154. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 534) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 39 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W instytucie badawczym nie może istnieć stosunek bezpośredniej podległości służbowej między małżonkami, osobami w związku partnerskim oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą w związku partnerskim i krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 58 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać, w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie: obwiniony, obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 155. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2020 r. poz. 1796) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 95 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 95. W jednostkach naukowych i innych jednostkach organizacyjnych Akademii nie może powstać stosunek bezpośredniej podległości służbowej między małżonkami, osobami w związku partnerskim oraz osobami pozostającymi ze sobą w

stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą w związku partnerskim i krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 2) w art. 114 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać, w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie: obwiniony, obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 156. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 1170) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W Centrum nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, osobami w związku partnerskim oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą w związku partnerskim i krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim.”;

- 2) w art. 38 w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) związku małżeńskim, związku partnerskim, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie, a także gdy osoby te są odpowiednio osobą w związku partnerskim i krewnym do drugiego stopnia włącznie drugiej osoby w związku partnerskim;”.

Art. 157. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. z 2023 r. poz. 153) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12 w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) niepozostające w związku małżeńskim, w związku partnerskim, pokrewieństwie lub powinowactwie do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin albo których drugie osoby w związku partnerskim nie pozostają w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin;”;

- 2) w art. 15 w ust. 4 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) nie pozostaje w związku małżeńskim, związku partnerskim, pokrewieństwie lub powinowactwie do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin albo której druga osoba w związku partnerskim nie pozostają w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin;”;
- 3) w art. 32 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) związku małżeńskim, związku partnerskim, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie albo których druga osoba w związku partnerskim pozostaje z wnioskodawcą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie;”.

Art. 158. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 632 i 1222) w załączniku „Ankieta bezpieczeństwa osobowego” w części II po sekcji A dodaje się sekcję A¹ w brzmieniu:

„A¹. OSOBA, Z KTÓRĄ OSOBA SPRAWDZANA POZOSTAJE W ZWIĄZKU PARTNERSKIM”.

Art. 159. W ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8:
 - a) po pkt 12 dodaje się pkt 12a w brzmieniu:
„12a) imię i nazwisko rodowe oraz numer PESEL drugiej osoby w związku partnerskim, jeżeli został jej nadany;”;
 - b) po pkt 13 dodaje się pkt 13a w brzmieniu:
„13a) data zawarcia związku partnerskiego, oznaczenie aktu związku partnerskiego i urzędu stanu cywilnego, w którym został on sporządzony, data ustania związku partnerskiego, oznaczenie urzędu stanu cywilnego w którym związek partnerski został rozwiązany albo sygnatura akt i oznaczenie sądu, który rozwiązał związek partnerski, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który unieważnił związek partnerski, , data zgonu osoby w związku partnerskim albo data znalezienia jej zwłok, oznaczenie jej aktu zgonu i urzędu stanu cywilnego,

w którym ten akt został sporządzony, oznaczenie aktu małżeństwa jeżeli związek partnerski ustał przez zawarcie małżeństwa z tą samą osobą;”;

- 2) w art. 10 w ust. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu związku partnerskiego i dokonywania w nim zmian oraz sporządzenia przypisku przy tym akcie – w zakresie danych, o których mowa w art. 8 pkt 1, 7, 12a, 13a i 26;”.

Art. 160. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 55 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny, zstępny, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.”;

- 2) w art. 184 w § 1 w pkt 2a wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„wyrażenia przez osobę będącą w stosunku do członka komisji małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem, małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim wstępnego, zstępnego lub przysposobionego albo pozostającą z nim w stosunku przysposobienia zgody na kandydowanie w:”.

Art. 161. W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 503) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 15 w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Jednakże wybór nazwiska przy zawarciu lub rozwiązaniu małżeństwa albo związku partnerskiego podlega prawu ojczystemu każdego z małżonków albo każdej z osób w związku partnerskim.”;

- 2) po rozdziale 11 dodaje się rozdział 11a w brzmieniu:

„Rozdział 11a

Sprawy z zakresu związków partnerskich

Art. 54a. 1. O możliwości zawarcia związku partnerskiego rozstrzyga w stosunku do każdej ze stron jej prawo ojczyste z chwili zawarcia związku partnerskiego.

2. Jeżeli prawo ojczyste osoby zamierzającej zawrzeć związek partnerski nie dopuszcza zawarcia takiego związku, a w przypadku osób tej samej płci nie przewiduje możliwości związku partnerskiego niezależnie od płci, stosuje się prawo polskie.

Art. 54b. 1. Forma zawarcia związku partnerskiego podlega prawu państwa, w którym jest on zawierany.

2. Jeżeli związek partnerski jest zawierany poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, wystarczy zachowanie formy wymaganej przez prawo ojczyste przynajmniej jednej z osób zawierających związek partnerski albo przez prawo miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu jednej z tych osób z chwili zawarcia związku partnerskiego.

Art. 54c. O skutkach braku możliwości oraz niezachowania formy zawarcia związku partnerskiego rozstrzyga odpowiednio prawo, o którym mowa w przepisach art. 54a i art. 54b.

Art. 54d. 1. Stosunki osobiste i majątkowe między osobami w związku partnerskim podlegają każdorazowo wspólnemu prawu ojczystemu.

2. W razie braku wspólnego prawa ojczystego stosuje się prawo państwa, w którym obie osoby w związku partnerskim mają miejsce zamieszkania, a w razie braku miejsca zamieszkania w tym samym państwie – prawo państwa, w którym obie osoby w związku partnerskim mają miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli osoby w związku partnerskim nie mają miejsca zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo państwa, z którym te osoby w inny sposób są wspólnie najściślej związane.

3. Jednakże, jeśli prawo wskazane jako właściwe dla stosunków osobistych i majątkowych nie zna instytucji związku partnerskiego, stosuje się prawo państwa, przed którego organem związek partnerski został zawarty.

Art. 54e. 1. Osoby w związku partnerskim mogą poddać swe stosunki majątkowe prawu ojczystemu jednej z nich albo prawu państwa, w którym jedna z nich ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu, albo prawu państwa na mocy którego zawierany jest związek partnerski, pod warunkiem, że wybrane prawo reguluje stosunki majątkowe między osobami w związku partnerskim. Wyboru prawa można dokonać także przed zawarciem związku partnerskiego.

2. Majątkowa umowa partnerska podlega prawu wybranemu przez strony zgodnie z przepisem ust. 1. W razie braku wyboru prawa, do majątkowej umowy partnerskiej stosuje się prawo właściwe dla stosunków osobistych i majątkowych między osobami w związku partnerskim z chwili zawarcia umowy.

3. Zmiana prawa właściwego dla stosunków majątkowych albo majątkowej umowy partnerskiej osób w związku partnerskim dokonana podczas trwania tego związku ma skutek tylko na przyszłość, chyba że osoby w związku partnerskim umówią się inaczej.

Wszelkie działające wstecz zmiany prawa właściwego nie mogą naruszać praw osób trzecich wynikających z tego prawa.

4. Wybór albo zmiana prawa właściwego dla stosunków majątkowych albo majątkowej umowy partnerskiej między osobami w związku partnerskim powinien zostać stwierdzony na piśmie. Jeżeli prawo państwa, w którym obie osoby w związku partnerskim mają miejsce zamieszkania albo zwykłe miejsce pobytu w chwili zawarcia albo zmiany umowy, przewiduje dodatkowe wymogi formalne dla partnerskich umów majątkowych, wymogi te mają zastosowanie.

5. Jeżeli w chwili zawarcia albo zmiany umowy, o której mowa w ust. 4, miejsca zamieszkania albo miejsca zwykłego pobytu osób w związku partnerskim znajdują się w różnych państwach, a przepisy tych państw przewidują odmienne wymogi formalne dla majątkowej umowy partnerskiej, umowa spełnia formalne przesłanki ważności, jeżeli spełnia ona wymogi prawa któregośkolwiek z tych państw.

6. Jeżeli w chwili zawarcia umowy tylko jedna z osób w związku partnerskim ma miejsce zamieszkania albo miejsce zwykłego pobytu w państwie, które przewiduje dodatkowe wymogi formalne dla majątkowej umowy partnerskiej, wymogi te mają zastosowanie.

Art. 54f. 1. Osoba w związku partnerskim nie może powoływać się na prawo właściwe dla skutków majątkowych jej związku partnerskiego wobec osoby trzeciej w sporze między tą osobą trzecią i jedną z osób w związku partnerskim lub obiema osobami w związku partnerskim, chyba że ta osoba trzecia wiedziała o tym prawie lub, przy zachowaniu należytej staranności, powinna była o nim wiedzieć.

2. Uznaje się, że osoba trzecia posiada wiedzę o prawie właściwym dla skutków majątkowych związku partnerskiego, jeżeli:

- 1) prawo to jest prawem państwa, którego prawo ma zastosowanie do zobowiązania między jedną z osób w związku partnerskim a osobą trzecią; lub
- 2) prawo to jest prawem państwa, w którym umawiające się jedna z osób w związku partnerskim i osoba trzecia mają miejsce zwykłego pobytu; lub
- 3) w sprawach dotyczących nieruchomości – prawo to jest prawem państwa, w którym znajduje się ta nieruchomość; lub
- 4) którakolwiek z osób w związku partnerskim spełniła mające zastosowanie wymogi ujawnienia lub rejestracji skutków majątkowych związku partnerskiego określone w prawie:

- a) państwa, którego prawo jest właściwe dla zobowiązania między jedną z osób w związku partnerskim a osobą trzecią; lub
- b) państwa, w którym umawiające się jedna z osób w związku partnerskim i osoba trzecia mają miejsce zwykłego pobytu; lub
- c) w sprawach dotyczących nieruchomości – w prawie państwa, w którym znajduje się ta nieruchomość;

3. W przypadku gdy osoba w związku partnerskim nie może powoływać się na prawo właściwe dla skutków majątkowych związku partnerskiego wobec osoby trzeciej na mocy poprzedzających przepisów, skutki majątkowe związku partnerskiego w odniesieniu do osoby trzeciej są regulowane przez:

- 1) prawo państwa, którego prawo jest właściwe dla zobowiązania między jedną z osób w związku partnerskim a osobą trzecią; lub
- 2) w sprawach dotyczących nieruchomości lub zarejestrowanych składników majątku lub praw – prawo państwa, w którym znajduje się ta nieruchomość lub w którym zarejestrowane są składniki majątku lub prawa.

Art. 54g. 1. Rozwiązanie związku partnerskiego podlega prawu ojczystemu obu osób w związku partnerskim z chwili żądania rozwiązania takiego związku.

2. W przypadku braku wspólnego prawa ojczystego, właściwe jest prawo państwa, w którym obie osoby w związku partnerskim mają w chwili żądania rozwiązania tego związku miejsce zamieszkania, a jeżeli osoby w związku partnerskim nie mają w chwili żądania rozwiązania tego związku wspólnego miejsca zamieszkania – prawo państwa, w którym obie osoby w związku partnerskim miały ostatnio miejsce wspólnego zwykłego pobytu, jeżeli jedna z nich ma w nim nadal miejsce zwykłego pobytu.

3. W przypadku braku możliwości rozstrzygnięcia o właściwości prawa na podstawie przepisów ust. 1 i 2, do rozwiązania związku partnerskiego stosuje się prawo polskie.

4. Jeśli prawo wskazane jako właściwe dla rozwiązania związku partnerskiego nie zna instytucji związku partnerskiego, stosuje się prawo państwa, przed którego organem związek partnerski został zawarty.”.

Art. 162. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186) w art. 28:

- 1) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia, a także wstępnych, zstępnych i rodzeństwa drugiej osoby w związku partnerskim;”;

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 163. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 930, z 2025 r. poz. 129) w art. 20:

1) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członkowie Komisji, ich małżonkowie, drugiej osoby w związku partnerskim, zstępni i wstępni w linii prostej oraz osoby, z którymi członkowie Komisji pozostają we wspólnym pożyciu nie mogą;”;

2) w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) imię i nazwisko: małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, wstępnych, zstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi członkowie Komisji pozostają we wspólnym pożyciu;”.

Art. 164. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 99 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W placówce opiekuńczo–wychowawczej typu rodzinnego można zatrudnić tylko osobę wskazaną przez dyrektora. Może to być osoba z nim spokrewniona, spowinowacona, jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim lub krewny jego drugiej osoby w związku partnerskim.”;

2) w art. 172 w ust. 2 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) którzy pozostają lub pozostawali z rodzicem dziecka w związku partnerskim, oraz krewnych tych osób.”.

Art. 165. W ustawie z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 628) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 40 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny w tej samej linii lub stopniu drugiej osoby w związku partnerskim, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 45 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci osoby obwinionej przed ukończeniem rozpoczętego postępowania przed sądem pielęgniarów i położnych toczy się ono nadal, jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia jej zgonu zażąda tego jej małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny w tej samej linii lub stopni drugiej osoby w związku partnerskim, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek lub osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. W takim przypadku sąd pielęgniarów i położnych może wydać tylko orzeczenie uniewinniające albo w braku przesłanek dla wydania tego rodzaju orzeczenia – umorzyć postępowanie.”.

Art. 166. W ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814, 854, 1897, z 2025 r. poz. 129) w art. 64 w ust. 4 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

- „3) przeprowadzeniem się do innej miejscowości w związku ze zmianą miejsca zatrudnienia małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;
- 4) przeprowadzeniem się do innej miejscowości ze względu na zawarcie związku małżeńskiego albo związku partnerskiego z osobą zamieszkałą w tej miejscowości.”.

Art. 167. W ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) w art. 19 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za osobę bliską kontrolera uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub osobę pozostającą z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnego i powinowatego do drugiego stopnia, krewnego do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim albo osobę związaną z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Wyłączenie trwa mimo ustania jego przyczyny.”.

Art. 168. W ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 714) w art. 24 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 169. W ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1154) w art. 24 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka albo jego drugiej osoby w związku partnerskim oraz krewnych tej osoby do drugiego stopnia, lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 170. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) w art. 2 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) członków rodzin osób uprawnionych, w tym współmałżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci własnych i przysposobionych, dzieci obcych przyjętych na wychowanie, pasierbów, rodziców, rodziców współmałżonka, rodzeństwa, ojczyrna, macochy, osobę, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim, zięciów i synowych, zwanych dalej „członkami rodzin”.”.

Art. 171. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2112) w art. 4 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) najbliższy członek rodziny – małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia

oraz osobę pozostającą we wspólnym pożyciu z weteranem lub weteranem poszkodowanym;”.

Art. 172. W ustawie z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 654, 1473, 1635 i 1717) w art. 21 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Starosta może zwracać organizatorowi robót publicznych, który przy pracach związanych z usuwaniem skutków powodzi zatrudnił skierowane poszkodowane osoby fizyczne, które osobiście i na własny rachunek prowadzą działalność w zakresie produkcji rolnej, w pozostającym w ich posiadaniu gospodarstwie rolnym obejmującym obszar użytków rolnych o powierzchni przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub prowadzące dział specjalny produkcji rolnej, o którym mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, oraz ich małżonków, drugie osoby w związku partnerskim i pełnoletnich domowników przez okres do 12 miesięcy, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym wystąpiła powódź, poniesione koszty na wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia skierowanych osób w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie iloczynu dwukrotnego minimalnego wynagrodzenia za pracę i liczby zatrudnionych skierowanych osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.”.

Art. 173. W ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1790) w art. 131 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą odmówić udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli tylko wtedy, gdy naraziłoby to je lub ich małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zwanym dalej „związkiem partnerskim”), wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, wstępnych, zstępnych i rodzeństwo drugiej osoby w związku partnerskim, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 174. W ustawie z dnia 27 września 2013 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi (Dz. U. z 2022 r. poz. 2628) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) nabywca – oboje małżonków, obie osoby w związku partnerskim, osobę samotnie wychowującą dziecko lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim ani w związku partnerskim, uzyskujące finansowe wsparcie na zasadach określonych w ustawie;
- 2) osoba samotnie wychowująca dziecko – jedno z rodziców albo opiekuna prawnego, jeżeli osoba ta jest panną, kawalerem, wdową, wdowcem, osobą po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku, rozwódką, rozwodnikiem, osobą po rozwiązaniu związku partnerskiego albo osobą, w stosunku do której orzeczono separację lub osobę pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli jej mąż został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, albo osobę pozostającą w związku partnerskim, jeżeli jej druga osoba w związku partnerskim, będąca jednocześnie rodzicem jej dziecka, została pozbawiona praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, jeżeli ten rodzic lub opiekun samotnie wychowuje dziecko lub dzieci;”;

b) pkt 18 otrzymuje brzmienie:

- „18) urząd skarbowy – naczelnika urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej wniosek o zwrot części wydatków, o którym mowa w art. 20 ust. 1, w dniu złożenia przez nią tego wniosku, przy czym w przypadku wspólnego wniosku małżonków albo osób w związku partnerskim mających różne miejsca zamieszkania – naczelnika urzędu skarbowego wskazanego w tym wniosku, jeżeli jest on właściwy ze względu na miejsce zamieszkania przynajmniej jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim.”;

2) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. W przypadku gdy nabywcą są małżonkowie albo osoby w związku partnerskim, warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, dotyczy młodszego małżonka albo młodszej osoby w związku partnerskim, zaś warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim.”;

3) w art. 5 w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) jednego z małżonków przed dniem zawarcia związku małżeńskiego albo jedną z osób w związku partnerskim przed dniem zawarcia związku partnerskiego – w przypadku gdy nabywcą są małżonkowie albo osoby w związku partnerskim;
 - 2) byłego małżonka lub małżonka osoby samotnie wychowującej dziecko, o którym mowa w art. 2 pkt 2 albo osobę, z którą pozostawała w związku partnerskim lub osobę, z którą pozostaje w takim związku, a o której mowa a art. 2 pkt 2 – w przypadku gdy nabywcą jest osoba samotnie wychowująca dziecko lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim ani związku partnerskim .”;
- 4) w art. 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. W przypadku gdy nabywcą są małżonkowie albo osoby w związku partnerskim, warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, dotyczy obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim.”;
- 5) w art. 7 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. W przypadku gdy nabywcą są małżonkowie albo osoby w związku partnerskim, warunek dotyczący wychowywania własnego lub przysposobionego dziecka uznaje się za spełniony, jeżeli spełnia go przynajmniej jeden z małżonków albo przynajmniej jedna z osób w związku partnerskim.”;
- 6) w art. 21 ust. 7 otrzymuje brzmienie:
- „7. W przypadku osoby fizycznej pozostającej w związku małżeńskim albo w związku partnerskim kwota zwrotu wydatków, obliczona zgodnie z ust. 3–6, dotyczy łącznie obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim.”;
- 7) w art. 22 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:
- „1. Prawo do zwrotu wydatków przysługuje pod warunkiem, że osoba fizyczna lub jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie dokonywali czynności, o których mowa w art. 20 ust. 1, jako podatnicy podatku od towarów i usług, w celu wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu tym podatkiem.
2. W przypadku osoby fizycznej pozostającej w związku małżeńskim albo w związku partnerskim w roku kalendarzowym, w którym wydano pozwolenie na budowę lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego albo dokonano zgłoszenia budowy, warunek, o którym mowa w art. 20 ust. 3 pkt 4, dotyczy młodszego z małżonków albo młodszej z osób w związku partnerskim, a warunek, o którym mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5, dotyczy obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim.”;
- 8) w art. 23 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli osoba fizyczna pozostaje w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, wniosek o zwrot wydatków może być złożony wspólnie z małżonkiem albo odrębnie przez jednego z małżonków albo wspólnie z drugą osobą w związku partnerskim albo odrębnie przez jedną z osób w tym związku. Złożenie wniosku o zwrot wydatków przez jednego z małżonków albo przez jedną z osób w związku partnerskim traktuje się na równi ze złożeniem przez niego albo przez nią oświadczenia o upoważnieniu go albo jej przez jego współmałżonka albo jego drugą osobę w związku partnerskim do złożenia wniosku o zwrot wydatków. Oświadczenie to składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.”;

9) w art. 23 w ust. 5:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) imię i nazwisko, identyfikator podatkowy, a w przypadku gdy osobie fizycznej składającej wniosek o zwrot wydatków nie nadano go – rodzaj i numer dokumentu tożsamości tej osoby, w tym również wystawionego w państwie innym niż Rzeczpospolita Polska, adres zamieszkania osoby fizycznej, a w przypadku małżonków albo osób w związku partnerskim – obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim;”;

b) pkt 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„7) wskazanie sposobu wypłaty kwoty zwrotu wydatków; jeżeli wypłata ma nastąpić na rachunek bankowy – wskazanie numeru rachunku osoby fizycznej składającej wniosek o zwrot wydatków, a w przypadku wspólnego wniosku małżonków albo osób w związku partnerskim – numeru rachunku obojga lub jednego z nich, na który ma być dokonany zwrot wydatków;

8) podpis osoby fizycznej ubiegającej się o zwrot wydatków, a w przypadku małżonków albo osób w związku partnerskim – podpisy obojga małżonków albo obu osób w związku partnerskim składających wspólnie wniosek o zwrot wydatków albo podpis małżonka albo osoby w związku partnerskim składającego odrębnie wniosek o zwrot wydatków;”.

Art. 175. W ustawie z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 748 oraz z 2024 r. poz. 731 i 1222) w art. 16a ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Członkowie komisji egzaminacyjnej nie mogą uczestniczyć w egzaminie swoich małżonków, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych i powinowatych w linii bocznej do drugiego stopnia pokrewieństwa, drugih osób w związku partnerskim,

oraz krewnych w linii prostej i krewnych w linii bocznej do drugiego stopnia pokrewieństwa innych osób w związku partnerskim, a także osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 176. W ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, 1222 i 1688) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 11 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) ustalać miejsce pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub innego członka rodziny cudzoziemca, a także osoby, z którą cudzoziemca łączą więzi o charakterze rodzinnym.”;
- 2) w art. 158:
 - a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) pozostaje w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w związku partnerskim zawartym z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE, albo
 - 2) jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca pozostającego w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w związku partnerskim zawartym z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE, i posiadającego zezwolenie na pobyt czasowy dla członka rodziny obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub zezwolenie na pobyt stały udzielone w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, zawartym obywatelem polskim zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE.”,
 - b) w ust. 2 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) rozvodu lub separacji albo rozwiązania związku partnerskiego cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, gdy przemawia za tym jego ważny interes, albo
 - 2) owdowienia albo śmierci drugiej osoby w związku partnerskim cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, albo”;
- 3) w art. 158a pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) dzieckiem obywatela polskiego lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE, które nie ukończyło 21. roku życia lub które pozostaje

- na utrzymaniu obywatela polskiego lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, lub
- 2) rodzicem obywatela polskiego lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE, pozostającym na utrzymaniu obywatela polskiego lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;”;
- 4) w art. 159 w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
- „1) osobę pozostającą z cudzoziemcem w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE;
- 2) małoletnie dziecko cudzoziemca i osoby pozostającej z nim w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE, w tym także dziecko przysposobione;”;
- 5) w art. 161:
- a) w ust. 1 w pkt 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
- „pozostaje w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w związku partnerskim, zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE, z cudzoziemcem zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:”;
- b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) rozvodu, separacji lub owdowienia tego cudzoziemca, jeżeli pozostawał w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim z cudzoziemcem zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie jednej z przesłanek, o których mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 albo rozwiązania związku partnerskiego lub śmierci drugiej osoby w związku partnerskim cudzoziemca, jeżeli pozostawał w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE, z cudzoziemcem zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie jednej z przesłanek, o których mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1, lub”;
- 6) w art. 165 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Poza przypadkami, o których mowa w art. 100 ust. 1 pkt 1–5, cudzoziemcowi odmawia się udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy:

- 1) dla członka rodziny – obywatela Rzeczypospolitej Polskiej – w przypadku cudzoziemca pozostającego w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) w celu połączenia się z rodziną – w przypadku cudzoziemca pozostającego – w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE z cudzoziemcem, o którym mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1

– gdy związek małżeński albo związek partnerski został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.”;

7) w art. 166 w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) zezwolenie na pobyt czasowy dla członka rodziny obywatela Rzeczypospolitej Polskiej udzielone cudzoziemcowi pozostającemu w związku małżeńskim albo w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) zezwolenie w celu połączenia się z rodziną udzielone cudzoziemcowi pozostającemu w związku małżeńskim albo w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE z cudzoziemcem, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

8) w art. 169 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 158 ust. 1 pkt 1 lub art. 159 ust. 3 pkt 1, organ, który prowadzi to postępowanie, ustala, czy związek małżeński albo związek partnerski został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.

2. W postępowaniu, o którym mowa w ust. 1, w szczególności ustala się, czy okoliczności sprawy wskazują na to, że:

- 1) jedno z małżonków albo jedna z osób w związku partnerskim przyjęło lub przyjęła korzyść majątkową w zamian za wyrażenie zgody na zawarcie małżeństwa albo związku partnerskiego, o ile nie wynikało to ze zwyczaju ugruntowanego w danym państwie lub danej grupie społecznej;
- 2) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie wypełniają prawnych obowiązków wynikających z zawarcia małżeństwa albo związku partnerskiego;
- 3) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie zamieszkują wspólnie lub nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego;
- 4) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie spotkali się przed zawarciem małżeństwa albo związku partnerskiego;
- 5) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie mówią językiem zrozumiałym dla obojga;
- 6) małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie są zgodni co do dotyczących ich danych osobowych i innych istotnych okoliczności ich dotyczących;
- 7) jedno z małżonków lub oboje małżonkowie albo jedna z osób w związku partnerskim lub obie osoby w tym związku w przeszłości zawierali już pozorne małżeństwa lub związki partnerskie.”;
- 9) w art. 195:
 - a) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) pozostaje w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w związku partnerskim, zawartym z obywatelem polskim zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE i pozostawał z tą osobą w związku małżeńskim lub związku partnerskim przez co najmniej 3 lata przed dniem, w którym złożył wniosek o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały, i bezpośrednio przed złożeniem tego wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nie krótszy niż 2 lata na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim lub w związku partnerskim z tym obywatelem polskim lub w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych, lub”,

- b) w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub małoletnie dziecko, lub”;
- 10) w art. 197 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:
„6) podstawą ubiegania się o zezwolenie jest zawarcie przez niego związku małżeńskiego lub zawarcie, zgodnie z prawem polskim lub z prawem innego państwa członkowskiego UE związku partnerskiego z obywatelem polskim, a związek małżeński lub związek partnerski został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;
- 11) w art. 199 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Jeżeli podstawą udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały był fakt pozostawania w związku małżeńskim albo w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE z obywatelem polskim, zezwolenie można cofnąć, jeżeli cudzoziemiec rozwiódł się w ciągu 2 lat od dnia, w którym udzielono mu zezwolenia na pobyt stały albo jego związek partnerski został rozwiązany w ciągu 2 lat od tego dnia.”;
- 12) w art. 203 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) dane lub informacje dotyczące małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim cudzoziemca, o których mowa w art. 13.”;
- 13) art. 205 otrzymuje brzmienie:
„Art. 205. 1. W postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały cudzoziemcowi będącemu małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE obywatela polskiego organ, który prowadzi to postępowanie, ustala, czy związek małżeński albo związek partnerski został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.
2. Do ustalenia, czy związek małżeński albo związek partnerski został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców

na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stosuje się przepisy art. 169 ust. 2, 4 i 5.”;

14) w art. 212 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE, lub małoletnie dziecko, lub”;

15) w art. 219 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Za tytuł prawny, o którym mowa w ust. 2, nie uznaje się umowy użyczenia lokalu, chyba że użyczającym jest zstępny, wstępny, małżonek, druga osoba w związku partnerskim, rodzice małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub rodzeństwo cudzoziemca.”;

16) w art. 303 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE obywatela polskiego albo cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie sprzeciwiają się temu względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, chyba że celem zawarcia związku małżeńskiego lub jego istnienia albo celem zawarcia związku partnerskiego lub jego istnienia jest obejście przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

17) art. 326 otrzymuje brzmienie:

„Art. 326. 1. W postępowaniu w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu dotyczącym cudzoziemca będącego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim obywatela polskiego albo cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej organ, który prowadzi to postępowanie, ustala, czy związek małżeński albo związek partnerski został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.

2. Do ustalenia, czy związek małżeński albo związek partnerski został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stosuje się przepisy art. 169 ust. 2, 4 i 5.”;

18) w art. 330 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) cudzoziemiec jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE obywatela polskiego albo cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie sprzeciwiają się temu względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, chyba że celem zawarcia związku małżeńskiego albo związku partnerskiego lub jego istnienia jest obejście przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

19) w art. 386 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) cudzoziemiec jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim zawartym zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE obywatela polskiego albo cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i nie sprzeciwiają się temu względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, chyba że celem zawarcia związku małżeńskiego albo związku partnerskiego lub jego istnienia jest obejście przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

20) w art. 436 w ust. 1 w pkt 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„będącego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim obywatela polskiego lub przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, chyba że:”;

b) lit. b i c otrzymują brzmienie:

- „b) decyzja o odmowie udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy lub zezwolenia na pobyt stały, wydana w związku ze stwierdzeniem, że związek małżeński albo związek partnerski został zawarty lub istnieje w celu obejścia przez cudzoziemca przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stała się ostateczna, lub
- c) decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, wydana z uwagi na względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub w związku ze stwierdzeniem, że związek małżeński albo związek partnerski został zawarty lub istnieje w celu obejścia przez cudzoziemca przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stała się ostateczna;”.

Art. 177. W ustawie z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1073) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 pkt 8 otrzymuje brzmienie:
 - „8) osobie bliskiej – należy przez to rozumieć małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim działkowca, jego zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa oraz osoby pozostające z działkowcem w stosunku przysposobienia;”;
- 2) w art. 27 w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
 - „Umowa może być również zawarta z małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim działkowca, jeżeli żąda ustanowienia prawa do działki wspólnie ze swoim współmałżonkiem albo z drugą osobą w związku partnerskim.”;
- 3) w art. 38:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1. W razie śmierci jednego z małżonków albo osób w związku partnerskim prawo do działki, które przysługiwało obojgu małżonkom albo obu osobom w związku partnerskim, przypada drugiemu małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim. Jeżeli małżonek albo osoba w związku partnerskim nie posiadali prawa do działki, mogą w terminie 6 miesięcy od dnia śmierci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim złożyć oświadczenie woli o wstąpieniu w stosunek prawny wynikający z tego prawa, pod rygorem wygaśnięcia prawa do działki.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie śmierci działkowca niepozostającego w związku małżeńskim ani w związku partnerskim, przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio, z tym że roszczenie wygasa w terminie 6 miesięcy od dnia śmierci działkowca.”;

4) art. 40 otrzymuje brzmienie:

„Art. 40. 1. Po ustaniu małżeństwa wskutek rozvodu albo unieważnienia małżeństwa albo po ustaniu związku partnerskiego wskutek jego rozwiązania albo unieważnienia, małżonkowie i osoby w związku partnerskim, na których rzecz wspólnie ustanowiono prawo do działki, w terminie 3 miesięcy od dnia ustania małżeństwa albo ustania związku partnerskiego zawiadamiają stowarzyszenie ogrodowe, któremu z nich przypadło prawo do działki, albo przedstawiają dowód wszczęcia postępowania sądowego o podział tego prawa.

2. Jeżeli małżonkowie albo osoby w związku partnerskim nie dokonają czynności, o których mowa w ust. 1, stowarzyszenie ogrodowe wyznaczy im w tym celu dodatkowy termin, nie krótszy niż miesiąc, uprzedzając o skutkach, jakie może spowodować jego niezachowanie.

3. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, stowarzyszenie ogrodowe może pozostawić prawo do działki jednemu z byłych małżonków albo jednej z osób po rozwiązaniu związku partnerskiego. Pozostawienie prawa do działki następuje poprzez rozwiązanie umowy w stosunku do drugiego z byłych małżonków albo drugiej z osób po rozwiązaniu związku partnerskiego w trybie art. 36 ust. 1.”.

Art. 178. W ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. poz. 2024 r. poz. 246) w art. 3 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. W przypadku, gdy o zasiłek dla opiekuna ubiegają się rolnicy, małżonkowie rolników albo ich drugie osoby w związku partnerskim lub domownicy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90) świadczenie to przysługuje odpowiednio:

- 1) rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;
- 2) małżonkom rolników albo ich drugim osobom w związku partnerskim lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.”.

Art. 179. W ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (Dz. U. z 2023 r. poz. 2015) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Art. 8. W razie śmierci funkcjonariusza wskutek wypadku lub choroby świadczenia odszkodowawcze przysługują członkom jego rodziny:

- 1) małżonkowi, z wyjątkiem przypadku orzeczonej separacji albo drugiej osobie w związku partnerskim,
- 2) dzieciom własnym, dzieciom drugiego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieciom przysposobionym oraz przyjętym na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności, w tym również w ramach rodziny zastępczej, wnukom, rodzeństwu i innym dzieciom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej,
- 3) rodzicom, osobom przysposabiającym, macosze i ojczymowi albo drugiej osobie w związku partnerskim rodzica, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli funkcjonariusz bezpośrednio przed śmiercią znacząco przyczyniał się do ich utrzymania albo jeżeli ustalone zostało wyrokiem lub ugodą sądową prawo do alimentów ze strony tego funkcjonariusza

– zwanym dalej „uprawnionymi członkami rodziny”.”;

2) w art. 12:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionym jest małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub dziecko;”;

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek i jedno lub więcej dzieci albo druga osoba w związku partnerskim i jedno lub więcej dzieci – odszkodowanie przysługuje w wysokości ustalonej w ust. 1 pkt 1, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie na każde dziecko;”;

c) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Jeżeli oprócz małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub dzieci do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich odszkodowanie przysługuje w wysokości 3,5-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, niezależnie od odszkodowania przysługującego

małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub dzieciom zgodnie z ust. 1 pkt 1 lub ust. 2.

4. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni tylko członkowie rodziny inni niż małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub dzieci, odszkodowanie przysługuje w wysokości określonej w ust. 1 pkt 2, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie na drugiego i każdego następnego uprawnionego.”;

3) w art. 35 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) zaświadczenia właściwego organu emerytalnego stwierdzającego spełnienie przez uprawnionych członków rodziny innych niż małżonek albo druga osoba w związku partnerskim warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej po zmarłym funkcjonariuszu;”.

Art. 180. W ustawie z dnia 26 czerwca 2014 r. o niektórych umowach zawieranych w związku z realizacją zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1218) w art. 6:

1) w ust. 1:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostają w związku małżeńskim, związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z członkami organów zarządzających lub nadzorczych zagranicznego dostawcy, offsetobiorcy, offsetodawcy, jednostek powiązanych z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości lub ich pełnomocnikiem albo jeżeli ich drugie osoby w związku partnerskim pozostają w stosunku pokrewieństwa w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia z członkami organów zarządzających lub nadzorczych zagranicznego dostawcy, offsetobiorcy, offsetodawcy, jednostek powiązanych z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości lub ich pełnomocnikiem;”;

b) pkt 4–6 otrzymują brzmienie:

„4) w ciągu 3 lat przed dniem złożenia oferty offsetowej osoby pozostające z nimi w związku małżeńskim, związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii

bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli albo krewni w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia ich drugich osób w związku partnerskim pozostawały z offsetodawcą lub offsetobiorcą lub ich pełnomocnikiem w stosunku pracy lub wykonywały w ich imieniu lub na ich rzecz umowy odpłatne lub inne zajęcia zarobkowe, w tym w formie działalności gospodarczej lub były członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych zagranicznego dostawcy, offsetobiorcy, offsetodawcy lub jednostek powiązanych z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości lub ich pełnomocnikiem;

- 5) posiadają udziały, akcje lub inne papiery wartościowe emitowane przez zagranicznego dostawcę, offsetobiorcę lub offsetodawcę albo jednostki powiązane z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości lub pozostają w związku małżeńskim, związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z osobami posiadającymi takie udziały, akcje lub inne papiery wartościowe albo jeżeli krewni w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia ich drugich osób w związku partnerskim posiadają takie udziały, akcje lub inne papiery wartościowe;
 - 6) osoby te lub osoby pozostające z nimi w związku małżeńskim, związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli albo krewni w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia ich drugich osób w związku partnerskim pozostają z offsetodawcą lub offsetobiorcą w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności tych osób;”,
- c) pkt 8 otrzymuje brzmienie:
- „8) osoby te lub osoby pozostające z nimi w związku małżeńskim, związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we

wspólnym pożyciu lub związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli albo krewni w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia ich drugich osób w związku partnerskim są członkami organów spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeń, które w ciągu 3 lat przed dniem złożenia oferty offsetowej uzyskały wsparcie finansowe ze strony zagranicznego dostawcy, offsetobiorcy lub offsetodawcy, albo jednostek powiązanych z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;”;

2) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) imię i nazwisko małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, osób pozostających z nim oraz osobą składającą oświadczenie w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także krewnych w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia ich drugiej osoby w związku partnerskim.”.

Art. 181. W ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1378 i 1615) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Aktem stanu cywilnego jest wpis o urodzeniu, małżeństwie, związku partnerskim albo zgonie w rejestrze stanu cywilnego wraz z treścią późniejszych wpisów wpływających na treść lub ważność tego aktu.

4. Akt stanu cywilnego jest sporządzony z chwilą dokonania wpisu o urodzeniu, małżeństwie, związku partnerskim albo zgonie w rejestrze stanu cywilnego.”;

2) w art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Urodzenie, małżeństwo oraz związek partnerski rejestruje kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy ze względu na miejsce urodzenia, zawarcia małżeństwa, albo związku partnerskiego.”,

3) po art. 15 dodaje się art. 15a w brzmieniu:

„Art. 15a. Zawarcie związku partnerskiego następuje przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego wybranym przez osoby zamierzające zawrzeć związek partnerski, przez złożenie oświadczeń, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich (Dz. U. poz. ...).”;

4) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. Oświadczenia konieczne do uznania ojcostwa lub oświadczenia małżonków, że dziecko będzie nosić takie samo nazwisko, jakie nosi albo nosiłoby ich wspólne dziecko, oraz oświadczenie małżonka rozwiedzionego o powrocie do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa, a także oświadczenia o rozwiązaniu związku partnerskiego, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich, oświadczenie osoby, której związek partnerski został rozwiązany o powrocie do nazwiska, które nosiła przed zawarciem związku partnerskiego oraz oświadczenia, o których mowa w art. 90a Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, można złożyć przed wybranym kierownikiem urzędu stanu cywilnego.”;

- 5) w art. 19 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Akty stanu cywilnego oznacza się w rejestrze stanu cywilnego oddzielnie dla każdego rodzaju zdarzenia: urodzenia, małżeństwa, związku partnerskiego albo zgonu, i odrębnie dla każdego roku kalendarzowego.”;

- 6) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Art. 23. Informacje o okolicznościach i podstawie rejestracji urodzenia, małżeństwa, związku partnerskiego albo zgonu zamieszcza się w akcie stanu cywilnego jako adnotację.”;

- 7) w art. 24 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wzmiankę dodatkową o zmianie imienia lub nazwiska rodziców lub jednego z nich osoby pełnoletniej dołącza się do aktu urodzenia, aktu małżeństwa lub aktu związku partnerskiego tej osoby, o ile wystąpi ona z takim wnioskiem.”;

- 8) w art. 28:

- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) 80 lat – akty małżeństwa, akty związku partnerskiego, akty zgonu oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego dotyczące aktu małżeństwa, aktu związku partnerskiego i aktu zgonu.”;

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli osoba, której dotyczy akt urodzenia, akt małżeństwa lub akt związku partnerskiego, żyje dłużej niż okres przechowywania tego aktu przez kierownika urzędu stanu cywilnego, akt jest przechowywany do czasu sporządzenia dla tej osoby aktu zgonu lub zarejestrowania informacji o zgonie tej osoby.”;

- 9) w art. 29 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Nazwiskiem rodowym jest nazwisko zamieszczone w akcie urodzenia, a nazwiskiem jest nazwisko zamieszczone w akcie małżeństwa, akcie związku partnerskiego lub akcie zgonu; nazwiskiem osoby, która nie zawarła związku małżeńskiego ani związku partnerskiego, jest nazwisko rodowe.

2. W akcie stanu cywilnego określa się stan cywilny jako sytuację osoby w odniesieniu do małżeństwa i związku partnerskiego jako: panna, kawaler, oraz w odniesieniu do:

- 1) małżeństwa: zamężna, żonaty, rozwiedziona, rozwiedziony, wdowa, wdowiec, lub
- 2) związku partnerskiego: osoba w związku partnerskim, osoba po rozwiązaniu związku partnerskiego, osoba po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci drugiej osoby w związku partnerskim.”;

10) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Miejscem zdarzenia jest miejscowość, w której nastąpiło urodzenie, zostało zawarte małżeństwo, został zawarty związek partnerski albo nastąpił zgon, albo znaleziono zwłoki.”;

11) w art. 32 w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Udział biegłego lub tłumacza przy składaniu oświadczeń przewidzianych w ustawie lub w procedurze związanej z zawarciem związku małżeńskiego albo związku partnerskiego zapewniają osoby składające te oświadczenia lub osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo albo związek partnerski, jeżeli nie potrafią porozumieć się z kierownikiem urzędu stanu cywilnego.”;

12) w art. 33:

a) w pkt 1:

– lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) odpisów pełnych aktu urodzenia, aktu małżeństwa, aktu związku partnerskiego i aktu zgonu,”;

– lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) odpisów skróconych aktu urodzenia, aktu małżeństwa, aktu związku partnerskiego i aktu zgonu,”;

b) w pkt 2 dodaje się lit. i–l w brzmieniu:

„i) przyjęcia oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich,

- j) przyjęcia oświadczeń o rozwiązaniu związku partnerskiego, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich,
 - k) przyjęcia oświadczenia, o którym mowa w art. 90a Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego,
 - l) przyjęcia oświadczenia o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem związku partnerskiego,”
- c) w pkt 3 dodaje się lit. h w brzmieniu:
- „h) zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski,”
- d) pkt 4 kończy się przecinkiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
- „5) wzór zapewnienia, że osoby zamierzające zawrzeć związek partnerski nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie tego związku”
- e) część wspólna otrzymuje brzmienie:
- „– uwzględniając zakres danych wymaganych do sporządzenia aktu urodzenia, aktu małżeństwa, aktu związku partnerskiego i aktu zgonu oraz ich odpisów, danych koniecznych do uznania ojcostwa, informacji i danych zamieszczanych w protokołach, oświadczeniach, zaświadczeniach lub zapewnieniach, umożliwiających sporządzanie aktów stanu cywilnego.”;
- 13) art. 34 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 34. Minister właściwy do spraw wewnętrznych zapewnia kierownikom urzędów stanu cywilnego blankiety odpisów aktów stanu cywilnego, zaświadczeń o stanie cywilnym i zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo oraz zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć z związek partnerski.”;
- 14) w art. 35 ust. 5 otrzymuje brzmienie:
- „5. Jeżeli sprostowania aktu małżeństwa albo aktu związku partnerskiego dokonuje się na wniosek odpowiednio jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim, kierownik urzędu stanu cywilnego powiadamia o złożeniu wniosku odpowiednio drugiego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim.”;
- 15) w art. 37 ust. 5 otrzymuje brzmienie:
- „5. Jeżeli uzupełnienia aktu małżeństwa albo aktu związku partnerskiego dokonuje się na wniosek odpowiednio jednego z małżonków albo jednej z osób w związku

partnerskim, kierownik urzędu stanu cywilnego powiadamia o złożeniu wniosku odpowiednio drugiego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim.”;

16) w art. 40 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) akt urodzenia, akt małżeństwa lub akt związku partnerskiego nie został sporządzony i nie może go sporządzić kierownik urzędu stanu cywilnego.”;

17) w art. 45 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Odpis aktu stanu cywilnego i zaświadczenie o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby wydaje się osobie, której akt dotyczy, lub jej małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, wstępnemu, zstępnemu, rodzeństwu, przedstawicielowi ustawowemu, opiekunowi, osobie, która wykaże w tym interes prawny, sądowi, prokuratorowi, organizacjom społecznym, jeżeli jest to zgodne z ich celem statutowym i przemawia za tym interes społeczny, oraz organom administracji publicznej, w tym podmiotom, o których mowa w art. 5a ust. 1, Służbie Ochrony Państwa, Policji, Straży Granicznej i Służbie Więziennej, a także Żandarmerii Wojskowej, jeżeli jest to konieczne do realizacji ich ustawowych zadań.

2. Osoba, której akt dotyczy, jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, dzieci oraz rodzice mogą złożyć wniosek o wydanie z rejestru stanu cywilnego odpisu zupełnego lub odpisu skróconego aktu stanu cywilnego dotyczącego tej osoby lub pobrać zaświadczenie o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby. Złożenie wniosku lub pobranie zaświadczenia następuje przy użyciu usługi elektronicznej udostępnionej przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, po uwierzytelnieniu w sposób określony w art. 20a ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. 307).”;

18) w art. 47 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Odpis skrócony aktu stanu cywilnego jest wydawany z urzędu w jednym egzemplarzu po sporządzeniu aktu urodzenia albo aktu zgonu – osobie zgłaszającej zdarzenie oraz po sporządzeniu aktu małżeństwa – osobom, które zawarły małżeństwo, a po sporządzeniu aktu związku partnerskiego – osobom, które zawarły związek partnerski.”;

19) w art. 48:

a) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. odpis skrócony aktu związku partnerskiego zawiera:

- 1) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe osób w związku partnerskim, daty i miejsca ich urodzenia;
- 2) datę i miejsce zawarcia związku partnerskiego;
- 3) nazwiska rodowe i imiona rodziców osób, które zawarły związek partnerski;
- 4) nazwisko lub nazwiska osób w związku partnerskim, które będą nosić po zawarciu związku partnerskiego;
- 5) nazwisko osób w związku partnerskim, jeżeli jest inne niż w pkt 4;
- 6) adnotację o ustaniu związku partnerskiego albo jego unieważnieniu ,a także odpowiednio oznaczenie sądu, sygnaturę akt sprawy, datę uprawomocnienia się orzeczenia, datę złożenia oświadczeń o rozwiązaniu związku partnerskiego, datę zawarcia małżeństwa przez osoby pozostające ze sobą w związku partnerskim oraz oznaczenie aktu zgonu lub oznaczenie aktu małżeństwa.”,

b) w ust. 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nazwisko, imię (imiona) oraz nazwisko rodowe małżonka osoby zmarłej, jeżeli w chwili śmierci pozostawała ona w związku małżeńskim albo nazwisko, imię (imiona) oraz nazwisko rodowe drugiej osoby w związku partnerskim osoby zmarłej, jeżeli w chwili śmierci pozostawała ona w związku partnerskim;”;

20) w art. 49 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) oznaczenie stanu cywilnego jako sytuacji osoby w odniesieniu do małżeństwa lub związku partnerskiego;”;

21) po art. 69 dodaje się art. 69a w brzmieniu:

„Art. 69a. 1. Jeżeli jedno z rodziców małoletniego dziecka w związku z zawarciem związku partnerskiego zmieniło nazwisko, oświadczenie, o którym mowa w art. 90a Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego rodzic ten składa przed wybranym kierownikiem urzędu stanu cywilnego. Przyjęcie oświadczenia dokumentuje się w formie protokołu, który podpisują składający oświadczenie i kierownik urzędu stanu cywilnego.

2. Zgodę na zmianę nazwiska dziecko, które ukończyło 13 lat oraz drugi rodzic wyrażają osobiście do protokołu przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego albo w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia przez pierwszego rodzica. Zgodę wyrażoną w formie pisemnej załącza się do protokołu.

3. Protokół przyjęcia oświadczenia zawiera:

- 1) nazwiska, imiona oraz nazwiska rodowe, daty i miejsca urodzenia matki lub ojca dziecka oraz drugiego rodzica, informację o miejscu sporządzenia aktu związku partnerskiego i oznaczenie tego aktu, a także numer PESEL matki lub ojca dziecka, jeżeli został nadany;
- 2) nazwisko, imię (imiona) dziecka, miejsce sporządzenia aktu urodzenia i oznaczenie tego aktu oraz numer PESEL dziecka, jeżeli został nadany;
- 3) informację o złożeniu oświadczenia, że dziecko będzie nosiło nazwisko, jakie nosi rodzic, który zawarł związek partnerski i nosi je w związku z zawarciem tego związku;
- 4) informację o dopuszczalności nadania dziecku nazwiska, jakie nosi jego rodzic składający oświadczenie;
- 5) informację, że dziecko, które ukończyło 13 lat, wyraziło zgodę na zmianę nazwiska, oraz jego podpis lub informację, że nie wyraziło zgody na zmianę nazwiska;
- 6) informację, że drugi rodzic wyraził zgodę na zmianę nazwiska oraz jego podpis, albo informację, że pochodzenie dziecka od drugiego z rodziców nie zostało ustalone, drugi rodzic nie ma zdolności do czynności prawnych lub jest pozbawiony władzy rodzicielskiej albo nie żyje;
- 7) nazwisko i imię biegłego lub tłumacza, jeżeli brał udział w czynności;
- 8) adres do korespondencji osoby składającej oświadczenie;
- 9) nazwisko i imię kierownika urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenia.

4. Kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenie, o którym mowa w ust. 1 przesyła protokół kierownikowi urzędu stanu cywilnego właściwemu do sporządzenia aktu urodzenia, w terminie jednego dnia roboczego od dnia sporządzenia tego protokołu, w celu dołączenia do aktu urodzenia wzmianki dodatkowej o nazwisku dziecka.”;

22) w art. 76 w ust. 4:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jeżeli osoba zamierzająca zawrzeć związek małżeński pozostawała uprzednio w związku małżeńskim lub związku partnerskim albo prawomocnie stwierdzono nieistnienie małżeństwa– wskazanie miejsca odpowiednio zawarcia małżeństwa lub związku partnerskiego;”;

b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) jeżeli osoba zamierzająca zawrzeć małżeństwo pozostaje w związku partnerskim z tą samą osobą, z którą zamierza zawrzeć małżeństwo - wskazanie miejsca zawarcia tego związku partnerskiego;”;

23) w art. 77:

a) obecną treść oznacza się jako ust. 1 i nadaje jej brzmienie:

„1. Obywatel polski, który zamierza wstąpić w związek małżeński, lecz nie posiada aktów stanu cywilnego sporządzonych w Rzeczypospolitej Polskiej, składa zagraniczny dokument stanu cywilnego lub inny dokument wydany w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, potwierdzający urodzenie, a jeżeli osoba pozostawała uprzednio w związku małżeńskim lub w związku partnerskim –potwierdzający małżeństwo lub związek partnerski, wraz z dokumentem potwierdzającym ustanie lub unieważnienie tego małżeństwa lub związku partnerskiego albo dokumentem potwierdzającym stwierdzenie nieistnienia małżeństwa.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1 zamierza wstąpić w związek małżeński z osobą, z którą pozostaje w związku partnerskim, składa zagraniczny dokument stanu cywilnego lub inny dokument wydany w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, potwierdzający zawarcie związku partnerskiego z tą osobą.”;

24) w art. 78 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Dokumentami potwierdzającymi ustanie albo unieważnienie związku partnerskiego są w szczególności:

- 1) odpis skrócony aktu zgonu lub odpis prawomocnego orzeczenia sądu o stwierdzeniu zgonu lub uznaniu za zmarłą osoby, z którą osoba zamierzająca zawrzeć małżeństwo lub związek partnerski pozostawała wcześniej w związku partnerskim;
- 2) odpis skrócony aktu związku partnerskiego z adnotacją o ustaniu tego związku;;
- 3) odpis prawomocnego orzeczenia sądu o unieważnieniu związku partnerskiego;
- 4) odpis prawomocnego orzeczenia sądu o rozwiązaniu związku partnerskiego.”;

25) w art. 79 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) odpis aktu urodzenia, a jeżeli pozostawał uprzednio w związku małżeńskim lub związku partnerskim odpowiednio:

- a) odpis aktu małżeństwa – z adnotacją o jego ustaniu, unieważnieniu albo stwierdzeniu jego nieistnienia, albo odpis aktu małżeństwa z dokumentem potwierdzającym jego ustanie lub unieważnienie albo dokumentem potwierdzającym stwierdzenie nieistnienia małżeństwa;
- b) odpis aktu związku partnerskiego – z adnotacją o jego ustaniu, unieważnieniu albo odpis aktu związku partnerskiego z dokumentem potwierdzającym jego ustanie lub unieważnienie albo odpis aktu związku partnerskiego ze wzmianką o zawarciu małżeństwa;

– jeżeli na podstawie pozostałych składanych dokumentów nie można ustalić danych niezbędnych do sporządzenia aktu małżeństwa lub aktu związku partnerskiego;”;

26) w art. 83 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Osoba, o której mowa w ust. 1, która nie posiada aktów stanu cywilnego sporządzonych w Rzeczypospolitej Polskiej, składa zagraniczny dokument stanu cywilnego lub inny dokument wydany w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, potwierdzający urodzenie, a jeżeli osoba pozostawała uprzednio w związku małżeńskim lub w związku partnerskim, odpowiednio:

- 1) dokument potwierdzający małżeństwo, wraz z dokumentem potwierdzającym ustanie lub unieważnienie tego małżeństwa albo dokumentem potwierdzającym stwierdzenie nieistnienia małżeństwa;
- 2) dokument potwierdzający związek partnerski, wraz z dokumentem potwierdzającym ustanie lub unieważnienie tego związku partnerskiego.”;

27) po art. 83 dodaje się art. 83a w brzmieniu:

„Art. 83a. 1. Jeżeli związek partnerski ma być zawarty poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej przez obywatela polskiego lub cudzoziemca, którego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe, możliwość zawarcia związku partnerskiego jest oceniana na podstawie prawa polskiego, mogą oni otrzymać na piśmie utrwalonym w postaci papierowej zaświadczenie stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim mogą zawrzeć związek partnerski.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, przedstawia dokument tożsamości oraz składa wybranemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego:

- 1) zapewnienie, o którym mowa w art. 91a ust. 1;
- 2) dokument potwierdzający stan cywilny osoby, z którą zamierza zawrzeć związek partnerski.

3. Osoba, o której mowa w ust. 1, która nie posiada aktów stanu cywilnego sporządzonych w Rzeczypospolitej Polskiej, składa zagraniczny dokument stanu cywilnego lub inny dokument wydany w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, potwierdzający urodzenie, a jeżeli osoba pozostawała uprzednio w związku małżeńskim lub w związku partnerskim, potwierdzający małżeństwo lub związek partnerski, wraz z dokumentem potwierdzającym ustanie lub unieważnienie tego małżeństwa lub związku partnerskiego albo dokumentem potwierdzającym stwierdzenie nieistnienia małżeństwa.

4. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) nazwisko i imię (imiona) osoby zamierzającej zawrzeć związek partnerski poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, nazwisko rodowe, płeć, stan cywilny, miejsce i datę urodzenia, obywatelstwo oraz nazwiska i imiona, nazwiska rodowe jej rodziców;
- 2) nazwisko, imię (imiona), miejsce i datę urodzenia i obywatelstwo przyszłej drugiej osoby w związku partnerskim oraz nazwisko rodowe, jeżeli można je ustalić;
- 3) adnotację o możliwości zawarcia związku partnerskiego zgodnie z prawem polskim.

5. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, jest ważne przez okres 6 miesięcy od daty jego sporządzenia.”;

28) w art. 85 ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty dodatkowej za przyjęcie:

- 1) oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego, w którym jest właściwy kierownik tego urzędu,
- 2) oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich, poza urzędem stanu cywilnego, w którym jest właściwy kierownik tego urzędu

–uwzględniając zryczałtowane koszty udziału kierownika urzędu stanu cywilnego w przyjmowaniu tych oświadczeń poza urzędem stanu cywilnego oraz mając na uwadze, że opłata ta nie może przekroczyć 50% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672 oraz z 2024 r. poz. 834 i 858).”;

29) w art. 87 po ust. 6 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Jeżeli osoby, które wstąpiły w związek małżeński pozostawały w zawartym ze sobą związku partnerskim w chwili zawarcia małżeństwa, kierownik urzędu stanu cywilnego, niezwłocznie po sporządzeniu aktu małżeństwa, zawiadamia kierownika urzędu stanu cywilnego właściwego do sporządzenia aktu związku partnerskiego o zawarciu małżeństwa, Kierownik urzędu stanu cywilnego niezwłocznie dołącza do aktu związku partnerskiego wzmiankę dodatkową o zawarciu małżeństwa.”;

30) po art. 91 dodaje się art. 91a–91k w brzmieniu:

„Art. 91a. 1. Osoba zamierzająca zawrzeć związek partnerski osobiście przedstawia dokument tożsamości wybranemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego oraz składa na piśmie utrwalonym w postaci papierowej zapewnienie, że nie wie o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie związku partnerskiego.

2. Jeżeli oświadczenie o zawarciu związku partnerskiego ma być złożone przez pełnomocnika, osoba zamierzająca zawrzeć związek partnerski przedkłada również pełnomocnictwo udzielone na piśmie, z podpisem notarialnie poświadczonym.

3. Zapewnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) nazwiska i imiona osób zamierzających zawrzeć związek partnerski, ich nazwiska rodowe, jeżeli można je ustalić, stan cywilny, obywatelstwo, daty i miejsca urodzenia, numery PESEL, jeżeli zostały nadane, oraz oznaczenia przedstawionych dokumentów tożsamości;
- 2) jeżeli osoba zamierzająca zawrzeć związek partnerski pozostawała uprzednio w związku małżeńskim lub związku partnerskim albo prawomocnie stwierdzono nieistnienie małżeństwa –wskazanie miejsca zawarcia odpowiednio małżeństwa lub związku partnerskiego;
- 3) nazwiska, imiona oraz nazwiska rodowe rodziców każdej z osób zamierzających zawrzeć związek partnerski;
- 4) oświadczenie, że nie zachodzą przeszkody uniemożliwiające zawarcie związku partnerskiego określone w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich;
- 5) informację o pouczeniu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia;
- 6) adres do korespondencji każdej z osób zamierzających zawrzeć związek partnerski;
- 7) własnoręczny podpis osoby zamierzającej zawrzeć związek partnerski oraz kierownika urzędu stanu cywilnego przyjmującego zapewnienie.

4. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 3 pkt 4, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Informacja, o której mowa w ust. 3 pkt 5, zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

5. Zapewnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera adnotację o wyznaczonej dacie złożenia oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego, przez osoby składające zapewnienie oraz o zweryfikowaniu danych przedstawionych w zapewnieniu przez tę osobę, ze wskazaniem dokumentów, na podstawie których dokonano weryfikacji lub oznaczenia aktów stanu cywilnego.

6. Kierownik urzędu stanu cywilnego pozyskuje do zapewnienia od osób zamierzających zawrzeć związek partnerski i przetwarza informacje o ich wykształceniu, miejscu ich zamieszkania, w tym o okresie przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze danej gminy.

7. Kierownik urzędu stanu cywilnego przekazuje dla potrzeb statystyki publicznej informacje, o których mowa w ust. 9, służbom statystyki publicznej.

8. Zapewnienie, o którym mowa w ust. 1, jest ważne przez okres 2 miesięcy od daty jego złożenia przez osobę zamierzającą zawrzeć związek partnerski.

Art. 91b. Do zawarcia związku partnerskiego przepisy art. 77–80 stosuje się odpowiednio.

Art. 91c. 1. Przed przyjęciem oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego odpowiednio kierownik urzędu stanu cywilnego sprawdza tożsamość osób zamierzających zawrzeć związek partnerski.

2. Złożenie oświadczeń dokumentuje się w formie protokołu, który podpisują osoby składające oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego oraz kierownik urzędu stanu cywilnego.

3. Protokół złożenia oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego zawiera:

- 1) nazwiska i imiona osób składających oświadczenia, oraz ich nazwiska rodowe, stan cywilny oraz datę i miejsce urodzenia;
- 2) miejsce i datę złożenia oświadczeń;
- 3) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe rodziców osób, o których mowa w pkt 1
- 4) nazwisko, które każda z osób, o których mowa w pkt , będzie nosiła po zawarciu związku partnerskiego;

- 5) oświadczenie o treści „Świadomy/Świadoma praw i obowiązków wynikających z zawarcia związku partnerskiego oświadczam, że zawieram związek partnerski z (imię i nazwisko drugiej z osób zawierających związek partnerski).”;
- 6) nazwisko i imię biegłego lub tłumacza, jeżeli brał udział w czynności;
- 7) nazwisko i imię kierownika urzędu stanu cywilnego przyjmującego oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego.

4. Akt związku partnerskiego sporządza się na podstawie protokołu o którym mowa w art. 91c ust. 3.

Art. 91d. 1. Kierownik urzędu stanu cywilnego przyjmuje, na wniosek osoby zamierzającej zawrzeć związek partnerski, oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego poza urzędem stanu cywilnego w okręgu rejestracji stanu cywilnego, w którym jest on właściwy, jeżeli osoba ta jest w stanie zagrożenia życia lub zdrowia albo jest pozbawiona wolności.

2. Na wniosek osoby zamierzającej zawrzeć związek partnerski kierownik urzędu stanu cywilnego przyjmuje oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego poza urzędem stanu cywilnego w okręgu rejestracji stanu cywilnego, w którym jest on właściwy, jeżeli wskazane we wniosku miejsce złożenia tych oświadczeń zapewnia godną realizację czynności urzędowej oraz bezpieczeństwo osób obecnych przy składaniu tych oświadczeń.

3. Jeżeli wskazane we wniosku miejsce zawarcia związku partnerskiego nie spełnia wymogów, o których mowa w ust. 2, kierownik urzędu stanu cywilnego na piśmie odmawia przyjęcia oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego we wskazanym miejscu.

4. Jeżeli kierownik urzędu stanu cywilnego nie może przyjąć oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego w terminie wskazanym przez osoby zamierzające zawrzeć związek partnerski, uzgadnia z tymi osobami inny termin przyjęcia oświadczeń. W przypadku braku uzgodnienia takiego terminu kierownik urzędu stanu cywilnego na piśmie odmawia przyjęcia oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego w terminie wskazanym przez te osoby.

5. Jeżeli przyjęcie oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego nastąpiło na wniosek w miejscu, o którym mowa w ust. 2, pobiera się opłatę dodatkową, która stanowi dochód gminy.

6. Na realizację czynności, o których mowa w ust. 2, nie przyznaje się dotacji celowej z budżetu państwa.

Art. 91e. Kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego, sporządza akt związku partnerskiego najpóźniej w następnym dniu roboczym.

Art. 91f. 1. Akt związku partnerskiego zawiera:

- 1) nazwiska i imiona osób, które zawarły związek partnerski, nazwiska rodowe, stan cywilny oraz daty i miejsca urodzenia;
- 2) miejsce i datę zawarcia związku partnerskiego;
- 3) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe rodziców osób, które zawarły związek partnerski;
- 4) nazwiska osób w związku partnerskim, które będą nosiły po zawarciu związku partnerskiego;
- 5) informację o złożeniu zgodnych oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego;
- 6) nazwisko i imię biegłego lub tłumacza, jeżeli brał udział w czynności.

2. Jeżeli sąd zwolnił osobę zamierzającą zawrzeć związek partnerski od obowiązku złożenia lub przedstawienia dokumentów niezbędnych do zawarcia związku partnerskiego, dane dotyczące tej osoby zamieszcza się w akcie związku partnerskiego tylko na podstawie orzeczenia sądu.

Art. 91g. Oświadczenia, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich, składa się przed wybranym kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Art. 91h. 1. Przed przyjęciem oświadczeń, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich, kierownik urzędu stanu cywilnego sprawdza tożsamość osób zamierzających złożyć te oświadczenia, zapytuje czy osoby te posiadają wspólne małoletnie dzieci i przyjmuje oświadczenia w tym przedmiocie, pouczając o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

2. Jeżeli osoby zamierzające złożyć oświadczenia, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia... o związkach partnerskich posiadają wspólne małoletnie dzieci, kierownik urzędu stanu cywilnego odmawia przyjęcia tych oświadczeń.

3. Złożenie oświadczeń, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich oraz oświadczeń o nieposiadaniu wspólnych małoletnich dzieci

przez osoby składające te oświadczenia, dokumentuje się w formie protokołu, który podpisują osoby składające oświadczenia oraz kierownik urzędu stanu cywilnego.

4. Protokół, o którym mowa w ust. 3 zawiera:

- 1) nazwiska i imiona osób składających oświadczenia, oraz ich nazwiska rodowe, stan cywilny oraz daty i miejsca urodzenia;
- 2) miejsce i datę złożenia oświadczeń;
- 3) miejsce sporządzenia aktu związku partnerskiego i oznaczenie tego aktu;
- 4) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe rodziców osób, o których mowa w pkt 1;
- 5) nazwiska, które osoby składające oświadczenia będą nosiły po rozwiązaniu związku partnerskiego;
- 6) oświadczenie o treści „Oświadczam, że wystąpiły ustawowe przesłanki do rozwiązania związku partnerskiego, który zawarłem/am z (imię i nazwisko drugiej osoby w związku partnerskim) w dniu (dzień zawarcia związku partnerskiego), tj. nastąpił pomiędzy nami zupełny i trwały rozpad wspólnego życia rodzinnego oraz nie posiadamy wspólnych małoletnich dzieci. Zostałem/am pouczone/a o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia co do nieposiadania wspólnych małoletnich dzieci z (imię i nazwisko drugiej osoby w związku partnerskim)”;
- 7) nazwisko i imię biegłego lub tłumacza, jeżeli brał udział w czynności;
- 8) nazwisko i imię kierownika urzędu stanu cywilnego.

Art. 91i. Po przyjęciu oświadczeń, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął te oświadczenia, przesyła kierownikowi urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt związku partnerskiego, w terminie jednego dnia roboczego, protokół, w celu dołączenia w akcie związku partnerskiego wzmianki dodatkowej o rozwiązaniu tego związku.

Art. 91j. 1. W przypadku odmowy przez kierownika urzędu stanu cywilnego:

- 1) przyjęcia oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego,
- 2) wydania zezwolenia na zawarcie związku partnerskiego przed upływem 14 od dnia, kiedy osoba, która zamierza zawrzeć, złożyła kierownikowi urzędu stanu cywilnego zapewnienie, o którym mowa w art. 91a ust. 2,
- 3) wydania zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski,

- 4) przyjęcia oświadczeń, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich

– zawiadania on na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub w postaci elektronicznej osoby, których odmowa dokonania czynności dotyczy.

2. W terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, osoby których czynność dotyczy, mogą złożyć wniosek na piśmie utrwalonym w postaci papierowej do sądu właściwego ze względu na siedzibę urzędu stanu cywilnego o rozstrzygnięcie, czy przyczyny odmowy wskazane w zawiadomieniu uzasadniają odmowę dokonania czynności.

3. W przypadku odmowy kierownika urzędu stanu cywilnego przyjęcia oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego wydanej na podstawie orzeczenia sądu, nie przysługuje wniosek do sądu o rozstrzygnięcie, czy przyczyny odmowy wskazane w zawiadomieniu uzasadniają odmowę dokonania czynności.

Art. 91k. 1. Przyjęcie oświadczenia przez kierownika urzędu stanu cywilnego o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem związku partnerskiego dokumentuje się w formie protokołu, który podpisują osoba składająca oświadczenie oraz kierownik urzędu stanu cywilnego.

2. Protokół zawiera:

- 1) nazwisko, imię (imiona), nazwisko rodowe, datę i miejsce urodzenia osoby składającej oświadczenie oraz numer PESEL, jeżeli został nadany;
- 2) miejsce sporządzenia aktu związku partnerskiego i oznaczenie tego aktu;
- 3) datę rozwiązania związku partnerskiego;
- 4) datę złożenia oświadczenia o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem związku partnerskiego;
- 5) nazwisko, imię biegłego lub tłumacza, jeżeli brał udział w czynności;
- 6) nazwisko i imię kierownika urzędu stanu cywilnego dokonującego czynności.

3. Kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenie o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem związku partnerskiego, przesyła protokół kierownikowi urzędu stanu cywilnego właściwemu do sporządzenia aktu związku partnerskiego, w terminie jednego dnia roboczego od dnia sporządzenia tego protokołu, w celu dołączenia do aktu związku partnerskiego wzmianki dodatkowej o nazwisku osoby składającej oświadczenie.

4. Oświadczenie składane w sposób określony w art. 31 ust. 2 ustawy z dnia ... o związkach partnerskich (Dz. U...) jest kierowane do kierownika urzędu stanu cywilnego właściwego według miejsca sporządzenia aktu związku partnerskiego i zawiera:

- 1) nazwisko, imię (imiona), nazwisko rodowe, datę i miejsce urodzenia osoby składającej oświadczenie oraz numer PESEL, jeżeli został nadany;
- 2) miejsce sporządzenia aktu związku partnerskiego i oznaczenie tego aktu;
- 3) datę rozwiązania związku partnerskiego;
- 4) datę złożenia oświadczenia o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem związku partnerskiego;
- 5) oświadczenie o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem związku partnerskiego;
- 6) adres do korespondencji osoby składającej oświadczenie;
- 7) adres poczty elektronicznej lub numer telefonu komórkowego osoby składającej oświadczenie, jeżeli posiada.

5. Oświadczenie złożone w sposób określony w ust. 4 zastępuje protokół, o którym mowa w ust. 1.”.

31) w art. 94 w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) nazwisko, nazwisko rodowe, imię (imiona), numer PESEL małżonka osoby zmarłej, o ile w chwili śmierci pozostawała ona w związku małżeńskim, jeżeli są znane albo imię (imiona), numer PESEL drugiej osoby w związku partnerskim osoby zmarłej, jeżeli w chwili śmierci pozostawała ona w związku partnerskim;”;

32) w art. 95 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nazwisko, nazwisko rodowe, imię (imiona) małżonka osoby zmarłej, jeżeli w chwili śmierci pozostawała ona w związku małżeńskim albo imię (imiona) drugiej osoby w związku partnerskim osoby zmarłej, jeżeli w chwili śmierci pozostawała ona w związku partnerskim;”;

33) w art. 96 w ust. 3 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) stan cywilny osoby zmarłej i nazwisko, imię (imiona) i nazwisko rodowe małżonka osoby zmarłej, o ile w chwili śmierci pozostawała ona w związku małżeńskim, jeżeli są znane albo imię (imiona) i nazwisko rodowe drugiej osoby w związku partnerskim osoby zmarłej, o ile w chwili śmierci pozostawała ona w związku partnerskim, jeżeli są znane;”;

34) w art. 98 w ust. 2 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

- „6) stan cywilny osoby zmarłej i nazwisko, imię (imiona) i nazwisko rodowe małżonka osoby zmarłej, o ile w chwili śmierci pozostawała ona w związku małżeńskim, jeżeli są znane albo imię (imiona) i nazwisko rodowe drugiej osoby w związku partnerskim osoby zmarłej, o ile w chwili śmierci pozostawała ona w związku partnerskim, jeżeli są znane;”;
- 35) w art. 99 w ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. W rejestrze stanu cywilnego można dokonać, w formie czynności materialno-technicznej, na wniosek lub z urzędu, rejestracji urodzenia albo zgonu, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i nie zostały tam zarejestrowane, oraz rejestracji urodzenia, zawarcia małżeństwa lub zawarcia związku partnerskiego, albo zgonu, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli w państwie urodzenia, zawarcia małżeństwa lub zawarcia związku partnerskiego albo zgonu nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego.”;
- 36) w art. 100 w ust. 3 pkt 5 otrzymuje brzmienie:
- „5) stan cywilny osoby zmarłej, nazwisko i imię (imiona) małżonka osoby zmarłej, o ile w chwili śmierci pozostawała ona w związku małżeńskim, jeżeli są znane albo nazwisko i imię (imiona) drugiej osoby w związku partnerskim osoby zmarłej, o ile w chwili śmierci pozostawała ona w związku partnerskim, jeżeli są znane;”;
- 37) w art. 106 po ust. 5 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:
- „6. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio w przypadku transkrypcji zagranicznego dokumentu zawarcia związku partnerskiego, który nie zawiera zapisu o oświadczeniu osób w związku partnerskim w sprawie nazwiska noszonego po zawarciu związku partnerskiego.”;
- 38) w art. 107 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) dokument w państwie wystawienia nie jest uznawany za dokument stanu cywilnego lub nie ma mocy dokumentu urzędowego, lub nie został wydany przez właściwy organ, lub budzi wątpliwości co do jego autentyczności, lub potwierdza zdarzenie inne niż urodzenie, małżeństwo, związek partnerski lub zgon;”;
- 39) w art. 111 po ust. 5 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:
- „6. Przepisy ust.1-5 stosuje się odpowiednio w przypadku odtwarzania treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego potwierdzającego zawarcie związku partnerskiego, a brak jest zapisu o oświadczeniu osób w związku partnerskim w sprawie nazwiska noszonego po zawarciu związku partnerskiego.”;

40) art. 112 i art. 113 otrzymują brzmienie:

„Art. 112. Kierownik urzędu stanu cywilnego odmawia dokonania odtworzenia, jeżeli wnioskodawca nie przedstawi dokumentu bezspornie potwierdzającego zdarzenie lub potwierdza on zdarzenie inne niż urodzenie, małżeństwo, związek partnerski lub zgon, lub odtworzenie treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 113. Jeżeli rejestracji urodzenia albo zgonu, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i nie zostały tam zarejestrowane, rejestracji urodzenia, zawarcia małżeństwa lub zawarcia związku partnerskiego albo zgonu, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli w państwie urodzenia, zawarcia małżeństwa lub zawarcia związku partnerskiego albo zgonu nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, transkrypcji lub odtworzenia treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego dokonano w formie czynności materialno-technicznej, wydany odpis zupełny aktu stanu cywilnego uważa się za wydany na wniosek.”.

Art. 182. W ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 310) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 40:

a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym do drugiego stopnia, lub krewnym do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim lekarza, który wydał zaskarżone orzeczenie;”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Powody wyłączenia członka komisji lekarskiej z udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 41 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przez osobę zainteresowaną, o której mowa w ust. 1, należy rozumieć małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub innego uprawnionego członka rodziny.”.

Art. 183. W ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1512) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek albo druga osoba w związku partnerskim rodzica, mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek.”,
- b) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim rodzica;”;
- 2) w art. 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Małżonek albo druga osoba w związku partnerskim rodzica, któremu przyznano Kartę, nie traci prawa do jej posiadania mimo wystąpienia zmian mających wpływ na istnienie tego uprawnienia, chyba że rodzic zmarł, utracił prawo do posiadania Karty, małżeństwo z rodzicem zostało unieważnione albo rozwiązane przez rozwód, albo sąd orzekł o nieistnieniu małżeństwa albo związek partnerski z rodzicem został rozwiązany, unieważniony lub sąd orzekł o unieważnieniu aktu związku partnerskiego.”;
- 3) w art. 10:
 - a) ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Rodzic lub małżonek albo druga osoba w związku partnerskim rodzica we wniosku o przyznanie karty elektronicznej wskazuje jednocześnie członków rodziny wielodzietnej, której usługa ma dotyczyć.”,
 - b) ust. 1g otrzymuje brzmienie:

„1g. Funkcjonalność, o której mowa w ust. 1f, jest udostępniana rodzicowi oraz małżonkowi albo rodzicowi oraz drugiej osobie w związku partnerskim rodzica.”,
 - c) w ust. 4a pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w przypadku małżonka lub drugiej osoby w związku partnerskim rodzica – dokument potwierdzający tożsamość oraz akt małżeństwa albo akt związku partnerskiego albo, jeśli nie sporządzono aktu związku partnerskiego, inny dokument zagraniczny potwierdzający zawarcie związku partnerskiego;”;
- 4) w art. 11 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) rodzicowi oraz małżonkowi rodzica albo rodzicowi oraz drugiej osobie w związku partnerskim rodzica – na czas nieokreślony;”;
- 5) w art. 21 w ust. 1 po pkt 8a dodaje się pkt 8b w brzmieniu:

„8b) informacje o zawarciu, rozwiązaniu, unieważnieniu związku partnerskiego lub orzeczeniu przez sąd o unieważnieniu aktu związku partnerskiego;”;

6) art. 36:

a) w ust. 1

– w pkt 9 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) 145 mln zł na uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla rodziców oraz małżonków albo innych osób w związku partnerskim rodziców posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny,”

– w pkt 10 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) 155 mln zł na uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla rodziców oraz małżonków albo innych osób w związku partnerskim rodziców posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny,”

– w pkt 11 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) 165 mln zł na uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla rodziców oraz małżonków albo innych osób w związku partnerskim rodziców posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny,”

– w pkt 12 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) 175 mln zł na uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla rodziców oraz małżonków albo innych osób w związku partnerskim rodziców posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny,”

b) w ust. 1a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przekroczenie limitu wydatków będzie wynikać z przeniesień poszczególnych wydatków budżetowych zaplanowanych na realizację ustawy przez gminy, na realizację ustawy przez ministra właściwego do spraw rodziny, na uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla rodziców oraz małżonków albo innych osób w związku partnerskim rodziców posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny lub na uprawnienia do ulgowych opłat za wydanie paszportu z przeznaczeniem na realizację tych zadań oraz”.

Art. 184. W ustawie z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 906) w art. 5 po ust. 2b dodaje się ust. 2c w brzmieniu:

„2c. Za wdowę lub wdowca w rozumieniu ustawy uważa się także osobę po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku.”.

Art. 185. W ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1428) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24:
 - a) w ust. 2 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
 - „2) małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, wstępnym, zstępnym, jednym z rodzeństwa, powinowatym, lub krewnym drugiej osoby w związku partnerskim dłużnika lub jego wierzyciela w tej samej linii czy stopniu;
 - 3) osobą pozostającą z dłużnikiem w stosunku przysposobienia lub małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim tej osoby albo osobą pozostającą z dłużnikiem w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe;”;
 - b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przeszkody, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”;
- 2) w art. 73 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Z dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego w stosunku do jednego z małżonków albo jednej z osób w związku partnerskim pozostających w ustroju wspólności majątkowej, majątek wspólny małżonków albo majątek wspólny osób w związku partnerskim wchodzi do masy układowej albo sanacyjnej i podlega nadzorowi nadzorcy sądowego albo zarządowi zarządcy.”;
- 3) w art. 116 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W sprawach dotyczących układu nie ma prawa głosu wierzyciel będący małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim dłużnika, jego krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, krewnym drugiej osoby w związku partnerskim dłużnika w linii prostej oraz w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, przysposabiającym dłużnika lub przez niego przysposobionym, jeżeli dłużnikiem jest spółka handlowa – osobą uprawnioną do reprezentowania spółki, a jeżeli dłużnikiem jest osobowa spółka handlowa – współnikiem ponoszącym odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem.”;
- 4) w art. 190 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego wobec wspólników spółki cywilnej oraz ich małżonków albo ich drugich osób w związku partnerskim sąd, który później wydaje postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, wyznacza tego samego sędziego–komisarza i nadzorcę sądowego albo zarządcę, który został wyznaczony w sprawie, w której sąd wcześniej wydał postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, chyba że z uwagi na szczególne okoliczności sprawy byłoby to nieuzasadnione. Jeżeli otwarto postępowanie restrukturyzacyjne w różnych sądach, przepis art. 17 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 186 W ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1329) w art. 113 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nie pobiera się opłaty konsularnej za przyjęcie i rozpatrzenie wniosku o wydanie wizy oraz opłaty za ponowne rozpatrzenie wniosku o wydanie wizy złożonego przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim obywatela polskiego, jego małoletniego bezpośredniego zstępnego lub małoletniego bezpośredniego zstępnego jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, jego bezpośredniego wstępnego lub bezpośredniego wstępnego jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, jeżeli wstępny lub zstępny pozostaje na utrzymaniu obywatela polskiego lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”.

Art. 187. W ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności (Dz. U. z 2020 r. poz. 442) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1 pkt 8 i 9 otrzymują brzmienie:

- „8) dawstwo partnerskie – przekazanie komórek rozrodczych przez dawcę –mężczyznę w celu zastosowania ich w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji u bioreczni pozostającej z dawcą w związku małżeńskim, w związku partnerskim, albo we wspólnym pożyciu potwierdzonym zgodnym oświadczeniem dawcy i bioreczni; w dawstwie partnerskim stosowane są komórki rozrodcze bioreczni;
- 9) dawstwo zarodka –przekazanie zarodka w celu zastosowania go w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji u bioreczni, która nie jest dawcą żeńskich komórek rozrodczych i nie pozostaje w związku małżeńskim, w związku partnerskim albo we wspólnym pożyciu z dawcą męskich komórek rozrodczych, z których zarodek ten powstał;”;

2) w art. 20 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) w przypadku dawstwa innego niż partnerskie:
- a) zgodę na przeniesienie wyrazili, w formie pisemnej, biorczyni oraz jej mąż albo
 - b) zgodę na przeniesienie wyraziła, w formie pisemnej, biorczyni a mężczyzna będący jej drugą osobą w związku partnerskim albo mężczyzna, z którym biorczyni pozostaje we wspólnym pożyciu złożyli oświadczenie zgodnie z art. 75¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. –Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, zwanym dalej: kodeksem rodzinnym i opiekuńczym).”;
- 3) w art. 21:
- a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) w przypadku dawstwa innego niż partnerskie mąż biorczyni nie wyraził zgody na przeniesienie zarodka, a w przypadku gdy biorczyni nie pozostaje w związku małżeńskim, mężczyzna będący drugą osobą w związku partnerskim biorczyni albo mężczyzna, z którym biorczyni pozostaje we wspólnym pożyciu nie złożyli oświadczenia zgodnie z art. 75¹ § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego;”,
 - b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) śmierci obojga dawców zarodka albo, jeżeli zarodek został utworzony w wyniku dawstwa innego niż partnerskie – śmierci biorczyni i jej męża, lub mężczyzny będącego jej drugą osobą w związku partnerskim, lub osoby pozostającej z nią we wspólnym pożyciu”;
- 4) w art. 32 w ust. 2 w pkt 6 lit. b otrzymuje brzmienie:
- „b) w związku partnerskim albo we wspólnym pożyciu, zastosowanie komórek rozrodczych pobranych w celu:
- dawstwa partnerskiego albo zarodka utworzonego z tych komórek następuje po wyrażeniu, w formie pisemnej, zgody przez mężczyznę będącego drugą osobą w związku partnerskim biorczyni albo mężczyznę pozostającego z biorczynią we wspólnym pożyciu, który został uprzednio szczegółowo, na piśmie, poinformowany o skutkach prawnych stosowania komórek rozrodczych albo zarodka w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji u biorczyni, wynikających z przepisów ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, w szczególności o ojcostwie dziecka, które urodzi się w wyniku procedury medycznie wspomaganej prokreacji,

– dawstwa innego niż partnerskie albo zarodka utworzonego z tych komórek rozrodczych następuje po złożeniu przez mężczyznę będącego drugą osobą w związku partnerskim biorczyni albo mężczyznę pozostającego z biorczynią we wspólnym pożyciu, oświadczenia zgodnie z art. 75¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r.– Kodeks rodzinny i opiekuńczy;”;

5) w art. 36 w pkt 7 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) w związku partnerskim albo we wspólnym pożyciu, zastosowanie zarodka następuje po złożeniu przez mężczyznę będącego drugą osobą w związku partnerskim biorczyni albo mężczyznę pozostającego z biorczynią we wspólnym pożyciu oświadczenia zgodnie z art. 75¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r.– Kodeks rodzinny i opiekuńczy;”;

6) w art. 72 w ust. 3 w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, zstępnego i wstępnego w linii prostej oraz osoby, z którymi członek Rady pozostaje we wspólnym pożyciu, lub”.

Art. 188. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. z 2018 r. poz. 708) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Członkiem komisji konkursowej, o której mowa w art. 6 i art. 9, nie może być osoba, która z kandydatem przystępującym do konkursu pozostaje w stosunku małżeństwa, w związku partnerskim, pokrewieństwa albo powinowactwa do czwartego stopnia, w stosunku przysposobienia albo we wspólnym pożyciu albo jest krewnym do czwartego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim.”;

2) w art. 11 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Między prezesem sądu okręgowego, kierownikiem zespołu i specjalistą nie może powstać układ podległości służbowej, jeżeli są małżonkami, osobami w związku partnerskim albo pozostają ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo przysposobienia, opieki lub kurateli albo są krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim prezesa sądu, kierownika zespołu albo specjalisty.”.

Art. 189. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 838, 1565 i 1863 oraz z 2025 r. poz. 146) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 124 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku sprzeczności interesów towarzystwa z osobistymi interesami członka zarządu, jego współmałżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim oraz osób, z którymi jest on powiązany osobiście, członek zarządu wstrzymuje się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw i żąda zaznaczenia tego w protokole posiedzenia zarządu.”;

- 2) w art. 346 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inspektor podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia lub osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także krewnych do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim.”.

Art. 190. W ustawie z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. z 2023 r. poz. 1213 i 1234) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 52:

- a) w ust. 2:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim;”,

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Powody wyłączenia określone w ust. 2 pkt 1, 2 lit. b i pkt 2a trwają pomimo ustania małżeństwa, przysposobienia albo związku partnerskiego.”;

- 2) w art. 89 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub

stopniu, krewny drugiej osoby w związku partnerskim w tej samej linii i stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 191. W ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 1606) w art. 79 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Osoba przeprowadzająca kontrolę podlega wyłączeniu z udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli kontrola może dotyczyć jej praw lub obowiązków, praw lub obowiązków jej małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim osoby pozostającej z nią faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby związanej z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 192. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 390 oraz z 2025 r. poz. 304) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 84 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Oceny kwalifikacji na wolne stanowisko prokuratorskie w prokuraturze rejonowej nie może dokonywać wizytator będący małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym albo powinowatym albo krewnym drugiej osoby w związku partnerskim kandydata lub pozostający z kandydatem w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności wizytatora.

§ 2. Jeżeli na jedno wolne stanowisko prokuratorskie w prokuraturze rejonowej zgłosił się więcej niż jeden kandydat, oceny kwalifikacji tych kandydatów dokonuje ten sam wizytator, chyba że z uwagi na liczbę kandydatów bądź z innych ważnych przyczyn nie jest to możliwe. Oceny kwalifikacji żadnego z kandydatów nie może dokonywać wizytator będący małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym albo powinowatym albo krewnym drugiej osoby w związku partnerskim chociażby jednego z nich lub pozostający z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności wizytatora.”;

2) w art. 104 w § 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Prokuratorzy są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o:”,

b) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nabytym przez składającego oświadczenie albo jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;”;

3) w art. 165 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie śmierci ukaranego wniosek o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny lub Prokurator Generalny.”.

Art. 193. W ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji, rodziców, którzy rozwiązali związek partnerski lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia wychowawczego ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego za dany miesiąc świadczenia wychowawczego.”;

2) w art. 13 w ust. 4 w pkt 3 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód, separację lub rozwiązanie związku partnerskiego,”.

Art. 194. W ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 487 oraz z 2025 r. poz. 146) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wykonania na jego rzecz umownego lub sądowego podziału majątku po ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej albo wspólności majątkowej partnerskiej,”;

2) w art. 167 w ust. 1:

a) pkt 1–2 otrzymują brzmienie:

„1) jego właścicielami, ich reprezentantami, ich małżonkami albo drugimi osobami w związku partnerskim,

2) jego reprezentantami lub ich małżonkami albo drugimi osobami w związku partnerskim,”

b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) właścicielami, reprezentantami lub ich małżonkami albo osobami w związku partnerskim, którzy pozostają w takiej relacji z podmiotem, o którym mowa w pkt 3”.

Art. 195. W ustawie z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2023 r. poz. 140) w art. 30 ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostają w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia lub są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z wykonawcą, jego zastępcą prawnym lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wykonawców ubiegających się o zawarcie umowy koncesji albo są krewnymi do drugiego stopnia włącznie osoby, z którą wykonawca, jego zastępca prawny lub członek organu zarządzającego lub organu nadzorczego wykonawców ubiegających się o zawarcie umowy koncesji pozostaje w związku partnerskim;”.

Art. 196. W ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o rodzinie, oznacza to odpowiednio: małżonków, osoby w związku partnerskim, rodziców dziecka w fazie prenatalnej, rodziców dziecka, opiekuna faktycznego dziecka, przez którego rozumie się osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka, a także pozostające na ich utrzymaniu dzieci.”.

Art. 197. W ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 615, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 556, 588, 641, 658, 760, 996, 1059, 1193, 1195, 1234, 1598, 1723 i 1860 oraz z 2024 r. poz. 850, 863, 879 i 1222).

- 1) w art. 52 w pkt 1 lit. d otrzymuje brzmienie:
„d) informacje o współmałżonkach i osobach, z którymi pozostają w związku partnerskim w zakresie, o którym mowa w lit. a, b, g, h, k, l,”;
- 2) w art. 147:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Małżonkowie, osoby w związku partnerskim, oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie, powinowactwa pierwszego stopnia, przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osoby prowadzące wspólne gospodarstwo domowe oraz krewni pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim nie mogą pełnić służby ani być zatrudnione w jednostkach organizacyjnych KAS, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek podległości służbowej.”;
 - b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Informacja, o której mowa w ust. 2, powinna zawierać w szczególności imię i nazwisko składającego informację, imię i nazwisko osoby zatrudnionej w jednostce organizacyjnej KAS albo funkcjonariusza będących jego małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, osobą pozostającą z nim w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie, powinowactwa pierwszego stopnia, przysposobienia, opieki lub kurateli albo osobą prowadzącą z nim wspólne gospodarstwo domowe, albo krewnym pierwszego stopnia jej drugiej osoby w związku partnerskim.”;
- 3) w art. 169 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. W przypadku, o którym mowa w art. 168 ust. 1, jeżeli zapewnienie funkcjonariuszowi odpowiednich warunków mieszkaniowych jest niemożliwe lub utrudnione oraz jeżeli on sam lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej, funkcjonariuszowi przysługuje zwrot udokumentowanych kosztów przeniesienia lub równoważnik pieniężny.”;
- 4) w art. 218a ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Za członków rodziny, o którym mowa w ust. 1, uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, ojczyzna, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci.”;
- 5) w art. 233:
 - a) w ust. 1 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

- „2) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem obcym przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia w przypadku:
- a) zaistnienia przyczyn, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,
 - b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekującego się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;
- 3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem obcym przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;”
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Za członka rodziny, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania opieki.”;
- 6) w art. 244 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Funkcjonariuszowi przysługuje równoważnik z tytułu dojazdu do miejsca pełnienia służby, jeżeli on sam lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie zamieszkują lub nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej.”;

7) w art. 251

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku śmierci albo zaginięcia pozostającego w związku ze służbą funkcjonariusza małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub jego dzieciom uprawnionym do renty rodzinnej na podstawie ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa” Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno–Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin przysługuje odprawa pośmiertna.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Małżonek rozwiedziony oraz małżonek pozostający w separacji, a także osoba, której związek partnerski z funkcjonariuszem został rozwiązany, nie są uprawnieni do otrzymania odprawy pośmiertnej.”;

8) w art. 251a w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) określonej w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice.”.

Art. 198. W ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sędzia Trybunału jest obowiązany do złożenia Prezesowi Trybunału oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim – przed objęciem stanowiska, a także o zamiarze podjęcia przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim takiej działalności lub zmianie jej charakteru – w trakcie zajmowania stanowiska.”;

2) w art. 14 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Sędzia Trybunału jest obowiązany do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie to dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach

prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez sędziego Trybunału albo jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to zawiera również dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach lub spółdzielniach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1 i 2.”;

3) w Załączniku nr 1:

a) tytuł otrzymuje brzmienie:

„OŚWIADCZENIE o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim”,

b) po słowach: „po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422), zgodnie z art. 13 ust. 1 tej ustawy oświadczam, że mój małżonek” dodaje się słowa: „(osoba, z którą pozostaję w związku partnerskim)*”;

4) w Załączniku nr 2:

a) tytuł otrzymuje brzmienie

„OŚWIADCZENIE o zamiarze podjęcia lub zmianie charakteru działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim”,

b) po słowach „po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422), zgodnie z art. 13 ust. 1 tej ustawy oświadczam, że mój małżonek” dodaje się słowa: „(osoba, z którą pozostaję w związku partnerskim)*”;

5) w Załączniku nr 3:

a) po słowach „po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422), zgodnie z art. 14 ust. 1 tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności ustawowej” dodaje się słowa: „(partnerskiej wspólności majątkowej)*”,

b) w pkt II po słowach „Nabyłem(am)(nabył mój małżonek)” dodaje się słowa: „(nabyła osoba, z którą pozostaje w związku partnerskim)”.

Art. 199. W ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) w art. 39 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) jest stroną w postępowaniu w sprawie, w której zostało przedstawione pytanie prawne lub stroną w tym postępowaniu jest jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny boczny do czwartego stopnia lub powinowaty boczny do drugiego stopnia, jak również wstępny, zstępny albo rodzeństwo jego drugiej osoby w związku partnerskim.”.

Art. 200. W ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, 854, 1562, 1635 i 1933) w art. 165 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pkt 6, 8, 9 i 13 - uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, oraz małoletnie dzieci tych osób niepozostające w związku małżeńskim i będące na ich utrzymaniu, a w przypadku małoletnich osób, o których mowa w pkt 6 i 9, także ich wstępnego w linii prostej lub osobę pełnoletnią odpowiedzialną za małoletniego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Art. 201. W ustawie z dnia 24 lutego 2017 r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2025 r. poz. 342) w art. 33 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 4:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”,

b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim;”;

2) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Powody wyłączenia określone w ust. 4 pkt 1–2a trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego albo przysposobienia.”.

Art. 202. W ustawie z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1258) w art. 24 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Członek komisji nie może uczestniczyć w egzaminie swojego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnego lub powinowatego w linii prostej, krewnego lub powinowatego w linii bocznej do drugiego stopnia, wstępnego, zstępnego lub rodzeństwa swojej drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 203. W ustawie z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1035 i 1863) w art. 129 w ust. 3 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) nie jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, osobą pozostającą we wspólnym pożyciu, krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej do czwartego stopnia, albo jego druga osoba w związku partnerskim nie jest krewnym w linii prostej, a w linii bocznej do czwartego stopnia – członka zarządu lub innego organu zarządzającego danej jednostki zainteresowania publicznego lub osoby, o której mowa w pkt 1–8;”.

Art. 204. W ustawie z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 843) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W Agencji nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, osobami w związku partnerskim oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia a także pomiędzy osobą w związku partnerskim i krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim.”.

Art. 205. W ustawie z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1133) art.21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. W Narodowym Instytucie nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, osobami w związku partnerskim oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą w związku partnerskim i krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 206. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz małżonkowie albo osoby pozostające ze sobą w związku partnerskim, a także osoba w związku partnerskim i krewny pierwszego

stopnia drugiej osoby w tym związku partnerskim, nie mogą być jednocześnie sędziami Sądu Najwyższego.”;

2) w art. 51 w § 11 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) konieczności osobistego sprawowania przez sędziego opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim sędziego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
- b) porodu lub choroby małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne – oświadczenie sędziego.”;

3) w art. 90 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Skarga nadzwyczajna nie jest dopuszczalna od wyroku ustalającego nieistnienie małżeństwa, orzekającego unieważnienie małżeństwa albo związku partnerskiego albo rozwód, jeżeli choćby jedna ze stron po uprawomocnieniu się takiego orzeczenia zawarła związek małżeński albo związek partnerski, oraz od postanowienia o przysposobieniu.”.

Art. 207. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 34 i 179) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 137 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo

wspólnością majątkową partnerską, przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie Komendanta SOP lub osoby przez niego upoważnionej. Oświadczenie to powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka albo jej drugą osobę w związku partnerskim, od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.”;

2) w art. 153 w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) 2 dni w przypadku zawarcia związku małżeńskiego albo związku partnerskiego przez funkcjonariusza, urodzenia się dziecka własnego albo drugiej osoby w związku partnerskim, zgonu i pogrzebu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dziecka własnego albo drugiej osoby w związku partnerskim, ojca, matki, ojczyma lub macochy funkcjonariusza lub osoby, z którą rodzic funkcjonariusza pozostaje w związku partnerskim;

2) 1 dnia w przypadku ślubu dziecka własnego, przysposobionego, pasierba, dziecka drugiej osoby w związku partnerskim, dziecka obcego przyjętego na wychowanie i utrzymanie, w tym także w ramach rodziny zastępczej, a także z powodu pogrzebu rodzeństwa, teściów, dziadków i opiekunów oraz innej osoby pozostającej na utrzymaniu funkcjonariusza lub pod jego bezpośrednią opieką.”;

3) w art. 172a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Rekompensatę pieniężną, o której mowa w art. 172 ust. 1 pkt 6, należną zmarłemu lub zaginionemu funkcjonariuszowi wypłaca się jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim lub członkom rodziny uprawnionym do policyjnej renty rodzinnej. Wypłata rekompensaty pieniężnej następuje niezwłocznie po stwierdzeniu wygaśnięcia stosunku służbowego.”;

4) w art. 174 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Nagrodę roczną przysługującą zmarłemu lub zaginionemu funkcjonariuszowi wypłaca się małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim lub członkom

rodziny uprawnionym do policyjnej renty rodzinnej. Wpłata nagrody rocznej następuje niezwłocznie po stwierdzeniu wygaśnięcia stosunku służbowego.”;

5) w art. 178 w ust. 5 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

- „1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;
- 2) dzieci własne lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25. roku życia;
- 3) rodzice funkcjonariusza i jego małżonka będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek, inwalidztwo albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające i osoby, z którymi rodzic pozostaje w związku partnerskim.”;

6) w art. 180 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pomoc finansowa na uzyskanie lokalu mieszkalnego nie przysługuje funkcjonariuszowi, którego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim otrzymała lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale, pomoc finansową na uzyskanie lokalu w innych służbach, odpłatę mieszkaniową lub ekwiwalent pieniężny w zamian za rezygnację z lokalu mieszkalnego.”;

7) w art. 181 pkt 3–4 otrzymują brzmienie:

- „3) którego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;
- 4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo domu, o którym mowa w pkt 2.”;

8) w art. 182 w ust. 1 pkt 8–9 otrzymują brzmienie:

- „8) przysługuje jemu lub jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim tytuł prawny do innego lokalu, o którym mowa w art. 178 ust. 6; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;
- 9) w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej on lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim uzyskali inny lokal mieszkalny lub dom o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej co najmniej przysługującym funkcjonariuszowi i członkom jego rodziny normom zaludnienia.”;

9) w art. 189:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, dzieciom, wnukom, rodzeństwu lub rodzicom – w wysokości 4000 zł;”,

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Osobie, która pokryła koszty pogrzebu małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, zstępnych, wstępnych i rodzeństwa funkcjonariusza, przysługuje zasiłek pogrzebowy;”;

10) w art. 190 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Odprawa oraz należności, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, który w dniu śmierci funkcjonariusza pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo wspólności partnerskiej, a w razie braku małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim – dzieciom, wnukom, rodzeństwu i rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej określone przepisami ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno–Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

11) w art. 194 w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:

„3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;

5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza, dzieckiem

przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
- b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

12) w art. 227 w ust. 5 pkt 2–2a otrzymuje brzmienie:

- „2) jest małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
- 2a) jest krewnym lub powinowatym obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo jest krewnym w tej samej linii i stopniu drugiej osoby w związku partnerskim obwinionego lub pokrzywdzonego albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;”;

13) w art. 234 ust. 2e otrzymuje brzmienie:

„2e. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

14) w art. 242:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie dyscyplinarne wznawia się na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego oraz rzecznika dyscyplinarnego, jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą wydania orzeczenia dyscyplinarnego.”,

- b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu albo na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

- 15) w art. 243 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Na orzeczenie i postanowienie wydane w trybie wznowienia postępowania dyscyplinarnego służy ukaranemu lub obwinionemu, a w przypadku jego śmierci, jego małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, krewnym w linii prostej, rodzeństwu, przysposabiającemu lub przysposobionemu odwołanie lub zażalenie do Komendanta SOP w terminie 7 dni od dnia doręczenia, z tym że na orzeczenia i postanowienia wydane przez Komendanta SOP przysługuje jedynie w takim samym terminie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.”.

Art. 208. W ustawie z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz. U. z 2024 r. poz. 1214) w art. 72 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inspektor podlega wyłączeniu z udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także krewnych do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim.”.

Art. 209. W ustawie z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (Dz. U. z 2025 r. poz. 301) w art. 6 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przedsiębiorca, o którym mowa w ust. 1 pkt 27, może korzystać z nieodpłatnej pomocy małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci własnych, dzieci małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobionych, rodziców, macochy, ojczyma” rodzeństwa, wnuków, dziadków oraz osób, z którymi rodzice pozostają w związku partnerskim.”.

Art. 210. W ustawie z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1729, z 2024 r. poz. 1971 oraz z 2025 r. poz. 179) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 60 w ust. 2a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim;”;

2) w art. 61 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 2 dni – w przypadku zawarcia związku małżeńskiego albo związku partnerskiego, przez funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, urodzenia się dziecka własnego albo dziecka drugiej osoby w związku partnerskim oraz zgonu i pogrzebu małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, dziecka, ojca, matki, ojczyma lub macochy funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej albo osoby, z którą rodzic funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej pozostaje w związku partnerskim;”;

3) w art. 82 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo wspólności partnerskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno–Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

4) w art. 83 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 4000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponoszą małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

5) w art. 84 w ust. 2:

- a) pkt 1–2 otrzymują brzmienie:
 - „1) małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;
 - 2) dzieci własnych lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim oraz dzieci przysposobionych;”;
- b) pkt 5–6 otrzymują brzmienie:
 - „5) rodziców funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, a także jego ojczyma, macochy, drugiej osoby w związku partnerskim rodzica oraz jego przysposabiających;
 - 6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz Straży Marszałkowskiej lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim.”;
- 6) w art. 87 w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:
 - „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
 - 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, ojczyma, macochę, drugą osobę w związku partnerskim rodzica, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem Straży Marszałkowskiej w okresie sprawowania nad nimi opieki;
 - 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,

- b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej lub rodzica dziecka funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej lub rodzica dziecka funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;
- 7) w art. 122 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) jest małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego;”;
- 8) w art. 138 ust. 7 otrzymuje brzmienie:
- „7. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu lub na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”.

Art. 211. W ustawie z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1236) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pełnomocnikiem mogą być adwokat lub radca prawny, a także małżonek albo druga osoba w związku partnerskim wnioskodawcy, rodzeństwo, zstępni lub wstępni wnioskodawcy oraz osoby pozostające z wnioskodawcą w stosunku przysposobienia.“.

Art. 212. W ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1124, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 2 w pkt 3 lit. a–b otrzymują brzmienie:
 - „a) małżonka, drugą osobę w związku partnerskim lub osobę pozostającą we wspólnym pożyciu z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne,
 - b) dziecko osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne i jego małżonka, osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej we wspólnym pożyciu,”;
- 2) w art. 15 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1. Generalny Inspektor oraz pracownicy komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, podlegają wyłączeniu od wykonywania zadań, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–5 i 7–10, w przypadku wystąpienia okoliczności mogącej wywołać wątpliwość co do ich bezstronności, w tym w przypadku spraw dotyczących ich praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków ich małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub osoby pozostającej z nimi we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także krewnych do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 213. W ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz. U. z 2022 r. poz. 541) w art. 5 w ust. 2 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

- „16) informacja o istnieniu lub ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej albo wspólności majątkowej partnerskiej, o ile została zgłoszona we wniosku o wpis do CEIDG;”.

Art. 214. W ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 89) w art. 4 w ust. 2 w pkt 1 lit. g otrzymuje brzmienie:

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1285, 1723, 1843, z 2024 r. poz. 850 i 1222 oraz z 2025 r. poz. 146 i 172.

„g) zezwolenie na pobyt czasowy i pozostają w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, zawartym z obywatelem polskim zamieszkałym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,”.

Art. 215. W ustawie z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1458) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 32:
 - a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie majątkowe dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”,
 - b) w ust. 2 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nabytym przez składającego oświadczenie, jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;”;
- 2) w art. 81:
 - a) w ust. 1:
 - pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”,
 - po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim;”,
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 lit. b, trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”;
- 3) w art. 185 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wizytacji lub lustracji kancelarii nie może przeprowadzać sędzia wizytator będący małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym albo powinowatym nadzorowanego komornika, krewnym jego drugiej osoby w związku partnerskim lub pozostający z tym komornikiem w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego wizytatora.”;
- 4) w art. 193 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Wizytacji lub lustracji kancelarii nie może przeprowadzać komornik wizytator będący małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, krewnym albo powinowatym nadzorowanego komornika, krewnym jego drugiej osoby w związku partnerskim lub

pozostający z tym komornikiem w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności komornika wizytatora.”.

Art. 216. W ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781) w art. 80 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na prawa lub obowiązki jego, jego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnego i powinowatego do drugiego stopnia albo na osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki albo kurateli, a także krewnego do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim;”;

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1, trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 217. W ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. z 2021 r. poz. 170) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zarządu spadkiem w zakresie tymczasowego wykonywania praw z udziału w przedsiębiorstwie małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, przedsiębiorcy, wykonującego we własnym imieniu działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG, po śmierci odpowiednio tego małżonka albo tej osoby w związku partnerskim;”;

2) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli w chwili śmierci przedsiębiorcy przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 551 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061) stanowiło w całości mienie przedsiębiorcy i odpowiednio jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, przedsiębiorstwo w spadku obejmuje całe to przedsiębiorstwo.”;

3) w art. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) odpowiednio małżonek albo druga osoba w związku partnerskim przedsiębiorcy w przypadku, o którym mowa w art. 2 ust. 2, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku;”;

- 4) w art. 12 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) odpowiednio małżonek albo druga osoba w związku partnerskim przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub”;
- 5) w art. 14 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) odpowiednio małżonek albo druga osoba w związku partnerskim przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub”;
- 6) w art. 45b pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) przedsiębiorcy wykonującego we własnym imieniu działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG i odpowiednio jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim;”;
- 7) w art. 59 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) upływem dwóch miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy, jeżeli w tym okresie żaden ze spadkobierców przedsiębiorcy nie przyjął spadku ani zapisobierca windykacyjny nie przyjął zapisu windykacyjnego, którego przedmiotem jest przedsiębiorstwo albo udział w przedsiębiorstwie, chyba że zarządca sukcesyjny działa na rzecz odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku;”;
- 8) tytuł rozdziału 11a otrzymuje brzmienie:
„Tymczasowe wykonywanie praw z udziału małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie”;
- 9) w art. 60a ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:
„1. Zarząd spadkiem w zakresie praw z udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie może być wykonywany przez tymczasowego przedstawiciela na zasadach określonych w niniejszym rozdziale, jeżeli w chwili śmierci odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy wpisanego do CEIDG, przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 551 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny stanowiło w całości mienie przedsiębiorcy i odpowiednio jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim niebędących przedsiębiorcą wpisanym do CEIDG.
2. Do udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim w przedsiębiorstwie stosuje się odpowiednio przepisy art. 2 ust. 1, art. 3 i art. 4.”;
- 10) art. 60b i art. 60c otrzymują brzmienie:

„Art. 60b. 1. Tymczasowy przedstawiciel wykonuje prawa z udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim w przedsiębiorstwie.

2. Tymczasowy przedstawiciel powinien zarządzać majątkiem spadkowym w zakresie praw z udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie, spłacić długi spadkowe, a następnie wydać spadkobiercom majątek spadkowy zgodnie z wolą spadkodawcy i z ustawą, a w każdym razie niezwłocznie po dokonaniu działu spadku.

3. Tymczasowy przedstawiciel powinien wydać osobie, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, przedmiot tego zapisu.

4. Tymczasowy przedstawiciel może pozywać i być pozywany w sprawach wynikających z zarządu spadkiem w zakresie praw z udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie. Może również pozywać w sprawach o prawa należące do spadku i być pozwany w sprawach o długi spadkowe w zakresie praw z udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie.

Art. 60c. Jeżeli został ustanowiony tymczasowy przedstawiciel w zakresie udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim w przedsiębiorstwie, zarząd spadkiem sprawowany przez kuratora spadku nie obejmuje tego udziału.”;

11) w art. 60f pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dniem ogłoszenia testamentu, w którym spadkodawca powołał wykonawcę testamentu, jeżeli jego umocowanie obejmuje zarząd udziałem odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim w przedsiębiorstwie”;

12) w art. 60g ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Do odwołania tymczasowego przedstawiciela po śmierci odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy stosuje się odpowiednio przepisy art. 12 ust. 1, 2 i 4–7 oraz art. 55 ust. 2.”;

13) art. 60h-60j otrzymują brzmienie:

„Art. 60h. Umocowanie do pełnienia funkcji tymczasowego przedstawiciela wygasa z:

1) dniem uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia albo wydania europejskiego poświadczenia spadkowego, jeżeli jeden spadkobierca albo zapisobierca

- windykacyjny nabył udział odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie w całości;
- 2) dniem nabycia udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie w całości przez jedną osobę;
 - 3) dniem dokonania działu spadku obejmującego udział odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie.

Art. 60i. 1. Do wzajemnych roszczeń między spadkobiercą lub zapisobiercą windykacyjnym a tymczasowym przedstawicielem wynikających ze sprawowania zarządu spadkiem w zakresie praw do udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim w przedsiębiorstwie stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu za wynagrodzeniem.

2. Koszty zarządu majątkiem spadkowym w zakresie praw do udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim w przedsiębiorstwie oraz wynagrodzenie tymczasowego przedstawiciela należą do długów spadkowych.

Art. 60j. Pożytki i inne przychody z praw z udziału odpowiednio małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie pomniejsza się o wydatki i ciężary związane z tymi prawami.”.

Art. 218. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, 1871 i 1897) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 88:
 - a) w ust. 1 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim studenta,,”;
 - b) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) pozostaje w związku małżeńskim albo w związku partnerskim;”;
- 2) w art. 104 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) zakwaterowanie małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub dziecka w domu studenckim uczelni.” ;
- 3) w art. 118 w ust. 1:
 - a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„W uczelni nie może powstać stosunek bezpośredniej podległości służbowej między małżonkami albo osobami w związku partnerskim oraz osobami;”;
 - b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa do drugiego stopnia albo w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także pomiędzy osobą w związku partnerskim i krewnymi do drugiego stopnia włącznie drugiej osoby w związku partnerskim.”;
- 4) w art. 211 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) zakwaterowanie małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub dziecka w domu studenckim uczelni”;
- 5) w art. 296 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać, w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie: obwiniony, obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim krewny w linii prostej, brat lub siostra.”;
- 6) w art. 324 w ust. 2 pkt 7 otrzymuje brzmienie:
- „7) cudzoziemca będącego małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim, wstępnym lub zstępnym obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, mieszkającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”;

Art. 219. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania (Dz. U. z 2024 r. poz. 506) w art. 14 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy najemcą są małżonkowie albo osoby w związku partnerskim, wniosek o dopłaty składa jeden z małżonków albo jedna z osób w związku partnerskim. Złożenie wniosku o dopłaty przez jednego z małżonków albo przez jedną z osób w związku partnerskim traktuje się na równi ze złożeniem przez niego albo przez nią oświadczenia o upoważnieniu go albo jej przez współmałżonka albo przez drugą osobę w związku partnerskim do złożenia wniosku o dopłaty.”.

Art. 220. W ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 427) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1:
- a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
- „5) dziecko uczestnika PPK – dziecko własne uczestnika PPK, dziecko małżonka uczestnika PPK, dziecko drugiej osoby w związku partnerskim, uczestnika

PPK, dziecko przysposobione przez uczestnika PPK lub jego małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, a także dziecko, w sprawie którego toczy się z wniosku uczestnika PPK lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim postępowanie o przysposobienie, lub dziecko, nad którym opiekę sprawuje uczestnik PPK lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;”,

b) pkt 42 otrzymuje brzmienie:

„42) wypłata transferowa – przekazanie środków na warunkach określonych w ustawie z jednego rachunku PPK na inny rachunek PPK, na IKE małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK lub na IKE osoby uprawnionej, na PPE małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK lub na PPE osoby uprawnionej, na rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej uczestnika PPK, o której mowa w art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, 1685, 1863, z 2025 r. poz. 146), na rachunek lokaty terminowej uczestnika PPK prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo–kredytowej, na rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej wskazany przez małżonka lub byłego małżonka uczestnika PPK albo drugiej osoby w związku partnerskim lub byłej drugiej osoby w związku partnerskim, na rachunek lokaty terminowej prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo–kredytowej wskazany przez małżonka lub byłego małżonka uczestnika PPK albo drugiej osoby w związku partnerskim lub byłej drugiej osoby w związku partnerskim lub do zakładu ubezpieczeń prowadzącego działalność określoną w dziale I w grupie 3 załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej;”,

c) pkt 47 otrzymuje brzmienie:

„47) zwrot – wycofanie środków zgromadzonych w PPK przed osiągnięciem przez uczestnika PPK 60. roku życia na wniosek uczestnika PPK, małżonka lub byłego małżonka uczestnika PPK albo osoby w związku partnerskim lub byłej osoby w związku partnerskim, małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK lub osoby uprawnionej;”;

2) w Rozdziale 12 tytuł otrzymuje brzmienie:

„Podział środków w przypadku rozwodu lub unieważnienia małżeństwa albo rozwiązania lub unieważnienia związku partnerskiego”;

- 3) w art. 84 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do uczestnika PPK i jego drugiej osoby w związku partnerskim, jeżeli istniała między nimi wspólność majątkowa partnerska włączająca środki zgromadzone na rachunku PPK uczestnika PPK do majątku wspólnego, która ustała po rozwiązaniu lub unieważnieniu związku partnerskiego albo w czasie jego trwania, na mocy orzeczenia sądu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności majątkowej j między uczestnikiem PPK a jego drugą osobą w związku partnerskim.”;

- 4) w art. 85 ust. 1–4 otrzymują brzmienie:

„1. Jeżeli w chwili śmierci uczestnik PPK pozostawał w związku małżeńskim albo związku partnerskim, wybrana instytucja finansowa dokonuje wypłaty transferowej połowy środków zgromadzonych na rachunku PPK zmarłego uczestnika PPK na rachunek PPK, IKE lub PPE małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK, w zakresie, w jakim środki te stanowiły przedmiot małżeńskiej albo partnerskiej wspólności majątkowej.

2. Wypłata transferowa jest dokonywana w terminie 3 miesięcy od dnia przedstawienia przez małżonka albo drugą osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK odpisu aktu zgonu, aktu małżeństwa albo aktu związku partnerskiego oraz oświadczenia, w postaci papierowej, o stosunkach majątkowych, które istniały między nim a zmarłym uczestnikiem PPK, oraz udokumentowania sposobu uregulowania tych stosunków, jeżeli między małżonkami nie istniała wspólność ustawowa albo jeżeli między osobami w związku partnerskim nie istniała rozdzielnosc ustawowa.

3. Jeżeli małżonek albo druga osoba w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK jest stroną więcej niż jednej umowy o prowadzenie PPK lub uczestnikiem PPE więcej niż jednego PPE, art. 82 stosuje się odpowiednio.

4. Na wniosek małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK zwrot środków zgromadzonych na rachunku PPK, przypadających temu małżonkowi albo tej drugiej osobie w związku partnerskim, następuje w formie pieniężnej. Zwrot następuje w terminie 3 miesięcy od dnia przedstawienia dowodu, że środki zgromadzone na rachunku PPK zmarłego uczestnika PPK przypadły temu małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK.”;

- 5) po art. 100 dodaje się art. 100a w brzmieniu:

„Art. 100a. 1. Uczestnik PPK pozostający w związku partnerskim, po osiągnięciu przez niego 60. roku życia, może wnioskować o wypłatę środków zgromadzonych na jego rachunku PPK w formie świadczenia partnerskiego, zwanego dalej „świadczeniem partnerskim”.

2. Do świadczenia partnerskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 100.”;

- 6) w art. 101 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczestnik PPK może wnioskować o wypłatę do 25% środków zgromadzonych na rachunku PPK uczestnika PPK w przypadku poważnego zachorowania tego uczestnika PPK, jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub dziecka tego uczestnika PPK.”;

- 7) w art. 102:

- a) w ust. 1:

– pkt 4–5 otrzymują brzmienie:

„4) na IKE małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK lub na IKE osoby uprawnionej;

5) na rachunek w PPE prowadzony dla małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK lub dla osoby uprawnionej;”;

– pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) na rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej lub na rachunek lokaty terminowej małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub byłego małżonka albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim uczestnika PPK, zgodnie z art. 80 ust. 2.”;

- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wypłata transferowa jest dokonywana na podstawie dyspozycji podmiotu zatrudniającego w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 4 i art. 19 ust. 4, uczestnika PPK, małżonka lub byłego małżonka uczestnika PPK, drugiej osoby w związku partnerskim lub byłej drugiej osoby w związku partnerskim uczestnika PPK, małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego uczestnika PPK albo osoby uprawnionej, po okazaniu potwierdzenia odpowiednio uczestnictwa w innym PPK, IKE lub PPE, zawarcia umowy o prowadzenie rachunku terminowej

lokaty oszczędnościowej lub umowy o prowadzenie rachunku lokaty terminowej albo zawarcia umowy, o której mowa w art. 99 ust. 7.”.

Art. 221. W ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1669) w art. 5 w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) dokumenty wydawane na podstawie art. 44 ust. 1 oraz art. 83 ust. 1 i art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1378 i 1615);”.

Art. 222. W ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1051) w art. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dziecku – oznacza to dziecko własne lub współmałżonka lub drugiej osoby w związku partnerskim, lub dziecko przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej;”.

Art. 223. W ustawie z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (Dz. U. z 2024 r. poz. 925 i 1089) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34d w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) związku małżeńskim, związku partnerskim, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie, a także jeżeli ekspert lub członek zespołu ekspertów jest krewnym do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim wnioskodawcy lub wykonawcy;”;

2) w art. 54:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonkami albo osobami w związku partnerskim;”;

b) w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) powinowactwa pierwszego stopnia albo pomiędzy osobą w związku partnerskim a rodzicem drugiej osoby w tym związku partnerskim;”.

Art. 224. W ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o przedkładaniu niektórych dokumentów urzędowych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 860) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) we wprowadzeniu do wyliczenia po słowach: „ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2224 oraz z 2019 r. poz.

730)”, dodaje się słowa: „oraz ustawą z dnia o związkach partnerskich (Dz. U. poz. ...)”,

b) po pkt 23 dodaje się pkt 23a-23f w brzmieniu:

„23a) odpis skrócony aktu związku partnerskiego;

23b) odpis zupełny aktu związku partnerskiego;

23c) zaświadczenie stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski;

23d) orzeczenie sądu o rozwiązaniu związku partnerskiego;

23e) orzeczenie sądu o unieważnieniu związku partnerskiego;”;

2) w art. 3 ust. 1 po pkt 5 dodaje się pkt 5a-b w brzmieniu:

„5a) odpisu skróconego aktu związku partnerskiego,

5b) zaświadczenia, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski,”.

Art. 225. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 (Dz. U. z 2024 r. poz. 94) w art. 27d wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia albo osoby pozostającej z nim we wspólnym pożyciu, a także krewnych drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia;”;

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.“.

Art. 226. W ustawie z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 56 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostają w związku małżeńskim, w związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, a także krewnych drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia lub są

związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli albo pozostają we wspólnym pożyciu z wykonawcą, jego zastępcą prawnym lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia;”;

2) w art. 490:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swojego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia, a także krewnych drugiej osoby w związku partnerskim w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia;”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

3) w art. 540 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonków albo drugih osób w związku partnerskim stron lub uczestników postępowania, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwa oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, a także wstępnych, zstępnych i rodzeństwa ich drugih osób w związku partnerskim, jak również osób pozostających ze stronami lub uczestnikami postępowania w stosunku przysposobienia. Prawo odmowy zeznań trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia.”;

4) w art. 604 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostaje w związku małżeńskim, związku partnerskim, faktycznym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo jest związany z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także jeżeli jego druga osoba w związku partnerskim pozostaje w stosunku pokrewieństwa w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia z osobą występującą w kontrolowanym postępowaniu po stronie zamawiającego lub wykonawcy, jego zastępcą prawnym lub członkiem władz osób prawnych ubiegających się o udzielenie kontrolowanego zamówienia;”.

Art. 227. W ustawie z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1691 i 1840) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 w pkt 2 lit. a i b otrzymują brzmienie:

- „a) małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, ,
 - b) dzieci: własne, małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, przysposobione oraz wzięte na utrzymanie i wychowanie w ramach rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka – w wieku do 18 lat bądź będące w wieku określonym odrębnymi przepisami, dotyczącymi zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych,”;
- 2) w art. 21 ust. 5 otrzymuje brzmienie:
- „5. Jeżeli powołanie dotyczy małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim członka służby zagranicznej skierowanego do pełnienia funkcji w placówce zagranicznej, powołanie następuje na okres nie dłuższy niż okres pełnienia funkcji w placówce zagranicznej przez małżonka, będącego albo drugą osobę w związku partnerskim będącą członkiem służby zagranicznej.”;
- 3) w art. 53b ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Członkom służby zagranicznej będącym małżeństwem albo pozostającym w związku partnerskim przysługuje uprawnienie do korzystania z jednego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli zostaną im wyznaczone stanowiska w tej samej placówce zagranicznej lub w różnych placówkach zagranicznych, ale znajdujących się na terenie tej samej aglomeracji miejskiej.”;
- 4) w art. 53e ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Zwrot kosztów leczenia małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim nie przysługuje członkowi służby zagranicznej, jeżeli jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim są zatrudnieni lub prowadzą działalność zarobkową, chyba że są zatrudnieni w placówce zagranicznej.”;
- 5) w art. 53f:
- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) świadczenie w wysokości 10 % dodatku zagranicznego miesięcznie, jeżeli jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim nie są zatrudnieni i nie prowadzą działalności zarobkowej”;
 - b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
 - „4. Jeżeli członkowie służby zagranicznej będący małżeństwem albo osobami w związku partnerskim wykonują obowiązki w tej samej placówce zagranicznej lub w różnych placówkach zagranicznych znajdujących się na terenie tej samej aglomeracji miejskiej, to uprawnienia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, przysługują jednemu z nich.”;

- 6) w art. 53h:
- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) zwrot kosztów podróży do Rzeczypospolitej Polskiej i z powrotem w związku ze zgonem małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim członka służby zagranicznej lub zgonu jego rodziców, rodzeństwa lub dziecka;”,
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Uprawnienie do zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przysługuje również małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim członka służby zagranicznej przebywającemu albo przebywającej z nim na stałe w państwie przyjmującym w razie zgonu któregoś z rodziców tego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”;
- 7) w art. 55:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Małżonek albo druga osoba w związku partnerskim członka służby zagranicznej może podejmować zatrudnienie poza granicami kraju w czasie pełnienia funkcji przez współmałżonka albo drugą osobę w związku partnerskim po uzyskaniu zgody Szefa Służby Zagranicznej.”,
 - b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Jeżeli wymagają tego szczególne potrzeby służby zagranicznej, małżonkowie, osoby w związku partnerskim oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli mogą być, za zgodą Szefa Służby Zagranicznej, zatrudnione w tej samej placówce zagranicznej, nawet gdyby powstał między nimi stosunek podległości służbowej.”.

Art. 228. W ustawie z dnia 11 sierpnia 2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1666) w art. 35 w ust. 4 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

- „4) nie jest małżonkiem pożyczkobiorcy, chyba że między małżonkami została ustanowiona rozdzielnosc majątkowa i nie jest drugą osobą w związku partnerskim, która zawarła z pożyczkodawcą umowę o ustanowieniu wspólności majątkowej partnerskiej, o której mowa w art. 10 ustawy z dnia o związkach partnerskich (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 229. W ustawie z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% (Dz. U. z 2024 r. poz. 1724) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) gospodarstwie domowym – należy przez to rozumieć gospodarstwo domowe prowadzone samodzielnie przez pełnoletnią osobę fizyczną albo wspólnie przez małżonków, osoby w związku partnerskim lub rodziców co najmniej jednego wspólnego dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską albo opieką prawną;”;

2) w art. 9a:

a) w ust. 2 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) drugiej osoby w związku partnerskim kredytobiorcy – jest okres liczony od dnia zawarcia związku partnerskiego z kredytobiorcą;”;

b) w ust. 6 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) 600 000 zł, w przypadku gdy kredytobiorca prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z małżonkiem, drugą osobą w związku partnerskim lub w skład gospodarstwa domowego kredytobiorcy wchodzi co najmniej jedno dziecko.”;

3) w art. 9b ust. 14 otrzymuje brzmienie:

„14. Przepisów ust. 12 pkt 2 oraz pkt 3 lit. e i f nie stosuje się, jeżeli spełnienie przesłanek, o których mowa w tych przepisach, nastąpiło w wyniku rozpoczęcia przez kredytobiorcę prowadzenia gospodarstwa domowego wspólnie z małżonkiem albo z drugą osobą w związku partnerskim w lokalu mieszkalnym albo domu jednorodzinnym, którego prawo własności, albo do którego spółdzielcze prawo, małżonek ten albo ta osoba w związku partnerskim nabyli przed dniem zawarcia małżeństwa albo związku partnerskiego z kredytobiorcą lub które nabyli w drodze dziedziczenia.”.

Art. 230. W ustawie z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. z 2021 r. poz. 2314) w art. 12 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) rentę rodzinną z tytułu śmierci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, przyznaną w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, lub”.

Art. 231. W ustawie z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1773) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 18 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przedsiębiorca będący osobą fizyczną, do którego zostało skierowane żądanie, o którym mowa w ust. 1, może odmówić przekazania informacji lub dokumentów tylko wtedy, gdy naraziłoby to jego lub jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, a także wstępnych, zstępnych albo rodzeństwo drugiej osoby w związku partnerskim, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 2) w art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Kontrolowany lub osoba przez niego upoważniona mogą odmówić udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli tylko wtedy, gdy naraziłoby to je lub ich małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, a także wstępnych, zstępnych albo rodzeństwo drugiej osoby w związku partnerskim, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli trwa po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 232. W ustawie z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 244) w art. 50 w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek, druga osoba w związku partnerskim, rodzeństwo, wstępny, zstępny lub powinowaty do drugiego stopnia wnioskodawcy, a także krewny jego drugiej osoby w związku partnerskim do drugiego stopnia;”.

Art. 233. W ustawie z dnia 27 stycznia 2022 r. o dokumentach paszportowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1063) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 21 w ust. 1:

- a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) emerytom i rencistom w rozumieniu art. 4 pkt 1 i 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672 oraz z 2024 r. poz. 834 i 858), a także

współmałżonkom i drugim osobom w związku partnerskim tych osób, pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu;”,

b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) osobom niepełnosprawnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, 858, 1089, 1165 i 1494), a także współmałżonkom i drugim osobom w związku partnerskim tych osób pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu;”,

c) w pkt 16 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) rodzicom i ich małżonkom albo drugim osobom w związku partnerskim, a także rodzicom zastępczym lub osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka.”;

2) w art. 49 w ust. 1 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) małżonkom albo drugim osobom w związku partnerskim osób, o których mowa w pkt 1–5 i 8–10, jeżeli towarzyszą im w podróży służbowej poza granicami kraju;”.

Art. 234. W ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 7 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„7) dzieciach pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego – należy przez to rozumieć dzieci własne żołnierza zawodowego, dzieci jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego albo związku partnerskiego, które;”;

2) w art. 71 w ust. 2 lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) stan cywilny i rodzinny, w tym imiona i nazwisko, nazwisko rodowe oraz data urodzenia małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci;”;

3) w art. 203 w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) prawo przebywania w miejscu pełnienia służby wraz z małżonkiem i dziećmi pozostającymi na utrzymaniu żołnierza albo drugą osobą w związku partnerskim i dziećmi pozostającymi na utrzymaniu żołnierza;”;

4) art. 223 otrzymuje brzmienie:

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 834, 1089, 1222, 1248, 1585, 1907 oraz z 2025 r. poz. 39 i 1871.

„Art. 223. W jednostkach wojskowych oraz instytucjach, w których pełnią służbę żołnierze zawodowi, nie może powstać stosunek podległości służbowej między żołnierzami lub pracownikami będącymi małżonkami albo osobami w związku partnerskim oraz osobami pozostającymi ze sobą we wspólnym pożyciu oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo będących krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

5) w art. 236:

a) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Małżonkom, drugim osobom w związku partnerskim oraz dzieciom, o których mowa w ust. 15, oraz żołnierzom zawodowym zwolnionym z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej z przyczyn, o których mowa w ust. 3 i 7, pokrywa się koszty, o których mowa w ust. 8 pkt 1, w wysokości 300% limitu określonego w ust. 9 pkt 1.”,

b) w ust. 15 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Z pomocy, o której mowa w ust. 3, mogą korzystać bezterminowo, na pisemny wniosek, również małżonek, druga osoba w związku partnerskim oraz dzieci, które pozostawały na utrzymaniu żołnierza zawodowego, który:”;

6) w art. 276 w ust. 1:

a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, rodziców, rodzica dziecka żołnierza zawodowego, ojczyrna, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z żołnierzem zawodowym w okresie sprawowania nad nimi opieki;”,

b) w pkt 6:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim żołnierza zawodowego,

dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie do ukończenia przez nie 8. roku życia w przypadku.”,

– lit. b i c otrzymują brzmienie:

„b) porodu lub choroby małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim żołnierza zawodowego lub rodzica dziecka żołnierza zawodowego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi albo drugiej osoby w związku partnerskim lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,

c) pobytu małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim żołnierza zawodowego lub rodzica dziecka żołnierza zawodowego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

7) w art. 281:

a) ust. 15 otrzymuje brzmienie:

„15. Żołnierz zawodowy może otrzymać zwolnienie od zajęć służbowych w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki nad najbliższym członkiem rodziny, gdy opieki takiej nie może sprawować małżonek albo druga osoba w związku partnerskim żołnierza lub inny członek rodziny, nieprzekraczające jednak łącznie 50 dni roboczych w roku kalendarzowym.”,

b) ust. 17 otrzymuje brzmienie:

„17. Najbliższym członkiem rodziny żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 15 i 16, są jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci i rodzice.”;

8) w art. 284 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Żołnierza zawodowego sprawującego opiekę nad dzieckiem do lat 4, pozostającego w związku małżeńskim albo w związku partnerskim z innym żołnierzem, nie deleguje się bez jego zgody poza miejsce pełnienia zawodowej służby wojskowej w tym samym czasie co współmałżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”;

9) w art. 291:

a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) pozostającemu w związku małżeńskim albo w związku partnerskim i posiadającemu z tym małżonkiem albo z tą drugą osobą w związku partnerskim wspólny adres zamieszkania albo zameldowania na pobyt stały albo
 - 2) niepozostającemu w związku małżeńskim ani w związku partnerskim, lecz posiadającemu dziecko pozostające na jego utrzymaniu i wspólny adres zamieszkania albo zameldowania na pobyt stały z tym dzieckiem”,
 - b) w ust. 13 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:
 - „b) wykonywał zadania służbowe w miejscowości, w której on sam lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim posiada dom lub samodzielny lokal mieszkalny albo w której jest on zameldowany na pobyt stały,”;
- 10) w art. 293:
- a) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Świadczenie socjalno-bytowe, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, polega na przyznaniu żołnierzowi zawodowemu oraz jego małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim i dzieciom pozostającym na jego utrzymaniu wypoczynku rodzinnego na 7-dniowych albo 14-dniowych turnusach, stosownie do wniosku żołnierza, obejmujących zakwaterowanie i wyżywienie. Z dopłaty może skorzystać żołnierz, w którego rodzinie średni miesięczny dochód na osobę, za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym żołnierz złożył wniosek o zakwalifikowanie do programu, nie przekracza 45% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego.”,
 - b) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Żołnierzowi zawodowemu pełniącemu służbę łącznie przez okres nie krótszy niż 60 dni w strefie nadgranicznej w ramach pomocy udzielanej Straży Granicznej przez Siły Zbrojne na podstawie art. 11b ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 915, 1089, 1224 i 1473) przyznaje się dodatkowo dopłatę w ramach programu „Tanie wczasy” do wypoczynku jego oraz jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci pozostających na jego utrzymaniu.”;
- 11) w art. 306 ust. 1 otrzymuje brzmienie
- „1. W okresie odbywania przez żołnierza obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej rozwiązanie przez pracodawcę stosunku pracy z małżonkiem albo drugą osobę

w związku partnerskim żołnierza może nastąpić wyłącznie z winy pracownika oraz w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy.”;

12) w art. 308:

- a) w ust. 3 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Z pomocy, o której mowa w ust. 1, mogą korzystać bezterminowo na pisemny wniosek również małżonek, druga osoba w związku partnerskim oraz dzieci, którzy pozostawali na utrzymaniu żołnierza, który:”;
- b) w ust. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Z pomocy, o której mowa w ust. 1, mogą korzystać bezterminowo, na pisemny wniosek, również małżonek, druga osoba w związku partnerskim oraz dzieci, którzy pozostawali na utrzymaniu żołnierza zasadniczej służby wojskowej pełnionej jako nadterminowa w okresie od dnia 22 stycznia 1992 r. do dnia 31 grudnia 2009 r., który:”;
- c) w ust. 7 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb korzystania przez żołnierzy, o których mowa w ust. 1 i 2, a także małżonków, drugie osoby w związku partnerskim oraz dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierzy, którzy zaginęli lub ponieśli śmierć, w związku z wykonywaniem zadań służbowych, z pomocy wymienionej w ust. 1 oraz:”;

13) w art. 338:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie
„1. Oficerowie zawodowi, podoficerowie zawodowi posiadający specjalność wojskową określoną w przepisach wydanych na podstawie ust. 8 oraz żołnierze wyznaczeni do prac w komisjach przetargowych są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową partnerską.”;
- b) w ust. 2 pkt 18 otrzymuje brzmienie:
„18) dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia przez małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim funkcji w spółkach handlowych lub spółdzielniach;”;

14) w art. 388 w ust. 1 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

- „2) są małżonkami albo drugimi osobami w związku partnerskim obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostają we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
- 3) są krewnymi lub powinowatymi obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo są krewnymi drugiej osoby w związku partnerskim obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo są związani z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;”;
- 15) w art. 406 ust. 7 otrzymuje brzmienie
- „7. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”;
- 16) w art. 418 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może złożyć w razie jego śmierci jego krewny w linii prostej, przysposabiający, przysposobiony, rodzeństwo lub małżonek albo druga osoba w związku partnerskim.”;
- 17) w art. 443 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2. W przypadku zaginięcia żołnierza zawodowego w związku z wykonywaniem zadań służbowych lub śmierci żołnierza zawodowego Minister Obrony Narodowej może przyznać zapomogę małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, a w przypadku braku małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim dzieciom pozostającym na utrzymaniu żołnierza zawodowego. W przypadku braku małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego zapomogę Minister Obrony Narodowej może przyznać rodzicom żołnierza.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego lub rodziców żołnierza zawodowego, który zmarł w ciągu 3 lat po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z wykonywaniem zadań służbowych.”;
- 18) w art. 445 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Należności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1, przysługujące żołnierzowi zawodowemu pozostającemu w związku małżeńskim albo w związku partnerskim lub posiadającemu dzieci pozostające na jego utrzymaniu, ustala się z uwzględnieniem członków rodziny przesiedlających się z żołnierzem do nowego miejsca pełnienia służby.

4. Zasiłek osiedleniowy oraz zwrot kosztów przewozu urządzeń domowych nie przysługuje żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe w miejscowości, w której żołnierz lub jego małżonek albo osoba w związku partnerskim są właścicielami domu lub samodzielnego lokalu mieszkalnego albo jest on zameldowany na pobyt stały.”;

19) w art. 446 ust. 3 otrzymuje brzmienie

„3. Przy ustalaniu wysokości gratyfikacji urlopowej uwzględnia się również małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, a także dzieci pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego.”;

20) w art. 462 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Należności pieniężne, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim a w przypadku braku małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim – kolejno: dzieciom, rodzicom, dziadkom, wnukom albo rodzeństwu.”;

21) w art. 463 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 4000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, druga osoba w związku partnerskim, dzieci, wnuki, rodzice lub rodzeństwo;”;

22) w art. 465 w ust. 2 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

„1) małżonka albo byłego małżonka żołnierza, albo drugiej osoby w związku partnerskim albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim, wobec którego w dniu śmierci żołnierz był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych;

2) dziecka własnego żołnierza, dziecka jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dziecka przysposobionego i przyjętego na wychowanie, w tym w ramach rodziny zastępczej, albo innego dziecka, którego opiekunem prawnym został ustanowiony żołnierz lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim;

3) rodziców i byłych prawnych opiekunów żołnierza albo jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim.”;

23) w art. 472 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie

„2. W przypadku zaginięcia żołnierza w związku z wykonywaniem zadań służbowych lub śmierci żołnierza Minister Obrony Narodowej może przyznać zapomogę małżonkowi albo drugiej osobie w związku partnerskim, a w przypadku braku małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, dzieciom pozostającym na utrzymaniu żołnierza. W przypadku braku małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim i dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zapomogę Minister Obrony Narodowej może przyznać rodzicom żołnierza.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza lub rodziców żołnierza, który zmarł w ciągu 3 lat po zwolnieniu z czynnej służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej.”;

24) w art. 481 ust. 6 otrzymuje brzmienie

„6. Odprawę, o której mowa w ust. 4, wypłaca się małżonkowi, drugiej osobie w związku partnerskim, dzieciom, rodzicom lub rodzeństwu zmarłego żołnierza.”;

25) w art. 510 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) małżonkowi, z wyjątkiem przypadku orzeczonej separacji albo drugiej osobie w związku partnerskim;

2) dzieciom własnym, dzieciom współmałżonka, dzieciom drugiej osoby w związku partnerskim, dzieciom przysposobionym oraz przyjętym na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnukom, rodzeństwu i innym dzieciom, w tym również w ramach rodziny zastępczej, spełniającym w dniu śmierci żołnierza warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej;”;

26) w art. 518:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionymi są małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub dziecko;”;

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek i jedno lub więcej dzieci albo druga osoba w związku partnerskim i jedno lub więcej dzieci – odszkodowanie to przysługuje w wysokości ustalonej w ust. 1 pkt 1, zwiększonej o 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia na każde dziecko;”;

c) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Jeżeli obok małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich odszkodowanie przysługuje w wysokości 3,5-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom zgodnie z ust. 1 pkt 1 lub ust. 2.

4. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni tylko członkowie rodziny inni niż małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub dzieci, odszkodowanie to przysługuje w wysokości ustalonej według zasad określonych w ust. 1 pkt 2, zwiększonej o 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia na drugiego i każdego następnego uprawnionego.”;

27) w art. 586 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) w przypadku ślubu tej osoby albo zawarcia przez nią związku partnerskiego lub urodzenia się jej dziecka albo urodzenia się dziecka jej drugiej osobie w związku partnerskim albo śmierci i pogrzebu małżonka tej osoby lub jej dziecka albo jej drugiej osoby w związku partnerskim lub jej dziecka, ojca, matki, ojczyma lub macochy albo osoby, z którą rodzic pozostaje w związku partnerskim – w wymiarze 2 dni;”.

Art. 235. W ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o Akademii Kopernikańskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 463) w art. 33 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. W skład zespołu ekspertów nie mogą wchodzić osoby przystępujące do konkursu na finansowanie Stypendiów Kopernikańskich lub Grantów Mikołaja Kopernika, osoby będące małżonkami tych osób, ich krewnymi albo powinowatymi do drugiego stopnia włącznie albo osobami, z którymi osoby te pozostają w związku partnerskim. Wyłączenie to dotyczy także krewnych do drugiego stopnia włącznie osoby, z którą osoba przystępująca do konkursu pozostaje w związku partnerskim albo osób pozostających wobec niej w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności.”.

Art. 236. W ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228) w art. 334 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Małżonkowie, osoby w związku partnerskim, osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także osoby pozostające w stosunku pokrewieństwa pierwszego stopnia z drugą

osobą w związku partnerskim, oraz osoby pozostające ze sobą we wspólnym pożyciu nie mogą być zatrudnione w tym samym okręgowym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek podległości służbowej.”.

Art. 237. W ustawie z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2125 oraz z 2024 r. poz. 1897) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 53

a) w ust. 2:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia jego drugiej osoby w związku partnerskim;”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Powody wyłączenia określone w ust. 2 pkt 1, 2 lit. b i pkt 2a trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego albo przysposobienia.”;

2) w art. 104 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej diagnostów laboratoryjnych, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu albo krewny w tej samej linii lub stopniu drugiej osoby w związku partnerskim, osoba pozostająca wobec niego w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca z nim we wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 105 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego postępowanie to toczy się nadal, jeżeli tego zażąda małżonek albo druga osoba w związku partnerskim obwinionego, jego wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu albo krewny w tej samej linii i stopniu drugiej osoby w związku partnerskim, osoba pozostająca wobec niego w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca z nim we wspólnym pożyciu, w terminie 2 miesięcy od dnia zgonu obwinionego.”.

Art. 238. W ustawie z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 9) w art. 12 w ust. 3 w pkt 1 w lit. a po wyrazach „w związku małżeńskim” dodaje się wyrazy „lub związku partnerskim.”.

Art. 239. W ustawie z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 339) w art. 155 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej ratowników medycznych, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub tym samym stopniu, druga osoba w związku partnerskim oraz jej wstępny, zstępny oraz rodzeństwo, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo druga osoba w związku partnerskim, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 240. W ustawie z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej (Dz. U. poz. 326 i 825) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 28 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) fundatora lub jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zstępnych, wstępnych lub rodzeństwo – uważa się za wniesione przez fundatora;”;

2) w art. 103 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy fundacja rodzinna ma więcej niż jednego fundatora, podział mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej jest dokonywany proporcjonalnie do wartości mienia wniesionego przez fundatora, jego małżonka, drugą osobę w związku partnerskim, zstępnych, wstępnych lub rodzeństwo, w stosunku do wartości mienia wniesionego przez wszystkich fundatorów, ich małżonków, ich drugich osób w związku partnerskim, zstępnych, wstępnych lub rodzeństwo, chyba że statut stanowi inaczej.”.

Art. 241. W ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia (Dz. U. poz. 658) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Za członków rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych uprawnionych do świadczenia pieniężnego uważa się małżonka albo drugą osobę w związku partnerskim, dzieci i rodziców funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych.

2. Za dzieci funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci drugiej osoby w związku partnerskim, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.”;

2) w art. 4 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 100% przeciętnego uposażenia odpowiednio funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego – w przypadku małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim albo każdego dziecka, które nie posiada obojga rodziców (sierota zupełna);”.

Art. 242. W ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741 oraz z 2025 r. poz. 321) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 23 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy grunt lub zwierzę jest przedmiotem współposiadania przez okres, w jakim posiadanie tego gruntu lub tego zwierzęcia jest warunkiem przyznania danej pomocy, pomoc ta przysługuje temu współposiadaczowi, co do którego pozostali współposiadacze wyrazili zgodę na piśmie. Ta zgoda nie jest wymagana, jeżeli miałaby pochodzić od współposiadacza będącego małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, wnioskodawcy.”;

2) w art. 39 w ust. 2 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

- „1) małżonek albo druga osoba w związku partnerskim rolnika wnioskującego o tę płatność był w tym dniu wpisany do tego rejestru, nawet jeżeli osoby te nie pozostawały w tym dniu w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, albo
- 2) rolnik lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim odziedziczyli gospodarstwo osoby, która w tym dniu była wpisana do tego rejestru, albo
- 3) rolnik lub jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim nabyli w całości gospodarstwo osoby, która w tym dniu była wpisana do tego rejestru, a zbywca gospodarstwa wyraził pisemną zgodę na przyznanie płatności niezwiązanej do tytoniu nabywcy gospodarstwa.”.

Art. 243. W ustawie z dnia 9 marca 2023 r. o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz. U. poz. 605) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 32:

a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członek zespołu opiniującego, jego małżonek, rodzeństwo oraz krewny i powinowaty do drugiego stopnia w linii prostej, jego druga osoba w związku partnerskim oraz krewny do drugiego stopnia w linii prostej drugiej osoby w związku partnerskim, przedstawiciel, o którym mowa w art. 30 ust. 3, ekspert, o którym mowa w art. 30 ust. 4 i 5, oraz osoba, z którą członek zespołu opiniującego, przedstawiciel lub ekspert pozostaje we wspólnym pożyciu, nie mogą.”,

b) w ust. 6 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) informację o niezachodzeniu okoliczności, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do małżonka, rodzeństwa, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia w linii prostej, drugiej osoby w związku partnerskim, krewnych do drugiego stopnia w linii prostej drugiej osoby w związku partnerskim, członka zespołu opiniującego, przedstawiciela, o którym mowa w art. 30 ust. 3, oraz eksperta, o którym mowa w art. 30 ust. 4 i 5, oraz do osoby, z którą członek zespołu opiniującego, przedstawiciel lub ekspert pozostaje we wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 44 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku śmierci uczestnika badania klinicznego w wyniku udziału w badaniu klinicznym świadczenie kompensacyjne przysługuje małżonkowi niepozostającemu w separacji, drugiej osobie w związku partnerskim, krewnemu pierwszego stopnia, osobie pozostającej w stosunku przysposobienia oraz osobie pozostającej z uczestnikiem we wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 45 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) śmierci uczestnika badania klinicznego – pozostawanie w związku małżeńskim albo w związku partnerskim w chwili śmierci uczestnika badania klinicznego, pokrewieństwo, pozostawanie w stosunku przysposobienia, pozostawanie we wspólnym pożyciu oraz wiek osoby, o której mowa w art. 44 ust. 2, i zmarłego uczestnika badania klinicznego.”.

Art. 244. W ustawie z dnia 9 marca 2023 r. o Krajowej Sieci Onkologicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1208) w art. 31

- 1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Członkowie Rady przed każdym jej posiedzeniem składają przewodniczącemu Rady, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, pisemne oświadczenie o niezachodzeniu okoliczności, o których mowa w ust. 2, dotyczących ich samych oraz ich małżonków, drugich osób w związku partnerskim zstępnym i wstępnym w linii prostej oraz osób, z którymi pozostają we wspólnym pożyciu. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.”;

- 2) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Z udziału w pracach Rady, w zakresie, o którym mowa w art. 29 pkt 6 i 11, jest wyłączona osoba, która sama lub której małżonek, druga osoba w związku partnerskim, zstępny i wstępny w linii prostej lub osoba, z którą pozostaje we wspólnym pożyciu:”.

Art. 245. W ustawie z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1111) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6:

- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) będąca przedmiotem wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej partnerskiej;”;

- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za zobowiązania wynikające z zawarcia umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej konsument odpowiada wyłącznie przedmiotem zabezpieczenia lombardowego, chyba że po zawarciu tej umowy okazało się, że przedmiot tego zabezpieczenia nie stanowił jego własności albo jego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim lub którykolwiek ze współwłaścicieli tego przedmiotu nie wyraził zgody na ustanowienie zabezpieczenia, jeżeli taka zgoda była wymagana przepisami prawa.”;

- 2) w art. 11:

- a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przedmiot zabezpieczenia lombardowego staje się ponownie odpowiednio własnością konsumenta albo konsumenta i jego małżonka albo konsumenta i jego drugiej osoby w związku partnerskim, albo konsumenta i osoby będącej

współwłaścicielem tego przedmiotu bezpośrednio przed ustanowieniem zabezpieczenia lombardowego;”,

b) w ust. 2 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) wystawić na żądanie odpowiednio konsumenta lub jego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim, lub współwłaściciela potwierdzenie przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia lombardowego.”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku braku zapłaty przez konsumenta całości albo części całkowitej kwoty do spłaty w umówionym terminie albo w terminie ustalonym zgodnie z art. 16 ust. 2, przedmiot zabezpieczenia lombardowego staje się własnością przedsiębiorcy wykonującego działalność lombardową, chyba że przedmiot zabezpieczenia lombardowego nie stanowi własności konsumenta albo jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub którykolwiek ze współwłaścicieli nie wyraził zgody na ustanowienie zabezpieczenia, jeżeli taka zgoda była wymagana przepisami prawa lub umowa konsumenckiej pożyczki lombardowej stanowi inaczej, albo przedsiębiorca wcześniej stał się właścicielem tego przedmiotu zabezpieczenia. Przepis art. 169 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny stosuje się.”;

3) w art. 17 w ust. 3:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przedmiot zabezpieczenia lombardowego staje się ponownie odpowiednio własnością konsumenta albo konsumenta i jego małżonka albo konsumenta i jego drugiej osoby w związku partnerskim, albo konsumenta i osoby będącej współwłaścicielem tego przedmiotu bezpośrednio przed ustanowieniem zabezpieczenia lombardowego;”,

b) w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) wystawić na żądanie odpowiednio konsumenta lub małżonka konsumenta albo drugiej osoby w związku partnerskim konsumenta, lub współwłaściciela potwierdzenie przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia lombardowego.”;

4) w art. 24 w ust. 2:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) przedmiot zabezpieczenia lombardowego staje się ponownie odpowiednio własnością konsumenta albo konsumenta i jego małżonka albo konsumenta i jego drugiej osoby w związku partnerskim, albo konsumenta i osoby będącej współwłaścicielem tego przedmiotu bezpośrednio przed ustanowieniem zabezpieczenia lombardowego;”,
- b) pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
 - „b) wystawić na żądanie odpowiednio konsumenta lub małżonka konsumenta albo drugiej osoby w związku partnerskim konsumenta, lub współwłaściciela potwierdzenie przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia lombardowego.”.

Art. 246. W ustawie z dnia 16 czerwca 2023 r. o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta (Dz. U. poz. 1692) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 31 w ust. 4:
 - a) pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
 - „2) gdy kierownikiem podmiotu wnioskującego o udzielenie akredytacji jest jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia, krewny do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim;
 - 3) gdy małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia, krewny do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim należy do personelu podmiotu wnioskującego o udzielenie akredytacji;”,
 - b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
 - „5) w którym był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w którym przedstawicielem strony jest jego małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia, krewny do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim;”,
- 2) w art. 49 w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członkowie Rady Akredytacyjnej, ich małżonkowie, drugie osoby w związku partnerskim oraz osoby, z którymi członkowie Rady Akredytacyjnej pozostają we wspólnym pożyciu, nie mogą jednocześnie:”;
- 3) w art. 51 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osobą bliską, o której mowa w ust. 1, jest małżonek, druga osoba w związku partnerskim, krewny i powinowaty do drugiego stopnia, krewny do drugiego stopnia drugiej osoby w związku partnerskim, osoba związana z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli oraz inna osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 247. W ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o Centralnej Informacji Emerytalnej (Dz. U. poz. 1941) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 w ust. 4 w pkt 3 w lit. c tiret czwarte otrzymuje brzmienie:
„– otwarcia rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na nazwisko byłego współmałżonka uprawnionego lub byłej drugiej osoby w związku partnerskim, ”;
- 2) w art. 8 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) oświadczenia o stosunkach majątkowych istniejących między zainteresowanym a jego współmałżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim, o których mowa w art. 39 ust. 1b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;”.

Art. 248. W ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o ogólnoeuropejskim indywidualnym produkcie emerytalnym (Dz. U. poz. 1843) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 14 w ust. 3 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) odpisu prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia albo europejskiego poświadczenia spadkowego oraz zgodnego oświadczenia wszystkich spadkobierców o sposobie podziału środków zgromadzonych przez zmarłego oszczędzającego lub prawomocnego postanowienia sądu o dziale spadku albo odpisu aktu zgonu, odpisu aktu małżeństwa, odpisu aktu związku partnerskiego oraz oświadczenia w postaci papierowej albo elektronicznej o stosunkach majątkowych istniejących między oszczędzającym a jego małżonkiem albo między oszczędzającym a jego drugą osobą w związku partnerskim oraz udokumentowania, w tym w postaci elektronicznej, sposobu uregulowania tych stosunków, jeżeli między małżonkami nie istniała wspólność ustawowa albo jeżeli między osobami w związku partnerskim istniała wspólność majątkowa, oraz dokumentów stwierdzających tożsamość osób uprawnionych.”;
- 2) w art. 16:
 - a) w ust. 1 pkt 4–9 otrzymują brzmienie:

- „4) z subkonta OIPE zmarłego oszczędzającego na subkonto OIPE jego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 20 ust. 1 albo drugiej osoby w związku partnerskim – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 20 ust. 1;
 - 5) z subkonta OIPE zmarłego oszczędzającego na IKE jego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 20 ust. 1, albo drugiej osoby w związku partnerskim – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 20 ust. 1;
 - 6) z subkonta OIPE oszczędzającego na subkonto OIPE byłego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 21 ust. 1, albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 21 ust. 1;
 - 7) z subkonta OIPE oszczędzającego na IKE byłego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 21 ust. 1 albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 21 ust. 1;
 - 8) z subkonta OIPE oszczędzającego na subkonto OIPE jego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 22, albo drugiej osoby w związku partnerskim – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 22;
 - 9) z subkonta OIPE oszczędzającego na IKE jego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 22 albo drugiej osoby w związku partnerskim – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 22;”;
- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Wypłata transferowa w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2–9, jest dokonywana na podstawie dyspozycji osoby uprawnionej, małżonka oszczędzającego albo byłego małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim lub byłej drugiej osoby w związku partnerskim oszczędzającego po przekazaniu dostawcy dokonującemu wypłaty transferowej dokumentu wydanego przez dostawcę lub instytucję finansową prowadzącą IKE, potwierdzającego, że osoba uprawniona, małżonek oszczędzającego albo były małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub była druga osoba w związku partnerskim oszczędzającego posiada subkonto OIPE u tego dostawcy albo IKE prowadzone przez tę instytucję finansową.”;
- c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku śmierci oszczędzającego małżonek albo druga osoba w związku partnerskim oszczędzającego lub każda z osób uprawnionych może dokonać wypłaty transferowej wyłącznie całości przysługujących jej środków.”;

3) w art. 17:

a) w ust. 2 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) dostawcy prowadzącemu OIPE osoby uprawnionej, małżonka oszczędzającego albo byłego małżonka oszczędzającego albo drugiej osoby w związku partnerskim albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim oszczędzającego albo

2) instytucji finansowej prowadzącej IKE osoby uprawnionej, małżonka oszczędzającego albo byłego małżonka oszczędzającego albo drugiej osoby w związku partnerskim albo byłej drugiej osoby w związku partnerskim – wraz z podaniem tytułu wypłaty transferowej oraz danych identyfikujących osobę uprawnioną, małżonka oszczędzającego albo byłego małżonka oszczędzającego, drugą osobę w związku partnerskim albo byłą drugą osobę w związku partnerskim oszczędzającego: pierwszego imienia, nazwiska, adresu zamieszkania, identyfikatora podatkowego, numeru PESEL albo daty urodzenia, jeżeli osoba nie posiada numeru PESEL, oraz serii i numeru dowodu osobistego albo – w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego – numeru paszportu albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość wraz z oznaczeniem kraju wydania.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres informacji dotyczącej wypłaty transferowej, jej wzór, a także sposób jej sporządzania oraz przekazania, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowości danych o OIPE oszczędzającego, małżonka oszczędzającego, byłego małżonka, drugiej osoby w związku partnerskim, byłej drugiej osoby w związku partnerskim albo osoby uprawnionej przesyłanych między dostawcami i instytucjami finansowymi prowadzącymi IKE.”;

4) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

„Art. 22a. Przepisy art. 20–22 stosuje się odpowiednio do oszczędzającego, który pozostawał w związku partnerskim, w którym istniała wspólność majątkowa partnerska.”.

Art. 249. W ustawie z dnia 17 sierpnia 2023 r. o niektórych zawodach medycznych (Dz. U. poz. 1972 oraz z 2024 r. poz. 1897) w art. 45 w ust. 3 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) druga osoba w związku partnerskim,”.

Art. 250. W ustawie z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. 858) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 10 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku osoby ubiegającej się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub otrzymującej to świadczenie, która wspólnie z małżonkiem, wspólnie z drugą osobą w związku partnerskim lub wspólnie z rodzicem dziecka wychowuje dziecko albo zgodnie z oświadczeniem wspólnie z inną osobą zamieszkuje i wychowuje dziecko, świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje, jeżeli zarówno osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub otrzymująca to świadczenie, jak i osoba wspólnie z nią wychowująca dziecko, z tytułu aktywności zawodowej podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od podstawy, której łączna wysokość wynosi nie mniej niż 100 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, przy czym podstawa, od której są opłacane składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe każdego z nich nie może być niższa niż:”;

- 2) w art. 11 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji, rodziców, którzy rozwiązali związek partnerski lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia „aktywni rodzice w pracy” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia.

4. W przypadku gdy osoba pobierająca świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, drugi rodzic dziecka, małżonek, druga osoba w związku partnerskim lub inna osoba, która wspólnie z nią wychowuje dziecko, nie spełniają warunków, o których mowa w art. 10, osoba pobierająca świadczenie „aktywni rodzice w pracy” zachowuje prawo do tego świadczenia do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym osoby te nie spełniają warunków, o których mowa w art. 10. Zachowanie prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” na zasadach określonych w zdaniu pierwszym przysługuje nie więcej niż dwa razy w okresie, o którym mowa w ust. 1.”;

3) w art. 15 ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwojga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji, rodziców, którzy rozwiązali związek partnerski lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia „aktywnie w żłobku” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia, nie większej jednak niż wysokość przypadającej na danego rodzica miesięcznej opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.”;

4) w art. 20 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwojga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji, rodziców, którzy rozwiązali związek partnerski lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia „aktywnie w domu” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia.”;

5) w art. 28 w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód, separację lub rozwiązanie związku partnerskiego;”;

6) w art. 30 w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód, separację lub rozwiązanie związku partnerskiego;”.

Art. 251. Zmiany dotyczące ustrojów majątkowych wskazane w ustawie z dnia o związkach partnerskich (Dz. U. poz.) mają zastosowanie do wypłat środków gwarantowanych, o których mowa w art. 2 pkt 65 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 487 oraz z 2025 r. poz. 146), dokonywanych po dniu wejścia w życie ustawy z dnia o związkach partnerskich.

Art. 252. 1. Do postępowań o wydanie zezwoleń, o których mowa w art. 1 ust. 1 oraz art. 3e ust. 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 2, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 1a ust. 2 pkt 2 oraz art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Do postępowań o wydanie promesy, o której mowa w art. 3d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 1a ust. 2 pkt 2 oraz art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 253. 1. Do postępowań wszczętych i niezakończonych w danej instancji przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 24 ustawy zmienianej w art. 4, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Do postępowań wszczętych i niezakończonych decyzją prawomocną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 83 § 1 ustawy zmienianej w art. 4, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 254. Do nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych, które nastąpiło przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 19, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 255. Do czynności cywilnoprawnych dokonanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy z dnia 9 września 2000 r o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 295), w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 256. Do postępowań w sprawach uregulowanych w ustawach zmienianych w art. 128 i art. 176, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy tych ustaw w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 257. Do decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu niewydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepis art. 330 ust. 1 pkt 6 ustawy zmienianej w art. 176, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 258. Zmiany wskazane w art. 245 niniejszej ustawy mają zastosowanie do umów konsumenckiej pożyczki lombardowej zawieranych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 259. W przypadku osób, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zawarły związek partnerski zgodnie z prawem innego niż Rzeczpospolita Polska państwa, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej, za moment zawarcia przez nie związku partnerskiego uznaje się moment wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 260. W przypadku osób, które zawarły związek partnerski zgodnie z prawem innego niż Rzeczpospolita Państwa przed dniem wejściem w życie niniejszej ustawy, wymóg pozostawania przez cały rok podatkowy w związku partnerskim oraz we wspólności

majątkowej partnerskiej, o którym mowa w dodawanym art. 6 ust. 3b ustawy zmienianej w art. 35 jest spełniony, jeżeli osoby te pozostawały w związku partnerskim oraz we wspólności majątkowej partnerskiej przez cały rok podatkowy od dnia wejścia w życie przepisów niniejszej ustawy.

Art. 261. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 26 § 2, art. 67 § 6 oraz art. 156 § 2 ustawy zmienianej w art. 8 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 26 § 2, art. 67 § 6 oraz art. 156 § 2 ustawy zmienianej w art. 8, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 26 § 2 ustawy zmienianej w art. 8, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny zobowiązanego i drugiej osoby w związku partnerskim:

- 1) organ egzekucyjny doręczając zobowiązanemu odpis tytułu wykonawczego sporządzonego na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 marca 2024 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz. U. poz. 431), dołącza do tego odpisu pouczenie, zgodnie z art. 27 § 1 pkt 9a ustawy zmienianej w art. 8, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, o przysługującym drugiej osobie w związku partnerskim prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym;
- 2) wierzyciel w przypadku, o którym mowa w art. 26ca § 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 8, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w kolejnym tytule wykonawczym sporządzonym na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 marca 2024 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej:
 - a) oznacza cel wystawienia kolejnego tytułu wykonawczego tak, jakby druga osoba w związku partnerskim zobowiązanego była małżonkiem zobowiązanego,
 - b) wskazuje dane drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego zamiast danych małżonka zobowiązanego.

3. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 157 § 2 ustawy zmienianej w art. 8, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z

tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny zobowiązanego i drugiej osoby w związku partnerskim:

- 1) organ egzekucyjny doręczając zobowiązanemu odpis zarządzenia zabezpieczenia sporządzonego na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie wzorów zarządzenia zabezpieczenia (Dz.U. poz. 504), dołącza do tego odpisu pouczenie, zgodnie z art. 156 § 1 pkt 8b ustawy zmienianej w art. 8, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, o przysługującym drugiej osobie w związku partnerskim prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym;
- 2) wierzyciel w przypadku, o którym mowa w art. 156a § 1 ustawy zmienianej w art. 8, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w kolejnym zarządzeniu zabezpieczenia sporządzonym na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie wzorów zarządzenia zabezpieczenia:
 - a) oznacza cel wystawienia kolejnego zarządzenia zabezpieczenia tak, jakby druga osoba w związku partnerskim zobowiązanego była małżonkiem zobowiązanego,
 - b) wskazuje dane drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego zamiast danych małżonka zobowiązanego.

Art. 262. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 63 ust. 2 i 3, art. 79 ust. 6, art. 80 ust. 6, art. 83 ust. 6 oraz art. 112 ust. 4 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 36, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 63 ust. 2 i 3, art. 79 ust. 6, art. 80 ust. 6, art. 83 ust. 6 oraz art. 112 ust. 4 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 36, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 263 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 39 § 5 i art. 46f ustawy zmienianej w art. 70 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 39 § 5 i art. 46f ustawy zmienianej w art. 70, , jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 39 § 5 ustawy zmienianej w art. 70, jeżeli oświadczenie o nieruchomościach oraz prawach majątkowych, które mogą być przedmiotem hipoteki przymusowej, i rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych, które mogą być przedmiotem zastawu skarbowego, na podstawie wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z

dnia 15 lutego 2017 r. w sprawie wzoru oświadczenia o nieruchomościach oraz prawach majątkowych, które mogą być przedmiotem hipoteki przymusowej, i rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych, które mogą być przedmiotem zastawu skarbowego (Dz. U. poz. 354), składa osoba posiadająca nieruchomość stanowiącą przedmiot współwłasności łącznej tej osoby i drugiej osoby w związku partnerskim, sporządza to oświadczenie tak, jakby ta nieruchomość stanowiła przedmiot współwłasności łącznej tej osoby i jej małżonka.

3. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46f ustawy zmienianej w art. 70, wpisu do Rejestru Zastawów Skarbowych rzeczy ruchomej lub zbywalnego prawa majątkowego, stanowiących współwłasność łączną podatnika, płatnika, inkasenta, następcy prawnego albo osoby trzeciej, o których mowa w art. 41 § 1 i 3 ustawy zmienianej w art. 70, i drugiej osoby w związku partnerskim, dokonuje się tak, jakby ta rzecz lub to prawo stanowiły współwłasność łączną tego podmiotu i jego małżonka.

4. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46f ustawy zmienianej w art. 70, wniosek o wpis do Rejestru Zastawów Skarbowych lub wykreślenie z Rejestru Zastawów Skarbowych, na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie Rejestru Zastawów Skarbowych (Dz. U. poz. 1287), rzeczy ruchomej lub zbywalnego prawa majątkowego, stanowiących współwłasność łączną podatnika, płatnika, inkasenta, następcy prawnego albo osoby trzeciej, o których mowa w art. 41 § 1 i 3 ustawy zmienianej w art. 70, i drugiej osoby w związku partnerskim, wypełnia się tak, jakby ta rzecz lub to prawo stanowiły współwłasność łączną tego podmiotu i jego małżonka.

Art. 264. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 306j ustawy zmienianej w art. 70 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 306j ustawy zmienianej w art. 69, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 306j ustawy zmienianej w art. 70, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w załączniku nr 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie zaświadczeń wydawanych przez organy podatkowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 5) przez małżonka rozumie się również drugą osobę w związku partnerskim.

3. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 306j ustawy zmienianej w art. 70, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w załącznika nr 12 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie zaświadczeń wydawanych przez organy podatkowe przez małżonka podatnika rozumie się również drugą osobę w związku partnerskim.

Art. 265. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 17 ustawy zmienianej w art. 108 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 17 ustawy zmienianej w art. 1078, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 266. Deklaracje o powiązaniach branżowych, o których mowa w art. 31s ust. 8b ustawy zmienianej w art. 116, oraz oświadczenia o powiązaniach branżowych, o których mowa w art. 31sa ust. 8b ustawy zmienianej w art. 116, są składane na dotychczasowych zasadach, do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 31s ust. 26 oraz art. 31sa ust. 19 ustawy zmienianej w art. 116, uwzględniających odpowiednio art. 31s ust. 8c pkt 4 oraz art. 31sa ust. 8c pkt 4 ustawy zmienianej w art. 116 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 3 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 267. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 70 ustawy zmienianej w art. 242 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 70 ustawy zmienianej w art. 242, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 71 ustawy zmienianej w art. 240 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 71 ustawy zmienianej w art. 242, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 268. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 17 ustawy zmienianej w art. 108 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 17 ustawy zmienianej w art. 108, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 269. Minister właściwy do spraw informatyzacji, minister właściwy do spraw rozwoju wsi, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego i minister właściwy do spraw finansów publicznych zapewniają dostosowanie techniczne rejestru stanu cywilnego

oraz innych rejestrów i systemów teleinformatycznych, w zakresie koniecznym dla wprowadzenia zmian wynikających z niniejszej ustawy.

Art. 270. 1. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa dla części budżetowej 27 – Informatyzacja, na realizację zadań wskazanych w art. 269 przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, w poszczególnych latach wynosi:

- 1) w 2026 r. – 16,9 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 0,0 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 0,0 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 0,0 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 0,0 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 0,0 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 0,0 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 0,0 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 0,0 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 0,0 mln zł.

2. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa dla części budżetowej 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na realizację zadań wskazanych w art. 269 przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, w poszczególnych latach wynosi:

- 1) w 2026 r. – 15,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 0,0 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 0,0 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 0,0 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 0,0 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 0,0 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 0,0 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 0,0 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 0,0 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 0,0 mln zł.

3. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa dla części budżetowej 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, na realizację zadań wskazanych w art. 269 przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych, w poszczególnych latach wynosi:

- 1) w 2026 r. – 16,0 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 0,0 mln zł;

- 3) w 2028 r. – 0,0 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 0,0 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 0,0 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 0,0 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 0,0 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 0,0 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 0,0 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 0,0 mln zł.

4. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa dla części budżetowej 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na realizację zadań wskazanych w art. 269 przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w poszczególnych latach wynosi:

- 1) w 2026 r. – 5,3 mln zł;
- 2) w 2027 r. – 0,6 mln zł;
- 3) w 2028 r. – 0,6 mln zł;
- 4) w 2029 r. – 0,6 mln zł;
- 5) w 2030 r. – 0,6 mln zł;
- 6) w 2031 r. – 0,6 mln zł;
- 7) w 2032 r. – 0,6 mln zł;
- 8) w 2033 r. – 0,6 mln zł;
- 9) w 2034 r. – 0,6 mln zł;
- 10) w 2035 r. – 0,6 mln zł.

5. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków:

- 1) o którym mowa w ust. 1 - jest minister właściwy do spraw informatyzacji,
 - 2) o którym mowa w ust. 2 - jest minister właściwy do spraw rozwoju wsi,
 - 3) o którym mowa w ust. 3 - jest minister właściwy do spraw finansów publicznych,
 - 4) o którym mowa w ust. 4 - jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego
- który dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu na koniec każdego kwartału, a w przypadku IV kwartału - według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

6. W przypadku, gdy wielkość wydatków, o których mowa w ust. 1-4, wyniesie łącznie więcej niż 85% limitu przewidzianego na ten rok, dysponent danej części budżetowej wdraża mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu kosztów realizacji zadań publicznych lub ograniczeniu wydatków w ramach odpowiedniej części budżetowej.

Art. 271. Ustawa wchodzi w życie dnia 1 stycznia 2027 r., z wyjątkiem art. 269, który wchodzi w życie w dniu następującym po dniu ogłoszenia.

UZASADNIENIE

POTRZEBA I CEL WYDANIA AKTU

Projekt ustawy wprowadzającej ustawę o związkach partnerskich ma na celu zachowanie spójności systemu prawnego, poprzez dostosowanie obowiązujących ustaw do rozwiązań zawartych w projekcie ustawy o związkach partnerskich (dalej jako: ustawa główna), a także określenie, w jakim terminie zmiany te mają wejść w życie.

Zmiany przewidziane w projekcie są więc zmianami wynikowymi do rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy głównej, przy jednoczesnym kluczowym znaczeniu dla ukształtowania instytucji związku partnerskiego. Podczas gdy w projekcie ustawy głównej określono podstawowe zasady zawarcia związku partnerskiego i jego rozwiązania, to projekt przepisów wprowadzających szczegółowo określa te procedury, poprzez zmiany projektowane w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2024 r. Poz. 1741, dalej jako: PASC lub Prawo o aktach stanu cywilnego i ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 i 1841, dalej jako: KPC lub Kodeks postępowania cywilnego). W projekcie ustawy głównej określono podstawowe prawa i obowiązki osób w związku partnerskim, projekt przepisów wprowadzających określa natomiast wszelkie skutki prawne zawarcia związku partnerskiego, zarówno w zakresie uprawnień osób w tym związku, jak i skutków dla osób trzecich czy obowiązków związanych z zapobieganiem konfliktom interesów.

Projekt ustawy wprowadzającej realizuje także cel projektu ustawy głównej wykonania ciężających na Polsce zobowiązań międzynarodowych, przede wszystkim wynikających z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284): wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie Przybyszewska i inni przeciwko Polsce (skarga nr 11454/17 i 9 innych), z dnia 19 września 2024 r. w sprawie Formela i inni przeciwko Polsce (skarga nr 58828/12 i 4 inne), z dnia 27 lutego 2025 r. w sprawie Szypuła i inni przeciwko Polsce (skarga nr 78030/14 i 1 inna) oraz z dnia 24 kwietnia 2025 r. Andersen przeciwko Polsce (skarga nr 53662/20). Jak wynika z orzecznictwa ETPC, Polska jest zobowiązana do zapewnienia ram prawnych umożliwiających parom tej samej płci odpowiednie uznanie i ochronę ich związku. Do zaadresowania problemu nieuznawania związków osób tej samej płci wzywała Polskę także Europejska Komisja

przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI, pkt 32 raportu z 27 czerwca 2023 r.^[1]), Komisarz Praw Człowieka Rady Europy (pkt 16 memorandum na temat stygmatyzacji osób LGBTI w Polsce z dnia 3 grudnia 2020 r.^[2]) czy Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (pkt 23 (b) uwag końcowych z dnia 27 września 2024 r.^[3]).

Z omówionych wyżej standardów wynika obowiązek zapewnienia, że krajowe przepisy dotyczące związków partnerskich powinny dotyczyć co najmniej:

- praw i obowiązków osób w związkach partnerskich do wzajemnej pomocy,
- podatków od spadków i darowizn,
- dziedziczenia ustawowego,
- możliwości skorzystania z urlopu na opiekę nad chorym partnerem,
- możliwości objęcia drugiej osoby w związku partnerskim ubezpieczeniem zdrowotnym,
- alimentów,
- świadczeń w przypadku śmierci partnera,
- prawa do pochówku,
- praw rodzicielskich.

Mając na uwadze powyższe zobowiązania, projekt ustawy wprowadzającej ustawę główną zawiera uregulowania dotyczące prawa do pochówku, opieki zdrowotnej, zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, pomocy społecznej, dziedziczenia, podatków, a także udzielania cudzoziemcom prawa pobytu.

Potrzeby dotyczące projektu ustawy były omawiane i konsultowane z organizacjami pozarządowymi oraz grupami nieformalnymi działającymi na rzecz osób LGBT i ich rodzin.

OBECNY STAN PRAWNY – LUKI LEGISLACYJNE I PROBLEMY PRAWNE, KTÓRE PROJEKT MA NA CELU ROZWIĄZAĆ

Obecnie związki nieformalne korzystają z bardzo niewielu uprawnień, które w prawie krajowym zastrzeżono nie tylko dla małżonków, ale także dla „osób pozostających we wspólnym pożyciu”. To dzięki wyrokowi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Kozak przeciwko Polsce (wyrok z dnia 2 marca 2010 r., skarga nr 13102/02) Sąd Najwyższy podjął uchwałę, zgodnie z którą osobą pozostającą we wspólnym pożyciu z najemcą jest osoba połączona z nim więzią uczuciową, fizyczną i gospodarczą, także osoba tej samej płci (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt III CZP 65/12) i uchwałę, zgodnie z którą osobą bliską w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego – osobą pozostającą we wspólnym pożyciu – jest także partner tej samej płci (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r., sygn. akt I KZP 20/15). W praktyce oznacza to m.in. możliwość odmowy składania zeznań przez partnera tej samej płci oskarżonego. Niemniej w polskim systemie prawnym jest niewiele tego typu regulacji adresowanych do “osób pozostających we wspólnym pożyciu” lub “osób bliskich”, a przepisy te są rozproszone w całym systemie prawa krajowego w sposób niekonsekwentny, który nie może być uznany za „zapewniający związkom jednopłciowym jakiejkolwiek ramy prawne”, czego wymaga od Polski orzecznictwo Trybunału w Strasburgu.

Właściwie jedyną dziedziną prawa, w której status osób pozostających we wspólnym pożyciu jest teoretycznie zrównany ze statusem małżonka, to prawo medyczne. Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581), osobą bliską pacjenta jest m.in. małżonek, ale także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. W praktyce to oznacza, że partner –tej samej i różnej płci – ma dostęp do informacji o stanie zdrowia pacjenta lub jego dokumentacji medycznej na takich samych zasadach jak małżonek. O ile pacjent jest przytomny, ma prawo do wyrażenia zgody na udzielenie informacji o jego stanie zdrowia innym osobom – a więc także małżonkowi czy partnerowi (art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta). Jeżeli pacjent jest nieprzytomny – a więc nie miał okazji udzielić stosownego upoważnienia – lekarz udziela informacji jego osobie bliskiej w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2

ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, a to oznacza, że udziela informacji małżonkowi lub partnerowi (art. 31 ust. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, Dz. U. z 2024 r. poz. 1287, 1897).

W praktyce jednak prawo partnera tej samej płci do informacji o stanie zdrowia pacjenta i prawo do obecności partnera tej samej płci przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych nie jest przestrzegane, na co wskazują wyniki badań dotyczące dyskryminacji ze względu na orientację seksualną w obszarze opieki zdrowotnej, prowadzone m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Jak wynika z raportu RPO: „lekarze i pielęgniarki często nie traktują partnerów tej samej płci jako osób bliskich, a więc osób uprawnionych do towarzyszenia pacjentowi”, a także – w odniesieniu do informacji o stanie zdrowia nieprzytomnego partnera tej samej płci – „w opinii lekarzy nie są oni członkami rodziny i nie są upoważnieni do otrzymania takiej informacji”. Wreszcie respondenci w badaniu „Rodziny z wyboru w Polsce” pytani o trudne sytuacje związane z tym, że nie pozostają w związku uznanym prawnie takim jak małżeństwo, najczęściej wskazywali na trudności w opiece zdrowotnej (38,1% - „Rodziny z wyboru w Polsce, Życie rodzinne osób nieheteroseksualnych”, J. Mizielińska, M. Abramowicz, A. Stasińska, Warszawa 2014, s. 73). Wyraźne wskazanie w treści przepisów, że partnerka i partner – bez względu na płeć – jest osobą bliską pacjenta pomoże ujednolicić praktykę stosowania przepisów o prawach pacjenta i innych ustaw z obszaru ochrony zdrowia (w tym m.in. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych czy ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty). Jednocześnie powyższe argumenty stanowią uzasadnienie dla wprowadzenia także w innych przepisach prawa, które już obecnie przyznają pojedyncze uprawnienia „osobom pozostającym we wspólnym pożyciu”, wprost uprawnienia dla osób w związku partnerskim. W każdym innym wypadku osoby te byłyby bowiem dalej narażone na podważanie w praktyce więzi łączącej ich z najbliższą osobą.

Związki nieformalne i rodziny, które tworzą, przyjmują różne strategie radzenia sobie z brakiem uznania ich relacji w polskim porządku prawnym. Osoby pozostające w związkach nieformalnych udzielają sobie wzajemnych upoważnień, których można udzielić każdej osobie – nie tylko osobie bliskiej czy członkowi rodziny. W praktyce, partnerzy tej samej płci udzielają sobie upoważnień (pełnomocnictw) do odbioru korespondencji (art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, Dz. U. z 2025 r. poz. 366), do załatwiania spraw podatkowych (art. 138a § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, Dz. U. z 2025 r. poz. 111, 497), do reprezentowania w konkretnej, wskazanej w upoważnieniu sprawie

przed urzędami (art. 32 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, Dz. U. z 2024 r. poz. 572). Zakres możliwych upoważnień jest zatem bardzo wąski i – co należy podkreślić – nie są to upoważnienia przyznające uprawnienia osobom bliskim czy członkom rodziny, ale upoważnienia, które mogą być udzielone każdej osobie. Udzielenie tego typu upoważnień obciążone jest dodatkowo opłatą skarbową, od której zwolnieni są przykładowo małżonkowie.

Najważniejsze dla osób pozostających w bliskich związkach uprawnienia pozostają zastrzeżone dla małżonków. Co więcej, wiele osób pozostających w związkach nieformalnych nie ma wystarczającej świadomości prawnej, że konieczne jest udzielanie takich upoważnień, albowiem błędnie zakłada, iż prawo chroni wszystkie bliskie osoby. W konsekwencji często w sytuacji nagłej, osoby te pozostają bez jakiegokolwiek ochrony i mają poczucie rażącej niesprawiedliwości. Udzielanie upoważnień, choć z pewnością jest narzędziem przydatnym w wielu sytuacjach, nie stanowi uniwersalnego rozwiązania dla wszystkich problemów związanych z reprezentowaniem interesów osób bliskich. Jest to mechanizm pośredni, który wymaga spełnienia szeregu warunków i obarczony jest licznymi ograniczeniami. Każde upoważnienie jest sporządzone pod kątem konkretnych czynności i instytucji. Upoważnienie wydane na podstawie Kodeksu postępowania administracyjnego nie będzie np. ważne przed organami administracji skarbowej. Podobnie, upoważnienie do reprezentowania drugiej osoby przed organami administracji skarbowej nie upoważni do odbioru przesyłki pocztowej. Sporządzenie pełnomocnictwa wymaga czasu i znajomości przepisów. Konieczne jest precyzyjne określenie zakresu udzielanych uprawnień, aby uniknąć nieporozumień i potencjalnych problemów w przyszłości. Aby skutecznie zabezpieczyć swoje interesy, partnerzy powinni wykazać się dużą dozą dalekowzroczności i przewidzieć różne scenariusze, co nie jest wymagane przykładowo od małżonków, których status jest uznawany w polskim porządku prawnym *per se*.

Uprawnieniem, które również tylko w teorii jest dostępne dla partnerów tej samej płci, jest noszenie wspólnego nazwiska. Chociaż ustawa o zmianie imienia i nazwiska (z dnia 17 października 2008 r., Dz. U. z 2021 r. 1988) dopuszcza zmianę nazwiska w trybie administracyjnym „z ważnych powodów”, pozostawiając katalog tych powodów otwartym, dominująca praktyka organów administracji oraz orzecznictwo sądów administracyjnych wskazują, że pozostawanie nawet w wieloletnim i trwałym związku nieformalnym nie jest uznawane za ważny powód takiej zmiany. Przykładowo, Naczelny Sąd Administracyjny w

wyroku z dnia 10 października 2017 r. podkreślił, że subiektywna potrzeba zmiany nazwiska rodowego na nazwisko wynikające ze związku faktycznego, choć uzasadniona więzami emocjonalnymi i wspólnym życiem, nie jest wypełnieniem przesłanki z art. 4 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska (tak też wyrok WSA w Łodzi z dnia 21 października 2015 r., sygn. akt III SA/Łd, 679/15, wyrok WSA w Krakowie z dnia 20 lutego 2023 r. III SA/Kr 1460/22). Chociaż można zidentyfikować też orzeczenia z przeciwną tezą (przykładowo – wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 stycznia 2024 r., sygn. akt VII SA/Wa 2034/23), już sama niejednorodność praktyki stosowania prawa wskazuje na liczne trudności, z którymi osoby w związkach nieformalnych muszą mierzyć się, jeśli chcą nosić wspólne nazwisko. Przyczynia się to do utraty zaufania obywateli do państwa i prawa, generuje koszty wieloletnich postępowań sądowo-administracyjnych, a wielu przypadkach także niespójności w sprawach obywatelskich i chaos w sytuacjach transgranicznych – jeżeli osoby, którym odmówiono zmiany nazwiska zawarły małżeństwo albo związek partnerski za granicą i tam to nazwisko zmieniły.

Przechodząc do omówienia konkretnych uprawnień zastrzeżonych dla małżonków, których nie można zapewnić poprzez udzielanie sobie wzajemnych upoważnień, w obszarze dziedziczenia, zgodnie z Kodeksem cywilnym, z ustawy są powołani do spadku małżonkowie (art. 931 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, 1237), choćby nie było między nimi już żadnej bliskości ani więzi, a nie są powołane do spadku po sobie osoby pozostające w związku nieformalnym. Jeżeli osoba pozostająca w związku nieformalnym nie sporządzi testamentu, partner nie będzie po niej dziedziczyć. Małżonek jest także zwolniony od podatku od spadku (art. 4a ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, Dz. U. z 2024 r. poz. 1837). Partnerzy w związkach nieformalnych dziedziczą po sobie wyłącznie, jeżeli sporządzili testamenty – wówczas obciążeni są jednakże podatkiem od spadku, który w tym przypadku wynosi nawet 20% (art. 15 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn). Tak samo skonstruowane są przepisy dotyczące podatku od darowizn – małżonek jest od tego podatku zwolniony, partner jest obciążony podatkiem do 20% (niżej więcej na temat sytuacji podatkowej osób w związkach partnerskich).

Należy podkreślić, że według sondażu przeprowadzonego przez Kantar Milward Brown (badania przeprowadzono w dniach 28–31 sierpnia 2017 r. metodą CATI na reprezentatywnej grupie 516 Polaków powyżej 50. roku życia, <http://www.napisztestament.org.pl/aktualnosci/tylko-trzynastu-na-stu-polakow-powyzej-50->

roku-zycia-napisalo-testament, dostęp 19.09.2024r.) tylko 13 procent Polaków powyżej 50. roku życia zdecydowało się na sporządzenie testamentu. W Polsce nadal preferowanym sposobem spadkobrania jest dziedziczenie na podstawie przepisów ustawowych. Te z kolei wyklucza osoby pozostające w związkach nieformalnych. O ile osoby różnej płci tworzące związek partnerski mają możliwość zawarcia małżeństwa choćby po to, by zabezpieczyć swoje prawa majątkowe po śmierci jednego z małżonków, takiej możliwości pozbawione są osoby tej samej płci, które również tworzą związek partnerski.

Prawo pochówku przysługuje wyłącznie małżonkom. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2023 r. poz. 887, 1688) nie zastrzeżono tego prawa dla osób pozostających we wspólnym pożyciu. Co więcej, prawo pochowania zwłok przysługuje, w kolejności: małżonkowi, krewnym zstępnym, krewnym wstępnym, krewnym bocznym do 4 stopnia pokrewieństwa i powinowatym w linii prostej do 1 stopnia – jeśli żadna z tych osób z tego prawa nie skorzysta, prawo to przysługuje również „osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiążą” (art. 10). Krąg osób, którym przysługuje prawo pochówku jest zatem bardzo szeroki i w praktyce niewielkie są szanse na uznanie prawa pochówku partnerki czy partnera. Taka wykładnia przepisu rodzi konsekwencje dla partnera pozostałego przy życiu. Jeśli uznamy, że przepis nie wprowadza katalogu pierwszeństwa, zarówno rodzina zmarłego, jak i osoba partnerska będą mieli równe prawo do pochowania zmarłego. W przypadku braku konfliktu między członkami rodziny a osobą partnerską pochówek zmarłego zostanie dokonany na podstawie konsensusu między uprawnionymi. Problematiczna może się okazać sytuacja, w której rodzina zmarłego i jego partner mają odrębne zdanie na temat miejsca czy obrządku, w jakim zmarły miałby zostać pochowany. Przychylając się do dominującej wykładni przepisu, decyzja w sprawie pochówku zmarłego powinna nastąpić poprzez konsensus, z tym, że w braku porozumienia rodzina i partner mogą żądać rozstrzygnięcia przez sąd zaistniałego sporu dotyczącego wykonywania wspólnego prawa.

Partnerom nie przysługują właściwie żadne uprawnienia zastrzeżone dla małżonków w obszarze opieki społecznej, zabezpieczenia społecznego czy ubezpieczenia zdrowotnego (i ustaw pokrewnych). I tak – wyłącznie małżonek może objąć swojego małżonka ubezpieczeniem zdrowotnym (art. 5 pkt 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Dz. U. z 2024 r. poz. 146). Wyłącznie małżonek dziedziczy prawo do renty i emerytury – partnerzy tej samej płci są tej możliwości pozbawieni, nawet jeżeli pozostają w ważnie zawartym związku małżeńskim za

granicą (w takim przypadku rentę rodzinną otrzymuje małżonek zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429, 1672). W sprawie uznania prawa do emerytury obywatela Francji po zmarłym małżonku tej samej płci, obywatelu polskim, sąd nie uznał prawa do emerytury skarżącego (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 lipca 2020 r. sygn. akt XIV U 2204/19). Wyłącznie małżonkowi przysługuje zasiłek opiekuńczy w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki nad drugim małżonkiem (art. 32 ust. 1 pkt b i c ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, Dz. U. z 2023 r. poz. 2780).

Z niekonsekwencją ustawodawca podchodzi do analizowanego problemu w obszarze pomocy społecznej. W art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283) zdefiniowano rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Pojęcie „rodziny” nie zostało więc oparte wyłącznie na więzach prawnych, powinowactwa czy pokrewieństwa, lecz faktycznych więzach, które występują między osobami. Tym samym ustawodawca odszedł od definiowania rodziny w tradycyjny sposób, znajdujący zastosowanie na gruncie KRO, i skłonił się ku pojęciu rodziny jako jednostki społecznej, której członkowie rzeczywiście ze sobą przebywają i bytują, i co do których osoba zainteresowana odnosi się jak do członków rodziny. Takie ujęcie wywołuje określone konsekwencje na gruncie tej ustawy, bowiem osoba partnerska zostanie uznana za członka rodziny i dochody tej osoby będą wliczone do kryterium dochodowego ustalającego prawo do uzyskania pomocy społecznej, co stanowi pewną niekonsekwencję ustawodawcy (w tym przypadku, włączając osobę partnerską do członków rodziny, obniża się kryterium dochodowe przypadającego na członka rodziny, co może utrudnić przyznanie pomocy społecznej).

Brak instytucji związków partnerskich nabiera znaczenia na gruncie podatkowym. O ile nieliczne aspekty są możliwe do uregulowania na gruncie prawa prywatnego, możliwość ułożenia stosunków prawnych między partnerami napotyka daleko idące ograniczenia w obszarze prawa podatkowego. W obszarze podatku dochodowego od osób fizycznych partnerzy nie są traktowani jako małżonkowie. W konsekwencji nie mogą wspólnie opodatkować swoich dochodów. Wszelkie ulgi podatkowe są również zamknięte dla partnerów jako osób niespokrewnionych.

Ochrona rodziny, równe traktowanie i priorytet dobra dziecka są fundamentalnymi zasadami przewidzianymi w Konstytucji RP i w wiążących Polskę aktach prawa międzynarodowego, zwłaszcza Konwencji o prawach dziecka i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Mimo to, przepisy ustawowe w większości przypadków nie dostrzegają obecnie faktycznych relacji rodzinnych łączących dzieci z ich rodzicami społecznymi – tj. osobami, z którymi ich rodzic prawny pozostaje w związku nieformalnym. Jedynie wspomniana wyżej ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej definiuje pojęcie rodziny szeroko. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych definiuje już rodzinę zupełnie inaczej, poprzez zamkniętą enumerację jej członków. Z kolei ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, definiując krąg osób uprawnionych do zasiłku opiekuńczego w sytuacji konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, wymienia w definicji tego pojęcia ojczyma i macochę, przyznając tym samym uprawnienie do zasiłku rodzicom społecznym, ale tylko jeśli zawarli z rodzicem prawnym związek małżeński, czego osoby tej samej płci nie mogą zrobić. Tymczasem z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (zob. m.in. wyrok z 24 marca 2022 r. w sprawie C.E. oraz inni przeciwko Francji, skargi nr 29775/18 and 29693/19; wyrok z 7 kwietnia 2022 r. w sprawie Callamand przeciwko Francji, skarga nr 19511/16) wynika, że ochroną życia rodzinnego objęte są relacje między dzieckiem, a osobą faktycznie sprawującą nad nim pieczę, a obowiązkiem państwa jest wprowadzenie regulacji, która relacje te zabezpieczy.

Zawarcie zagranicznego związku partnerskiego albo małżeństwa jedнопłciowego nie rozwiązuje problemu próżni prawnej, w jakiej znajdują się osoby partnerskie na terytorium Polski. Polski porządek krajowy nie uznaje zawartych zgodnie z prawem obcym związków partnerskich albo małżeństw jedнопłciowych. Osoba, która zawarła związek partnerski za granicą, w myśl przepisów prawa obcego zmienia stan cywilny. W konsekwencji istnieje oczekiwanie, że jej stan cywilny zostanie odnotowany również w rejestrach kraju, którego jest obywatelem. Nie jest bowiem pożądane, by każdorazowe przekroczenie granicy kraju powodowało zmianę stanu cywilnego osoby – stanowi to także naruszenie zasady niepodzielności stanu cywilnego. Nie powinno się zatem odmawiać urzeczywistnienia w rejestrze zdarzeń, które w obcym porządku prawnym wywołują określone konsekwencje prawne. Brak odnotowania w polskim systemie akt stanu cywilnego faktu zawarcia związku partnerskiego może powodować, że osoba pozostająca w związku partnerskim będzie

przedstawiała się jako osoba stanu wolnego, a polski system akt stanu cywilnego i wydawane odpisy oraz zaświadczenia każdorazowo wskażą stan cywilny jako wolny. Oprócz potencjalnego zagrożenia międzynarodowej bigamii istnieje ryzyko nadużyć i w innych obszarach, gdzie stan wolny danej osoby wpływa na określone prawa, ulgi i przywileje.

GLÓWNE ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY

Zawarcie związku partnerskiego będzie miało wpływ na przepisy do tej pory zastrzegające różnego rodzaju uprawnienia dla małżonków, w szczególności w obszarze opieki zdrowotnej, zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, pomocy społecznej, dziedziczenia, podatków, a także udzielania cudzoziemcom prawa pobytu. Przyznanie osobom tworzącym związku partnerskie analogicznych praw we wskazanych obszarach będzie stanowić emanację konstytucyjnej zasady równości wobec prawa, będzie też jest ucieleśnieniem zakazu dyskryminacji i wykonaniem wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Inne bowiem traktowanie małżeństw i związków partnerskich w tych obszarach uprawnień stanowiłoby dyskryminację ze względu na orientację seksualną, w sytuacji, w której małżeństwo mogą zawrzeć tylko osoby różnej płci – chyba, że szczególne obowiązki lub uprawnienia małżonków wymagają uzasadnionego zróżnicowania ich sytuacji od sytuacji osób w związku partnerskim.

Jednocześnie liczne przepisy prawa polskiego wiążą z sytuacją pozostawania w małżeństwie lub relacji rodzinnej nie tylko uprawnienia, ale też obowiązki związane z ochroną praw osób trzecich - zwłaszcza poprzez stosowne wyłączenia sędziego, pracownika organu administracji, a także unikanie konfliktu interesów w różnego rodzaju komisjach, radach i innych gremiach ustanowionych w przepisach szczególnych. Zawarcie związku partnerskiego powinno zostać uwzględnione również w tych sytuacjach – zarówno poprzez wskazanie wprost osób w związku partnerskim jako podlegających wyłączeniom, a także poprzez uwzględnienie powstających w wyniku zawarcia związku partnerskiego dalszych relacji rodzinnych, odpowiadających występującym ustawowo w kontekście małżeństwa pojęciom powinowatych, a także pojęciom teściowie, ojczym, czy macocha.

Kolejną grupą przepisów, których dotyczy projekt ustawy wprowadzającej są przepisy szczegółowo określające procedury zawarcia, rozwiązania oraz ustania związku partnerskiego z innych przyczyn. Projekty zmian dotyczą w tym zakresie przede wszystkim Prawa o aktach stanu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego, a w konsekwencji także ustaw o opłatach

skarbowych i kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Ponieważ w określonych przypadkach wprowadzenie instytucji związku partnerskiego będzie także wpływało na przepisy dotyczące małżonków albo zawarcia małżeństwa (np. nowa przeszkoda małżeńska), istotne zmiany są także przewidziane w projekcie co do ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Z uwagi na liczbę obszarów, które wymagają nowelizacji z jednego z wyżej wskazanych powodów, konieczne będzie dokonanie zmian w ponad 240 aktach prawnych. W zdecydowanej większości ustaw wystarczające będzie przy tym uzupełnienie istniejących przepisów o pojęcia „związku partnerskiego”, „osób w związku partnerskim”, „drugiej osoby w związku partnerskim” lub „wspólności majątkowej partnerskiej” – jeżeli to od okoliczności takiego ustroju majątkowego przepis uzależnia dany skutek prawny.

Co istotne, celowym rozwiązaniem jest niestosowanie w nowelizowanych przepisach definicji związku partnerskiego ani odesłań do ustawy głównej, które zawęziłoby zakres stosowania projektowanych przepisów szczególnych do związków partnerskich zawartych w Polsce. Zastosowanie znajdą bowiem w tym zakresie zasady prawa prywatnego międzynarodowego i w sytuacjach, w których z norm kolizyjnych wynikać będzie, że stosuje się prawo polskie, powinno być one stosowane do osób w związku partnerskim niezależnie od tego, gdzie ich związek został zawarty. Analogicznie, w przypadku małżeństw tej samej płci zawartych za granicą, o ile z norm kolizyjnych wynikać będzie, że stosuje się prawo polskie – powinno ono być stosowane do osób w związkach małżeńskich, bez względu na płeć małżonków. Wynika to także z przyjętego przez wnioskodawczynię założenia opisanego w uzasadnieniu do projektu ustawy głównej, że małżeństwa tej samej płci powinny być uznawane w Polsce za małżeństwa.

Jednocześnie dla ochrony polskiego porządku prawnego przed ewentualnymi negatywnymi skutkami uznania zawartego za granicą związku partnerskiego w danej sytuacji, zastosowanie znajdzie ogólna norma klauzuli porządku publicznego. Przykładowo, w sytuacji, w której zagraniczny związek partnerski zostałby zawarty pomiędzy osobami małoletnimi, wywodzenie skutków prawnych z takiego związku partnerskiego w Polsce na podstawie polskich przepisów mogłoby zostać uznane za sprzeczne z klauzulą porządku publicznego. Stosowna ocena w tym zakresie powinna być dokonywana na etapie stosowania przepisów prawa w konkretnej sprawie. Jednocześnie dla uniknięcia wątpliwości, od kiedy możliwe jest wywodzenie w Polsce skutków prawnych przez osoby, które zawarły związki partnerskie za granicą, kwestię tę precyzują przepisy przejściowe, wskazując, że co do zasady za moment zawarcia związku

uznaje się w takiej sytuacji moment wejścia w życie niniejszej ustawy.

W ramach uwag ogólnych należy także zaznaczyć, że projektowane uzupełnienia licznych aktów prawnych o okoliczności związane z pozostawaniem w związku partnerskim (lub jego ustaniem) muszą uwzględniać różnice pomiędzy małżeństwem, a projektowaną instytucją związku partnerskiego (które to różnice zostały szczegółowo omówione w uzasadnieniu do projektu ustawy głównej). Przykładowo, projekty nie przewidują w przypadku osób w związku partnerskim obowiązku pozostawania we wspólnym pożyciu, a zatem te przepisy prawa, które warunkują określone skutki prawne od pozostawania przez małżonków we wspólnym pożyciu, muszą zostać odpowiednio dostosowane – tak jak projektowane brzmienie § 2 art. 939 k.c. („Uprawnienie powyższe nie przysługuje: 1) małżonkowi, jeżeli wspólne pożycie małżonków ustało za życia spadkodawcy; 2) drugiej osobie w związku partnerskim, jeżeli nie mieszkała ona ze spadkodawcą w chwili śmierci spadkodawcy”). Projektowane zróżnicowanie uprawnień małżonków i osób w związku partnerskim wynika w tym wypadku z dążenia do sformułowania jak najbardziej zbliżonej normy, uwzględniającej jednak specyfikę relacji osób w związku partnerskim. Posłużenie się pojęciem „mieszkania” ze spadkodawcą, jest spójne z art. 939 § 1 oraz art. 923. Zarazem art. 939 ma charakter normy wyjątkowej i jego zastosowanie nie powinno być rozszerzane.

Wśród wymagających wyjaśnienia pojęć powtarzających się w projektowanych przepisach wprowadzających należy wskazać także pojęcie „wspólności partnerskiej”, które należy wyraźnie odróżnić od „wspólności majątkowej partnerskiej”, będącej ustrojem majątkowym, który może łączyć osoby w związku partnerskim na podstawie zawartej przez nie umowy (zgodnie z projektem ustawy głównej). Wspólność partnerska jest pojęciem odpowiadającym pojęciu „wspólności małżeńskiej”, które występuje najczęściej w przepisach dotyczących nabycia prawa do renty rodzinnej, np. w art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (dalej jako: ustawa emerytalna). Dla uzasadnienia rozróżnienia wspólności partnerskiej od wspólności majątkowej partnerskiej należy przywołać stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przedstawione w opinii do niniejszego projektu ustawy, z którego wynika, że przy badaniu istnienia prawa do renty rodzinnej dla wdowy/wdowca Zakład uznaje, że pojęcia wspólności małżeńskiej oraz wspólności majątkowej małżeńskiej nie są tożsame. Małżonkowie mogą pozostawać we wspólności małżeńskiej (np. wspólnie zamieszkując, prowadząc wspólne gospodarstwo domowe), a nie pozostawać we wspólności majątkowej małżeńskiej. Z kolei małżonkowie pozostający we wspólności majątkowej

małżeńskiej nie muszą pozostawać we wspólności małżeńskiej (jeśli nie zamieszkiwali ze sobą, nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego i nie łączył ich żaden inny rodzaj więzi). Analogiczne rozróżnienie powinno występować więc w odniesieniu do związku partnerskiego i dotyczących tego związku pojęć „wspólność partnerska” i „wspólność majątkowa partnerska”.

SZCZEGÓŁOWE ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY

Przepisy dotyczące zawarcia i rozwiązania związku - Prawo o aktach stanu cywilnego i Kodeks postępowania cywilnego

Projekt ustawy wprowadzającej ustawę o związkach partnerskich zawiera liczne przepisy nowelizujące Prawo o aktach stanu cywilnego.

Zawarcie związku partnerskiego będzie następować przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego i wpływać na stan cywilny. Tylko takie rozwiązanie – w obliczu proponowanych i koniecznych zmian w licznych przepisach prawa – zapewni bezpieczeństwo i spójność rejestrów oraz niezbędną publicznoprawną kontrolę nad uprawnieniami i obowiązkami osób w związku partnerskim. Pozostawanie w związku partnerskim stanowić będzie przeszkodę w zawarciu małżeństwa z inną osobą – tylko zmiana stanu cywilnego w wyniku zawarcia związku partnerskiego uzasadnia takie rozwiązanie. Jednocześnie liczne przepisy szczególne i wykonawcze wymagają w określonych sytuacjach przedstawienia odpisu aktu stanu cywilnego jako dowodu potwierdzającego możliwość skorzystania z danego uprawnienia. Kierownik urzędu stanu cywilnego będzie więc sporządzać akt związku partnerskiego po jego zawarciu, na podstawie protokołu z tej czynności, a po jego ustaniu wprowadzać do aktu wzmiankę dodatkową. Projektowane przepisy szczegółowo wskazują co zawierać będzie akt związku partnerskiego oraz odpis skrócony aktu związku partnerskiego.

Osoba zamierzająca zawrzeć związek partnerski będzie przedstawiać dokument tożsamości wybranemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego oraz składać zapewnienie, że nie wie o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie związku partnerskiego (którego szczegółowy zakres regulują projektowane przepisy). Osoby zamierzające zawrzeć związek partnerski będą też składać oświadczenia o nazwisku, które każda z nich będzie nosić po zawarciu związku partnerskiego. Zapewnienie będzie ważne przez okres 2 miesięcy od daty jego złożenia, ale związek partnerski nie będzie mógł zostać zawarty przed upływem 14 dni od dnia jego złożenia.

Kierownik urzędu stanu cywilnego będzie mógł zezwolić na zawarcie związku partnerskiego przed upływem tego terminu, jeżeli przemawiać będą za tym ważne względy, jak np. stan zagrożenia życia. Skrócenie terminów jest związane z tym, iż projekt nie przewiduje uroczystej, analogicznej do małżeństwa cywilnego, formy zawarcia związku partnerskiego, a tym samym ustalenie terminu złożenia oświadczeń przed kierownikiem USC powinno nastroczać mniej trudności.

Oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego muszą zostać złożone kierownikowi urzędu stanu cywilnego jednocześnie przez obie osoby zawierające związek partnerski, a czynność tą dokumentować się będzie w formie protokołu, który podpisywać będą osoby zawierające związek partnerski oraz kierownik urzędu stanu cywilnego. Na wniosek osób zamierzających zawrzeć związek partnerski kierownik urzędu stanu cywilnego będzie mógł przyjąć oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego poza urzędem stanu cywilnego, jeżeli wybrane miejsce będzie gwarantować godne warunki do dokonania czynności urzędowej.

Procedura zawarcia związku partnerskiego uregulowana w projektowanych przepisach do Prawa o aktach stanu cywilnego będzie więc prostsza i szybsza niż w przypadku zawarcia małżeństwa w urzędzie stanu cywilnego, ale jednocześnie zbliżona do niej pod wieloma względami. Dzięki temu projektowane przepisy nie powinny rodzić wątpliwości interpretacyjnych, a ich wprowadzenie, mimo że będzie wymagało odpowiedniego dostosowania systemów teleinformatycznych i wzorów dokumentów, nie powinno nastroczać znaczących trudności.

Rozwiązanie związku partnerskiego będzie możliwe tylko w przypadku zupełnego i trwałego rozpadu wspólnego życia rodzinnego osób w związku partnerskim, co stwierdzać będzie sąd w postępowaniu o rozwiązanie związku partnerskiego albo co oświadczyć będą mogły same osoby w związku partnerskim, jeżeli oświadczenia te będą zgodne, złożone przez kierownikiem usc i jeśli osoby te nie będą miały wspólnych małoletnich dzieci. Projekt gwarantuje więc z jednej strony stabilność i trwałość związku partnerskiego jako instytucji związanej z obowiązkami i uprawnieniami, a z drugiej dopuszcza w pewnym zakresie autonomię woli osób, które nie mając wątpliwości co do rozpadu relacji będą mogły uniknąć często długotrwałego i uciążliwego postępowania sądowego. Takie rozwiązanie pozwoli też ograniczyć obciążenie sądów, w stosunku do sytuacji, w której każdy związek partnerski miałby być rozwiązywany na podstawie prawomocnego wyroku.

Szczegóły rozwiązania związku partnerskiego na podstawie oświadczeń stron regulują projektowane przepisy Prawa o aktach stanu cywilnego, a postępowanie w sprawie rozwiązania związku partnerskiego projektowane przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Zakłada się, że postępowanie to będzie zbliżone do postępowania rozwodowego bez orzekania o winie – postępowanie dowodowe będzie miało na celu ustalenie okoliczności rozpadu wspólnego życia rodzinnego osób w związku partnerskim, w każdej sprawie konieczne będzie przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron, sąd będzie też miał możliwość skierowania stron do mediacji i zawieszenia postępowania w razie przekonania o możliwości utrzymania wspólnego życia rodzinnego osób w związku partnerskim. Opłata od pozwu przewidziana w projekcie to 200 zł, a zatem mniej niż w przypadku rozwodu – ze względu na brak orzekania o winie postępowania rozwiązanie związku partnerskiego powinno być co do zasady krótsze.

Związek partnerski będzie ustawał także na skutek zawarcia małżeństwa przez osoby pozostające ze sobą w związku partnerskim z mocy prawa, w chwili zawarcia tego małżeństwa. Jest to wyjątek od nowej przeszkody małżeńskiej – pozostawania w związku partnerskim. Związek małżeński będzie więc można zawrzeć tylko z osobą, z którą pozostawać się będzie w związku partnerskim, a nie z inną osobą. Kierownik USC będzie w takiej sytuacji dołączać do aktu związku partnerskiego wzmiankę dodatkową o jego ustaniu w związku z zawarciem małżeństwa.

Projektowane zmiany w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, a wynikowo także zmiany w PASC, przewidują powstanie nowego rodzaju oświadczenia – tj. oświadczenia osoby w związku partnerskim, która zmieniła nazwisko po zawarciu tego związku, że jej dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko jak ona. Oświadczenie to, przewidziane w projektowanym art. 90a Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, to nowa instytucja, odpowiadająca w pewnym stopniu oświadczeniu, które mogą złożyć małżonkowie, że dziecko będzie nosiło takie nazwisko jakie nosi lub nosiłoby ich wspólne dziecko. Uwzględniając z jednej strony fakt, że ustawa o związkach partnerskich nie przewiduje wspólnego rodzicielstwa tych osób, a z drugiej strony biorąc pod uwagę wielość sytuacji rodzinnych, założeniem projektu jest umożliwienie uniknięcia sytuacji, w której np. matka wychowująca samodzielnie dziecko, którego ojciec nie jest znany lub został pozbawiony władzy rodzicielskiej, po zawarciu związku partnerskiego i związanej z tym zmianie nazwiska nosiłaby nazwisko inne niż jej dziecko. Jeżeli natomiast drugi rodzic biologiczny żyje i nie został pozbawiony władzy rodzicielskiej, jego zgoda będzie wymagana do zmiany nazwiska dziecka – podobnie jak zgoda dziecka, które ukończyło 13 lat.

Projektowane zmiany do PASC regulować będą także zawarcie związku partnerskiego w Polsce przez cudzoziemców, a także możliwość pozyskania zaświadczenia, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski, do wykorzystania za granicą. Analogicznie jak w przypadku małżeństw zawartych za granicą zostały też uregulowane w projekcie kwestie transkrypcji zagranicznego aktu związku partnerskiego oraz rejestracji faktu zawarcia związku partnerskiego, jeżeli zdarzenie to nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego.

Należy zaznaczyć, że wśród przewidzianych w projekcie zmian w Kodeksie postępowania cywilnego, obok uregulowanego nowego postępowania o rozwiązanie związku partnerskiego, unieważnienie związku partnerskiego i unieważnienie rozwiązania związku partnerskiego, celowo nie znalazły się przepisy dotyczące ustalenia nieistnienia związku partnerskiego. Jest to podyktowane względami praktyki. Postępowania dotyczące ustalenia nieistnienia małżeństwa są sporadyczne i dotyczą w praktyce przede wszystkim małżeństw wyznaniowych, a zatem w przypadku związków partnerskich trudno zidentyfikować potrzebę wprowadzenia analogicznych rozwiązań,

Prawo podatkowe

Projekt przewiduje, że osoby w związku partnerskim będą uprawnione do wspólnego opodatkowania dochodów zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226, z późn. zm.), dalej jako: UPDOF. Aby zapobiec nadużywaniu instytucji związku partnerskiego wyłącznie dla preferencji podatkowych, dla celów złożenia wspólnego rozliczenia podatkowego osób w związku partnerskim konieczne będzie pozostawanie w związku partnerskim oraz w ustroju wspólności majątkowej partnerskiej przez cały rok podatkowy.

Projekt zakłada rozszerzenie niektórych zwolnień przedmiotowych od podatku dochodowego od osób fizycznych na osoby w związku partnerskich, jak przykładowo art. 21 ust. 1 pkt 58ab, pkt 59 czy pkt 59b UPDOF. Jednocześnie zmiany projektowane w innych przepisach – np. w ustawie o podatku od spadków i darowizn polegające na rozszerzeniu I i II grupy podatkowej, w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników, w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, w ustawie o świadczeniach rodzinnych i innych, zwłaszcza z obszaru zabezpieczenia społecznego – wpłyną pośrednio na zakres osób uprawnionych do korzystania ze zwolnień podatkowych określonych w art. 21 ust. 1 UPDOF.

Warto jednak zaznaczyć, że zmiany te, chociaż rozszerzają krąg osób mających możliwość skorzystania z danego zwolnienia przedmiotowego, nie wpływają na przychody budżetu państwa, ponieważ osoby te, nie mając obecnie uprawnienia do otrzymywania danego świadczenia, również nie odprowadzają od niego podatku (nie otrzymują go, więc nie ma ono wpływu na ich dochód).

Zawarcie związku partnerskiego uniemożliwi dokonanie wspólnego rozliczenia z dzieckiem (art. 6 ust. 4d UPDOF - rodzic samotnie wychowujący dziecko), gdyż z perspektywy projektu ustawy w momencie zawarcia takiego związku, osoba w związku partnerskim przestaje wychowywać samotnie dziecko. Niezależnie natomiast od sposobu rozliczenia majątkowego (wspólnie z drugą osobą w związku partnerskim czy oddzielnie), w przypadku posiadania dziecka (co do którego władzę rodzicielską sprawuje jedna z osób w związku partnerskim) nadal będzie możliwość skorzystania z ulgi prorodzinnej, o której mowa w art. 27f UPDOF. Taką ulgę będzie mogła odliczyć od podatku osoba w związku partnerskim, która sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem.

Ponieważ ustawodawca posługuje się w ustawie w jej obecnym brzmieniu sformułowaniem „były małżonek”, wydaje się celowe, by w przypadku osoby, której związek partnerski został rozwiązany, posługiwać się w projekcie terminem „była druga osoba w związku partnerskim”.

-

Ogólne zasady opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych zostały określone w projektowanych zmianach do UPDOF, w stosunku do której z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne jest wyjątkiem, określającym uproszczone formy opodatkowania, stanowiącym *lex specialis*.

Podatnicy osiągający przychody z działalności gospodarczej oraz przychody z innych źródeł, o których mowa w art. 20 ust. 1c UPDOF opodatkowani są zgodnie z podatkiem dochodowym na zasadach ogólnych, chyba że złożą wniosek do właściwego organu podatkowego o zryczałtowaną formę opodatkowania lub – w przypadku podatników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą – wniosek o opodatkowanie na zasadach określonych w art. 30c UPDOF. Stosunki małżeńskie lub partnerskie odgrywają więc drugorzędną rolę na gruncie tej ustawy. W konsekwencji projektowane zmiany dotyczą tylko objęcia osób w

związku partnerskim takimi samymi obowiązkami, jakie do tej pory obowiązują małżonków. Osoby w związkach partnerskich, między którymi istnieje wspólność majątkowa, powinny mieć możliwość wyboru opodatkowania całości przychodu przez jedną z osób partnerskich wyrażoną w oświadczeniu podatkowym. Ograniczenia w przypadku zatrudnienia, osiągania dochodów oraz definicje pracowników w ustawie zostały w projekcie konsekwentnie rozszerzone o kategorię osób w związku partnerskim.

Na gruncie ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz.1837.), dalej jako: UPSD, projekt zakłada dodanie m.in. osób w związku partnerskim do katalogu osób uprawnionych do zwolnienia, o którym mowa w art. 4a UPSD. W ten sposób osoby pozostające w związkach partnerskich będą mogły skorzystać ze zwolnienia z opodatkowania nabycia własności rzeczy i praw z na przykład tytułu dziedziczenia, darowizny, zachowku, nieodpłatnego zniesienia współwłasności, nieodpłatnej renty, użytkowania czy służebności. Ponadto, osoby w związku partnerskim będą zaliczone do I grupy podatkowej, którą tworzą członkowie najbliższej rodziny. Zaliczenie do tej grupy spowoduje, że w przypadku braku spełnienia przesłanek do zwolnienia podmiotowego, o którym mowa w art. 4a UPSD, zastosowanie znajdzie najniższa stawka podatku od spadków i darowizn. W ten sposób osoby pozostające w związkach partnerskich zyskają prawo do korzystania z ulg podatkowych, jak np. art. 4 ust. 1 pkt 5a UPSD, przewidujący zwolnienie z podatku nabycia w drodze dziedziczenia prawa do wkładu mieszkaniowego w spółdzielni mieszkaniowej czy art. 4 ust. 1 pkt 9 UPSD przewidującego zwolnienie z opodatkowania wyposażenia mieszkania, mebli, dzieł sztuki, przedmiotów użytku codziennego.

Rozszerzenie powyższego katalogu o osoby w związkach partnerskich czynić będzie zadość obszarowi uprawnień wskazanemu w wyrokach ETPCz omówionych na wstępie. Pozwoli zabezpieczyć majątek, który osoby tworzące już obecnie nieformalne związki partnerskie pomnażają w toku wspólnego życia, a który do tej pory był opodatkowany najwyższą stawką podatku (20%), jak w przypadku osób niespokrewnionych, bez możliwości skorzystania z jakichkolwiek zwolnień podatkowych.

Projektowane brzmienie art. 4a UPSD to także jedyny przepis podatkowy projektu, który zwolnieniem obejmie również „dziecko drugiej z osób w związku partnerskim”. Mimo braku w projekcie przepisów dotyczących przysposobienia dziecka drugiej osoby w związku partnerskim, a także innych uprawnień dla dziecka drugiej osoby w związku w obszarze

dziedziczenia (brak uwzględnienia w projektowanych przepisach dotyczących dziedziczenia ustawowego) włączenie dziecka drugiej z osób w związku partnerskim do zakresu podmiotowego zwolnienia z art. 4a wydaje się konieczne dla częściowego przynajmniej uwzględnienia więzi osobistych jakie mogą wystąpić między tym dzieckiem, a osobą, z którą rodzic dziecka pozostaje w związku partnerskim. Jednocześnie aby zwolnienie mogło być skuteczne, konieczne jest odpowiednie wystąpienie zdarzeń wynikających z reguł prawa prywatnego, tj. W przypadku darowizny dziecko takie będzie mogło korzystać z przedmiotowego zwolnienia, gdy wola darującego zostanie urzeczywistniona per se w czynności darowizny (czy to w umowie darowizny czy też innym dokumencie wskazującym na wolę darującego, np. przelew bankowy z odpowiednim tytułem). W przypadku dziedziczenia dziecko takie będzie mogło korzystać z przedmiotowego zwolnienia, gdy wola spadkodawcy zostanie urzeczywistniona w testamencie, w ramach którego dziecko to zostanie powołane do spadkobrania. Więzy między dzieckiem a drugą osobą w związku partnerskim rodzica (spadkodawcą) zostaną uwidocznione w treści testamentu, co wskazuje na celowość stosowania art. 4a ustawy.

Konieczna będzie zmiana Rozporządzenia MF z dnia 20 listopada 2015 oraz roku w sprawie wzoru zgłoszenia nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych (SD-Z2).

Projektowana nowelizacja w obrębie podatku od spadków i darowizn przyczyni się również do oczekiwanej zmiany na gruncie ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 295), dalej jako: PCC. Zaliczenie osób w związkach partnerskich, a także drugiej osoby w związku partnerskim rodzica oraz dziecka drugiej z osób w związku partnerskim do katalogu I grupy podatkowej, w rozumieniu UPSD, umożliwi tym osobom korzystanie ze zwolnień od podatku od czynności cywilnoprawnych przewidzianych dla osób zaliczonych do I grupy podatkowej. Zgodnie z art. 9 pkt 10 lit. b PCC zwolnione są z opodatkowania pożyczki, które zostały zawarte w formie pisemnej, ale zwolnienie to przysługuje wyłącznie wtedy, jeśli pożyczka jest zawarta między osobami, o których mowa w art. 4a UPSD w przypadku spełnienia dodatkowych warunków. Dodanie więc m.in. osób pozostających w związkach partnerskich do katalogu osób wymienionych na gruncie art. 4a UPSD spowoduje, że osoby te będą mogły skorzystać ze zwolnienia na gruncie PCC w przypadku udzielenia pożyczki pieniężnej. Osoby pozostające w związku partnerskim, a także pozostałe ww. osoby, będą mogły także skorzystać ze zwolnienia z podatku w przypadku umowy zamiany lokalu lub budynku mieszkalnego na podstawie art. 9 pkt 5 PCC oraz umowy

pożyczki, o której mowa w art. 9 pkt 10 lit. c tej ustawy, zawartej między osobami zaliczonymi do I grupy podatkowej do wysokości kwoty niepodlegającej opodatkowaniu – na zasadach określonych w przepisach o podatku od spadków i darowizn, a zatem do kwoty 36.120 zł w ciągu 5 lat (bez obowiązku składania deklaracji PCC-3 oraz dokumentowania sposobu otrzymania pożyczki).

Projektowana zmiana w ustawie z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2023 r., poz. 1542, z późn. zm.) dotyczy uprawnień i obowiązków małżonków, które zostaną rozszerzone na osoby w związkach partnerskich. Zmiana ta koncentruje się wokół podatkowoprawnych skutków przeniesienia miejsca zamieszkania i związanym z tym niekiedy przywozem towarów. Projekt zakłada więc, że zmianie ulega art. 110 ust. 2 i 3 tej ustawy w zakresie, w jakim zwalnia się od akcyzy samochód osobowy przywożony przez osobę fizyczną przybywającą z terytorium państwa członkowskiego na terytorium kraju na pobyt stały w związku z zawarciem związku małżeńskiego albo związku partnerskiego, jeżeli łącznie są spełnione warunki, o których mowa w ust. 1, oraz przywóz następuje w okresie 2 miesięcy przed przewidywaną datą zawarcia odpowiednio związku małżeńskiego albo związku partnerskiego albo 4 miesięcy po dacie zawarcia odpowiednio tego związku małżeńskiego albo tego związku partnerskiego. Proponowane zmiany w ustawie o podatku akcyzowym dotyczą również artykułów: 84a pkt 3, 84b pkt 3, 84c pkt 3 oraz 84d ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 tej ustawy, tj. warunków wykonywania działalności i utrzymania decyzji i zezwoleń akcyzowych przez przedsiębiorstwo w spadku, poprzez zrównanie w tych przepisach sytuacji małżonka i drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego przedsiębiorcy.

Nowelizowana jest także w projekcie ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2111) poprzez dodanie w załączniku (wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia) osób w związkach partnerskich jako podmiotów uprawnionych do zwolnienia z opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa, a także poprzez zdefiniowanie opłat skarbowych od sporządzenia aktu związku partnerskiego, wydania zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski, zezwolenia na zawarcie związku partnerskiego przed upływem terminu 14 dni od złożenia zapewnień o braku okoliczności wyłączających jego zawarcie, a także od przyjęcia oświadczenia osoby w związku partnerskim, która zmieniła nazwisko po zawarciu tego związku, że jej dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko oraz oświadczeń osób w związku partnerskim o rozwiązaniu tego związku.

Zabezpieczenie społeczne

Projekt wprowadza odpowiednie zmiany do ustaw, które przyznają uprawnienia na gruncie zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego czy świadczeń w przypadku macierzyństwa i choroby - zarówno jeśli chodzi o świadczenia krótko-, jak i długoterminowe.

I tak, w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90, z późn. zm.) zakres podmiotowy ustawy zostanie rozszerzony o drugą osobę w związku partnerskim, która uzyska tożsame uprawnienia co małżonek rolnika. Analogiczne rozwiązanie jest przewidziane w projekcie co do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497, z późn. zm.), co pozwoli na podział środków gromadzonych na subkoncie w sposób analogiczny jak małżonkowie (przy spełnieniu dodatkowych przesłanek ustawowych).

Projektowane rozszerzenie katalogu członków rodziny, o których mowa w art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, z późn. zm.) nada uprawnienia do uzyskania renty rodzinnej w przypadku śmierci osoby w związku partnerskim. Rozszerzenie z kolei katalogu osób uprawnionych do zasiłku pogrzebowego (art. 77 ust. 2 tej ustawy) pozwoli na uzyskanie tego zasiłku przez pozostałą przy życiu osobę w związku partnerskim.

Projekt wprowadza zmiany w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2780). Zmiana brzmienia art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz lit. c, pkt 2b lit. a oraz lit. b tej ustawy poprzez dodanie drugiej osoby z związku partnerskim umożliwia otrzymanie zasiłku opiekuńczego tym osobom, które zostały zwolnione od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nie tylko nad małżonkiem czy dziećmi, ale także drugą osobą w związku partnerskim czy jej dziećmi. Rozszerzenie katalogu członków rodziny, o których mowa w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1243), pozwoli na uzyskanie odszkodowania przez osoby w związkach partnerskich, których członek rodziny (partner) zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego instytucji związku partnerskiego wymagało będzie także zmian w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej

finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.) i możliwość objęcia nie tylko małżonków i członków rodziny wskazanych do tej pory w tej ustawie, ale również osób pozostających w związku partnerskim, ubezpieczeniem zdrowotnym.

Objęcie osób w związku partnerskim oraz dzieci wychowywanych wspólnie w takim związku (a będących w świetle polskiego prawa dzieckiem jednej z osób w związku partnerskim) definicją rodziny z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323, z późn. zm.), pozwoli na właściwie i odzwierciedlające faktyczną sytuację danej rodziny obliczanie wysokości zasiłku rodzinnego. Pozwoli to także zastosować do rodzin tworzonych przez osoby w związku partnerskim definicję rodziny wielodzietnej. W konsekwencji osoby w związku partnerskim wychowujące dzieci nie będące w świetle prawa ich wspólnymi dziećmi nie będą mogły korzystać z uprawnień dla osób samotnie wychowujących dziecko. W kontekście rodziny wielodzietnej i zmian projektowanych w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2024 r. poz. 858), należy zauważyć, że zgodnie z w wykładnią przedstawioną m.in. w wyroku WSA z dnia 15 marca 2016 r., sygn. akt II SA/Bd 56/16 już obecne brzmienie art. 4 ustawy o Karcie Dużej Rodziny umożliwia korzystanie z niej związkom nieformalnym, gdyż ustawodawca nie wskazał istnienia związku małżeńskiego pomiędzy rodzicami jako warunku korzystania z tego uprawnienia. Projektowane uzupełnienie przepisu o osoby w związku partnerskim nie rozszerza więc co do zasady kręgu uprawnionych, a jedynie potwierdza ich uprawnienie poprzez wskazanie go wprost. Takie uzupełnienie jest jednak konieczne dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych i ewentualnych rozbieżności wykładni w orzecznictwie.

Projektowane zmiany w obszarze ubezpieczeń społecznych dotyczą również organizacji pracowniczych programów emerytalnych oraz pracowniczych planów kapitałowych. Projekt ustawy wprowadzającej przewiduje nowelizację przepisów regulujących uprawnienia publicznoprawne różnych szczególnych grup zawodowych i służb (przykładowo: ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (Dz. U. z 2023 r. poz. 2015), ustawa z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. z 2021 r. poz. 2314), ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia (Dz. U.

poz. 658).

Wprowadzenie proponowanych zmian będzie miało znaczący wpływ na życie osób pozostających w związkach partnerskich. Zwiększy ich poczucie bezpieczeństwa finansowego i zapewni równość wobec prawa. Przyczyni się do wzrostu stabilności związków partnerskich i zmniejszenia ryzyka pozostawienia drugiej osoby w związku partnerskim bez podstawowego zabezpieczenia w sytuacjach kryzysowych, jak śmierć drugiej osoby w związku partnerskim, jej choroba lub trwała niezdolność do pracy.

Prawo prywatne

Zapewnienie osobom w związkach partnerskich bezpieczeństwa prawnego, które ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego ułożenia ich relacji osobistych oraz majątkowych, a także stosunków prawnych z osobami trzecimi i bezpieczeństwa obrotu majątkowego, na co wskazał Europejski Trybunał Praw Człowieka w omówionych wyżej wyrokach, wymaga dokonania zmian prawnych w wielu aktach z zakresu szeroko rozumianego prawa prywatnego. W pierwszej kolejności wskazać należy Kodeks cywilny, w tym jego przepisy o prawie spadkowym.

Poszanowanie konstytucyjnej ochrony własności i dziedziczenia wymaga uwzględnienia osób w związku partnerskim w kręgu spadkobierców ustawowych oraz uprawnionych i zobowiązanych do zachowku. Licznych zmian wymagał także omówiony już częściowo Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w celu uwzględnienia nowego rodzaju spraw cywilnych, w tym sprawy o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między osobami w związku partnerskim, sprawy o unieważnienie związku partnerskiego, sprawy o rozwiązanie związku partnerskiego czy też postępowań związanych z zawieraniem związku partnerskiego.

Ochrona relacji majątkowych między osobami w związku partnerskim wymaga dokonania zmian m.in. w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 2488, z późn. zm.), ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 558), ustawie z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 18, z późn. zm.), ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. z 2021 r. poz. 170), ustawie z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji

rodzinnej (Dz. U. poz. 326, z późn. zm.).

Ochrona wierzycieli osób pozostających w związkach partnerskich uzasadnia projektowane zmiany w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. Z 2024 r. Poz. 794, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1428). Wszystkie te zmiany zmierzają do tego, żeby przewidywalna była sytuacja prawna osób wchodzących w relacje kontraktowe z osobami pozostającymi w związku partnerskim.

W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym konieczne są przede wszystkim zmiany dotyczące wpływu wprowadzenia instytucji związku partnerskiego na sytuacje małżonków i stosunki małżeńskie. W związku z przeszkodą małżeńską dotyczącą bigamii (art. 13) konieczne jest wprowadzenie analogicznej okoliczności wyłączającej zawarcia małżeństwa w postaci pozostawania jednej ze stron w związku partnerskim, z wyłączeniem osób, które zawierają małżeństwo z tą samą osobą, z którą pozostają w związku partnerskim. Zawarcie związku partnerskiego powinno wykluczać uprawnienie do otrzymywania środków utrzymania (alimentów) od byłego małżonka.

W celu uniknięcia wątpliwości i zapewnienia spójności z obowiązującymi rozwiązaniami prawa małżeńskiego projektuje się zmianę art. 61⁴ § 2 przez wskazanie wprost, że małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć nie tylko małżeństwa, lecz także związku partnerskiego. Jakkolwiek przepis ten może wydawać się *superfluum*, to zmiana jest zasadna z uwagi na treść art. 61⁴ § 1, który stanowi, że „Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód”, czyli co do zasady takie jak ustanie małżeństwa (czyli bycie osobą „stanu wolnego”). Wśród przeszkód zawarcia związku partnerskiego, tak jak w przypadku małżeństwa, nie wskazano pozostawania w separacji.

Zasadne jest także projektowane rozszerzenie w art. 119^{1a} zd. 2 KRO kręgu osób, które mogą być wskazane przez rodziców dziecka jako osoba przysposabiająca dziecko (np. na wypadek utraty przez rodziców władzy rodzicielskiej). Obecnie uwzględnieni są „krewni rodziców dziecka”, a także „małżonek” jednego z rodziców. Dobro dziecko wymaga, żeby na analogicznych zasadach z małżonkiem jednego z rodziców traktowana była osoba pozostająca z jednym z rodziców w związku partnerskim.

Należy przy tym podkreślić, że przepis ten nie dotyczy możliwości przysposobienia dziecka przez osobę w związku partnerskim, w sytuacji w której druga z osób w związku partnerskim

zachowywałyby władzę rodzicielską – nie jest więc podstawą do tzw. przysposobienia wewnętrznego. Gdyby tak było, możliwe byłoby obecnie przykładowo przysposobienie dziecka siostry i wspólne z nią rodzicielstwo – przepis wprost wskazuje bowiem na krewnych rodziców.

Przyczyną wprowadzenia do KRO art. 119^{1a} ustawą z 24.07.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. poz. 1199) było uszczelnienie procesu adopcyjnego i zapobieżenie adopcjom aranżowanym poza ośrodkami adopcyjnymi w tzw. podziemiu adopcyjnym. (zob. K. Bagan-Kurluta, w: Fras Mariusz (red.), Habdas Magdalena (red.), Komentarz aktualizowany do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Cel przepisu jest więc odmienny od przysposobienia wewnętrznego.

Kwestie transgraniczne

Z uwagi na rosnącą mobilność obywateli i obywaterek oraz możliwość zarejestrowania związku partnerskiego lub zawarcia małżeństwa (między osobami tej samej lub różnej płci) za granicą, konieczne są zmiany w aktach prawnych regulujących kwestie transgraniczne, a także jednoznaczne określenie jak do takich zawartych za granicą związków odnosić się będą polskie przepisy prawa. Jak już wskazano w uwagach ogólnych, projekt zakłada, że polskie przepisy dotyczące związków partnerskich będą mogły być co do zasady stosowane do związków partnerskich zawartych za granicą, w oparciu o ogólne normy prawa prywatnego międzynarodowego.

Otwarcie polskiego porządku prawnego na związki partnerskie zawarte za granicą wymaga także zmian w krajowej ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Z 2023 r. poz. 503), dalej jako: PPM. Z uwagi na to, że instytucja związku partnerskiego odbiega od małżeństwa (sposób zawarcia, stosunki majątkowe, stosunki osobiste oraz rozwiązanie) nie powinno mieć miejsca stosowanie przepisów rozdziału XI (sprawy małżeńskie) odpowiednio do osób partnerskich. Z uwagi na instytucjonalny charakter polskiego związku partnerskiego nie jest też trafnym stosowanie art. 67 PPM odpowiednio. Z tego też powodu projekt zakłada wprowadzenie odrębnych przepisów PPM, które znalazłyby zastosowanie do instytucji związku partnerskiego.

Ponadto, w celu ujednolicenia sposobu uznawania eksterytorialnej skuteczności zawartych za

granicą związków partnerskich i skutków, jakie mogą wywoływać na gruncie przepisów krajowych, zasadne wydaje się podjęcie wzmocnionej współpracy w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w zakresie ustrojów majątkowych par międzynarodowych. Obejmuje ona zarówno sprawy dotyczące małżeńskich ustrojów majątkowych, jak i skutków majątkowych związków partnerskich. Te kwestie są regulowane w rozporządzeniu Rady (UE) 2016/1103 z 24 czerwca 2016 r. wdrażającym wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych (Dz. Urz. UE L 183, s. 1) oraz rozporządzeniu Rady (UE) 2016/1104 z 24 czerwca 2016 r. wdrażającym wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących skutków majątkowych związków partnerskich.

Ponieważ dotychczas Polska nie przystąpiła do wzmocnionej współpracy, konieczne jest wprowadzenie odpowiednich norm kolizyjnych w ustawie Prawo prywatne międzynarodowe, określających prawo właściwe dla zawarcia i rozwiązania związku partnerskiego, a także określenia stosunków majątkowych i osobistych pomiędzy osobami w związku partnerskim. Projekt zakłada odwzorowanie niektórych rozwiązań z Rozporządzenia 2016/1104 i ich uwzględnienie w ustawie krajowej do związków partnerskich. Taki zabieg jest widoczny w innych ustawodawstwach europejskich. Z uwagi na fakt, że rozporządzenie reguluje wyłącznie stosunki majątkowe, podczas gdy związek partnerski jest wspólnotą nie tylko majątkową, konieczne jest uregulowanie poniższych aspektów w sposób hybrydowy, tj. korzystając z rozwiązań charakterystycznych dla prawa małżeńskiego oraz Rozporządzenia 2016/1104.

O możliwości zawarcia związku partnerskiego rozstrzygać powinno prawo ojczyście każdej ze stron z chwili zawarcia związku partnerskiego. Jeżeli prawo ojczyście osoby zamierzającej zawrzeć związek partnerski nie dopuszcza zawarcia takiego związku, a w przypadku stron tej samej płci nie przewiduje związku partnerskiego niezależnie od płci, stosować się będzie prawo polskie (tzw. mała klauzula porządku publicznego).

Celem jest zapewnienie możliwości zawarcia związku partnerskiego w Polsce w przypadku osób, których prawo ojczyście nie przewiduje takiej instytucji niezależnie od płci osób tworzących taki związek (przykładowo Niemcy, gdzie związki partnerskie zostały zastąpione związkiem małżeńskim) lub nie dopuszcza jakiejkolwiek formalizacji związku między osobami tej samej płci (przykładowo Bułgaria lub Rumunia). Proponowana regulacja jest

zgodna z duchem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które podkreśla konieczność zapewnienia ochrony praw osób pozostających w związkach jednopłciowych. W ten sposób Polska wypełnia swoje zobowiązania międzynarodowe w zakresie ochrony praw człowieka i zapewnia osobom, których prawo ojczyście nie przewiduje możliwości zawarcia związku partnerskiego, realną możliwość uregulowania swojego związku w Polsce.

Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika także, że obowiązkiem państwa jest przyznanie prawa pobytu osobie pozostającej w związku nieformalnym z obywatelem innego państwa członkowskiego tej samej płci (wyrok ETPCz z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie Pajić przeciwko Chorwacji, skarga nr 68453/13) i pozostającej w związku małżeńskim z obywatelem państwa trzeciego tej samej płci (wyrok ETPCz z 30 czerwca 2016 r. w sprawie Taddeucci i McCall przeciwko Włochom z dnia 30 czerwca 2016 r., skarga nr 51362/09, wyrok TSUE z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie Coman C-673/16) nawet jeśli prawo krajowe nie przewiduje związków partnerskich czy małżeńskich dla par tej samej płci. Pozostawanie w związku partnerskim powinno wpływać więc na uprawnienia związane z przyznawaniem zezwolenia na pobyt czasowy, na pobyt stały, a także na status rezydenta długoterminowego UE. Wpływa także na możliwość skorzystania z prawa do łączenia rodzin – w tym kontekście proponowane zmiany będą zgodne z art. 5 ust. 2 dyrektywy Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin, który wskazuje, że rejestracja związku partnerskiego stanowi jeden z kluczowych dowodów przy ustaleniu, czy osoby wnioskujące o skorzystanie z prawa do łączenia rodzin rzeczywiście łączą związki rodzinne.

Z tego powodu nowelizacji wymaga także ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, z późn. zm.) w zakresie, w jakim umożliwia legalizację pobytu małżonkom, a także inne ustawy przyznające różnego rodzaju uprawnienia zw. z legalizacją pobytu małżonka (m.in. ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2023 r., poz. 1989), ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 633)). W konsekwencji uznania związków partnerskich jako uzasadniających udzielenie pozwolenia na pobyt, pozostawanie w takim związku wpływa też na warunki podjęcia pracy w RP przez cudzoziemca, określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475). Analogicznie do obecnie przewidzianych przez ustawę uprawnień

małżonka, z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę powinien być zwolniony także cudzoziemiec będący w związku partnerskim z obywatelem polskim lub cudzoziemcem posiadającym zezwolenie na pobyt lub inną podstawę prawną i posiadający zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium RP udzielone w związku z zawarciem tego związku partnerskiego lub udzielone w ramach tzw. łączenia rodzin.

Jednocześnie w celu osiągnięcia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa migracyjnego, powyższe zmiany w ustawie o cudzoziemcach oraz w ustawie o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin będą, zgodnie z projektem, miały zastosowanie wyłącznie do związków partnerskich zawartych zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE.

Inne ustawy

Projekt wprowadza odpowiednie zmiany wynikowe także do innych ustaw, które przyznają różnego rodzaju uprawnienia członkom rodziny, małżonkom czy osobom bliskim, nakładają na te osoby określone obowiązki lub wiążą sytuację pozostawania we wspólnym pożyciu lub w relacji rodzinnej z ochroną praw osób trzecich, poprzez unikanie konfliktu interesów. Sformułowane już wcześniej uwagi ogólne do proponowanych w projekcie zmian należy dodatkowo uzupełnić podkreśleniem, że projekt:

- zakłada przyznanie osobom w związku partnerskim prawa pochówku w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r., poz. 576),
- zakłada przyznanie osobom w związku partnerskim uprawnień przewidzianych w procedurze administracyjnej, sądownoadministracyjnej, karnej, cywilnej, egzekucyjnej, wykroczeniowej, i innych (to jest umożliwienie pełnienia roli pełnomocniczki/pełnomocnika, a także korzystanie z uprawnień przyznanych członkom najbliższej rodziny),
- przewiduje zmiany odpowiednich przepisów zakazujących małżonkom i innym członkom rodziny pełnienia funkcji czy piastowania stanowisk, w tym w komisjach, radach konkursowych i innych gremiach;

- zakłada wprowadzenie wobec osób, które są zobowiązane sporządzać oświadczenia majątkowe, obowiązku uwzględniania w nich majątku wspólnego, o ile osoby pozostające w związku partnerskim zdecydowały się na wspólność majątkową partnerską,
- przewiduje zmiany w definicji osoby bliskiej w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, oraz w innych ustawach z obszaru ochrony zdrowia,

Projekt zakłada, że ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2027 r. Takie *vacatio legis* powinno być wystarczająco długie dla przygotowania wszystkich niezbędnych zmian w systemach teleinformatycznych i wszystkich rejestrach, a także na przyjęcie stosownych aktów wykonawczych. Jednocześnie wcześniej powinien wejść w życie przepis stanowiący podstawę prawną do przeprowadzenia przez Ministra właściwego ds. Informatyzacji prac związanych z dostosowaniem systemów teleinformatycznych.

Przedkładany projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)

projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Katarzyna Kotula

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Projekt związany jest z wprowadzeniem do polskiego porządku prawnego nowej instytucji prawa rodzinnego - związku partnerskiego, która ma zapewnić ochronę prawną związkom nieformalnym.

Zapewnienie tej ochrony jest realizacją obowiązku wykonania zapadłego przeciwko Polsce wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 12 grudnia 2023 r. Przybyszewska i inni przeciwko Polsce (skarga nr 11454/17 i 9 innych). ETPCz stwierdził naruszenie przez Polskę art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284). Z wyroku tego wynika, że Polska jest

zobowiązana do zapewnienia ram prawnych umożliwiających parom tej samej płci odpowiednie uznanie i ochronę ich związku. ETPCz wziął pod uwagę, że w państwach członkowskich Rady Europy jest wyraźna, stała tendencja do prawnego uznawania par osób tej samej płci. Ochrona par tej samej płci powinna być „odpowiednia” i zapewniać m.in. prawo do alimentów, rozwiązania dotyczące dziedziczenia, podatków, a także nakładać na partnerki i partnerów prawa i obowiązki w zakresie wzajemnej pomocy. W innym wyroku zapadłym przeciwko Polsce (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 19 września 2024 r. - Formela i inni przeciwko Polsce, skarga 58828/12 i 4 inne) Trybunał stwierdził, że Polska, odmawiając uznania relacji między osobami tworzącymi pary jedнопłciowe i nie zapewniając im konkretnych ram prawnych w obszarze zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego czy uprawnień podatkowych, pozostawia te pary w próżni prawnej. Co istotne, linia orzecznicza Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w kontekście pozytywnego obowiązku państw członkowskich do zapewnienia związkom jedнопłciowym jakichkolwiek ram prawnych jest na tyle ugruntowana, że sprawę Formela i inni przeciwko Polsce rozpatrzył komitet, czyli skład trzech sędziów Trybunału. Oznacza to, że wyrok ten również jest ostateczny i podlega wykonaniu, do którego zobowiązana jest Polska, a nad którym nadzór sprawować będzie Komitet Ministrów Rady Europy. W 2025 r. Trybunał wydał przeciwko Polsce dwa kolejne wyroki – w sprawie Szypuła i inni przeciwko Polsce z dnia 27 lutego 2025 r. (skarga nr 78030/14) oraz w sprawie Andersen przeciwko Polsce z dnia 24 kwietnia 2025 r. (skarga nr 53662/20), w obu potwierdzając tę linię orzeczniczą. 7 maja 2025 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał ponadto decyzję w sprawie kolejnych 10 skarg (Gruszczyńscy-Ręgowscy przeciwko Polsce, skarga nr 5059/22 i 9 innych skarg) na podstawie jednostronnych deklaracji, w których rząd przyznał naruszenie art. 8 Konwencji.

Do zaadresowania problemu nieuznawania związków osób tej samej płci wzywała Polskę także Europejska Komisja przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI, pkt 32 raportu z 27 czerwca 2023 r.), Komisarz Praw Człowieka Rady Europy (pkt 16 memorandum na temat stygmatyzacji osób LGBTI w Polsce z dnia 3 grudnia 2020 r.) czy - ostatnio - Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (pkt 23 (b) uwag końcowych z dnia 27 września 2024 r.).

Z omówionych wyżej standardów wynika obowiązek co najmniej zapewnienia, że ustawa o związkach partnerskich powinna zawierać postanowienia dotyczące:

- praw i obowiązków osób w związkach partnerskich do wzajemnej pomocy,
- podatków od spadków i darowizn,
- dziedziczenia ustawowego,
- możliwości skorzystania z urlopu na opiekę nad chorym partnerem,
- możliwości objęcia drugiej osoby w związku partnerskim ubezpieczeniem zdrowotnym,
- alimentów,
- świadczeń w przypadku śmierci drugiej osoby w związku partnerskim,
- prawa do pochówku,
- praw rodzicielskich.

Obecnie związki nieformalne korzystają z bardzo niewielu uprawnień, które w prawie krajowym zastrzeżono nie tylko dla małżonków, ale także dla „osób pozostających we wspólnym pożyciu”. To dzięki wyrokowi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Kozak przeciwko Polsce (wyrok z dnia 2 marca 2010 r., skarga nr 13102/02) Sąd Najwyższy podjął uchwałę, zgodnie z którą osobą pozostającą we wspólnym pożyciu z najemcą jest osoba połączona z nim więzią uczuciową, fizyczną i gospodarczą, także osoba tej samej płci (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt III CZP 65/12) i uchwałę, zgodnie z którą osobą bliską w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego – osobą pozostającą we wspólnym pożyciu – jest także partner tej samej płci (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r., sygn. akt I KZP 20/15). W praktyce oznacza to m.in. możliwość odmowy składania zeznań przez partnera tej samej płci oskarżonego. Niemniej w polskim systemie prawnym jest niewiele tego typu regulacji adresowanych do “osób pozostających we wspólnym pożyciu” lub “osób bliskich”, a przepisy te są rozproszone w całym systemie prawa krajowego w sposób niekonsekwentny, który nie może być uznany za „zapewniający związkom jednopłciowym jakiejkolwiek ramy prawne”, czego wymaga od Polski orzecznictwo Trybunału w Strasburgu.

Właściwie jedyną dziedziną prawa, w której status osób pozostających we wspólnym pożyciu jest teoretycznie zrównany ze statusem małżonka, to prawo medyczne. Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581), osobą bliską pacjenta jest m.in. małżonek, ale także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. W praktyce to oznacza, że partner - tej samej i różnej płci - ma dostęp do informacji o stanie zdrowia pacjenta lub jego dokumentacji medycznej na takich samych zasadach jak małżonek. O ile pacjent jest

przytomny, ma prawo do wyrażenia zgody na udzielenie informacji o jego stanie zdrowia innym osobom – a więc także małżonkowi czy partnerowi (art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta). Jeżeli pacjent jest nieprzytomny – a więc nie miał okazji udzielić stosownego upoważnienia – lekarz udziela informacji jego osobie bliskiej w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, a to oznacza, że udziela informacji małżonkowi lub partnerowi (art. 31 ust. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, Dz. U. z 2024 r. poz. 1287, 1897).

W praktyce jednak, prawo partnera tej samej płci do informacji o stanie zdrowia pacjenta i prawo do obecności partnera tej samej płci przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych nie jest przestrzegane, na co wskazują wyniki badań dotyczących dyskryminacji ze względu na orientację seksualną w obszarze opieki zdrowotnej, prowadzone m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Jak wynika z raportu RPO: „lekarze i pielęgniarki często nie traktują partnerów tej samej płci jako osób bliskich, a więc osób uprawnionych do towarzyszenia pacjentowi”, a także – w odniesieniu do informacji o stanie zdrowia nieprzytomnego partnera tej samej płci – „w opinii lekarzy nie są oni członkami rodziny i nie są upoważnieni do otrzymania takiej informacji”. Wreszcie respondenci w badaniu „Rodziny z wyboru w Polsce” pytani o trudne sytuacje związane z tym, że nie pozostają w związku uznanym prawnie takim jak małżeństwo, najczęściej wskazywali na trudności w opiece zdrowotnej (38,1% - „Rodziny z wyboru w Polsce, Życie rodzinne osób nieheteroseksualnych”, J. Mizielińska, M. Abramowicz, A. Stasińska, Warszawa 2014, s. 73). Wyraźne wskazanie w treści przepisów, że partnerka i partner - bez względu na płeć - jest osobą bliską pacjenta pomoże ujednolicić praktykę stosowania przepisów o prawach pacjenta i innych ustaw z obszaru ochrony zdrowia (w tym m.in. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych czy ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty). Jednocześnie powyższe argumenty stanowią uzasadnienie dla wprowadzenia także w innych przepisach prawa, które już obecnie przyznają wybiórcze uprawnienia „osobom pozostającym we wspólnym pożyciu”, wprost uprawnienia dla osób w związku partnerskim. W każdym innym wypadku osoby te byłyby bowiem dalej narażone na podważanie w praktyce więzi łączącej ich z najbliższą osobą.

Związki nieformalne i rodziny, które tworzą, przyjmują różne strategie radzenia sobie z

brakiem uznania ich relacji w polskim porządku prawnym. Osoby pozostające w związkach nieformalnych udzielają sobie wzajemnych upoważnień, których można udzielić każdej osobie – nie tylko osobie bliskiej czy członkowi rodziny. W praktyce, partnerzy tej samej płci udzielają sobie upoważnień (pełnomocnictw) do odbioru korespondencji (art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, Dz. U. z 2025 r. poz. 366), do załatwiania spraw podatkowych (art. 138a § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, Dz. U. z 2025 r. 111, 497, 621, 622), do reprezentowania w konkretnej, wskazanej w upoważnieniu sprawie przed urzędami (art. 32 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, Dz. U. z 2024 r. poz. 572). Zakres możliwych upoważnień jest zatem bardzo wąski i – co należy podkreślić – nie są to upoważnienia przyznające uprawnienia osobom bliskim czy członkom rodziny, ale upoważnienia, które mogą być udzielone każdej osobie. Udzielenie tego typu upoważnień obciążone jest dodatkowo opłatą skarbową, od której zwolnieni są przykładowo małżonkowie.

Najważniejsze dla osób pozostających w bliskich związkach uprawnienia pozostają zastrzeżone dla małżonków. Co więcej, wiele osób pozostających w związkach nieformalnych nie ma wystarczającej świadomości prawnej, że konieczne jest udzielanie takich upoważnień, albowiem błędnie zakłada, iż prawo chroni wszystkie bliskie osoby. W konsekwencji często w sytuacji nagłej, osoby te pozostają bez jakiegokolwiek ochrony i mają poczucie rażącej niesprawiedliwości. Udzielanie upoważnień, choć z pewnością jest narzędziem przydatnym w wielu sytuacjach, nie stanowi uniwersalnego rozwiązania dla wszystkich problemów związanych z reprezentowaniem interesów osób bliskich. Jest to mechanizm pośredni, który wymaga spełnienia szeregu warunków i obarczony jest licznymi ograniczeniami. Każde upoważnienie jest sporządzone pod kątem konkretnych czynności i instytucji. Upoważnienie wydane na podstawie Kodeksu postępowania administracyjnego nie będzie np. ważne przed organami administracji skarbowej. Podobnie, upoważnienie do reprezentowania drugiej osoby przed organami administracji skarbowej nie upoważni do odbioru przesyłki pocztowej. Sporządzenie pełnomocnictwa wymaga czasu i znajomości przepisów. Konieczne jest precyzyjne określenie zakresu udzielanych uprawnień, aby uniknąć nieporozumień i potencjalnych problemów w przyszłości. Aby skutecznie zabezpieczyć swoje interesy, partnerzy powinni wykazać się dużą dozą dalekowzroczności i przewidzieć różne scenariusze, co nie jest wymagane przykładowo od małżonków, których status jest uznawany w polskim porządku prawnym

per se.

Jak zauważył Europejski Trybunał Praw Człowieka w sprawie Przybyszewska i inni przeciwko Polsce, “prywatne umowy nie zapewniają pewnych podstawowych potrzeb, które są fundamentalne dla uregulowania relacji w stabilnym i stałym związku, takich jak m.in. wzajemne prawa i obowiązki, jakie mają wobec siebie, w tym wsparcie moralne i materialne, obowiązki alimentacyjne i prawa do dziedziczenia” (§ 113 wyroku).

Uprawnieniem, które również tylko w teorii jest dostępne dla partnerów tej samej płci, jest noszenie wspólnego nazwiska. Chociaż ustawa o zmianie imienia i nazwiska (z dnia 17 października 2008 r., Dz. U. z 2021 r. 1988) dopuszcza zmianę nazwiska w trybie administracyjnym „z ważnych powodów”, pozostawiając katalog tych powodów otwartym, dominująca praktyka organów administracji oraz orzecznictwo sądów administracyjnych wskazują, że pozostawanie nawet w wieloletnim i trwałym związku nieformalnym nie jest uznawane za ważny powód takiej zmiany. Przykładowo, Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 10 października 2017 r. podkreślił, że subiektywna potrzeba zmiany nazwiska rodowego na nazwisko wynikające ze związku faktycznego, choć uzasadniona więzami emocjonalnymi i wspólnym życiem, nie jest wypełnieniem przesłanki z art. 4 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska (tak też wyrok WSA w Łodzi z dnia 21 października 2015 r., sygn. akt III SA/Łd, 679/15, wyrok WSA w Krakowie z dnia 20 lutego 2023 r. III SA/Kr 1460/22). Chociaż można zidentyfikować też orzeczenia z przeciwną tezą (przykładowo – wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 stycznia 2024 r., sygn. akt VII SA/Wa 2034/23), już sama niejednorodność praktyki stosowania prawa wskazuje na liczne trudności, z którymi osoby w związkach nieformalnych muszą mierzyć się, jeśli chcą nosić wspólne nazwisko. Przyczynia się do utraty zaufania obywateli do państwa i prawa, generuje koszty wieloletnich postępowań sądowo-administracyjnych, a wielu przypadkach generuje także niespójności w sprawach obywatelskich i chaos w sytuacjach transgranicznych – jeżeli osoby, którym odmówiono zmiany nazwiska zawarły małżeństwo albo związek partnerski za granicą i tam to nazwisko zmieniły.

Przechodząc do omówienia konkretnych uprawnień zastrzeżonych dla małżonków, których nie można zapewnić poprzez udzielanie sobie wzajemnych upoważnień, w obszarze dziedziczenia, zgodnie z Kodeksem cywilnym, z ustawy są powołani do spadku małżonkowie (art. 931 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, Dz. U. z

2024 r. poz. 1061, 1237), choćby nie było między nimi już żadnej bliskości ani więzi, a nie są powołane do spadku po sobie osoby pozostające w związku nieformalnym. Jeżeli osoba pozostająca w związku nieformalnym nie sporządzi testamentu, partner nie będzie po niej dziedziczyć. Małżonek jest także zwolniony od podatku od spadku (art. 4a ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, Dz. U. z 2024 r. poz. 1837). Partnerzy w związkach nieformalnych dziedziczą po sobie wyłącznie, jeżeli sporządzili testamenty – wówczas obciążeni są jednakże podatkiem od spadku, który w tym przypadku wynosi nawet 20% (art. 15 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn). Tak samo skonstruowane są przepisy dotyczące podatku od darowizn – małżonek jest od tego podatku zwolniony, partner jest obciążony podatkiem do 20% (niżej więcej na temat sytuacji podatkowej osób w związkach partnerskich).

Należy podkreślić, że według sondażu przeprowadzonego przez Kantar Milward Brown (badania przeprowadzono w dniach 28–31 sierpnia 2017 r. metodą CATI na reprezentatywnej grupie 516 Polaków powyżej 50. roku życia) tylko 13 procent Polaków powyżej 50. roku życia zdecydowało się na sporządzenie testamentu. W Polsce nadal preferowanym sposobem spadkobrania jest dziedziczenie na podstawie przepisów ustawowych. Te z kolei wykluczają osoby pozostające w związkach nieformalnych. O ile osoby różnej płci tworzące związek partnerski mają możliwość zawarcia małżeństwa choćby po to, by zabezpieczyć swoje prawa majątkowe po śmierci jednego z partnerów, takiej możliwości pozbawione są osoby tej samej płci, które również tworzą związek partnerski.

Prawo pochówku przysługuje wyłącznie małżonkom. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576, z 2025 r. poz. 637) nie zastrzeżono tego prawa dla osób pozostających we wspólnym pożyciu. Co więcej, prawo pochowania zwłok przysługuje, w kolejności: małżonkowi, krewnym zstępnym, krewnym wstępnym, krewnym bocznym do 4 stopnia pokrewieństwa i powinowatym w linii prostej do 1 stopnia – jeśli żadna z tych osób z tego prawa nie skorzysta, prawo to przysługuje również „osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiążą” (art. 10). Krąg osób, którym przysługuje prawo pochówku jest zatem bardzo szeroki i w praktyce niewielkie są szanse na uznanie prawa pochówku partnerki czy partnera. Taka wykładnia przepisu rodzi konsekwencje dla partnera pozostającego przy życiu. Jeśli uznamy, że przepis nie wprowadza

katalogu pierwszeństwa, zarówno rodzina zmarłego, jak i osoba partnerska będą mieli równe prawo do pochowania zmarłego. W przypadku braku konfliktu między członkami rodziny a osobą partnerską pochówek zmarłego zostanie dokonany na podstawie konsensusu między uprawnionymi. Problematyczna może się okazać sytuacja, w której rodzina zmarłego i jego partner mają odrębne zdanie na temat miejsca czy obrządku, w jakim zmarły miałby zostać pochowany. Przychylając się do dominującej wykładni przepisu, decyzja w sprawie pochówku zmarłego powinna nastąpić poprzez konsensus, z tym, że w braku porozumienia rodzina i partner mogą żądać rozstrzygnięcia przez sąd zaistniałego sporu dotyczącego wykonywania wspólnego prawa.

Partnerom nie przysługują właściwie żadne uprawnienia zastrzeżone dla małżonków w obszarze opieki społecznej, zabezpieczenia społecznego czy ubezpieczenia zdrowotnego (i ustaw pokrewnych). I tak – wyłącznie małżonek może objąć swojego małżonka ubezpieczeniem zdrowotnym (art. 5 pkt 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Dz. U. z 2024 r. poz. 146 z późn. zm.). Wyłącznie małżonek dziedziczy prawo do renty i emerytury – partnerzy tej samej płci są tej możliwości pozbawieni, nawet jeżeli pozostają w ważnie zawartym związku małżeńskim za granicą (w takim przypadku rentę rodzinną otrzymuje małżonek zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, 1674). W sprawie uznania prawa do emerytury obywatela Francji po zmarłym małżonku tej samej płci, obywatelu polskim, sąd nie uznał prawa do emerytury skarżącego (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 lipca 2020 r. sygn. akt XIV U 2204/19). Wyłącznie małżonkowi przysługuje zasiłek opiekuńczy w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki nad drugim małżonkiem (art. 32 ust. 1 pkt b i c ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, Dz. U. z 2025 r. poz. 501).

Z niekonsekwencją ustawodawca podchodzi do analizowanego problemu w obszarze pomocy społecznej. W art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.) zdefiniowano rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Pojęcie „rodziny” nie zostało więc oparte wyłącznie na więzach prawnych,

powinowactwa czy pokrewieństwa, lecz faktycznych więzach, które występują między osobami. Tym samym ustawodawca odszedł od definiowania rodziny w tradycyjny sposób, znajdujący zastosowanie na gruncie KRiO, i skłonił się ku pojęciu rodziny jako jednostki społecznej, której członkowie rzeczywiście ze sobą przebywają i bytują, i co do których osoba zainteresowana odnosi się jak do członków rodziny. Takie ujęcie wywołuje określone konsekwencje na gruncie tej ustawy, bowiem osoba partnerska zostanie uznana za członka rodziny i dochody tej osoby będą wliczone do kryterium dochodowego ustalającego prawo do uzyskania pomocy społecznej, co stanowi pewną niekonsekwencję ustawodawcy (w tym przypadku, włączając osobę partnerską do członków rodziny, obniża się kryterium dochodowe przypadającego na członka rodziny, co może utrudnić przyznanie pomocy społecznej).

Brak instytucji związków partnerskich nabiera znaczenia na gruncie podatkowym. O ile nieliczne aspekty są możliwe do uregulowania na gruncie prawa prywatnego, możliwość ułożenia stosunków prawnych między partnerami napotyka daleko idące ograniczenia w obszarze prawa podatkowego. W obszarze podatku dochodowego od osób fizycznych partnerzy nie są traktowani jako małżonkowie. W konsekwencji nie mogą wspólnie opodatkować swoich dochodów. Wszelkie ulgi podatkowe są również zamknięte dla partnerów jako osób niespokrewnionych.

Ochrona rodziny, równe traktowanie i priorytet dobra dziecka są fundamentalnymi zasadami przewidzianymi w Konstytucji RP i w wiążących Polskę aktach prawa międzynarodowego, zwłaszcza Konwencji o prawach dziecka i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Mimo to, przepisy ustawowe w większości przypadków nie dostrzegają obecnie faktycznych relacji rodzinnych łączących dzieci z ich rodzicami społecznymi – tj. osobami, z którymi ich rodzic prawny pozostaje w związku nieformalnym. Jedynie wspomniana wyżej ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej definiuje pojęcie rodziny szeroko. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 z późn. zm.) definiuje już rodzinę zupełnie inaczej, poprzez zamkniętą enumerację jej członków. Z kolei ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, definiując krąg osób uprawnionych do zasiłku opiekuńczego w sytuacji konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, wymienia w definicji tego

pojęcia ojczyma i macochę, przyznając tym samym uprawnienie do zasiłku rodzicom społecznym, ale tylko jeśli zawarli z rodzicem prawnym związek małżeński, czego osoby tej samej płci nie mogą zrobić. Tymczasem z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (zob. m.in. wyrok z 24 marca 2022 r. w sprawie C.E. oraz inni przeciwko Francji, skargi nr 29775/18 and 29693/19; wyrok z 7 kwietnia 2022 r. w sprawie Callamand przeciwko Francji, skarga nr 19511/16) wynika, że ochroną życia rodzinnego objęte są relacje między dzieckiem a osobą faktycznie sprawującą nad nim pieczę, a obowiązkiem państwa jest wprowadzenie regulacji, która relacje te zabezpieczy.

Zawarcie zagranicznego związku partnerskiego albo małżeństwa jedнопłciowego nie rozwiązuje problemu próżni prawnej, w jakiej znajdują się osoby partnerskie na terytorium Polski. Organy administracji i sądy administracyjne do tej pory nie uznawały zawartych zgodnie z prawem obcym związków partnerskich albo małżeństw jedнопłciowych. Osoba, która zawarła związek partnerski za granicą, w myśl przepisów prawa obcego zmienia stan cywilny. W konsekwencji istnieje oczekiwanie, że jej stan cywilny zostanie odnotowany również w rejestrach kraju, którego jest obywatelem. Nie jest bowiem pożądane, by każdorazowe przekroczenie granicy kraju powodowało zmianę stanu cywilnego osoby – stanowi to także naruszenie zasady niepodzielności stanu cywilnego. Nie powinno się zatem odmawiać urzeczywistnienia w rejestrze zdarzeń, które w obcym porządku prawnym wywołują określone konsekwencje prawne. Brak odnotowania w polskim systemie akt stanu cywilnego faktu zawarcia związku partnerskiego może powodować, że osoba pozostająca w związku partnerskim będzie przedstawiała się jako osoba stanu wolnego, a polski system akt stanu cywilnego i wydawane odpisy oraz zaświadczenia każdorazowo wskażą stan cywilny jako wolny. Oprócz potencjalnego zagrożenia międzynarodowej bigamii istnieje ryzyko nadużyć i w innych obszarach, gdzie stan wolny danej osoby wpływa na określone prawa, ulgi i przywileje.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

☒ **Tak**

☐ **Nie**

Obecnie 22 z 27 państw Unii Europejskiej oraz 9 innych państw europejskich (Norwegia, Islandia, Wielka Brytania, Szwajcaria, Andora, Liechtenstein, San Marino, Monako, Czarnogóra) przewiduje możliwość zawarcia zinstytucjonalizowanego związku przez osoby tej samej płci w formie małżeństwa lub związku partnerskiego. Do państw członkowskich UE, które obecnie nie przewidują takiej możliwości, należą tylko Bułgaria, Litwa, Polska, Słowacja i Rumunia.

Instytucja związku partnerskiego jest powszechnie znana w innych państwach europejskich, a także poza Europą. Została ona wprowadzona m.in. w następujących jurysdykcjach: Dania - Registreret partnerskab (1989); Norwegia – registrert partnerskap, Szwecja – registrerat partnerskap (1994), Islandia – staofesta samvist (1996), Holandia – geregistreerd partnerschap (1997), Belgia – fr. cohabitation légale, hol. wettelijke samenwoning, Kalifornia (USA) – domestic partnership (1998), Francja – pacte civil de solidarité (1999), Niemcy – eingetragene Lebenspartnerschaft, Finlandia – rekisteröity parisuhde (2001), Quebec (Kanada) – union civile (2002), Tasmania (Australia) – significant relationship (2003), Luksemburg –partenariat, Wielka Brytania – civil partnership, Nowa Zelandia – civil union (2004), Andora – unió estable de parella, Szwajcaria – fr. partenariat enregistré, niem. eingetragene Partnerschaft, wł. unione domestica registrata, Słowenia – registrirana partnerska skupnost (2005), Republika Czeska – registrované partnerství (2006), Ekwador – unión estable, Grecja – σύμφωνο συμβίωσης (2008), Węgry – bejegyzett élettársi kapcsolatok, Austria – eingetragene Partnerschaft (2009), Irlandia – civil partnership (2010), Liechtenstein – eingetragene Partnerschaft (2011), Malta – unjoni ċivili, Chorwacja – životno partnerstvo, Estonia – kooselulepingu, Cypr – πολιτική συμβίωση, Chile – unión civil (2015), Republika Włoska – unione civili (2016); San Marino – unione civile (2018), Monako – contrat de vie commune (2019), Czarnogóra – životno partnerstvo (2020), Łotwa - Civilās savienības (2024).

Występują dwa modele instytucji związku partnerskiego. Pierwszy model zakłada, że związek ten jest dostępny wyłącznie dla par osób tej samej płci. Pierwsza taka regulacja została przyjęta już 35 lat temu w Danii. Dnia 7 czerwca 1989 r. duński parlament uchwalił ustawę nr 372 o zarejestrowanym partnerstwie, która weszła w życie 1 października 1989 r. W 2012 r. instytucja ta została zastąpiona otwarciem małżeństwa dla par osób tej samej płci. Podobne rozwiązania przyjęto w innych państwach nordyckich, tj. w Norwegii,

Szwecji, Islandii i Finlandii, a także m.in. w Niemczech i Irlandii. Drugi model zakłada, że związek partnerski jest otwarty dla dwóch osób bez względu na ich płeć. Takie rozwiązanie wprowadzono po raz pierwszy w Holandii w 1998 r. Następnie model ten został przyjęty i nadal obowiązuje m.in. we Francji, Belgii, Luksemburgu, Andorze, Grecji, Gibraltarze oraz na Malcie. W Wielkiej Brytanii zarejestrowany związek partnerski (civil partnership) początkowo dostępny był wyłącznie dla par osób tej samej płci. Brytyjski Sąd Najwyższy w wyroku z 27 czerwca 2018 r. wydanym w sprawie *Steinfeld i Keidan* orzekł, że takie rozwiązanie stanowi dyskryminację par osób różnej płci i narusza Europejską Konwencję Praw Człowieka. W konsekwencji pary osób różnej płci uzyskały dostęp do tego związku.

Odnosząc się do konkretnych modeli i ich wpływu na sytuację społeczną, rodzinną i demograficzną w poszczególnych krajach, warto zwrócić uwagę na różnorodność rozwiązań, a także fakt, że w wielu krajach związki partnerskie zostały potem zastąpione równością małżeńską.

Wielka Brytania

Ustawa z 2004 roku, która w Anglii i Walii weszła w życie w grudniu 2005 roku, stworzyła nową instytucję związku partnerskiego, która dała parom tej samej płci możliwość uzyskania prawnego uznania ich związku. Instytucja dostępna jest dla osób powyżej 16 roku życia, dla osób, z których żadna nie jest w innym związku małżeńskim albo związku partnerskim i nie ma pokrewieństwa. Rejestracja związku partnerskiego następuje w biurze USC, z możliwością cywilnej lub religijnej ceremonii (przy dwóch świadkach). Związek partnerski daje partnerom pakiet praw i obowiązków, w tym podatkowych i świadczeń oraz m.in. możliwość ubiegania się o władzę rodzicielską nad dzieckiem partnera. W 2018 roku brytyjski Sąd Najwyższy orzekł, że ograniczanie związków partnerskich tylko do par jedнопłciowych stanowi dyskryminację par osób różnej płci i narusza Europejską Konwencję Praw Człowieka. W konsekwencji pary osób różnej płci uzyskały dostęp do tego związku. Od 2014 roku pary jedнопłciowe mogą wstępować w małżeństwa.

10 lat po wprowadzeniu równości małżeńskiej w Wielkiej Brytanii, poparcie społeczne dla tego rozwiązania wynosi 78% (YouGov, 2023). W 2011 roku poparcie to wynosiło 40%. Między grudniem 2005 roku, a 2010 rokiem w Anglii i Walii zawarto 42,778 związków partnerskich (Office of National Statistics). W pierwszych kilkunastu dniach zawarto 1,857

związków i 14,943 w 2006, później liczba ta zaczęła maleć – do ok. 5,000 związków rocznie do 2010 roku. 56% związków partnerskich to te zawarte między mężczyznami. W pierwszym roku średnia wieku to ponad 50 lat (38% mężczyźni, 27% kobiety). W kolejnych latach wiek ten się zmniejszał (średnio 35-39 lat). W kontekście sytuacji życiowej – w 2010 roku 79% związków zawieranych było przez mężczyzn singli, 19% przez mężczyzn, z których jeden z nich był wcześniej w związku małżeńskim lub związku partnerskim. W przypadku kobiet liczby te rozkładają się pomiędzy 67% i 27%.

Rozwiązań związku partnerskiego od wejścia prawa w życie do 2010 roku było 1,007.

Między 2005 a 2010 rokiem w Anglii i Walii zawarto 1 751,626 małżeństw. Co ważne – prawo z 2004 regulowało też kwestię dzieci: 7% par jedнопłciowych, które do 2010 zawarły związek partnerski miało dzieci (dziecko partnera/partnerki lub adoptowane).

We Francji natomiast w 1999 roku wprowadzono PACS, czyli Pacte civil de solidarité (Cywilna umowa solidarności) - rejestrowany związek partnerski między dwoma osobami bez względu na ich płeć. PACS daje możliwość uregulowania kwestii majątkowych, dziedziczenia, czy wzajemnej opieki. Pozostawiają rozdzielną majątkową i nie dają możliwości adopcji dzieci. Od 2013 roku pary jedнопłciowe mają we Francji możliwość zawarcia małżeństwa.

Francja

W 2022 roku we Francji zawarto 242,000 małżeństw (3% z nich były jedнопłciowe) i 210,000 PACSów (5% z nich jedнопłciowe) (dane, Insee). 82% osób, które zawierały małżeństwa były singlami, 17% wchodziły w drugie małżeństwo, 1% to wdowy/wdowcy. Biorąc pod uwagę liczbę zawieranych związków partnerskich we Francji w 17 pełnych latach obowiązywania ustawy (2000-2017), związki nieformalne zawiera średnio ok. 1,82% wszystkich związków nieformalnych rocznie.

Niderlandy

Niderlandy wprowadziły zarejestrowane związki partnerskie (znane jako „geregistreerd partnerschap”) 1 stycznia 1998 r. Ramy prawne dla zarejestrowanych związków

partnerskich zostały ustanowione na mocy ustawy o zarejestrowanych związkach partnerskich (Geregistreerd Partnerschap). Ustawa ta przyznała parom tej samej płci wiele takich samych praw i obowiązków jak heteroseksualnym parom małżeńskim, w tym prawo do adopcji dzieci, dziedziczenia majątku i podejmowania decyzji medycznych za swojego partnera.

Chociaż zarejestrowane związki partnerskie były znaczącym postępem, Niderlandy poszły krok dalej, wprowadzając instytucję małżeństwa osób tej samej płci 1 kwietnia 2001 r. Dzięki temu Niderlandy stała się jednym z pierwszych krajów na świecie, który zezwolił parom tej samej płci na zawieranie małżeństw.

Od tego momentu w Niderlandach funkcjonują trzy sposoby sformalizowania relacji między osobami tej samej, jak też odmiennej płci:

- pary (niezależnie od płci osób je tworzących) mogą zawrzeć umowę o wspólnym zamieszkaniu (samenlevingscontract), która nadaje parom niektóre prawa i obowiązki na gruncie prawa prywatnego czy podatkowego.
- instytucja rejestrowanego związku partnerskiego (geregistreerd partnerschap) dostępna jest dla par tej samej i odmiennej płci,
- pary (niezależnie od płci osób je tworzących) mogą również wejść w związek małżeński.

Małżeństwa oraz związki partnerskie zawierane są przed urzędnikiem stanu cywilnego (ambtenaar van de burgerlijke stand). Aby zawrzeć związek małżeński lub związek partnerski w Niderlandach, co najmniej jeden z partnerów musi być obywatelem Królestwa Niderlandów lub rezydentem. Zamiar zawarcia związku małżeńskiego albo związku partnerskiego należy zgłosić do lokalnego urzędu stanu cywilnego co najmniej dwa tygodnie wcześniej.

Od 1 stycznia 2018 r., gdy partnerzy zawierają związek małżeński w Holandii, system ograniczonej wspólności majątkowej ma zastosowanie automatycznie, chyba że partnerzy dokonali innych ustaleń w umowie małżeńskiej sporządzonej przez notariusza. Małżeństwo w ograniczonej wspólności majątkowej oznacza, że partnerzy nie dzielą całego majątku i długów.

Przyszli małżonkowie mogą zdecydować się na sporządzenie umowy małżeńskiej przez notariusza. W tej umowie mogą zawrzeć porozumienia dotyczące sposobu odejścia od ogólnych zasad mających zastosowanie do ograniczonej lub ogólnej wspólności majątkowej.

Istnieją dwie różnice między małżeństwem a związkiem partnerskim:

- dla zawarcia związku małżeńskiego konieczne jest złożenie przysięgi małżeńskiej, podczas gdy nie jest to wymagane w przypadku związków partnerskich
- rozwiązanie małżeństwa może nastąpić wyłącznie na podstawie wyroku sądu; podczas gdy w przypadku braku dzieci zrodzonych w związku partnerskich, związek ten może ulec rozwiązaniu bez udziału sądu; separacja prawna jest możliwa wyłącznie w przypadku małżeństwa.

Na podstawie Niderlandzkiego Urzędu Statystycznego (Central Bureau voor de Statistiek) w 2023 r. zarejestrowano 68 tys. małżeństw i 23 tys. związków partnerskich. Coraz więcej osób decyduje się na sformalizowanie swojego związku w formie związku partnerskiego. Możliwość ta istnieje od 1998 r., a od 2014 r. rodzicielstwo prawne w związkach partnerskich jest uregulowane na takich samych zasadach jak w małżeństwach. Od tego czasu rejestrowany związek partnerski zyskał na popularności.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Zawarcie związku partnerskiego ma wpływ na przepisy do tej pory zastrzegające różnego rodzaju uprawnienia dla małżonków, w szczególności w obszarze opieki zdrowotnej, zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, pomocy społecznej, dziedziczenia, podatków, a także udzielania cudzoziemcom prawa pobytu i ochrony międzynarodowej. Przyznanie osobom tworzącym związki partnerskie analogicznych praw we wskazanych obszarach stanowi emanację konstytucyjnej zasady równości wobec prawa, jak też jest ucieleśnieniem zakazu dyskryminacji i wykonaniem wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Inne bowiem traktowanie małżeństw i związków partnerskich stanowiłoby dyskryminację ze względu na orientację seksualną, w sytuacji, w której małżeństwo mogą zawrzeć tylko osoby różnej płci – chyba, że szczególne obowiązki lub uprawnienia małżonków wymagają uzasadnionego zróżnicowania ich sytuacji od sytuacji

osób w związku partnerskim.

Jednocześnie liczne przepisy prawa polskiego wiążą z sytuacją pozostawania w małżeństwie lub relacji rodzinnej nie tylko uprawnienia, ale też obowiązki związane z ochroną praw osób trzecich - zwłaszcza poprzez stosowne wyłączenia sędziego, pracownika organu administracji, a także unikanie konfliktu interesów w różnego rodzaju komisjach, radach i innych gremiach ustanowionych w przepisach szczególnych. Zawarcie związku partnerskiego zostało zatem uwzględnione również w tych sytuacjach – zarówno poprzez wskazanie wprost osób w związku partnerskim jako podlegających wyłączeniom, a także poprzez uwzględnienie powstających w wyniku zawarcia związku partnerskiego dalszych relacji rodzinnych, odpowiadających występującym ustawowo w kontekście małżeństwa pojęciom powinowatych, a także pojęciom teściowie, ojczym czy macocha.

Zawarcie związku partnerskiego następuje przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego i wpływa na stan cywilny. Tylko takie rozwiązanie – w obliczu proponowanych i koniecznych zmian w licznych przepisach prawa – zapewni bezpieczeństwo i spójność rejestrów oraz niezbędną publicznoprawną kontrolę nad uprawnieniami i obowiązkami osób w związku partnerskim.

Pozostawanie w związku partnerskim stanowi przeszkodę w zawarciu małżeństwa z inną osobą – tylko zmiana stanu cywilnego w wyniku zawarcia związku partnerskiego uzasadnia takie rozwiązanie. Jednocześnie liczne przepisy szczególne i wykonawcze wymagają w określonych sytuacjach przedstawienia odpisu aktu stanu cywilnego jako dowodu potwierdzającego możliwość skorzystania z danego uprawnienia. Kierownik urzędu stanu cywilnego powinien więc sporządzać akt związku partnerskiego po jego zawarciu, a po jego ustaniu wpisywać do aktu wzmiankę dodatkową.

Osoba zamierzająca zawrzeć związek partnerski przedstawia dokument tożsamości wybranemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego oraz składa zapewnienie, że nie wie o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie związku partnerskiego. Oświadczenie to może być złożone przez pełnomocnika. Osoby zamierzające zawrzeć związek partnerski składają oświadczenia o nazwisku, które każda z nich będzie nosić po zawarciu związku partnerskiego. Zapewnienie jest ważne przez okres 2 miesięcy od daty jego złożenia, ale związek partnerski nie może być zawarty przed upływem 14 dni od dnia jego złożenia.

Kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie związku partnerskiego przed upływem tego terminu, jeżeli przemawiają za tym ważne względy, jak np. stan zagrożenia życia. Skrócenie terminów jest związane z tym, iż projekt nie przewiduje uroczystej, analogicznej do małżeństwa cywilnego, formy zawarcia związku partnerskiego, a tym samym ustalenie terminu złożenia oświadczeń przed kierownikiem USC powinno nastręczać mniej trudności.

Oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego powinny zostać złożone kierownikowi urzędu stanu cywilnego jednocześnie przez obie osoby zawierające związek partnerski, a czynność tą dokumentuje się w formie protokołu, który podpisują osoby zawierające związek partnerski oraz kierownik urzędu stanu cywilnego. Na wniosek osób zamierzających zawrzeć związek partnerski kierownik urzędu stanu cywilnego przyjmuje oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego poza urzędem stanu cywilnego.

Rozwiązanie związku partnerskiego jest możliwe tylko w przypadku zupełnego i trwałego rozpadu wspólnego życia rodzinnego, co stwierdza sąd w postępowaniu o rozwiązanie związku partnerskiego albo co oświadczyć mogą same osoby w związku partnerskim, jeżeli oświadczenia te są zgodne, złożone przez kierownikiem urzędu stanu cywilnego i jeśli osoby te nie mają wspólnych małoletnich dzieci. Projekt gwarantuje więc z jednej strony stabilność i trwałość związku partnerskiego jako instytucji związanej z obowiązkami i uprawnieniami, a z drugiej dopuszcza w pewnym zakresie autonomię woli osób, które nie mając wątpliwości co do rozpadu relacji będą mogły uniknąć często długotrwałego i uciążliwego postępowania sądowego. Takie rozwiązanie pozwoli też ograniczyć obciążenie sądów, w stosunku do sytuacji, w której każdy związek partnerski miałby być rozwiązywany na podstawie prawomocnego wyroku. Szczegóły rozwiązania związku partnerskiego na podstawie oświadczeń strony regulują projektowane przepisy ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, a postępowanie w sprawie rozwiązania związku partnerskiego projektowane przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Zakłada się, że postępowanie to będzie zbliżone do postępowania rozwodowego bez orzekania o winie – postępowanie dowodowe będzie miało na celu ustalenie okoliczności rozpadu związku partnerskiego, w każdej sprawie konieczne będzie przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron, sąd będzie też miał możliwość skierowania stron do mediacji i zawieszenia postępowania w razie przekonania o możliwości utrzymania wspólnego życia

rodzinnego osób w związku partnerskim. Opłata od pozwu przewidziana w projekcie to 200 zł, a zatem mniej niż w przypadku rozwodu – ze względu na brak orzekania o winie postępowania rozwiązanie związku partnerskiego powinno być co do zasady krótsze.

Związek partnerski ustaje także na skutek zawarcia małżeństwa przez osoby pozostające ze sobą w związku partnerskim z mocy prawa, w chwili zawarcia tego małżeństwa. Jest to wyjątek od nowej przeszkody małżeńskiej – pozostawania w związku partnerskim. Związek małżeński można więc zawrzeć tylko z osobą, z którą pozostaje się w związku partnerskim, a nie z inną osobą. Kierownik USC dołącza w takiej sytuacji do aktu związku partnerskiego wzmiankę dodatkową o jego ustaniu w związku z zawarciem małżeństwa.

PASC reguluje także zawarcie związku partnerskiego w Polsce przez cudzoziemców, a także możliwość pozyskania zaświadczenia, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski, do wykorzystania za granicą. Analogicznie jak w przypadku małżeństw zawartych za granicą zostały też uregulowane w projekcie kwestie transkrypcji zagranicznego aktu związku partnerskiego oraz rejestracji faktu zawarcia związku partnerskiego, jeżeli zdarzenie to nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego.

Ustawa przewiduje, że osoby w związku partnerskim są uprawnione do wspólnego opodatkowania dochodów zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163 z późn. zm., dalej jako: UPDOF). W celu zapobieżenia nadużywania instytucji związku partnerskiego wyłącznie dla preferencji podatkowych, warunki do wspólnego opodatkowania dochodów są analogiczne jak w przypadku małżonków, a mianowicie dla celów złożenia wspólnego rozliczenia podatkowego osób w związku partnerskim konieczne jest istnienie wspólnoty majątkowej i dodatkowo - pozostawanie w związku partnerskim i we wspólności majątkowej partnerskiej przez cały rok. W przypadku osób w związkach partnerskich, które zawrą związek w trakcie trwania roku podatkowego, wspólne rozliczenie będzie możliwe pod warunkiem, że związek ten trwał do końca roku podatkowego. Projekt zakłada rozszerzenie niektórych zwolnień przedmiotowych od podatku dochodowego od osób fizycznych na osoby w związku partnerskich, jak przykładowo art. 21 ust. 1 pkt 58ab, pkt 59 czy pkt 59b UPDOF. Jednocześnie zmiany projektowane w innych przepisach – np. w

ustawie o podatku od spadków i darowizn polegające na rozszerzeniu I i II grupy podatkowej, w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników, w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, w ustawie o świadczeniach rodzinnych i innych, zwłaszcza z obszaru zabezpieczenia społecznego – wpłyną pośrednio na zakres osób uprawnionych do korzystania ze zwolnień podatkowych określonych w art. 21 ust. 1 UPDOF. Warto jednak zaznaczyć, że zmiany te, chociaż rozszerzają krąg osób mających możliwość skorzystania z danego zwolnienia przedmiotowego, nie wpływają na przychody budżetu państwa, ponieważ osoby te, nie mając obecnie uprawnienia do otrzymywania danego świadczenia, również nie odprowadzają od niego podatku (nie otrzymują go, więc nie ma ono wpływu na ich dochód).

Na gruncie ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (dalej jako: UPSD), projekt zakłada dodanie osób w związku partnerskim oraz dzieci drugiej z osób w związku partnerskim do katalogu osób uprawnionych do zwolnienia, o którym mowa w art. 4a UPSD. W ten sposób osoby w związkach partnerskich będą mogły skorzystać ze zwolnienia z opodatkowania nabycia własności rzeczy i praw np.: z tytułu dziedziczenia, darowizny, zachowku, nieodpłatnego zniesienia współwłasności, nieodpłatnej renty, użytkowania czy służebności. Ponadto, osoby w związku partnerskim będą zaliczone do I grupy podatkowej, którą tworzą członkowie najbliższej rodziny. Zaliczenie do tej grupy spowoduje, że w przypadku braku spełnienia przesłanek do zwolnienia podmiotowego, o którym mowa w art. 4a UPSD, zastosowanie znajdzie najniższa stawka podatku od spadków i darowizn. W ten sposób osoby tworzące związki partnerskie zyskają prawo do korzystania z ulg podatkowych, jak np. art. 4 ust. 1 pkt 5a) UPSD, przewidujący zwolnienie z podatku nabycia w drodze dziedziczenia prawa do wkładu mieszkaniowego w spółdzielni mieszkaniowej czy art. 4 ust. 1 pkt 9 UPSD przewidujący zwolnienie z opodatkowania wyposażenia mieszkania, mebli, dzieł sztuki, przedmiotów użytku codziennego.

Rozszerzenie powyższego katalogu o osoby w związkach partnerskich czynić będzie zadość postulatом osób pozostających w takich związkach i pozwoli zabezpieczyć majątek, który osoby tworzące związki partnerskie pomnażają w toku wspólnego życia, a który do tej pory był opodatkowany najwyższą stawką podatku (20%), jak w przypadku osób niespokrewnionych, bez możliwości skorzystania z jakichkolwiek zwolnień podatkowych.

Nowelizacja w obrębie podatku od spadków i darowizn przyczyni się również do oczekiwanej zmiany na gruncie ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 295, dalej jako: PCC). Zaliczenie osób tworzących związki partnerskie, a także drugiej osoby w związku partnerskim rodzica oraz dziecka drugiej z osób w związku partnerskim do katalogu I grupy podatkowej, w rozumieniu UPSD, umożliwi tym osobom korzystanie ze zwolnień od podatku od czynności cywilnoprawnych przewidzianych dla osób zaliczonych do I grupy podatkowej. Zgodnie z art. 9 pkt 10 lit. b) PCC zwolnione są z opodatkowania pożyczki, które zostały zawarte w formie pisemnej, ale zwolnienie to przysługuje wyłącznie wtedy, jeśli pożyczka jest zawarta między osobami, o których mowa w art. 4a UPSD w przypadku spełnienia dodatkowych warunków. Dodanie więc osób tworzących związki partnerskie, a także drugiej osoby w związku partnerskim rodzica oraz dziecka drugiej z osób w związku partnerskim, do katalogu osób wymienionych na gruncie art. 4a UPSD spowoduje, że osoby te będą mogły skorzystać ze zwolnienia na gruncie PCC w przypadku udzielenia pożyczki pieniężnej. Ww. osoby będą mogły także skorzystać ze zwolnienia z podatku w przypadku umowy zamiany lokalu lub budynku mieszkalnego na podstawie art. 9 pkt 5 PCC oraz umowy pożyczki, o której mowa w art. 9 pkt 10 lit. c tej ustawy, zawartej między osobami zaliczonymi do I grupy podatkowej do wysokości kwoty niepodlegającej opodatkowaniu – na zasadach określonych w przepisach o podatku od spadków i darowizn, a zatem do kwoty 36.120 zł w ciągu 5 lat (bez obowiązku składania deklaracji PCC-3 oraz dokumentowania sposobu otrzymania pożyczki).

Na podstawie zmian w ustawie z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 126, 222, 340). uprawnienia i obowiązki dotyczące małżonków zostają rozszerzone na osoby w związkach partnerskich. Przykładowo zmianie ulega art. 110 ust. 2 i 3 tej ustawy w zakresie, w jakim zwalnia się od akcyzy samochód osobowy przywożony przez osobę fizyczną przybywającą z terytorium państwa członkowskiego na terytorium kraju na pobyt stały w związku z zawarciem związku małżeńskiego albo związku partnerskiego, jeżeli łącznie są spełnione warunki, o których mowa w ust. 1, oraz przywóz następuje w okresie 2 miesięcy przed przewidywaną datą zawarcia odpowiednio związku małżeńskiego albo związku partnerskiego albo 4 miesięcy po dacie zawarcia odpowiednio tego związku małżeńskiego albo tego związku partnerskiego. Proponowane zmiany w

ustawie o podatku akcyzowym dotyczą (oprócz art. 110) również artykułów: 84a pkt 3, 84b pkt 3, 84c pkt 3 oraz 84d ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 tej ustawy, tj. warunków wykonywania działalności i utrzymania decyzji i zezwoleń akcyzowych przez przedsiębiorstwo w spadku, poprzez zrównanie w tych przepisach sytuacji małżonka i drugiej osoby w związku partnerskim zmarłego przedsiębiorcy.

Nowelizowana jest także ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2111 z późn.zm) poprzez dodanie w załączniku (wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia) osób w związkach partnerskich jako podmiotów uprawnionych do zwolnienia z opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa, a także poprzez zdefiniowanie opłaty skarbowej od sporządzenia aktu związku partnerskiego, wydania zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski, zezwolenia na zawarcie związku partnerskiego przed upływem terminu 14 dni od złożenia zapewnień o braku okoliczności wyłączających jego zawarcie, a także od przyjęcia oświadczeń osób w związku partnerskim o rozwiązaniu tego związku oraz oświadczenia osoby w związku partnerskim, która zmieniła nazwisko po zawarciu tego związku, że jej dziecko będzie nosiło takie samo nazwisko. Oświadczenie to, przewidziane w projektowanym art. 90a Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, to nowa instytucja, której cel odpowiada w pewnym stopniu celowi składania oświadczenia, które mogą złożyć małżonkowie, że dziecko będzie nosiło takie nazwisko jakie nosi lub nosiłoby ich wspólne dziecko. Uwzględniając z jednej strony fakt, że ustawa o związkach partnerskich nie przewiduje wspólnego rodzicielstwa tych osób, a z drugiej strony biorąc pod uwagę wielość sytuacji rodzinnych, założeniem projektu jest umożliwienie uniknięcia sytuacji, w której np. matka wychowująca samodzielnie dziecko, którego ojciec nie jest znany lub został pozbawiony władzy rodzicielskiej, po zawarciu związku partnerskiego i związanej z tym zmianie nazwiska nosiłaby nazwisko inne niż jej dziecko. Jeżeli natomiast drugi rodzic żyje i nie został pozbawiony władzy rodzicielskiej, jego zgoda będzie wymagana do zmiany nazwiska dziecka – podobnie jak zgoda dziecka, które ukończyło 13 lat.

Ustawa wprowadza odpowiednie zmiany do ustaw, które przyznają odpowiednie uprawnienia na gruncie zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego czy świadczeń w przypadku macierzyństwa i choroby - zarówno jeśli chodzi o świadczenia

krótko-, jak i długoterminowe.

I tak, w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r., poz. 197, 620, 621) zakres podmiotowy ustawy zostanie rozszerzony o drugą osobę w związku partnerskim, która uzyska tożsame uprawnienia co małżonek rolnika. Analogiczne rozwiązanie jest przewidziane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r., poz. 350, 620, 622), co pozwoli na podział środków gromadzonych na subkoncie w sposób analogiczny jak małżonkowie (przy spełnieniu dodatkowych przesłanek ustawowych).

Rozszerzenie katalogu członków rodziny, o których mowa w art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nada uprawnienia do uzyskania renty rodzinnej w przypadku śmierci osoby w związku partnerskim. Rozszerzenie z kolei katalogu osób uprawnionych do zasiłku pogrzebowego (art. 77 ust. 2 tej ustawy) pozwoli na uzyskanie tego zasiłku przez pozostałą przy życiu osobę w związku partnerskim.

Ustawa wprowadza zmiany w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2780). Zmiana brzmienia art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. b) oraz lit. c), pkt 2b lit. a) oraz lit. b) tej ustawy poprzez dodanie drugiej osoby z związku partnerskim umożliwia otrzymanie zasiłku opiekuńczego tym osobom, które zostały zwolnione od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nie tylko nad małżonkiem czy dziećmi, ale także drugą osobą w związku partnerskim czy jej dziećmi. Rozszerzenie katalogu członków rodziny, o których mowa w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1243), , pozwoli na uzyskanie odszkodowania przez osoby w związkach partnerskich, których członek rodziny (partner) zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowe.

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego instytucji związku partnerskiego wymaga zmian w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, 858 i 1222) i objęcie nie tylko małżonków i członków rodziny wskazanych do tej pory w tej ustawie, ale również

osób pozostających w związku partnerskim ubezpieczeniem zdrowotnym.

Objęcie osób w związku partnerskim oraz dzieci wychowywanych wspólnie w takim związku (a będących w świetle polskiego prawa dzieckiem jednej z osób w związku partnerskim) definicją rodziny z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 323, 858), pozwoli na właściwie i odzwierciedlające faktyczną sytuację danej rodziny obliczanie wysokości zasiłku rodzinnego. Pozwoli to także zastosować do rodzin tworzonych przez osoby w związku partnerskim definicję rodziny wielodzietnej. W kontekście rodziny wielodzietnej i zmian projektowanych w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2024 r. poz. 858), należy zauważyć, że zgodnie z wykładnią przedstawioną m.in. w wyroku WSA z dnia 15 marca 2016 r., sygn. akt II SA/Bd 56/16 już obecne brzmienie art. 4 ustawy o Karcie Dużej Rodziny umożliwia korzystanie z niej związkom nieformalnym, gdyż ustawodawca nie wskazał istnienia związku małżeńskiego pomiędzy rodzicami jako warunku korzystania z tego uprawnienia. Projektowane uzupełnienie przepisu o osoby w związku partnerskim nie rozszerza więc co do zasady kręgu uprawnionych, a jedynie potwierdza ich uprawnienie poprzez wskazanie go wprost. Takie uzupełnienie jest jednak konieczne dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych i ewentualnych rozbieżności wykładni w orzecznictwie. W konsekwencji osoby w związku partnerskim wychowujące dzieci nie będące w świetle prawa ich wspólnymi dziećmi nie będą mogły korzystać z uprawnień dla osób samotnie wychowujących dziecko.

Zmiany w obszarze ubezpieczeń społecznych dotyczą również organizacji pracowniczych programów emerytalnych oraz pracowniczych planów kapitałowych. Ustawa wprowadzająca nowelizuje przepisy regulujące uprawnienia publicznoprawne różnych szczególnych grup zawodowych i służb (przykładowo: ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą, Dz. U. z 2023 r., poz. 2015, ustawa z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki, Dz. U. z 2021 r., poz. 2314, ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania

życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia, Dz. U. poz. 658).

Wprowadzenie proponowanych zmian będzie miało znaczący wpływ na życie osób pozostających w związkach partnerskich. Zwiększy ich poczucie bezpieczeństwa finansowego i zapewni równość wobec prawa. Przyczyni się do wzrostu stabilności związków partnerskich i zmniejszenia ryzyka pozostawienia drugiej osoby w związku partnerskim bez podstawowego zabezpieczenia w sytuacjach kryzysowych, jak śmierć drugiej osoby w związku partnerskim, jej choroba lub trwała niezdolność do pracy.

Zapewnienie osobom w związkach partnerskich bezpieczeństwa prawnego, które ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego ułożenia ich relacji osobistych oraz majątkowych, a także stosunków prawnych z osobami trzecimi i bezpieczeństwa obrotu majątkowego, na co wskazał Europejski Trybunał Praw Człowieka w omówionych wyżej wyrokach, wymaga dokonania zmian prawnych w wielu aktach z zakresu szeroko rozumianego prawa prywatnego. W pierwszej kolejności wskazać należy Kodeks cywilny, w tym jego przepisy o prawie spadkowym. Poszanowanie konstytucyjnej ochrony własności i dziedziczenia wymaga uwzględnienia osób w związku partnerskim w kręgu spadkobierców ustawowych oraz uprawnionych i zobowiązanych do zachowku. Licznych zmian wymagał także Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w celu uwzględnienia nowego rodzaju spraw cywilnych, w tym sprawy o ustanowienie rozdzielenia majątkowej między osobami w związku partnerskim, sprawy o unieważnienie związku partnerskiego, czy też postępowań związanych z zawieraniem związku partnerskiego. Ochrona relacji majątkowych między osobami w związku partnerskim wymagała dokonania zmian m.in. w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2023 r., poz. 2488), ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (D. U. z 2024 r., poz. 558), ustawie z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2024 r., poz. 18), ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. z 2021 r., poz. 170), ustawie z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej (Dz. U. z 26 stycznia 2023 r., poz. 326). Ochrona wierzycieli osób pozostających w związkach partnerskich uzasadnia odpowiednie zmiany w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2024 r., poz. 794) oraz ustawie z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2024 r., poz. 1428). Wszystkie te zmiany

zmierzają do tego, żeby przewidywalna była sytuacja prawna osób wchodzących w relacje kontraktowe z osobami pozostającymi w związku partnerskim.

Z uwagi na rosnącą mobilność obywateli i obywaterek oraz możliwość zarejestrowania związku partnerskiego lub zawarcia małżeństwa (między osobami tej samej lub różnej płci) za granicą, konieczne są zmiany w aktach prawnych regulujących kwestie transgraniczne, a także jednoznaczne określenie, jak do takich zawartych za granicą związków odnoszą się polskie przepisy prawa. Celowym rozwiązaniem jest niestosowanie w nowelizowanych przepisach definicji związku partnerskiego ani odesłań do ustawy głównej, które zawęziłoby zakres stosowania projektowanych przepisów szczególnych do związków partnerskich zawartych w Polsce. Zastosowanie znajdą bowiem w tym zakresie zasady prawa prywatnego międzynarodowego i w sytuacjach, w których z norm kolizyjnych wynikać będzie, że stosuje się prawo polskie, powinno być one stosowane do osób w związku partnerskim niezależnie od tego gdzie ich związek został zawarty. Analogicznie, w przypadku małżeństw tej samej płci zawartych za granicą, o ile z norm kolizyjnych wynikać będzie, że stosuje się prawo polskie – powinno ono być stosowane do osób w związkach małżeńskich, bez względu na płeć małżonków. Wynika to także z przyjętego przez projektodawczynię założenia opisanego w uzasadnieniu do projektu ustawy głównej, że małżeństwa tej samej płci powinny być uznawane w Polsce za małżeństwa.

Jednocześnie dla ochrony polskiego porządku prawnego przed ewentualnymi negatywnymi skutkami uznania zawartego za granicą związku partnerskiego w danej sytuacji, zastosowanie znajdzie ogólna norma klauzuli porządku publicznego. Przykładowo, w sytuacji, w której zagraniczny związek partnerski zostałby zawarty pomiędzy osobami małoletnimi, wywodzenie skutków prawnych z takiego związku partnerskiego w Polsce na podstawie polskich przepisów mogłoby zostać uznane za sprzeczne z klauzulą porządku publicznego. Stosowna ocena w tym zakresie powinna być dokonywana na etapie stosowania przepisów prawa w konkretnej sprawie. Jednocześnie dla uniknięcia wątpliwości, od kiedy możliwe jest wywodzenie w Polsce skutków prawnych przez osoby, które zawarły związki partnerskie za granicą, kwestię tę precyzują przepisy przejściowe, wskazując, że co do zasady za moment zawarcia związku uznaje się w takiej sytuacji moment wejścia w życie niniejszej ustawy.

Niezależnie od powyższego, konieczne są także zmiany w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. z 2023 r., poz. 503, dalej jako: PPM). Z uwagi na to, że instytucja związku partnerskiego jest różna od małżeństwa (sposób zawarcia, stosunki majątkowe, stosunki osobiste oraz rozwiązanie) nie powinno mieć miejsca stosowanie przepisów rozdziału XI (sprawy małżeńskie) odpowiednio do osób w związku partnerskim. Z uwagi na instytucjonalny charakter polskiego związku partnerskiego nie jest też trafnym stosowanie art. 67 PPM odpowiednio. Z tego też powodu postulowane było stworzenie odrębnych przepisów PPM, które znalazłyby zastosowanie do instytucji związku partnerskiego.

Ponadto, w celu ujednolicenia sposobu uznawania eksterytorialnej skuteczności zawartych za granicą związków partnerskich i skutków, jakie mogą wywoływać na gruncie przepisów krajowych, zasadne wydaje się podjęcie wzmocnionej współpracy w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w zakresie ustrojów majątkowych par międzynarodowych. Obejmuje ona zarówno sprawy dotyczące małżeńskich ustrojów majątkowych, jak i skutków majątkowych związków partnerskich. Te kwestie są regulowane w rozporządzeniu Rady (UE) 2016/1103 z 24 czerwca 2016 r. wdrażającym wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych (Dz.Urz. UE L 183, s. 1) oraz rozporządzeniu Rady (UE) 2016/1104 z 24 czerwca 2016 r. wdrażającym wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących skutków majątkowych związków partnerskich. W przypadku nieprzystąpienia do wzmocnionej współpracy, konieczne jest wprowadzenie odpowiednich norm kolizyjnych w ustawie Prawo prywatne międzynarodowe, określających prawo właściwe dla zawarcia i rozwiązania związku partnerskiego, a także określenia stosunków majątkowych i osobistych pomiędzy osobami w związku partnerskim. Konieczne jest także połączenie jurysdykcji sądowej wynikającej z KPC z powyższymi zmianami oraz przepisów PASC określających wymogi dla cudzoziemca zamierzającego zawrzeć związek partnerski w Polsce.

Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z kolei wynika, że obowiązkiem państwa jest przyznanie prawa pobytu osobie pozostającej w związku nieformalnym z obywatelem innego państwa

członkowskiego tej samej płci (wyrok ETPCz z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie Pajić przeciwko Chorwacji, skarga nr 68453/13) i pozostającej w związku małżeńskim z obywatelem państwa trzeciego tej samej płci (wyrok ETPCz z 30 czerwca 2016 r. w sprawie Taddeucci i McCall przeciwko Włochom z dnia 30 czerwca 2016 r., skarga nr 51362/09, wyrok TSUE z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie Coman C-673/16) nawet jeśli prawo krajowe nie przewiduje związków partnerskich czy małżeńskich dla par tej samej płci. Pozostawanie w związku partnerskim powinno wpływać więc na uprawnienia związane z przyznawaniem zezwolenia na pobyt czasowy, na pobyt stały, status rezydenta długoterminowego UE. Wpływa także na możliwość skorzystania z prawa do łączenia rodzin – w tym kontekście proponowane zmiany będą zgodne z art. 5 ust. 2 dyrektywy Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin, który wskazuje, że rejestracja związku partnerskiego stanowi jeden z kluczowych dowodów przy ustaleniu, czy osoby wnioskujące o skorzystanie z prawa do łączenia rodzin rzeczywiście łączą związki rodzinne.

Z tego powodu nowelizacji wymaga także ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, z późn. zm.) w zakresie, w jakim umożliwia legalizację pobytu małżonkom, a także inne ustawy przyznające różnego rodzaju uprawnienia zw. z legalizacją pobytu małżonka, m.in. ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2023 r., poz. 1989), ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobyście oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 633). W konsekwencji uznania związków partnerskich jako uzasadniających udzielenie pozwolenia na pobyt, pozostawanie w takim związku wpływa też na warunki podjęcia pracy w RP przez cudzoziemca, określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475). Analogicznie do obecnie przewidzianych przez ustawę uprawnień małżonka, z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę powinien być zwolniony także cudzoziemiec będący w związku partnerskim z obywatelem polskim lub cudzoziemcem posiadającym zezwolenie na pobyt lub inną podstawę prawną i posiadający zezwolenie na pobyt czasowy na terytorium RP udzielone w związku z zawarciem tego związku partnerskiego lub udzielone w ramach tzw. łączenia rodzin.

Jednocześnie w celu osiągnięcia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa migracyjnego,

powyższe zmiany w ustawie o cudzoziemcach oraz w ustawie o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin będą miały zastosowanie wyłącznie do związków partnerskich zawartych zgodnie z prawem polskim lub zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego UE.

Ustawa wprowadza odpowiednie zmiany wynikowe do innych ustaw, które przyznają różnego rodzaju uprawnienia członkom rodziny, małżonkom czy osobom bliskim, nakładają na te osoby określone obowiązki lub wiążą sytuację pozostawania we wspólnym pożyciu lub w relacji rodzinnej z ochroną praw osób trzecich, poprzez unikanie konfliktu interesów.

I tak m.in.:

- ustawa wprowadzająca przyznaje osobom w związku partnerskim prawo pochówku w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r., poz. 576),
- ustawa przyznaje osobom w związku partnerskim uprawnienia przewidziane w procedurze administracyjnej, sądownoadministracyjnej, karnej, cywilnej, egzekucyjnej, wykroczeniowej, i innych (to jest umożliwienie pełnienia roli pełnomocniczki/pełnomocnika, a także korzystanie z uprawnień przyznanych członkom najbliższej rodziny),
- dokonano zmian odpowiednich przepisów zakazujących małżonkom i innym członkom rodziny pełnienia funkcji czy piastowania stanowisk, w tym w komisjach, radach konkursowych i innych gremiach;
- wprowadzono wobec osób, które są zobowiązane sporządzać oświadczenia majątkowe, obowiązku uwzględniania w nich majątku wspólnego, o ile osoby pozostające w związku partnerskim zdecydowały się na wspólność majątkową partnerską,
- dokonano odpowiednich zmian w definicji osoby bliskiej w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, oraz w innych ustawach z obszaru ochrony zdrowia,
- dokonano zmian w innych niż wyżej wymienione ustawach z obszaru pomocy społecznej poprzez uwzględnienie w definicjach rodziny osób w związku partnerskim oraz osób, z którymi rodzic dziecka pozostaje w związku partnerskim.

Z uwagi na liczbę obszarów, które wymagają nowelizacji czy to poprzez dodanie kategorii “osób w związku partnerskim” lub “związku partnerskiego” konieczne było dokonanie zmian w ponad 240 aktach prawnych. W zdecydowanej większości ustaw wystarczające

było dodanie powyższych kategorii w celu uspoijnienia polskiego systemu prawnego. W przypadku ustaw, gdzie zmiana miała charakter bardziej systemowy, niż techniczny, najważniejsze aspekty tych zmian zostały opisane powyżej.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Nowa instytucja związku partnerskiego będzie oparta na zasadach równości i niedyskryminacji, zapewniając wszystkim osobom, niezależnie od płci, możliwość realizacji ich potrzeb i pragnień życiowych. Zapewnienie możliwości zawarcia związku partnerskiego przez osoby tej samej i różnej płci będzie chronić te osoby przed wykluczeniem, a także zapewni możliwość jasnego określenia wzajemnych praw i obowiązków. Projekt jest więc odpowiedzią na potrzeby społeczne par tej samej płci, a także tych osób z niepełnosprawnością intelektualną i psychiczną, które nie mają dostępu do instytucji małżeństwa, ale także par różnej płci żyjących w związkach nieformalnych, które z różnych przyczyn nie mogą lub nie chcą zawrzeć małżeństwa.

Projektowane w ustawie rozwiązania odpowiadają na potrzeby społeczne, co pokazuje wiele badań i sondaży z ostatnich lat, w których poparcie dla związków partnerskich sięga 50-60%. Z badania IBRiS dla Radia Zet z 2022 r. dowiadujemy się, że 64,3% Polaków uważa, że pary jednopłciowe powinny mieć możliwość zawierania związków partnerskich. Badanie United Survey dla radia RMF.FM z maja 2024 r. wskazuje na 66% poparcia, a IBRiS dla “Rzeczpospolitej” z czerwca 2024 r. na 62,6%. Poparcie dla tego typu rozwiązania wskazują już też ostatnie badania CBOS: 52% poparcia dla związków partnerskich dla par tej samej płci i 90% poparcia dla związków partnerskich dla par różnej płci. Sondaż IPSOS dla More in Common Polska z końca września 2024 r. przynosi także zmianę w podejściu do równości małżeńskiej, którą poparło 51% Polek i Polaków. Związki partnerskie we wspomnianym badaniu cieszą się poparciem 62% ankietowanych. Potrzebę taką wyrażają też sami zainteresowani: z badania “Sytuacja społeczna osób LGBTa w Polsce. Raport za lata 2019–2020”, pod red. Kampanii Przeciw Homofobii i Stowarzyszenia Lambda Warszawa dowiadujemy się, że 87,2% ankietowanych zawarłoby związek partnerski, gdyby w Polsce istniała taka możliwość, a 69% zawarłoby małżeństwo. 3,7% (czyli ok. 18 tys. osób) już sformalizowało swój związek za granicą (gdyby nie przeszkody finansowe zrobiłoby to 70%). 4% badanych wychowuje z partnerem/partnerką

dzieci.

Projekt będzie miał wpływ na:

- osoby mieszkające w Polsce, pozostające w związkach nieformalnych i wspólnie zamieszkujące, tej samej płci, (ok. 162 000, za Europejskim Sondażem Społecznym, 2022 r.), projektowane rozwiązanie wzmocni ich poczucie bezpieczeństwa i ochronę prawną,
- osoby mieszkające w Polsce, pozostające w związkach nieformalnych i wspólnie zamieszkujące, różnej płci (ok. 2 207 000, za Europejskim Sondażem Społecznym, 2022 r.), projektowane rozwiązanie wzmocni ich poczucie bezpieczeństwa i ochronę prawną,
- osoby z niepełnosprawnością psychiczną lub intelektualną mieszkające w Polsce (34605 osób z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną z orzeczeniem o niepełnosprawności, za: Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych), projektowane rozwiązanie wzmocni ochronę prawną par osób z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną, które nie mają możliwości zawarcia małżeństwa.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Proponowane zmiany mogą mieć pozytywne skutki gospodarcze. Mogą się bowiem przyczynić do migracji wykwalifikowanych pracowników do Polski w ramach tymczasowych oddelegowań czy permanentnych relokacji, gdyż obecny stan prawny – odmienny niż w niemalże wszystkich państwach Europy, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie i licznych krajach Ameryki Południowej – zniechęca inwestorów z tych państw, ze względu na brak możliwości zabezpieczenia podstawowych potrzeb ochrony ich życia prywatnego i rodzinnego. Jak wskazuje najnowszy raport Open for business (międzynarodowej koalicji firm, której partnerami są EY, Deloitte, Google czy Microsoft), dyskryminacja osób LGBTQ+ w Polsce może kosztować Polskę nawet 20,4 mld zł rocznie, ze względu na zmniejszony udział w rynku pracy, obniżoną produktywność, a także koszty zdrowotne, np. leczenia depresji.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Projekt ma wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Spadek dochodów sektora finansów publicznych w stosunkowo niewielkim stopniu dotyczyć będzie jednostek samorządu terytorialnego. Warto jednak podkreślić inne działania legislacyjne realizowane na rzecz JST w ostatnich latach, ze szczególnym uwzględnieniem ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Szacowane korzyści dla JST z tytułu wdrożenia tej ustawy w perspektywie 10-letniej to ok. 345,8 mld zł – ewentualne straty związane z wdrożeniem rozwiązań dot. związków partnerskich są wielokrotnie niższe.

Szacowana liczba związków partnerskich w Polsce w pierwszych 10 latach od wprowadzenia ustawy

Przedstawione niżej obliczenia oparto na prognozie liczby związków partnerskich, stworzonej na podstawie modelu opartego na danych demograficznych z Francji, uwzględniających wprowadzenie związków partnerskich w 1999 r.

Rok	Liczba zawartych związków	Skumulowana liczba związków	Szacowana liczba rozwiązań	Skumulowana liczba związków z rozwiązaniami	Skumulowana liczba związków z rozwiązaniami i śmiertelnością
0	10661	10661	299	10363	10133
1	9305	19966	892	19074	18645
2	12149	32115	1522	30593	29902
3	15410	47525	2545	44979	43957
4	19247	66771	3386	63385	61949
5	27858	94629	4125	90504	88469
6	33043	127672	4421	123251	120504
7	42231	169902	10378	159525	155870
8	53559	223462	10989	212472	207665
9	60536	283997	13284	270713	264604
10	70213	354211	17079	337132	329513

Dokonując analizy wpływu regulacji na sektor finansów publicznych przyjęto podejście koncentrujące się na wzroście wydatków lub spadku dochodów tego sektora. Warto

podkreślić, że **istotna część skutków może być niższa niż przedstawiono w poniższej analizie** (m.in. z uwagi na fakt, że w praktyce liczba osób w związkach partnerskich korzystających ze wspólnego rozliczenia PIT może być znacznie mniejsza niż małżonków, ponieważ wymogiem do wspólnego rozliczenia jest wspólność majątkowa, a ustrojem ustawowym w przypadku związków partnerskich jest rozdzielność majątkowa.). Zakłada się, że w pierwszym roku obowiązywania regulacji liczba zawieranych związków nie przekroczy ok. 10,7 tys. Jednocześnie, analiza charakteryzuje się dużą wrażliwością na przyjęte założenia dot. liczby związków w poszczególnych latach (wybrana część skutków może także być w pierwszych latach wyższa niż zakładana przy większej skłonności do zawierania związków partnerskich).

Jednocześnie, przyjęcie projektowanej ustawy wiązać będzie się także z **pozytywnymi skutkami dla sektora finansów publicznych**. Przykładowo, według raportu za lata 2019-2020 „Sytuacja społeczna osób LGBTa w Polsce” 11,8% osób badanych odpowiedziało, że planuje emigrację w najbliższym okresie w związku z nieprzychylną im polityką dotyczącą osób LGBT. Wprowadzenie związków partnerskich może przyczynić się zatem do pozostania tych osób w Polsce oraz zwiększenia wpływów z tytułu podatków i składek.

Skutki te, z uwagi na przyjęte podejście ostrożnościowe oraz trudności związane z precyzyjnym szacowaniem, nie zostały przedstawione w ujęciu ilościowym.

1. Wpływ na dochody sektora finansów publicznych

1.1 Wpływ na dochody z tytułu PIT

Skutki zostały oszacowane przez Departament Polityki Makroekonomicznej MF na podstawie prognozy liczby związków przekazanych przez KPRM. Wykorzystany w tym celu został m.in. model mikrosymulacyjny MF. Przedstawiony efekt wynika przede wszystkim z rozszerzenia podmiotowego wspólnego rozliczenia na skali podatkowej, prowadzącego do niższych obciążeń podatkowych wśród podatników znajdujących się w tych związkach. Skutek wynika również z pośrednich efektów, jak np. ze zmiany wartości podstawy do naliczania tym podatnikom ulgi na dzieci. Skutki przedstawione są w układzie memoriałowym, tj. efekty przedstawione są dla dochodów osiągniętych w danym roku, ale

kasowy ubytek dochodów z PIT objawi się w roku kolejnym, przy rozliczeniu rocznym dochodów z roku poprzedniego.

Ze względu na obowiązujące od 2025 r. nowe zasady finansowania samorządów, całość poniższych kosztów poniesie budżet państwa. Wskazane niżej zmniejszenie wpływu do budżetu państwa nastąpi najwcześniej w 2029 roku – wprowadzono bowiem zasadę, że wspólnie rozliczać się mogą osoby, które pozostawały w związku partnerskim i we wspólności majątkowej partnerskiej przez cały rok podatkowy. Biorąc pod uwagę, że datą wejścia w życie ustawy jest 1 stycznia 2027 r., najwcześniej wspólnie rozliczenie mogą zadeklarować osoby w związkach partnerskich w 2028 r., a więc faktycznie zmniejszona zostanie kwota ich podatku dochodowego dopiero w 2029 r.

Analiza zakłada, że wszyscy podatnicy zawierający związki partnerskie będą korzystali ze wspólnego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych. To założenie sprawia, że przy pozostałych czynnikach niezmiennych, oszacowany skutek należy traktować jako maksymalny, ponieważ w rzeczywistości nie wszyscy podatnicy faktycznie skorzystają ze wspólnego rozliczenia (co wynika m. in. z wymogu pozostawania we wspólności majątkowej przez osoby w związku partnerskim oraz wyboru optymalnej formy opodatkowania).

Jednocześnie, obliczenia zakładają zaprezentowane wyżej tempo zawierania związków partnerskich. To założenie wiąże się z dużą niepewnością, ponieważ możliwość wspólnego rozliczenia stanowi silną zachętę podatkową, która może skłaniać część podatników planujących zawarcie związku partnerskiego do zrobienia tego szybciej niż to wynika z szacunków.

Rok	Szacowane skutki (w mln zł)
2029	-15,2
2030	-31,3
2031	-54,4
2032	-87,8
2033	-134,8

2033	-209,9
2035	-311,3
2036	-437,5
2037	-633,5
2038	-875,7
2039	-1183,2

1.2 Wpływ na dochody z tytułu podatku od spadków i darowizn

Skutki zostały oszacowane przez Departament Podatków i Opłat Stanowiących Dochód Jednostek Samorządu Terytorialnego MF na podstawie prognozy liczby związków przekazanych przez KPRM.

Do obliczeń wykorzystano także dane dot. udziału liczby zgłoszeń dotyczących nabytego majątku (SD-Z2) dokonanych przez małżonków w 2023 r. (w celu skorzystania ze zwolnienia od podatku) w stosunku do liczby małżeństw ogółem w tym roku. Skutek finansowy w podatku od spadków i darowizn został oszacowany na podstawie szacunkowej liczby zgłoszeń i średniej kwoty podatku należnego w III grupie podatkowej wynikającej z zeznań podatkowych SD-34 za 2023 r. W prezentowanym szacunku nie uwzględniono ewentualnego wzrostu wartości nabywanego majątku, a tym samym potencjalnego wzrostu należnego podatku.

Rok	Szacowane skutki (w mln zł)
2027	-1,2
2028	-2,2
2029	-3,6
2030	-5,3
2031	-7,5
2032	-10,7
2033	-14,5
2034	-18,8
2035	-25
2036	-31,9

2037	-39,7

Zmiany w ustawie o podatku od spadków i darowizn dotyczące zwolnienia od podatku dzieci drugiej z osób w związku partnerskim będą miały marginalny wpływ na dochody budżetów gmin. Założenie to oparto na podstawie incydentalnych przypadków w skali kraju dotyczących przekazywania obecnie nieodpłatnie majątku na rzecz pasierbów.

1.3 Wpływ na dochody z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych

Skutki zostały oszacowane przez Departament Podatków i Opłat Stanowiących Dochód Jednostek Samorządu Terytorialnego MF na podstawie prognozy liczby związków przekazanych przez KPRM.

Szacunek skutków finansowych dla gmin z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych wynikający ze zwolnienia z podatku pożyczek zawieranych między osobami najbliższymi będący konsekwencją proponowanych zmian w art. 4a ustawy o podatku od spadków i darowizn.

Liczba przypadków potencjalnych umów pożyczek, które będą zawierane w związkach partnerskich, została oszacowana na podstawie danych o skumulowanej liczbie związków partnerskich i udziału liczby zgłoszeń SD-Z2 dokonanych przez małżonków w 2023 r. w zakresie darowizn w stosunku do liczby małżeństw ogółem w tym roku. Skutek finansowy w podatku od czynności cywilnoprawnych został oszacowany na podstawie szacunkowej liczby przypadków pożyczek i średniej kwoty podatku należnego wynikającej z deklaracji PCC-35 za 2023 r. Skutek z tytułu pożyczek udzielonych pasierbom nie jest uwzględniany ze względu na znikomy wpływ na dochody gmin.

Rok	Szacowane skutki (w mln zł)
2027	-0,03
2028	-0,05
2029	-0,07
2030	-0,11

2031	-0,16
2032	-0,22
2033	-0,30
2034	-0,39
2035	-0,52
2036	-0,66
2037	-0,82

1.4 Wpływ na przychody FER KRUS

Skutki zostały oszacowane przez KRUS na podstawie prognozy liczby związków przekazanych przez KPRM. Wskaźniki waloryzacji na latach 2026-2036 wyliczono w oparciu o wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw oraz o wskaźniki z założeń projektu budżetu państwa na rok 2025, zakładając, że świadczenia będą waloryzowane wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów powiększonym o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

Rok	Kwota dotacji z BP (w mln zł)	Odpis z Funduszu Składowego na Fundusz Emerytalno- Rentowy (w mln zł)	Razem (w mln zł)
2027	0,793	0,064	0,857
2028	1,554	0,054	1,608
2029	2,599	0,071	2,67
2030	3,974	0,089	4,063
2031	5,814	0,114	5,928
2032	8,595	0,168	8,763
2033	12,154	0,203	12,357
2034	16,321	0,225	16,546
2035	22,491	0,329	22,82

2036	29,739	0,361	30,1
2037	38,391	0,412	38,803

1.5 Dochody budżetu państwa z tytułu opłat paszportowych

Metodyka obliczeń została zaprezentowana poniżej, w pkt 2.10 analizy.

Szacowane dodatkowe dochody budżetu państwa z tytułu opłat za wydanie paszportu kształtują się następująco.

Rok	Szacowane dochody (w mln zł)
2027	0,969
2028	0,868
2029	1,162
2030	1,511
2031	1,934
2032	2,869
2033	3,488
2034	4,569
2035	5,94
2036	6,881
2037	8,181

2. Wpływ na wydatki sektora finansów publicznych

2.1 Wydatki budżetu państwa na dotację dla FER KRUS (cz. budżetowa 72).

Szacunki zostały przedstawione w pkt 1.3 analizy.

2.2 Wydatki NFZ

Do obliczeń przyjęto dane dot. udziału małżeństw rozliczających się wspólnie (w tym z małżonkiem o zerowym dochodzie oraz nie będącym rolnikiem) oraz danych dot. wartości

refundacji świadczeń oraz leków NFZ na jednego ubezpieczonego.

Uwzględniając wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych poniżej przedstawiono szacowane zwiększone wydatki na świadczenia zdrowotne i leki wynikające z dodatkowej puli osób, które mogą zostać zgłoszone przez swoje partnerki/swoich partnerów do ubezpieczenia. **Szacunki należy traktować raczej jako maksymalne, z uwagi na dość sztywną podaż usług zdrowotnych i w wielu aspektach może zajść zmiana pierwszeństwa skorzystania z usługi niż wygenerowany dodatkowy popyt z tego tytułu.**

Rok	Szacowane wydatki (w mln zł)
2027	7,286
2028	13,821
2029	22,786
2030	34,435
2031	49,742
2032	72,742
2033	101,162
2034	133,469
2035	181,376
2036	235,499
2037	298,547

2.3 Wydatki FUS

Skutki zostały oszacowane przez ZUS na podstawie prognozy liczby związków przekazanych przez KPRM. W obliczeniach wykorzystano także prognozę demograficzną przygotowaną w 2024 r. przez Ministerstwo Finansów dla potrzeb długoterminowych założeń makroekonomicznych oraz wytyczne makroekonomiczne MF z października 2024 r.

W obliczeniach wykorzystano także dane Głównego Urzędu Statystycznego z NSP2021 o niesformalizowanych związkach w 2021 r. Przy szacowaniu wydatków na renty rodzinne

przyjęto wskaźniki waloryzacji świadczeń na najniższym poziomie, tzn. na poziomie wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych zwiększonych o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

Poniższe obliczenia obejmują zwiększenie wydatków na świadczenia finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych: renty rodzinne (również pobierane w zbiegu z innym świadczeniem w ramach „renty wdowiej”), jednorazowe odszkodowania oraz zasiłki opiekuńcze.

Rok	Szacowane wydatki (w mln zł)
2027	0,8
2028	2,3
2029	5,3
2030	10,2
2031	17,6
2032	28,6
2033	44,6
2034	67,1
2035	98,5
2036	141,4
2037	198,2

2.4 Wydatki KRUS na świadczenia

Skutki zostały oszacowane przez KRUS na podstawie prognozy liczby związków przekazanych przez KPRM. Wskaźniki waloryzacji wyliczono w oparciu o wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw oraz o wskaźniki z założeń projektu budżetu państwa na rok 2025, zakładając, że świadczenia będą waloryzowane wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów powiększonym o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

Koszty Funduszu Emerytalno-Rentowego (w mln zł)

Rok	Renty rodzinne
2027	0,857
2028	1,608
2029	2,67
2030	4,063
2031	5,928
2032	8,763
2033	12,357
2034	16,546
2035	22,82
2036	30,1
2037	38,803

Koszty Funduszu Składowego (odszkodowania z tytułu wypadków)

Rok	Szacowane wydatki (w mln zł)
2027	0,066
2028	0,131
2029	0,208
2030	0,296
2031	0,416
2032	0,602
2033	0,81
2034	1,051
2035	1,401
2036	1,784
2037	2,233

2.5 Wydatki na świadczenia na rzecz funkcjonariuszy służb podlegających MSWiA (cz. budżetowa 42)

Obliczenia zostały przedstawione przez MSWiA.

Policyjne renty rodzinne

W obliczeniach wydatków z tytułu policyjnych rent rodzinnych wykorzystano dane dot. rent rodzinnych przyznanych w 2024 r., szacowanego udziału rent związanych ze związkiem partnerskim w liczbie rent ogółem, średniej wysokości policyjnej renty rodzinnej w grudniu 2024 r, przewidywanego wskaźnika waloryzacji w roku 2025 oraz wskaźników makroekonomicznych określonych przez Ministra Finansów.

Skutki te dotyczą funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Celno-Skarbowej oraz ich rodzin, w związku z przyznaniem prawa do policyjnej renty rodzinnej po zmarłej drugiej osobie w związku partnerskim i wypłacaniem tego świadczenia.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu policyjnych rent rodzinnych (w mln zł)
2027	0,625
2028	1,169
2029	2,018
2030	2,982
2031	4,360
2032	6,405
2033	9,024
2034	12,029
2035	16,490
2036	21,620
2037	27,724

Policja

Dodatkowo, w zakresie Policji oszacowano koszty przejazdów raz w roku dla rodzin funkcjonariuszy Policji, zasiłku pogrzebowego i odprawy pośmiertnej dla osób partnerskich będących w związku z funkcjonariuszem Policji, dodatkowego urlopu okolicznościowego oraz uposażenia funkcjonariusza Policji w razie zwolnienia związanego z koniecznością osobistego sprawowania opieki, zwrot kosztów dojazdu funkcjonariuszy Policji zajmujących lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej do miejsca pełnienia służby, wydatki na świadczenia mieszkaniowe związane z prawem do lokalu wynikające z rozdziału 8 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu świadczeń (w mln zł)
2027	0,177
2028	0,351
2029	0,641
2030	0,914
2031	1,327
2032	1,961
2033	2,784
2034	3,715
2035	5,113
2036	6,689
2037	8,580

Straż Graniczna

W zakresie Straży Granicznej oszacowano wydatki z tytułu dopłaty do wypoczynku, przejazdu raz w roku i zasiłku pogrzebowego oraz wydatków mieszkaniowych.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu świadczeń (w mln zł)
2027	0,104

2028	0,208
2029	0,312
2030	0,416
2031	0,520
2032	0,624
2033	0,728
2034	0,832
2035	0,936
2036	1,040
2037	1,144

Straż Pożarna

W zakresie Straży Pożarnej oszacowano wydatki z tytułu przejazdu członka rodziny, zasiłku pogrzebowego i pośmiertnego, uposażenia za okres opieki nad członkiem rodziny, uposażenia za dodatkowy urlop okolicznościowy oraz za wypłaty pomocy mieszkaniowej.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu świadczeń (w mln zł)
2027	0,272
2028	0,476
2029	0,764
2030	1,123
2031	1,582
2032	2,260
2033	3,078
2034	3,981
2035	5,304
2036	6,758
2037	8,416

Służba Ochrony Państwa

W zakresie SOP oszacowano wydatki z tytułu przejazdu członka rodziny, zasiłku pogrzebowego i pośmiertnego, uposażenia za okres opieki nad członkiem rodziny, uposażenia za dodatkowy urlop okolicznościowy oraz za wypłaty pomocy mieszkaniowej.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu świadczeń (w mln zł)
2027	0,004
2028	0,007
2029	0,011
2030	0,016
2031	0,023
2032	0,033
2033	0,044
2034	0,057
2035	0,077
2036	0,098
2037	0,121

2.6 Wydatki IT- dostosowanie systemów Rejestrów Państwowych (cz. budżetowa 27)

Szacunek wydatków został przedstawiony przez Ministerstwo Cyfryzacji. Projektowane zmiany dotyczą funkcjonalności Rejestru Stanu Cywilnego i mają wpływ na aktualizację rejestru PESEL. Z uwagi na fakt, że dotyczą powiązań w Systemie Rejestrów Państwowych (SRP) nie przewidujemy ich oddzielnej realizacji ani wyceny dla poszczególnych rejestrów. Dodatkowo przedstawiono wycenę usług online, które zostały zaproponowane w ramach uwag zgłoszonych do projektów ustaw (w zakresie złożenia zapewnienia oraz oświadczenia i powrotu do noszonego przed zawarciem związku nazwiska).

Szacowany budżet 13,713 mln zł netto (16,867 mln zł brutto).

Zakłada się, że będzie konieczne poniesienie tych wydatków w 2026 r.

2.7 Wydatki IT - dostosowanie systemów KRUS (finansowane w ramach Funduszu Administracyjnego)

Szacunek wydatków został przedstawiony przez KRUS. Przyjęto, że samo wprowadzenie związku partnerskiego oraz informacji o zawarciu tego związku w Systemie Rejestrów Państwowych (SRP), w tym Rejestrze PESEL oraz Rejestrze Urzędu Stanu Cywilnego, oznacza konieczność zmiany w integracji systemów Kasy z tymi rejestrami, a także przebudowy Centralnego Zasobu Danych Osobowych KRUS (CZDO KRUS), tak aby odnotować w nim informacje o zawarciu związku partnerskiego lub jego rozwiązaniu. Niezależnie od tego projektowane przepisy będą miały wpływ także na systemy dziedziczne Kasy, w których obsługiwane są ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz świadczenia krótkoterminowe i długoterminowe. Konieczne będzie wprowadzenie nowego statusu w systemach, zatem oprócz rolnika/małżonka/domownika/pomocnika, konieczne będzie wprowadzenie także „osoby w związku partnerskim”. Powyższe główne założenia będą miały wpływ, w mniejszym lub większym zakresie, na absolutnie wszystkie funkcjonalności w systemach Kasy, począwszy od ewidencji danych osobowych, przez obsługę spraw, wraz z wszelkimi drukami/decyzjami/zawiadomieniami oraz sprawozdawczość statystyczną, a na interfejsach do instytucji zewnętrznych kończąc. Reasumując, potencjalny koszt modyfikacji wszystkich systemów informatycznych Kasy należy wg KRUS wstępnie oszacować na 15 mln zł. Szacunki te zostały oparte także na dotychczasowo realizowanych modyfikacjach – w szczególności za punkt odniesienia przyjęto zmianę prawną wprowadzającą nowy rodzaj ubezpieczonego w postaci pomocnika rolnika, której wprowadzenie w 3 systemach informatycznych kosztowało Kasę łącznie 15 mln zł.

2.8 Wydatki IT – dostosowanie systemów ZUS (finansowany z cz. budżetowej 73)

Szacunek został przedstawiony przez ZUS.

System KSI - koszt dostosowania 5,138 mln zł, koszt utrzymania 51 tys. zł miesięcznie.

System Portal PUE - koszt dostosowania 0,195 mln zł, koszt utrzymania 1,3 tys. zł miesięcznie.

2.9 Wydatki IT- dostosowanie systemów KAS (cz. Budżetowa 19)

Koszty modyfikacji systemów KAS zostały oszacowane przez MF na 16 mln zł.

2.10 Koszty dla sądownictwa (cz. budżetowa 15)

Ewentualne postulaty dot. potrzeb sądownictwa w związku z proponowanymi regulacjami zostaną zgłoszone po dokonaniu analizy ex post, po pierwszym roku ich funkcjonowania.

2.11 Koszty związane z wymianą paszportów i dowodów (cz. budżetowa 42 - w zakresie czynności realizowanych przez urzędy wojewódzkie, cz. budżetowa 85 - w zakresie czynności realizowanych przez JST).

Analizując liczbę obecnie wydawanych paszportów i dowodów można zauważyć, że hipotetyczna skala wymian dowodów i paszportów wynikająca z zawarcia związku partnerskiego (np.: zmiana nazwiska) może nie przekroczyć 5% obecnie wydawanych. Wynika to z faktu, że zgodnie z prognozą, najwięcej prognozowanych zawieranych związków partnerskich w trakcie roku to ponad 70 tys. (w 10 roku obowiązywania ustawy), co stanowi ok. 2% i 3% wydanych dowodów i paszportów (przy maksymalnym założeniu, że jedna z osób w związku partnerskim zmieni nazwisko i wyrobi sobie nowy dowód lub paszport – co najpewniej nie będzie miało miejsca, gdyż nie wszystkie osoby zawierające związek partnerski będą decydować się na zmianę nazwiska).

Do obliczeń wzięto pod uwagę dane przekazane przez MSWiA, tj. koszty materiałowe (zakup i personalizacja dokumentów) oraz opłat za paszporty, które mogą zostać wniesione. W obliczeniach bazowano na przekazanych również przez MSWiA danych dot. m.in. wysokości stawki roboczogodziny w 2025 r. oraz przyjętej pracochłonności dla wydawania dowodów, jednostkowego kosztu zakupu i personalizacji dowodu w 2025 r., szacunku wysokości kosztu wydania paszportu (na podstawie danych z 2024 r.), danych dot. liczby wydanych dowodów i paszportów w 2024 r. Przyjęto także wzrost kosztów w wysokości inflacji zgodnie ze wskaźnikami makroekonomicznymi określonymi przez Ministra Finansów. W przypadku wydatków związanych z dotacją na koszty wydawania dowodów przyjęto wzrost na poziomie wskaźnika wzrostu wynagrodzeń.

Rok	Koszty materiałowe dowody osobiste (w mln zł)	Koszty wydawania dowodów (dotacja dla JST)	Koszty personalizacji, zakupu oraz wydania paszportów (w mln zł)	Razem (w mln zł)
2027	0,387	0,356	0,805	1,548
2028	0,347	0,332	0,724	1,403
2029	0,466	0,461	0,971	1,898
2030	0,606	0,62	1,263	2,489
2031	0,776	0,821	1,616	3,213
2032	1,152	1,258	2,398	4,808
2033	1,4	1,579	2,916	5,895
2034	1,834	2,133	3,82	7,787
2035	2,385	2,853	4,965	10,203
2036	2,763	3,397	5,752	11,912
2037	3,284	4,148	6,839	14,271

2.12 Koszty zadań z zakresu innych spraw obywatelskich (cz. budżetowa 85, cz. budżetowa 42 w zakresie blankietów)

W toku prac wspólnie z MSWiA zidentyfikowano następujące czynności związane z projektem, które będą realizowane przez kierowników urzędów stanu cywilnego. W tabeli wskazano także pracochłonność poszczególnych czynności.

Nazwa zadania	Pracochłonność (w godzinach)
Nowe, wyodrębnione zadania zlecone	
Sporządzenie aktu związku partnerskiego w trybie zwykłym	1,1
Czynności z zakresu rozwiązania związku partnerskiego	0,6

Czynności, które będą zwiększać pulę realizowanych obecnie czynności z katalogu zadań zleconych w związku z wprowadzeniem nowych instytucji	
Wydawanie odpisów aktu związku partnerskiego	0,33
Sporządzanie wzmianek dodatkowych w aktach stanu cywilnego	0,33
Czynności materialno-techniczne z zakresu rejestracji stanu cywilnego nieskutkujące sporządzeniem aktu stanu cywilnego	0,5
Sporządzanie aktu związku partnerskiego w trybie szczególnym	1,1
Wydawanie zaświadczeń, zezwoleń oraz przyjmowanie oświadczeń	0,6

Kwota dotacji jest ustalana w oparciu o iloczyn liczby wykonanych zadań, przyjętej czasochłonności realizacji zadania oraz ustalonej przez Ministra Finansów stawki roboczogodziny (w 2025 r. wynosi ona 50,02 zł.).

Dodatkowo, konieczne jest zapewnienie kierownikom urzędów stanu cywilnego odpowiednich blankietów (szacowany koszt jednego blankietu to 1,43 zł).

Dane czynności dot. małżeństw (które stosowano jako benchmark do obliczeń) pozyskano z COI.

Poniżej przedstawiono kluczowe założenia dla obliczeń liczby poszczególnych czynności

Nazwa zadania	Założenia dot. liczby
Sporządzenie aktu związku partnerskiego w trybie zwykłym	Obliczono na podstawie prognozowanej liczby zawartych związków partnerskich
Czynności z zakresu rozwiązywania związku partnerskiego	Obliczono na podstawie prognozowanej liczby rozwiązań związków partnerskich

	oraz przyjętego współczynnika rozwiązywanych związków przed kierownikiem USC
Wydawanie odpisów aktu związku partnerskiego	Obliczono na podstawie prognozowanej liczby związków partnerskich oraz danych dot. wydanych odpisów aktu małżeńskiego w 2023 r. do liczby małżeństw.
Sporządzanie wzmianek dodatkowych w aktach stanu cywilnego	Obliczono na podstawie prognozowanej liczby związków partnerskich oraz danych dot. sporządzonych wzmianek w 2023 r. do liczby małżeństw.
Czynności materialno-techniczne z zakresu rejestracji stanu cywilnego nieskutkujące sporządzeniem aktu stanu cywilnego	Obliczono na podstawie prognozowanej liczby związków partnerskich oraz danych dot. sporządzonych wzmianek (sprostowania i uzupełnienia) w 2023 r. do liczby małżeństw.
Sporządzanie aktu związku partnerskiego w trybie szczególnym	Obliczono na podstawie prognozowanej liczby związków partnerskich oraz danych dot. transkrypcji zagranicznych w 2023 r. do liczby małżeństw.
Wydawanie zaświadczeń, zezwoleń oraz przyjmowanie oświadczeń	Obliczono na podstawie prognozowanej liczby związków partnerskich oraz danych dot. przyjmowanych i wydawanych zaświadczeń w 2023 r. do liczby małżeństw.

Do obliczeń dot. kosztów blankietów przyjęto szacowaną liczbę odpisów aktów stanu cywilnego oraz zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć związek partnerski, a także szacowany jednostkowy koszt blankietu (1,43 zł).

W obliczeniach przyjęto wzrost kosztów materiałowych na poziomie prognozowanej inflacji, a w przypadku kosztów opartych na czasochłonności czynności- prognozowany wzrost wynagrodzeń. Odpowiednie współczynniki określono na podstawie wytycznych

dot. wskaźników makroekonomicznych publikowanych przez Ministerstwo Finansów.

Zadanie	202 7	202 8	202 9	203 0	203 1	203 2	203 3	203 4	203 5	203 6	2037
Rejestracja związku partnerskie go	0,63 1	0,58 8	0,81 8	1,10 1	1,45 7	2,23 3	2,80 2	3,78 4	5,06 1	6,02 8	7,360
Czynności z zakresu rozwiązani a	0,00 5	0,01 5	0,02 8	0,05 0	0,07 0	0,09 0	0,10 2	0,25 4	0,28 3	0,36 1	0,488
Wydawani e odpisów aktu ZP	0,02 7	0,05 4	0,09 3	0,14 6	0,21 8	0,32 7	0,46 7	0,65 7	0,91 1	1,22 0	1,601
Wzmianki dodatkowe	0,01 0	0,02 0	0,03 4	0,05 4	0,08 0	0,12 0	0,17 1	0,24 0	0,33 3	0,44 7	0,586
Czynności materialno- techniczne z zakresu rejestracji stanu cywilnego nieskutkują ce sporządzen iem aktu stanu cywilnego	0,00 2	0,00 3	0,00 5	0,00 8	0,01 2	0,01 8	0,02 6	0,03 7	0,05 1	0,06 9	0,090

Sporządzanie aktu związku partnerskiego w trybie szczególnym	0,00 2	0,00 4	0,00 7	0,01 2	0,01 8	0,02 6	0,03 8	0,05 3	0,07 3	0,09 8	0,129
Wydawanie zaświadczeń	0,00 3	0,00 6	0,01 0	0,01 6	0,02 4	0,03 6	0,05 1	0,07 2	0,10 0	0,13 3	0,175
Zaświadczenia o możliwości zawarcia związku partnerskiego	0,03 2	0,02 8	0,03 8	0,05 0	0,06 4	0,09 4	0,11 5	0,15 0	0,19 5	0,22 6	0,269
Blankiety odpisów aktów stanu cywilnego	0,00 5	0,00 9	0,01 5	0,02 2	0,03 2	0,04 6	0,06 4	0,08 7	0,11 7	0,15 3	0,195
SUMA	0,71 7	0,72 7	1,04 8	1,45 9	1,97 5	2,99 6	3,83 6	5,33 4	7,12 4	8,73 5	10,89 3

3. Inne skutki dla sektora finansów publicznych

Poniżej wskazano inne potencjalne skutki dla sektora finansów publicznych, których wielkość z uwagi na stosunkowo niewielki wpływ lub brak dostępności danych nie została oszacowana.

- Większa liczba podatników mogących skorzystać ze zwolnienia, o którym mowa w art. 110 ust. 2 oraz 3 ustawy o podatku akcyzowym (tj. zwolnienia od akcyzy samochodu osobowego przywożonego przez osobę fizyczną z terytorium państwa

członkowskiego na terytorium kraju na pobyt stały, w związku z zawarciem związku partnerskiego, o ile przywóz następuje w okresie 2 miesięcy przed przewidywaną datą zawarcia związku partnerskiego albo 4 miesięcy po dacie zawarcia tego związku).

- Karta Dużej Rodziny –zgodnie z wykładnią przedstawioną m.in. w wyroku WSA z dnia 15 marca 2016 r., sygn. akt II SA/Bd 56/16, już obecne brzmienie art. 4 ustawy o Karcie Dużej Rodziny umożliwia korzystanie z niej związkom nieformalnym, gdyż ustawodawca nie wskazał istnienia związku małżeńskiego pomiędzy rodzicami jako warunku korzystania z tego uprawnienia. Projektowane uzupełnienie przepisu o osoby w związku partnerskim nie rozszerza więc kręgu uprawnionych, a jedynie potwierdza ich uprawnienie poprzez wskazanie go wprost. W związku z potencjalnym brakiem świadomości osób w związkach nieformalnych o możliwości skorzystania z KDR, wzrost liczby wydawanych kart może wystąpić, będzie to jednak skutek marginalny.
- Rozszerzenie kręgu uprawnionych do pomocy państwa w spłacie zobowiązań z tytułu kredytu mieszkaniowego, tj. zwiększenie wartości tej pomocy.
- Spadek wydatków w ramach systemu pomocy społecznej w związku z uszczelnieniem systemu (osoby wychowujące dzieci w związkach nieformalnych obecnie mogą otrzymywać pomoc jako osoby samotnie wychowujące dzieci, a zawarcie związku partnerskiego taką możliwość wyłączy).
- Możliwość zakładania fundacji rodzinnych przez osoby partnerskie – fundacja rodzinna umożliwia m.in. pozyskiwanie nieopodatkowanego najmu z wynajmowanego mieszkania oraz niepłacenie podatku od dochodów kapitałowych - nieznaczny spadek wpływów do budżetu państwa (podatek dochodowy od osób fizycznych). Według stanu na 17 maja 2024 r. w Polsce zarejestrowanych jest 1005 fundacji rodzinnych.
- Umożliwienie osobom w związku partnerskim korzystania z nieodpłatnej pomocy drugiej osoby w związku partnerskim w prowadzeniu działalności gospodarczej w niedziele, święta i niektóre dni - pozytywny wpływ na gospodarkę, wzrost wpływu VAT i innych oraz pozytywne oddziaływanie w mniejszych miejscowościach, gdzie drobni przedsiębiorcy są głównym źródłem handlu.
- Ułatwienie nabycia nieruchomości przez cudzoziemca będącego w związku partnerskim - potencjalny wzrost wpływów do budżetu JST, ale też koszt obsługi wniosków oraz transakcji nabycia.
- Wzrost wpływów z VAT związanych z rozwojem sektora usług weselnych i gastronomicznych – osoby zawierające związki partnerskie mogą decydować się na organizację przyjęcia, wpływ jest jednak trudno mierzalny ze względu na możliwe przesunięcia tych wydatków w ramach budżetów osobistych.
- Wzrost wydatków budżetu państwa związanych z rozszerzeniem grupy podmiotów uprawnionych do korzystania z ulgowych przejazdów.
- Spadek dochodów budżetu państwa z tytułu obniżonych opłat paszportowych dla drugich osób w związku partnerskim emerytów i rencistów, które są na ich

wyłącznym utrzymaniu oraz drugich osób w związku partnerskim osób z niepełnosprawnościami, które pozostają na ich wyłącznym utrzymaniu.

- Wpływy z tytułu opłat skarbowych od nowych typów aktów stanu cywilnego oraz zaświadczeń.
- Świadczenia na rzecz osób pozostających w związku partnerskim z żołnierzami.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Opisane w punkcie 6 wydatki budżetu państwa związane z kosztami IT oraz koszty realizacji tzw. zadań obywatelskich będą podstawą do występowania o dodatkowe środki w stosunku do obecnie obowiązujących limitów.

Pozostałe wydatki budżetu państwa wynikające z projektu zostaną sfinansowane w ramach limitu przewidzianego corocznie w ustawie budżetowej we właściwych częściach budżetowych, bez konieczności wyasygnowania dodatkowych środków z budżetu państwa. W szczególności wskazane w punkcie 6 wydatki FUS, KRUS i NFZ związane z projektem będą finansowane w ramach posiadanych środków i nie będą stanowić podstawy do planowania lub ubiegania się o dodatkowe środki budżetu państwa w roku wejścia w życie przepisów oraz w kolejnych latach.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

x Nie

Tak, ponieważ:

Ø określa plan przyznania lub zmiany pomocy państwa (art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej);

Ø zawiera przepisy techniczne (dyrektywa (UE) 1535/2015);

Ø dotyczy dziedziny podlegającej kompetencji Europejskiego Banku Centralnego (art. 127 ust. 4 tiret drugie TfUE);

Ø ma zastosowanie do usług świadczonych przez usługodawców (dyrektywa 2006/123/WE);

Ø dotyczy innych niż wymienione wyżej dziedzin objętych procedurą notyfikacyjną.

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

x Nie

Ø Tak

Projekt nowelizuje wybrane przepisy ustawy o podatku akcyzowym (art. 84a pkt 3, 84b pkt 3, 84c pkt 3, 84d ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3). Zmiana polega wyłącznie na zrównaniu statusu małżonka z „drugą osobą w związku partnerskim” zmarłego przedsiębiorcy prowadzącego tzw. przedsiębiorstwo w spadku. W praktyce oznacza to, że partner zmarłego będzie mógł na dokładnie tych samych warunkach co małżonek, występować o utrzymanie decyzji i zezwoleń akcyzowych (np. na prowadzenie składu podatkowego) i kontynuować bieżącą działalność firmy do czasu zakończenia postępowania spadkowego.

Poza rozszerzeniem kręgu uprawnionych osób nie wprowadza się żadnych nowych obowiązków ani dodatkowych formalności. Procedury, stawki opłat i terminy pozostają identyczne. Dla większości przedsiębiorców zmiana będzie neutralna kosztowo: wymaga jedynie uwzględnienia nowego kręgu beneficjentów w wewnętrznych procedurach compliance (np. aktualizacji wzorów pełnomocnictw).

W pozostałych obszarach prawa gospodarczego projekt powtarza przepisy dotyczące małżonków, gdziekolwiek przepisy odwołują się dziś do małżonka przedsiębiorcy, dopisuje się partnera. Nie powstają nowe licencje, opłaty ani sankcje, a istniejące ulgi i zwolnienia podatkowe po prostu obejmują szerszy katalog osób. Ustawy o PIT i ryczałcie nadal rozliczają firmę na dotychczasowych zasadach; relacja małżeńska lub partnerska odgrywa tu „drugorzędną rolę”. Jak podkreśla uzasadnienie, rozszerzenie kręgu uprawnionych nie wpływa na dochody budżetu państwa. Przedsiębiorcy, którzy dotąd nie

mogli skorzystać z ulgi, nie płacili również podatku od nieotrzymanego świadczenia.

Zmiany mają charakter wyłącznie dostosowawczy i zapewniają ciągłość prowadzenia przedsiębiorstwa po śmierci właściciela także wtedy, gdy jego najbliższą osobą jest partner, a nie małżonek. Życie przedsiębiorców nie stanie się bardziej skomplikowane; a wręcz przeciwnie, ryzyko przerwania operacji firmy z powodu formalnych przeszkód spadkowych ulegnie zmniejszeniu.

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

x Nie

Ø Tak

Projektowana nowelizacja nie nakłada na mikroprzedsiębiorców ani na małe i średnie firmy żadnych nowych formalności czy kosztów administracyjnych. Zmienia ona wyłącznie brzmienie przepisów akcyzowych regulujących działalność tzw. przedsiębiorstwa w spadku, dodając do katalogu osób uprawnionych partnera zmarłego przedsiębiorcy obok dotychczas wymienianego małżonka. Cała procedura: wnioski o utrzymanie decyzji i zezwoleń, wymagane załączniki, opłaty i terminy pozostaje identyczna; przedsiębiorcy nie muszą dostarczać dodatkowych dokumentów ani składać nowych sprawozdań.

Ponieważ opisane sytuacje występują sporadycznie i dotyczą tylko firm kontynuowanych po śmierci właściciela, więc przeciętne MŚP nie odczują żadnych bieżących skutków. W praktyce jedyną czynnością, jaką przedsiębiorcy mogą podjąć, jest dopisanie słowa „partner” do wewnętrznych formularzy pełnomocnictw lub instrukcji compliance, co nie generuje mierzalnych kosztów ani nakładu czasu. W konsekwencji wdrożenie projektu pozostaje całkowicie neutralne pod względem obciążeń administracyjnych dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców.

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

☒ **Nie**

☐ Tak

Warszawa, 2 lipca 2025 r.

BEOS-WPEiM-1198/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz.

Data wpływu

03.07.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Katarzyna Kotula)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Opiniowany projekt ustawy zawierający przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich (dalej: Przepisy wprowadzające) przewiduje kompleksową nowelizację wielu aktów prawnych rangi ustawowej, mających zapewnić spójność polskiego systemu prawa z nowo wprowadzoną instytucją związku partnerskiego. Służy on wdrożeniu do prawa polskiego projektowanej ustawy o związkach partnerskich¹. Zakres nowelizacji dokonywany w Przepisach wprowadzających obejmuje m.in. ustawy z zakresu prawa cywilnego, karnego, rodzinnego, podatkowego, administracyjnego, pracy i zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia. Zmieniane są też ustawy z innych gałęzi prawa, w których występuje potrzeba uwzględnienia statusu partnera związku partnerskiego jako podmiotu praw i obowiązków.

W ramach prawa cywilnego przepisy wprowadzające nowelizują ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, ze zm.) i ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, ze zm.). Rozszerzają regulacje dotyczące dziedziczenia, darowizn, odpowiedzialności majątkowej, władzy rodzicielskiej, opieki i obowiązku alimentacyjnego, w celu objęcia partnerów zakresem tych przepisów. Wprowadzane są również zmiany do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, ze zm.), umożliwiające partnerom występowanie w charakterze uczestników postępowań rodzinnych i spadkowych.

¹ Zob. opinia Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji (BEOS-WPEiM-1196/25).

W obszarze prawa karnego i postępowania karnego Przepisy wprowadzające rozszerzają definicje „osoby najbliższej” i „osoby bliskiej” w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) i ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, ze zm.). Ma to skutkować przyznaniem partnerowi m.in. prawa do odmowy składania zeznań, korzystania z domniemania niewinności, a także ochrony w przypadku przestępstw popełnianych na szkodę osoby bliskiej.

W obszarze prawa podatkowego dokonuje się nowelizacji ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, ze zm.), ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 1837) i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2025 r. poz. 111, ze zm.). Zmiany mają umożliwić wspólne opodatkowanie partnerów, przyznawać im ulgi i zwolnienia podatkowe, a także zrównywać ich sytuację podatkową z sytuacją podatkową małżonków.

W zakresie prawa pracy i zabezpieczenia społecznego Przepisy wprowadzające przewidują zmiany w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277, ze zm.), ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, ze zm.) i ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501). Zmiany mają umożliwić partnerom korzystanie z uprawnień przysługujących dotąd jedynie małżonkom, takich jak np. renta rodzinna, urlopy okolicznościowe i zasiłki opiekuńcze.

W dziedzinie ochrony zdrowia nowelizowane są m.in. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, ze zm.) i ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581). W ustawach tych partner zostaje zrównany z osobą bliską pacjenta, co umożliwia mu dostęp do informacji o stanie zdrowia, dokumentacji medycznej oraz obecność przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

W obszarze prawa administracyjnego i procedur rejestracyjnych Przepisy wprowadzające przewidują nowelizację ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274, ze zm.), ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 594) i ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, ze zm.). Celem tych zmian jest umożliwienie zarejestrowania związku partnerskiego, odnotowania go w rejestrach publicznych i uznania partnera za członka rodziny w postępowaniach administracyjnych, w tym dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców.

Przepisy wprowadzające zawierają również nowelizacje innych ustaw, m.in. ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576, ze zm.) w zakresie prawa do pochówku, ustawy z dnia 17

października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988) w zakresie możliwości przyjęcia nazwiska partnera, a także ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, ze zm.) i ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) w zakresie kwalifikowania partnerów jako członków rodziny lub rodziców społecznych.

Projektowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje problematyki związków partnerskich funkcjonujących w prawie krajowym państw członkowskich ani nie ustala wymogów, które w tym zakresie mają państwa członkowskie realizować. Zgodnie z zasadą przyznania materia prawa rodzinnego jest co do zasady pozostawiona w gestii regulacyjnej państw członkowskich (art. 5 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, dalej: TUE). Tym niemniej przepisy prawa pierwotnego i prawa wtórnego UE oraz ukształtowane na ich tle orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE) wpływają bezpośrednio lub pośrednio na sytuację prawną osób pozostających w związkach partnerskich – zarówno różnopłciowych, jak i jedнопłciowych. Dotyczy to w szczególności zakazu dyskryminacji, prawa do swobodnego przepływu osób oraz prawa do życia rodzinnego.

Podstawowym przepisem prawa pierwotnego UE, mającym zastosowanie do osób pozostających w związkach partnerskich jest art. 21 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TfUE). Gwarantuje on obywatelom UE prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich. Przepis ten jest często łączony i odczytywany w związku z art. 18 TfUE, zakazującym dyskryminacji ze względu na przynależność państwową oraz z art. 10 TfUE, ustanawiającym obowiązek przeciwdziałania dyskryminacji, w tym także ze względu na orientację seksualną. Przepisy te pozostają w ścisłej relacji z przepisami Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (dalej: KPP), w tym z art. 7 KPP, ustalającym prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, art. 9 KPP, gwarantującym prawo do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny zgodnie z ustawodawstwem krajowym, art. 21 KPP, zakazującym dyskryminacji m.in. ze względu na orientację seksualną oraz art. 45 KPP, ustalającym swobodę przemieszczania się i pobytu obywateli UE.

Na gruncie prawa wtórnego UE istotne znaczenie odgrywa dyrektywa 2000/78/WE² zakazująca bezpośredniej i pośredniej dyskryminacji w zakresie zatrudniania i warunków pracy, w tym także z uwagi na orientację seksualną. W jej świetle państwa członkowskie nie mogą w dyskryminujący sposób ograniczać uprawnień pracowniczych, socjalnych i emerytalnych osób

² Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz. Urz. UE L 303 z 2.12.2000, s. 16).`

pozostających w związkach partnerskich. TSUE odniósł się do tych wymogów w sprawie C-267/12 *Hay*³, w której orzekł, że odmowa przyznania pracownikowi pozostającemu w zarejestrowanym związku partnerskim świadczeń, które pracodawca zapewnia małżonkom, może stanowić bezpośrednią dyskryminację ze względu na orientację seksualną. Jeżeli związek partnerski w danym państwie członkowskim przewiduje prawa i obowiązki porównywalne do małżeństwa, wówczas różnicowanie sytuacji prawnej ze względu na orientację seksualną narusza zakaz dyskryminacji wynikający z dyrektywy 2000/78/WE, ustanawiającej ogólne ramy równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy. TSUE orzekł podobnie w sprawie C-267/06, *Maruko*⁴ w której uznał, że odmowa przyznania renty po zmarłym partnerze osobie pozostającej w zarejestrowanym związku jednopłciowym, w sytuacji gdy prawo krajowe przyznaje takim związkom status porównywalny do małżeństwa, stanowi naruszenie zasady równego traktowania. TSUE podkreślił, że jeżeli zarejestrowany związek partnerski wywołuje w prawie krajowym skutki prawne analogiczne do małżeństwa, różnicowanie sytuacji prawnej partnerów wyłącznie ze względu na płeć stanowi przejaw dyskryminacji w zatrudnieniu i zabezpieczeniu społecznym i narusza przepisy dyrektywy 2000/78/WE.

Istotne znaczenie odgrywa też dyrektywa 2004/38/WE⁵ dotycząca prawa obywateli UE i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich. Zgodnie z art. 2 pkt 2 lit. b tej dyrektywy do kategorii „członków rodziny” obywatela UE należą m.in. „partnerzy, z którymi obywatel Unii pozostaje w zarejestrowanym związku uznawanym przez państwo członkowskie”. Oznacza to, że w przypadku sytuacji prawnej zachodzącej między państwami członkowskimi, partnerzy korzystają z ochrony gwarantowanej przepisami UE. Natomiast art. 3 ust. 2 lit. b dyrektywy 2004/38/WE nakłada na państwa członkowskie obowiązek ułatwienia wjazdu i pobytu partnerowi, z którym obywatel Unii „utrzymuje stały, należycie potwierdzony związek”. TSUE odwołał się do tej dyrektywy w sprawie C-673/16 *Coman*⁶, dotyczącej obywatela Rumunii, A. Comana, który zawarł małżeństwo z obywatelem USA w Belgii. Po powrocie do Rumunii para wystąpiła o prawo pobytu dla małżonka A. Comana jako członka rodziny obywatela UE. Władze rumuńskie odmówiły, powołując się na brak uznania małżeństw jednopłciowych w prawie krajowym. Sąd krajowy zwrócił się do TSUE z pytaniem, czy pojęcie „małżonka” w rozumieniu dyrektywy 2004/38/WE obejmuje również osoby tej samej płci, jeśli związek został zawarty

³ ECLI:EU:C:2013:823.

⁴ ECLI:EU:C:2008:179.

⁵ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Państw Członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz. Urz. L 158 z 30.04.2004, s. 77).

⁶ ECLI:EU:C:2018:385.

zgodnie z prawem innego państwa członkowskiego. W odpowiedzi TSUE orzekł, że wskazane pojęcie „małżonka” nie jest uzależnione od krajowej definicji małżeństwa i powinno być interpretowane jednolicie na gruncie prawa UE, w sposób sprzyjający realizacji celów dyrektywy 2004/38/WE, którymi są zapewnienie skutecznego wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu obywateli UE oraz członków ich rodzin. TSUE wskazał, że państwo członkowskie nie może odmówić prawa pobytu osobie będącej małżonkiem obywatela UE tylko dlatego, że państwo to nie uznaje małżeństw jednopłciowych w swoim porządku prawnym. Taka odmowa narusza art. 21 TfUE i art. 7 KPP gwarantujące obywatelom Unii prawo do życia rodzinnego i zakazujące dyskryminacji. Co istotne, TSUE dokonał rozróżnienia między uznaniem małżeństwa na potrzeby stosunków cywilnoprawnych w prawie krajowym, a obowiązkiem uznania takiego związku w zakresie stosowania prawa UE. Innymi słowy, państwa członkowskie zachowują kompetencję w zakresie kształtowania instytucji małżeństwa, jednak nie mogą powoływać się na tę kompetencję w sposób uniemożliwiający skuteczne wykonywanie praw przysługujących obywatelom UE na mocy prawa unijnego.

TSUE rozwinął linię orzeczniczą dotyczącą unijnego standardu ochrony życia rodzinnego obywateli UE pozostających w związkach partnerskich w sprawie C-607/21, *Państwo belgijskie*⁷. Dotyczyła ona obywatela państwa trzeciego, który pozostawał w trwałym, lecz niezarejestrowanym związku jednopłciowym z obywatelem Belgii. Para mieszkała w tym państwie, a partner ubiegał się w nim o prawo pobytu jako „partner” obywatela UE w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. b dyrektywy 2004/38/WE. Władze belgijskie odmówiły uznając, że brak formalizacji związku partnerskiego uniemożliwia przyznanie takiego prawa. TSUE nie podzielił tego stanowiska i orzekł, że pojęcie „partner” zastosowane w dyrektywie 2004/38/WE ma charakter unijny i nie może być ograniczane jedynie do relacji zarejestrowanych formalnie, takich jak np. małżeństwo lub związek partnerski uznawany w prawie krajowym. Stwierdził, że relacje o charakterze trwałym, nawet niesformalizowane, mogą mieścić się w zakresie zastosowania art. 3 ust. 2 lit. b dyrektywy 2004/38/WE, jeżeli zostały należycie udokumentowane i wykazują cechy stałości i wspólnoty życia. TSUE wskazał, że choć przytoczony przepis nie przyznaje partnerom obywateli Unii bezwzględnego prawa pobytu, to zobowiązuje państwa członkowskie do dokonania indywidualnej i pogłębionej analizy okoliczności faktycznych konkretnego przypadku. W ocenie TSUE odmowa przyznania prawa pobytu wyłącznie z powodu braku formalizacji związku lub jego jednopłciowego charakteru może stanowić dyskryminację pośrednią, sprzeczną z zasadami równości i niedyskryminacji, wyrażonymi w KPP. Wyrok ten wzmocnił unijny standard ochrony praw osób pozostających w związkach partnerskich, w tym w państwach członkowskich nieuznających takich związków.

⁷ ECLI:EU:C:2025:264.

W zakresie stosunków majątkowych par zawierających związki partnerskie należy przywołać rozporządzenie 2016/1104⁸ regulujące wybór prawa właściwego i zasady rozstrzygania sporów. Rozporządzenie to zostało przyjęte w formule wzmocnionej współpracy (art. 326-334 TfUE), do której Polska nie przystąpiła⁹. Nie wiąże ono zatem Polski. W konsekwencji, w odniesieniu do zarejestrowanych związków partnerskich zawieranych za granicą Polska nie stosuje przepisów rozporządzenia 2016/1104.

Należy także przywołać rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE¹⁰ (dalej: RODO). Zgodnie z art. 1 tego rozporządzenia chroni ono podstawowe prawa i wolności uznane w KPP, w szczególności prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz ochrony danych osobowych. Dane osobowe, zgodnie z definicją zawartą w art. 4 pkt 1 RODO, to wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej. RODO ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w sposób całkowicie lub częściowo zautomatyzowany oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych (art. 2 ust. 1 RODO). Jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich. W prawie polskim obowiązuje ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych¹¹, która – zgodnie z przepisem 1 do tytułu tej ustawy – służy stosowaniu RODO.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy wprowadzające zostały skonstruowane w sposób, który mieści się w granicach kompetencji państw członkowskich wyznaczonych przez art. 5 ust. 2 TUE. Zgodnie z zawartą w tym przepisie zasadą przyznania kwestie związane z prawem rodzinnym, w tym ustanowienie instytucji prawnej związku partnerskiego, pozostają domeną regulacyjną państw członkowskich. W ramach tej autonomii Przepisy wprowadzające zmieniają krajowe przepisy, w tym

⁸ Rozporządzenie Rady (UE) 2016/1104 z dnia 24 czerwca 2016 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących skutków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich (Dz. Urz. L 183 z 8.7.2016, s. 30).

⁹ We wzmocnionej współpracy uczestniczy obecnie 18 państw członkowskich (Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Luksemburg, Malta, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Słowenia oraz Włochy). Zob. decyzja wykonawcza Rady (UE) 2016/954 z dnia 9 czerwca 2016 r. upoważniająca Belgię, Niemcy, Estonię, Grecję, Hiszpanię, Francję, Włochy, Cypr, Luksemburg, Węgry, Malte, Niderlandy, Austrię, Portugalię, Słowenię i Finlandię do nawiązania wzmocnionej współpracy w dziedzinie właściwości, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących majątkowych skutków związków partnerskich (Dz. Urz. UE L 159 z 16.6.2016, s. 16) i <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/LSU/?uri=CELEX:02016R1104-20160708&qid=1751188767598>.

¹⁰ Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016 r., s. 1, ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1781.

kodeks cywilny, ustawę o cudzoziemcach i ustawę o ewidencji ludności, w sposób służący funkcjonalnemu zintegrowaniu nowej instytucji związków partnerskich z polskim systemem prawnym.

W zakresie prawa do swobodnego przemieszczania się obywateli UE (art. 21 TfUE), istotne znaczenie ma nowelizacja ustawy o cudzoziemcach proponowana w Przepisach wprowadzających. Zmiana ta uwzględnia wymogi wynikające z dyrektywy 2004/38/WE nakładającej na państwa członkowskie m.in. obowiązek ułatwienia wjazdu i pobytu partnerów obywateli UE pozostających w stałym, należycie udokumentowanym związku. Przepisy wprowadzające pozwalają na uznanie partnerów za członków rodziny w rozumieniu dyrektywy 2004/38/WE, co zapewnia zgodność z orzecznictwem TSUE (zob. sprawy C-673/16 *Coman* i C-607/21 *Państwo belgijskie*).

Przepisy wprowadzające realizują także wymogi wynikające z dyrektywy 2000/78/WE ustanawiającej ogólne ramy równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy. Nowelizacje aktów prawnych takich jak np. ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych czy kodeks rodzinny i opiekuńczy wprowadzają równouprawnienie partnerów względem małżonków w zakresie dostępu do świadczeń socjalnych i praw pracowniczych. Takie zrównanie jest zgodne z orzecznictwem TSUE przyjmującym, że w sytuacji gdy związki partnerskie wywołują skutki prawne porównywalne do małżeństwa, to różnicowanie sytuacji partnerów i małżonków może prowadzić do bezpośredniej dyskryminacji ze względu na orientację seksualną (zob. sprawy C-267/06 *Maruko* i C-267/12 *Hay*).

Przepisy wprowadzające zawierają również zmiany w ustawach, które skutkują przetwarzaniem danych osobowych, w szczególności w kontekście rejestracji związku partnerskiego, ustalania wspólnego nazwiska, wykonywania pieczy nad dzieckiem i dochodzenia roszczeń alimentacyjnych. Zgodnie z RODO, przetwarzanie danych osobowych musi odbywać się w oparciu o wyraźną podstawę prawną i w granicach zasady minimalizacji (art. 5 ust. 1 lit. c RODO). Przepisy wprowadzające wskazują cele przetwarzania danych osobowych, np. realizacja obowiązku prawnego lub interesu publicznego i tym samym wpisują się w zakres art. 6 ust. 1 lit. c i e oraz art. 9 ust. 2 lit. f i g RODO.

W zakresie skutków majątkowych transgranicznego związku partnerskiego, projekt ustawy nie wdraża rozporządzenia 2016/1104, które zostało przyjęte w formule wzmocnionej współpracy, do której Polska nie przystąpiła. Zmiany w zakresie prawa prywatnego międzynarodowego dotyczące majątkowych aspektów związku partnerskiego mają zatem charakter autonomiczny i mieszczą się w granicach krajowej kompetencji ustawodawczej.

Uwzględniając powyższe założenia, należy stwierdzić, że Przepisy wprowadzające nie są sprzeczne z prawem UE.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Justyna Łacny

ekspert ds. legislacji

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 2 lipca 2025 r.

BEOS-WPEiM-1199/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. 88-11.020.146.11.2025
Data wpływu 03.07.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Katarzyna Kotula) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Opiniowany projekt ustawy zawierający przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich (dalej: Przepisy wprowadzające) przewiduje kompleksową nowelizację wielu aktów prawnych rangi ustawowej, mających zapewnić spójność polskiego systemu prawa z nowo wprowadzoną instytucją związku partnerskiego. Służy on wdrożeniu do prawa polskiego projektowanej ustawy o związkach partnerskich¹. Zakres nowelizacji dokonywany w Przepisach wprowadzających obejmuje m.in. ustawy z zakresu prawa cywilnego, karnego, rodzinnego, podatkowego, administracyjnego, pracy i zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia. Zmieniane są też ustawy z innych gałęzi prawa, w których występuje potrzeba uwzględnienia statusu partnera związku partnerskiego jako podmiotu praw i obowiązków.

W ramach prawa cywilnego przepisy wprowadzające nowelizują ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, ze zm.) i ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, ze zm.). Rozszerzają regulacje dotyczące dziedziczenia, darowizn, odpowiedzialności majątkowej, władzy rodzicielskiej, opieki i obowiązku alimentacyjnego, w celu objęcia partnerów zakresem tych przepisów. Wprowadzane są również zmiany do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, ze zm.), umożliwiające partnerom występowanie w charakterze uczestników postępowań rodzinnych i spadkowych.

W obszarze prawa karnego i postępowania karnego Przepisy wprowadzające rozszerzają definicje „osoby najbliższej” i „osoby bliskiej” w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) i

¹ Zob. opinia Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji (BEOS-WPEiM-1197/25).

ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, ze zm.). Ma to skutkować przyznaniem partnerowi m.in. prawa do odmowy składania zeznań, korzystania z domniemania niewinności, a także ochrony w przypadku przestępstw popełnianych na szkodę osoby bliskiej.

W obszarze prawa podatkowego dokonuje się nowelizacji ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, ze zm.), ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 1837) i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2025 r. poz. 111, ze zm.). Zmiany mają umożliwić wspólne opodatkowanie partnerów, przyznawać im ulgi i zwolnienia podatkowe, a także zrównywać ich sytuację podatkową z sytuacją podatkową małżonków.

W zakresie prawa pracy i zabezpieczenia społecznego Przepisy wprowadzające przewidują zmiany w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277, ze zm.), ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, ze zm.) i ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501). Zmiany mają umożliwić partnerom korzystanie z uprawnień przysługujących dotąd jedynie małżonkom, takich jak np. renta rodzinna, urlopy okolicznościowe i zasiłki opiekuńcze.

W dziedzinie ochrony zdrowia nowelizowane są m.in. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, ze zm.) i ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581). W ustawach tych partner zostaje zrównany z osobą bliską pacjenta, co umożliwia mu dostęp do informacji o stanie zdrowia, dokumentacji medycznej oraz obecność przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

W obszarze prawa administracyjnego i procedur rejestracyjnych Przepisy wprowadzające przewidują nowelizację ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274, ze zm.), ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 594) i ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, ze zm.). Celem tych zmian jest umożliwienie zarejestrowania związku partnerskiego, odnotowania go w rejestrach publicznych i uznania partnera za członka rodziny w postępowaniach administracyjnych, w tym dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców.

Przepisy wprowadzające zawierają również nowelizacje innych ustaw, m.in. ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576, ze zm.) w zakresie prawa do pochówku, ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988) w zakresie możliwości przyjęcia nazwiska partnera, a także ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, ze zm.) i ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.

U. z 2025 r. poz. 49) w zakresie kwalifikowania partnerów jako członków rodziny lub rodziców społecznych.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Poselski projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Justyna Łacny
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

Katarzyna Ueberhan
Posłanka na Sejm RP
X kadencji

Warszawa, 13 czerwca 2025 r.

RPW/19952/2025 – 1P

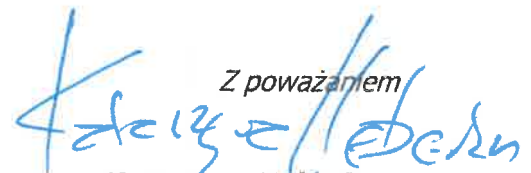

EZD RP KS
(GMS – WSU)
Data rejestracji: 2025-06-13
Data wpływu: 2025-06-13

Szanowny Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

informuję, że wyrażam swoje poparcie dla poselskiego projektu ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich, który został złożony do łaski marszałkowskiej w dniu 11 czerwca 2025 r. przez Koalicyjny Klub Parlamentarny Lewicy.

Z poważaniem

Katarzyna Ueberhan
Posłanka na Sejm RP

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. **SPS-III.020.146.5.2025**
Data wpływu **13.06.2025**